

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

SZUBOTICA
ZMAJ JOVIN TRG 3Telefonok:
Kiadóhivatal: 8-58
Szerkesztőség: 5-10, 8-52

NAPILÓ

Előfizetési ár belföldön

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárMegjelenik
minden nap, hétfőn és
ünnepek utáni napokon is

XXXI. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1930. JANUÁR 12.

VASÁRNAP

11. SZÁM

A jubiláló Népszövetség

Pénteken mult tiz éve annak, hogy a versaillesi békeszerződésbe becikkelyezett egyezségi okmány értelmében megalakult a nemzetek szövetsége, hogy a háboru bctegágyáról feltápásko-dó Európa békéje fölött örködjék. A decennium távlatába helyezve a Népszövetség működését, a genfi világparlament célkitűzései és eredményei között azt a távolságot lehet megállapítani, amely az elméletet a gyakorlatiától elválasztja.

A négyéves öldrőlésben és értékpuztitásban zlesigázott népek vérmes várakozásokat fűztek a Népszövetség munkájához, amelyet azonban a realitások korlátok közé szorítottak. A Salle de Reformation-ban évente többször megismétlődő tanácskozások nem elégíthetik ki azokat, akik minden eszmét a haladéktalan eszkomtálhatóság szempontjából ítélnék meg. A *Société des Nation* feladatát az egyezségi okmány a nemzetek együttműködésének előmozdításában s a nemzetközi béke és biztonság megvalósításában jelöli meg. A Népszövetség hivatása tehát a fegyverkezések korlátozása, az egyes államok területi épségének és politikai függetlenségének védelmezése, továbbá a háboru veszélyének elhárítása. A *punctum saliens*: a leszerelés azonban még mindig csak az előkészítés stádiumában van és a Népszövetség kebelében megtartott leszerelési konferenciák meghiusultak a biztonság kérdésének megoldatlansága miatt. A nemzetek viszonyának szabályozásában továbbra is a régi diplomáciai módszerek irányadók, úgyhogy a pillanat szemszögéből nézve, a Népszövetség tevékenysége merőben teoretikusnak látszik.

Lehet-e mindamelllett kétségbevonni a wilsoni koncepcióból megszületett nemzetközi fórum korszakalkotó jelentőségét és a még le nem küzdött akadályok ellenére is elvitatni azt a tényt, hogy a Népszövetség nagy auktoritása védőszárnyként borul a béke érdekeire? Már maga az a körülmény is, hogy az államok reprezentánsai szabályos időközökben találkoznak, lényegesen hozzájárul a nemzetek közt fennálló ellentétek élének letompításához. A *Times* szerint a Népszövetség nem az idealizmus szüleménye, hanem a gyakorlati szükség követelménye. A *Daily Herald* hangsúlyozza, hogy a Népszövetség nem váltott ugyan be minden reményt és nem tudta tökéletesíteni a háboru meggátlására alkalmas gépezetet, de tagadhatatlanul történelmi missziót tölt be a nemzetek együttműködése terén. Az angol munkáspárt hivatalos lapja az első tiz évet a legnehezebbnek, a második tiz évet a legkritikusabbnak mondja és rámutat arra, hogy a válságot csak úgy lehet áthidalni, ha az emberiség épen olyan elköltéséggel harcol a béke győzelméért, mint ahogy a háboru győzelmét kivívta. A kezdeményezés erre nézve a Népszövetség kezében van és azok a beszédek, amelyek tiz év alatt a legtekintélyesebb európai politikusok részéről Genfben elhangzottak, a közvéleményt kétségtelenül a pacifizmus szellemében befolyásolják. Szó, szó, szó — veti ellen a szkepszis és kidomborítja azokat a jelenségeket, amelyek rá-cáfolnak a békevágy pátozától fűtött orációkra. Amde ha Briand a világ nyilvánossága előtt hitet tesz az Európai Egyesült Államok mellett, vagy ha Macdonald a genfi dobogóról kiadja a jelszót, hogy a nemzeti biztonság legszilárdabb garanciája a döntőbíráskodás kötelező elfogadás és a leszerelés, az a kormányhatalom birtokában lévő államférfiak olyan állásfoglalását jelenti, amely mulhatatlanul kihat az események fejlődésére. A Népszövetség álomkergetők fantazmagóriáinak kikiáltott elgondolásokat emelt már a konkrét lehetőség rangjára és ennek a teljesítményének horderejét nem kisebbítik azok a nehézségek, amelyek mindig felbukkannak, valahányszor egy elvileg már kielélt program végrehajtása esedékessé válik.

A locarnói megegyezés, a Kellogg-paktum és az első hágai konferencián létrejött megállapo-

dások, noha nem tartoznak formálisan a Népszövetség vivmányai közé, annak az atmoszférának tulajdoníthatók, amelyet a Népszövetség teremtett meg. Locarno nyitotta meg a Népszövetség kapuit Németország számára, de Genfben jutottak el Briand és Stresemann Thoiryba, ahol a két hatalmas kulturnemzet békülékenységét emberi impulzusok mélyítették ki. A Kellogg-paktumot a Népszövetségtől távolmaradó Egyesült Államok külügyi államtitkára fogalmazta meg és Párisban írták alá, de elképzelhető-e a *Pacte de Paris* a népszövetségi gondolat térhódítása nélkül? A Rajnavidek kiürítése és az európai népeket egyetemlegesen érdeklő anyagi kérdések rendezésére összeült hágai konferencia a béke felé vezető ut

olyan állomása, amelyek tégláit a népszövetségi ideológia kemencében égették.

Sok megpróbáltatásnak van még kitéve a háboru végleges kiküszöbölésére törő békeakarát és sok csalódás vár még a világ reneszánszában bizó optimizmusra. A Népszövetségnek nem állnak rendelkezésére hatalmi eszközök, hogy törekvéseinek szankciókat szerezheine azokkal az áramlatokkal szemben, amelyek a megértés bástyáit ostromolják. Mindazonáltal a Népszövetség tízéves története bővelkedik olyan mozzanatokban, amelyek arra vallanak, hogy ennek az intézménynek történelmi küldetésbe vetett hit nem pusztá ábránd, hanem az államkormányzatok tényezőit is termékenyítően inspiráló elevenerő.

A Dunabánság hódoló küldöttsége
BeogradbanMatijevics Sztipán szubotici közjegyző nagy beszédet
mondott a fogadtatásnál

Noviszadról jelentik: Az Alekszandar Király Őfelsége elé járuló hódoló küldöttségnek az a része, amely a Dunabánság északi részének lakosságát képviseli, szombaton reggel Noviszadon gyülekezett, hogy innen egy csoportban utazzanak tovább Beogradba. A küldöttségek teljes rendben érkeztek meg. A noviszadi állomáson nem készítették elő hivatalos fogadtatást, mert ezt a kiküldöttek apránként való érkezése is lehetetlenné tette. A delegátusok között a noviszadi vasuti állomáson szétosztották a kokárdákat és az igazolványokat.

Érdekes látványt nyújtott a kiküldöttek szines csoportja. Közel százötven ember gyűlt össze a régi Vajdasághól. A delegátusok legnagyobb része előírás-szerűen szakettet viselt, de igen sokan voltak népviseletben is. Mindenki, különösen a falusiak igyekeztek minél nagyobb pompát kifejteni és a népies öltözékek között sok volt, amely külön erre az alkalomra készült. A noviszadi vasutállomás épületét teljesen elárasztották az érdeklődők. A másodosztályú várótermet lezárták és az állomás épületének ezt a részét a küldöttség tagjai számára tartották fenn, akik egész délelőtt itt várakoztak. Az igazolványok és jelvények átvétele után a delegátusok egy része elszéledt a városban, más része azonban türelmesen várta a különvonat indulását. A különvonat, amelyet első és másodosztályokból állítottak össze, már korán reggel készenlétben állott.

A hódoló küldöttséget szállító különvonat pontosan félkettőkor indult el a noviszadi állomástról. Indulás előtt dr. Borota Branisláv noviszadi polgármester, a küldöttség vezetője a sajtó képviselői előtt a következőket mondta:

— A Duna, Drina és Drávabánság hódoló küldöttségeinek fogadtatásával bezáródik az alattvalói szeretetnek, odaadásnak és hűségnek az a felséges megnyilatkozása, amellyel Őfelségét a királyt a nép őszinte szeretete nevében és egyhangu lelkesedéssel megköszoruzták. Bánságunk lakossága tudatában van annak, hogy a nemzeti ideál, amelyért a multban annyit áldoztunk, most hosszú ideig tartó tévelygés után megvalósuláshoz közeledik. Belátva a nemzetünk életében olyan nagyfontosságú változás jelentőségét, a nép lelkesülten üdvözli Felsőges Uralkodóját és a jövőbe vetett megígáthatatlan hittel bocsátja rendelkezésére minden erejét ehhez a munkához. Azzal a feladattal indul el a fővárosba minden bánság hódoló küldöttsége, hogy elvigye oda baráti és testvéri szeretetének jeleit és Őfelségé előtt kifejezést adjon a nép szeretetének, valamint annak, hogy együtt akarnak működni vele a lelkek egyesülésének kiépítésén. A dicsőséges mult, amely a Sumadja és Vajdaság nevével kapcsolatos és az egyesült területek kulturája biztosítja nemcsak bánságunk előmenetelét, de azt is, hogy népünk ereje hatalmas.

Mint Beogradból jelentik, a Dunabánság hódoló-küldöttségét szállító különvonat négy óra husz perc-

kor érkezett be a főváros pályaudvarára. Amikor a vonat begördült, a katonazene a nemzeti himnuszt játszotta. A küldöttségeket a fővárosi képviselőtestülete nevében Szovesles Milos polgármester, továbbá dr. Sztajadinovics Miriszláv és Zadjina Milán alpolgármester fogadták. A pályaudvaron lefolyt üdvözlések után a küldöttségek a pályaudvar előtti térségen sorakoztak fel, ahol már várta őket a drávabánsági deputáció, amelyhez csatlakoztak.

A delegátusokat elsőnek Zadjina alpolgármester üdvözölte a következő beszéddel:

— Ugyanaz a szeretet hozta ide önöket is, amely a szávai, moravai, zetai, vardari, primorjai és vbánszi bánságok küldötteit vezrelte fővárosunkba. Az a kívánság hozta ide Önöket, hogy hódoljanak felséges királyunk előtt, aki megvalósította azokat az ideálokat, amelyek segítségével sikerült megeremteni a hatalmas és erős Jugoszláv Királyságot.

— A január 6-iki és október 3-iki történelmi események egész népnket áthatották és mindenki belátta, hogy ezzel a két dátummal a gazdasági és kulturális ujjazületés korszaka virradt Jugoszláviára. Gyevgyelljótól a Triglavig lelkesen üdvözölték a legfelsőbb elhatározásokat. A mai generációnk nagy áldozatokat hozott a háboruk idején és most békében igyekszünk dolgozni a gazdasági és kulturális fejlődés munkáján. Beograd, amely nagy történelmi eseményeknek volt a színhelye, üdvözli Önöket ugyanazzal a szeretettel, amelyekkel a többi bánság küldötteit üdvözölte. A főváros polgármester nevében kiáltom: *Éljen Alekszandar király Őfelsége, éljen a Jugoszláv Királyság és éljenek a mi kedves vendégeink!*

Az alpolgármester beszédére Putz Hinko ljubljana polgármester válaszolt elsőnek, aki a drávai bánság küldötteinek nevében köszönte meg a meleg fogadtatást.

Ezután dr. Matijevics Sztipán szubotici királyi közjegyző, a dunai bánság delegátusainak nevében beszélt:

— A dunai bánság két részből áll — mondotta többek között dr. Matijevics Sztipán. — Az egyik rész mindig Szerbiához tartozott, a másik azonban sokáig nyugóit idegen járom alatt. Mi bunyevácok, akik az idegen uralom alatt szinylődő országrész lakói voltunk, a háboru alatt mindig féltő lelkesedéssel kísértük az *Önök heroikus küzdelmeit*. Együtt örültünk az Önök sikereinek, de együtt éreztünk Önökkel a szenvedés óráiban is. A *bunyevácok a magyar rezsim alatt rendkívül sokat szenvedtek*. Nem voltak iskolák, mert a magyarok mesterségesen el akarták nemzetietleníteni a bunyevácokat, ez azonban nem sikerült nekik.

— Üldöztek bennünket — folytatta Matijevics — szláv könyveket csak nagynehezen szerezhettünk és ha a hatóságoknak tudomására jutott, hogy valamelyik bunyevácnak szláv nyelvű könyv van

a birtokában, rögtön közbeléptek s a legszigorjában eljárak az illetők ellen. A világháború idején el kellett rejtetni a szláv könyveket, mert a legnagyobb veszélynek tette ki magát az, akinél ilyen találtak.

Matijević ezután személyes emlékeiről beszélt és elmondotta, hogy a világháború idején hogyan részesített védelemben több beogradi polgárt az osztrák-magyar hatóságok tulkapásaival szemben.

— Szubotica — mondotta ezután Matijević — mindig szláv város volt és erőszakkal ábrított elma-

gyarositani, de ez nem sikerült.

A szónok ezután a maga részéről is üdvözölte a január 6-iki és október 3-iki elhatározásokat.

Matijević Sztipan után Davidovics Sztipan szarajevói alpolgármester beszélt, majd a vendégek négyes sorokban megindultak a város felé és a királyi palota előtt elhaladva lelkesen éltették Öfelségét és a királyi családot.

A delegátusok a városba érve, szállásaikra vonultak és este testületileg jelentek meg a Nemzeti Színházban, ahol tiszteletükre díszelőadás volt.

A pénzügyminiszterium állást foglal az aránytalan adókiivetések ellen

A házadókiivetések ellen a megállapított határidőn túl is lehet felelkezni

A pénzügyminiszterium néhány nappal ezelőtt rendeletet küldött a noviszadi pénzügyigazgatóság úján a szuboticei állami adóigazgatóságának az 1929. évi házadókiivetések ügyében.

Ismeretes, hogy az elmúlt évben vetették ki először az új adó törvény alapján az adókat és a házadókiivetéseket az érdekelt nagy elégedetlenséggel fogadták. A szuboticei adóigazgatóság a régi pénzügyigazgató idejében készült javaslatok alapján aránytalanul vetette ki az adót, úgyhogy az is megtörtént, hogy egy külvárosi házra annyi adót róttak ki, mint egy belvárosi palotára.

A rendelet bevezető részében megállapítja, hogy a Vajdaság területén az adókiivetés sok esetben aránytalan volt. Különösen a földművelők és a kisparosok házáit adóztatták meg túlmagasan és megtörtént, hogy egy napszámos kis kunyhóját, amelyben maga a tulajdonos lakott, tizenegyezer dinár évi jövedelemre becsülték fel.

„Ilyen munka és intézkedés — írja a rendelet — ellenkezik az új közvetlen adó törvény intencióival. Az új adó törvény ezért jött létre, hogy megszüntesse az egyenlőtlen adóztatást és kiegyenlítse az adóterhek különbségeit az ország különböző vidékei között. Az adóigazgatóságoknak sokkal több figyelmet kellett volna szentelni erre a kérdésre és nem lett volna szabad

megengedni, hogy ilyesmi megtörténjen.

Hogy ilyen hibák a jövőben elkerülhetőek legyenek, a pénzügyminiszterium külön instrukciókkal látta el az adóigazgatóságokat. A házi pénzügyigazgatók feladata a szuboticei adóigazgatóságok, hogy az eddig beérkezett felelkezéseket a múlt évi házadókiivetés ellen minél előbb küldjék el Noviszadra, mert a törvény értelmében a felelkezéseket a márciusi hatóság, vagyis a noviszadi pénzügyigazgatóság fogja lefolytatni a pénzügyminiszterium által kinevezett bizottság előtt.

Az adóigazgatóság felhívja a múlt évi házadókiivetés elleni végrehajtási eljárást, ha az érdekelt fél a kiivetés ellen felelkezést nyújtott be. A rendelet lefelelkezésként az adóigazgatóságokkal, hogy mindaz, ami fent említve van, érvényes a határidőn túl benyújtott felelkezésekre is.

A Napló munkatársa érdeklődött a városi adóhivattal egy főosztályosnál, hogy miként kell értelmezni a rendeletnek ezt az utolsó rendelkezését, mire a következő választ kapta:

— A múlt évi házadókiivetés ellen eszerint még mindig be lehet nyújtani a felelkezést és azt, mint a rendelet mondja, figyelembe veszik. A házadókiivetésnek mindössze kilencezer tétele van és útezen felelkeztek meg a kiivetést.

Ragyogó szépségek és ragyogó toailettek

Feljegyzések az udvari bálról

Kilenc óra harminc percre szólnak a meghívók, de az óra alig mutat kilencet, mikor már a boldog meghívottak az autók fényfényével a fenszéken kiválgattott királyi vár előtt állnak. Csava derűs, megelégedett arc, a kormány tagjai, a főpapság, magasztos katonatisztek, a diplomaták asszonyaikkal és leányaikkal. A beogradi társadalom színe-java gyülekezik a királyi udvar befutójánál.

Nyolc-tíz lépés vezet föl a tágas előcsarnokba, ottan a ruhatorná, ahol fekete ruhás, fehérkötényes szobalányok és hírvés lakások helyezik el az értékes, négy értékesebb estélyi köpenyeket, bundákat, fényes cilindereket és kocsagos tisztu eszákot.

A nagy díszterem ajtajánál festői egyenruhájú fiatal gárdatisztek várják el az érkező hölgyeket és vezetők a „stari dvor” történelmi nevezetességű reprezentációs termébe. A hölgyek jobbfelől, az urak bal-felől soroloznak.

Tíz óra után a teremmel kapcsolatos kis szalon halozatos bejárataiban megjelenik a főudvarmester, befutóval hámszoros jelt ad és az előkező meghívottak feszült figyelmé mellett, miközben a galérián párnák és piros bársony drapériák között elrejtett királyi gárda zenekara Pokorny főkamester vezénylete alatt rázendít a jogosláv Hímnusz első taktusára, megjelenik a feleséges pár, Hadzsicsné udvarhölgy és az adjutánsok kíséretében. A királyi tábornoki egyenruhát visel, arca jószágos mosoly, karján vezeti a valóban fejedelmi szépségű királynét, kinek hamvaszöke haját gyönyörű szép, fantasztikus értékű hullámos és smaragd diadém tartja össze. Nagy kéz szemével és rózsás arcával első pillanattól kezdve lenyűgözi a jelenlevőket. Gyönyörű uszályos ezüst lamé toailetteje zöldesszínben játszik, harmonizálva az értékes fej- és nyakékkal. A ruha elől földigérő és hátul hosszú uszályban végződik.

A királyi pár legelőször a kormány tagjait, a magas papi méltóságokat: a mitropolitát, Pellegrineti pápai nunciót, a grandrabót és a főbíráit, majd a magas diplomáciai karú üdvözlő és ezután rögtön megnyitja a bált a hagyományos »Srbijanka« kolóval. A király mellett a királyné és utának egymás után következtek a kormány tagjai és a diplomaták feleségeikkel. A koló után rögtön valzer következik, amelynek lágy behélező muzsikája mellett a legszebb beogradi asszonyok és lányok táncolnak. Ezután ke-

rül sor a cereclere. Öfelségeik igen sok jelenlevőt tüntetnek ki megszólításukkal.

És most térünk át a hölgyeket érdeklő témára: A bál a szabadul szobá asszonyok és gyönyörű ruhák felvonulása volt. Hadzsicsné pasztelkék volour monília ruhát viselt, Maksimovics Bozsa közoktatásügyi miniszter felesége tengerzöld matró toailetet, Demetrovics és Franges miniszterek feleségei és a többiek is szabadul szobá toailettekben tűndököltek, a diplomaták feleségei és leányai nemkülönben. Ezek között különös feltűnést keltett a japán nagykövet felesége, aki direkt erre a célra érkezett meg Bécsből gyönyörű fekete kimonóval, melyre óriási fehér fatuszvirágok voltak ráhímözve és originalis japán hajviseletével. Feltűnt a német nagykövet felesége is, aki kék paume ruhájához illő háromnegyedes bálj belsőpöt viselt fehér hermelinnel díszítve. Érdekes jelenetek voltak a szuboticei származású Fejcsicsné fehér gyöngy ruháján a Szent Száva renddel, Ninacsics volt külügyminiszter felesége bronz színű és a gyönyörű öszhája Spasicsné fehér brokát ruhájukban. A szuboticeiak közül feltűntek Manolovics Dusán volt főispán feleségei és leányai, aki sárga erépe-satin ruhát viselt és Gyorgyovics Dragoszlávek.

Szavesics Milos beogradi polgármester felesége hegye erépe-satin és gyönyörű leánya, Acovics mérnökne rözsaszín toll toailetteikkel tüntek fel.

Általában a fehér szín dominált, melyhez a fiatalabb hölgyek piros és zöld cipőt viseltek.

Megjelentek még: Mitrovics Csoda rektor, az egyetem tanári kar, Marjanovics Milán, a központi szaitóroda főnöke és az ország minden részéből meghívott notabilitások.

Éjfélkor a királyi pár visszavonult a gyönyörű ebédőbe, melyben Öfelségeiket, a kormányt és a diplomáciai kar tagjait gyönyörűen, szímarannyal megterített asztal várta. Minden arany volt itt: a tányérok, a tálak, sőt még a művészi kivitelű óriási jardinierek is, melyeknek sötét piros szegfűk és illatos ibolyák pompáztak.

A tükörben ezüsttel volt terítve és itt előre meghatározott sorrend nélkül helyezkedtek el a kispárnás szék asszonyok, a karcsú fiatal leányok, a fényes uniformis katonatisztek és a rendjeles, frakkos notabilitások. A galériákon és az összes szalonokban, ahova monumentális, gyönyörűen faragott falgyalépes ve-

PURGEN

a legjobb hashajtószert

zet fel, szintén pazar pompával volt megterítve. A buffet után a királyi pár még megjelent a teremben és a vendégek lelkes éljenzése mellett elhagyta a Stari dvort és visszament a csendes dedinjei palotába. A vendégek még vidám hangulatban együttmaradtak, táncoltak, beszélgettek.

Rögzelt felé járt már az idő, mikor lassan elindultak a teli hajnalba. A hajnali lüdeget senki sem érzte, hiszen vízsi mindenképp megival egy meleg, gyönyörű királyi est felelhetetlenül szép emléket.

Jamnik Vera

Leszállítják a szuboticei helypénz-tarifát

Dr. Evetovics Matija javadalmi igazgató kijelentette, hogy a kérdést a polgármester visszaérkezése után nyomban rendezik, de addig a felelmet helypénzeket kell fizetni

A szuboticei képviselőtestület által az elmúlt év végén megszavazott és január elsején életbe léptetett helypénztarifa ellen nagy aktivitással léptek fel a szuboticei gazdasági szervezetek. Az érélyes fellépés, ugylátszik, eredményes is lesz.

A szuboticei városi tanács szombati ülésén foglalkozott Vukics Franyo polgármesterhelyettes elnöklése alatt ezzel a kérdéssel. Megvitaták az összes beérkezett felelkezéseket és a javadalmi hivatal jelentéseit ebben a kérdésben. A városi tanács, mint dr. Evetovics Matija javadalmi igazgató munkatársának kijelentette, elhatározta, hogy a kérdést a polgármester hazaérkezése után fogja véglegesen rendezni.

Kijelentette még dr. Evetovics Matija, hogy a városi tanács hallandó a helypénz-tarifát revízió alá venni és egyes tételeit leszállítani, miután a gyakorlatban beigazolódott, hogy egyes életcikkekre a tarifa aránytalanul nagy terhet ró Adóigazgatonban, amíg a kérdést nem rendezik véglegesen, az érvényben levő új tarifa szerint kell fizetni a helypénzeket.

Ingyenes szerb nyelvtanfolyam nyílik Szuboticeán

A városi közoktatásügyi bizottság ülése

A szuboticei városi közoktatásügyi bizottság péntek délután ülést tartott Osztojics Szelimir polgármester elnöklése alatt. Az ülésen megjelentek dr. Markovics Csedomir egyetemi tanár, Pavlina Sztepan és Lungulov Rada bizottsági titkárok, Mandics Mijó könyvtárigazgató és Mikics Alekszandar tanfelügyelő.

Az ülésen elhatározták, hogy vasárnap délután két órakor Szuboticeán, öt órakor Szokolovácson tartanak előadást a közoktatásügyi bizottság égisze alatt. Az előadást mindkét helyen Zsorzs városi gazdatiszt tartja a kisbirtokok berendezkedéséről. Szuboticeán az előadás után Lungulov Rada kelevéi tanító műkedvelő gárdája bemutatja a Karagyorgyev felkelése című színművet, majd ünnepélyesen átadják a tanfelügyelőségnek az új szuboticei elemi iskola épületét.

Január 19-ikén Kelebitán, január 25-ikén pedig Zsedoniken tartanak előadást. A titkárság felhívja mindazokat, akik hajlandók előadást tartani a két napon, szándékukat az előadás tárgyának megjelölésével jelentésk be írásban a következő címre: Sekretarijat Prosvetnog Odbora Szuboticea, Skolsko Nadzornistvo.

Január 15-ikén hat órakor a zsidó elemi iskola egyik tantermében ingyenes tanfolyamot nyitnak az államnyelv elsajátítása céljából mindazok részére, akik nem tudnak szerbül beszélni, tekintet nélkül foglalkozásukra, nemükre és korukra. A bizottság felhívást tett közzé, amely szerint szerdán este hat órakor a zsidó iskolában kell jelentkezni mindazoknak, akik részt akarnak venni az ingyenes szerb nyelvtanfolyamon. Amennyiben sok hallgató jelentkezik, két, esetleg három tanfolyamot is nyitnak. A tanfolyam megtartásának idejét a szerda esti találkozón beszélik meg.

Felhívja a lakosságot a bizottság, hogy azokat, akiről tudják, hogy irástudatlan, jelentésk be a legközelebbi elemi iskolai igazgatónál, mert ebben a hónapban analfabéta tanfolyamot is nyitnak.

ORION normalizált rádiócsövekkel tökéletes a vétel!

Ördög Győző bajsai munkás nyerte el a Napló kincsesládáját

Mindössze másfél dinárral tévedett a szerencsés Ördög, akinek a kiadóhivatal szombat délután kifizette a nyereményt — 7221 pályázat érkezett a kincsesládára és 275 dinártól 50.000 dinárig tippeltek a pályázók

1930. január ötödikében állapította meg a Napló kiadóhivatala a kincsesláda-pályázat szelvényeinek beküldési határidejét és a kincsesláda-láz éppen a határidő lejárta előtt kulminált. A féngek pályázati szelvény szortirozása kemény munkát rótt a Napló kiadóhivatalára, mégis alig néhány órával a beküldési határidő lejárta után pontosan borítékozott és tíz-tíz számkülönbség szerint rendezett szelvények egész tornya várta 1930. január tizenegyikét, amikor a pályázat feltételei értelmében dr. Miladinovics Radivoj királyi közjegyző jelenlétében meg kellett történnie a rejtélyes ládika felbontásának és a benne levő pénz megszámlálásának.

Szombaton délelőtt a kincsesládát, amely előtt állandóan nagy tömeg szorongott és tippelt, kivették az Aleksandrova ulicai cég kirakatából és elvitték dr. Miladinovics Radivoj szubotocai királyi közjegyző irodájába, ahol már várta a ládát dr. Fenyves Ferenc a Bácsmezei Napló főszerkesztője, aki a közjegyzői lepecsételésnél is jelen volt. A közjegyző a hivatalos formások között tanuk jelenlétében vágta le az üvegláda zárjára erősített kartonlapot, miután konstata, hogy a lapon levő közjegyzői pecsét sértetlen.

A ládika tartalmát egy tágas asztal lapjára ömlesztették és dr. Miladinovics közjegyző jelenlétében megkezdődött a pénzolvasás, amelyben a közjegyzői iroda szimpatikus tisztviselői is tevékeny részt vettek, annál inkább, mert személy szerint is drukkoltak, miután ők is a pályázók között voltak.

Több mint egy óráig tartott a különböző váltópénzek szortirozása, osztopbarakása és többszöri átismólgása. Az aktuális részletes jegyzőkönyv készült és dr. Miladinovics Radivoj királyi közjegyző tizenegy óra körül konstata, hogy

a ládikóban 3303 dinár 50 para van.

A láda felbontásáról szóló jegyzőkönyv szó szerint a következőképen hangzik: 15/1930. szám.

En dr. Miladinovics Radivoj szubotocai királyi közjegyző igazolom az alanti jegyzőkönyvbe foglalt tényállást.

Jegyzőkönyv.

Felvétel Szubotocán 1930. év Január tizenegyedik napján, előttem dr. Miladinovics Radivoj szubotocai királyi közjegyző előtt. Megjelent nálam az általam személyesen ismert dr. Fenyves Ferenc, a Bácsmezei Napló című szubotocai napilap főszerkesztője és kérte, hogy állapítsam meg a következő tényállást: Az a ládika, amelyet dr. Miladinovics Radivoj szubotocai királyi közjegyző az 1929. december huszadikán felvett jegyzőkönyv szerint 619 1929. szám alatt lepecsételt ugyanabban az állapotban van és a közjegyzői pecsét sértetlen rejt. Kérte továbbá annak hivatalos megállapítását, hogy a ládikóban milyen összeg van. Kérésére a lenti ládikát megvizsgáltam és megállapítottam, hogy sem a ládika, sem a rajta levő pecsét nincs megsérülve. Ezután eltávolítottam róla a pecsétet, kinyitottam a kazettát, megszámláltam a benne levő pénzt és megállapítottam, hogy a kazettában 2 darab száz dináros, 6 darab tíz dináros, 34 darab két dináros, 1913 darab egy dináros és 2065 darab fél dináros, összesen tehát 3303 dinár és 50 para van.

Felolvastattam, megmagyaráztattam és aláíratott.

Kelt mint fent.

Dr. Fenyves Ferenc s. k.

Dr. Miladinovics Radivoj királyi közjegyző, s. k.

Megvan a nyerő!

Nyomban megtelefonálták az eredményt a kiadóhivatalnak, ahonnan — hála a pontos szortirozásnak — két perc alatt kiásták a pályázatok tömegéből azt a szelvényt, amelynek beküldője megközelítőleg a legpontosabban becsülte fel a ládika tartalmát.

Alig két percnél izgalmas várakozás után megcsendült a közjegyző íróasztalán elhelyezett telefonkészülék:

— Halló! Itt Bácsmezei Napló kiadóhivatala. Aránylag legpontosabban Ördög Győző bajsai olvasó becsülte fel a tartalmát, 3303 dinárt tippelt.

Ranai István Szentia 3300 dinár és 50 parát tippelt. A kiadóhivatal adatai alapján megállapították, hogy a pályázat nyertese Ördög Győző, aki egy és

fél dinárral tévedett, míg Ranai két és fél dinárral becsülte alá a ládában levő összeget.

A kellemes telefonüzenet

A nyertes pályázó szelvényéről nem volt nehéz következtetni arra, hogy a kincsesláda hőse nem laciér ember. Nehézkes, gyakorlatlan betűkkel rótt a szelvényre nevét Ördög Győző, látszott az írása, hogy ritkán fogatja a tollat.

A Napló kiadóhivatala nyomban felhívta telefonon a bajsai motormalmot és felvilágosítást kért arról, hogy van-e Bajsán egy Ördög Győző nevű ember. A választ igenlő volt, mire kértük, hogy értesítsék Ördögöt arról, hogy Fortuna istenasszony rámosolygott és

több mint hétézer pályázó közül ő nyerte el a pálmát, illetőleg a kincsesládát,

amely testvérek között is nagyobb érték a legszebb pálmánál.

7221 pályázó

A kincsesláda pályázatra a kitzűzött határidőig pontosan 7221 pályázati szelvény érkezett be az ország minden részéből. Az olvasók fantáziáját erősen felajzolta a ládika titka és 265 dinártól egészen ötven ezer dinárig érkeztek becsületek. A vidéki olvasók, akiknek nem volt alkalmuk megtekinteni a ládikát, ugyilátszik, a pontos méretek többszöri közlése ellenére sem tudtak teljesen tiszta fogalmat alkotni maguknak a kazetta méreteiről. A legsötétebb pesszimizmusról Mersan János velikakikindai olvasónk tett tanúságot, aki mindössze 265 dinárra becsülte a szerényke tartalmát. Nem messze járt tőle sötétlátás tekintetében Bertá Ilona özvegy olvasónk, aki 365 dináros tippelésével vetette el a sulykot. Érdekes, hogy rendkívül sok pályázó 999, 999, 50 parát sejtett az üveg mögött, hogy miért, azt legfeljebb Fortuna istenasszony tudná megmondani.

3300 dinárt három olvasónk tippelt, egy 3299 dináros pályázat volt, 2900-tól 3000-ig pedig 60 pályázat érkezett be.

Az optimista végtet azok képviselték, akik 15 — 20 — 25, vagy 30.000 dinárt sejtettek a kazettában, sőt egy zagrebi olvasónk 50.000 dináros pályázattal tartja a tízszáz rekordját. Az olvasók komplikáló kedve nyilatkozik meg abban a tényben, hogy rendkívül sokan pályáztak nevezetes vagy kevésbé nevezetes évszámokkal, fogalommal vált számokkal, nagy emberek születési éveivel, halálzási éveivel, vagy történelmi dátumokkal kísérletet meg szerencsésükre. 34 pályázati szelvény érkezett az 1899 számmal. A harmincegyek valószínűleg abból indultak ki, hogy 1899 a Bácsmezei Napló alapítási éve. 42 pályázat az 1930-as számot hozta, de az újév után beérkezett pályázatok között igen sok volt az 1931-es tippelés is. Hetvenegyen a 9999 számbra esküdtek. Ok ismeretlen. Stefan Rózsika szombori olvasónk egy szelvényvel három tippet is beküldött, még pedig igen

nagy értékű különbséggel. Király János sztaranomrávcai olvasónk viszont kényelmesen oldotta meg a kérdést. Az írta a szelvényre, hogy 3930-tól 3950-ig terjedő összeg lehet a kazettában.

A nagylskerű pályázat során természetesen jelentkeztek a humorizáló hajlamú olvasók is. Így nagyon sokan a következő dodonai tippel szaporították a kiadóhivatal munkáját:

»A ládikóban annyi van, amennyit bele tettek.«

A kedélyes pályázók bizonyára meg lesznek lepve, ha ideírjuk, hogy kizárólagosnak gondolt ötötű 53 olvasóknak jutott eszébe.

A szerencsés Ördög

Ördög Győzőről időközben kiderült, hogy földhözragadt szerény kétkézi munkás, úgyhogy a szerencse istenasszonya ezúttal demokratikus hajlandóságokról tett tanúságot. Még a falra sem festettük, már is beérkezett a szerkesztőségbe Ördög, akit zajos szerencsekívánságokkal fogadtak.

Az ünnepelőbe öltözött munkás zavartan állt meg a villanylámpák erős fényében. A szerkesztőség lázasan liktető léte láthatólag zavarba ejtette kissé a nyílt arcú, becsületos tekintetű, harminc év körüli embert, akit csakhamar körülvettek az érdeklődő munkatársak.

A sablonos interjú a szerencsés nyerővel meglehetősen nehezen indult, mert Ördög Győző, akiről különben nyomban kiderült, hogy furcsa neve ellenére angyalian szelíd kedély, jó férj és gondos családapapa, annyira zavarban volt, hogy a hozzáintézett kérdésekre csak akadozva tudott válaszolni.

Az első kérdés természetesen arra vonatkozott, hogy mit csinált, amikor hírről vették a szerencsésjét.

Ördög Győző zavartan gyűrte az ünnepi kalapját:

— Hát... kérem... a malomból üzentek át, hogy megnyertem a kizsűnt. Nem akartam elhinni, a feleségem meg úgy meglepődött szegény, hogy nem tudta folytatni a megkezdett ruhamosást. Le kellett szegénynek fektednie, annyira megviselte a hirtelen öröm.

— Hogy jutott eszébe a nyerő szám?

— Harmincharont éves vagyok, gondoltam, kezdem a 330-at. Aztán az asszony is biztatott, hogy szerencsés szám ez. Azt mindjárt sejtettem, hogy ilyen kerek szám nem lehet jó, az ötöt csak úgy vaktában irtam hozzá.

— Mit fog csinálni a pénzzel?

Ördög legyintett:

— Ezer helye van annak, instállom. A kislányomnak veszek tőle ruhát, az asszonynak sem fog ártani egy kabát, aztán nekem is szükségem van egyre-másra.

A kiadóhivatal pénztára öt perccel később röpögös ezer dinárosokban folyósította a boldog nyerőnek a pénzt.

Amikor Ördög Győző kopott pénztárcájába gyűrte az ezer dinárosokat, szinte önkéntelenül szaladt ki száján a vallemás:

— Még soha életemben nem volt ezer dinárom, egy úrabban.

És öt perccel később egy boldog ember hagyta el a Bácsmezei Napló kiadóhivatalát, zsebében a lap elkészített karácsonyi ajándékával. A kincsesládát, amely ekkor már üres volt, a hónap alatt szorongatta és az Aleksandrova ulicán a fényárban uszó kirakatokat már azoknak az embereknek tekintetével nézegette végig, akiknek pénz van a zsebében.

A kis bajsai munkáslakásba pedig egy hónapra vagy talán kettőre is beköltözött a boldogság.

Briand újabb akciót kezd az európai államszövetség érdekében

A francia külügyminiszterium részletes memorandumot dolgozott ki a kérdéstről

Párisból jelentik: Briand külügyminiszter — mint ismeretes — pénteken délután elutazott Hágából és rövid párisi tartózkodás után vasárnap már tovább utazik Genfbe.

Szombaton a tanácskozások egész sorát bonyolították le, főleg a népszövetségi ülészakok összehívásával kapcsolatban. Briand hágai tartózkodó magatartását, amely annyira ment, hogy majdnem teljesen Tardieunak engedte át a tárgyalások vezetését, itteni politikai körökben élénk kommentárokkal kísérik. Bármennyire mentes is Briand a személyes becsúgytól, mégis feltűnést kelített, hogy az ő hatáskörébe tartozó kérdések előtérzését kiadta a kezéből. Ezzel a tartózkodással bizonyára céljai voltak, amelyek azonban inkább belpolitikai természetűek.

Beavatott körök szerint Briand Genfben a sok külügyminiszter jelenlétében arra akarja felhasználni,

hogy az európai államszövetség megvitatását, amely már az ősszel megkezdődött, most kimélyítse. Briandtól tudvalevően az ősszel a kormányok kérdőívét kérétek, amelyek megválaszolása lehetővé tenné a kormányok számára az Európai Egyesült Államok ügyében a tárgyalásokat. A francia külügyminiszterium, amely az utóbbi hetekben rendkívül sokat foglalkozott ezzel a feladattal, úgy látszik, komoly nehézségekkel találkozott a konkrét kérdések megszövegezésénél. Briand kabinetjének részletes memorandumot dolgozott ki, amely már befejezés előtt áll és nagy szerepet fog játszani Genfben.

A memorandumot csak akkor juttatják el az európai kormányokhoz, ha Briand, aki Genfben tanulmányozni akarja a terepet arra a meggyőződésre jutott, hogy a konkrét javaslatai az érdekelt kormányoknál kedvező fogadtatásra számíthatnak.

CIRKUSZ

Spiritizmus a kávéházban

BRUMZALA: Sohse panaszkodjon, Kecsege... Jó, elhiszem, hogy magának most nem megy valami fényesen, de hát Istenem nem lehet mindig egészre csánnálni a csődöt. Az idei nem sikerült, rendben van... de emlékezzem vissza a két év előttré. Halálra kerestó magát... Nem igaz?

KECSEGE: Kerestem... kerestem... na és engem nem kerest a rendőrség...? Hagyj csak... Az ember igazán megújja az életét is...

BRUMZALA: Na, nem szabad annyira elkéseregni. Ahogy én ismerem magát, kilából ebből is. Nem kell rá gondolni... Próbáljon valami szórakozást keresni... olvasson... Az olvasás nagyon felejtet. Látja én minden nap elolvasom az összes lapokat, amiket ebben a vacak kávéházban csak kaphat az ember... Most is egy nagyon érdekes dolgról olvastam... Itt van mi... Mit szól hozzá?

KECSEGE: Mihez mit szólják?

BRUMZALA: Ehhez a reinkarnációhoz...

KECSEGE: Reinkarnációhoz...? Bevezették a tözscén?

BRUMZALA: Fenét vették be... Nem tudja mi az a reinkarnáció? Na várjon majd felolvasom... Figyeljen ide... tehát aszongya, hogy... Az okkultista exdetektív ír a londoni dájli majli egyik legutóbbi számában felütnést keltő cikkben próbálja bizonyítani azt a közismert okkultista tételt, hogy az ember már a születése előtt is öt egyszer esetleg többször is és a halál után újból meg fog születni... Na ez az a reinkarnáció...

KECSEGE: Szóval én már azelőtt is éltem...? és ha meghalok azután is élni fogok?

BRUMZALA: Igen, az ember a halál után tetszős szerint ismét a világra jöhet, ha akar...

KECSEGE: Majd boldog leszek. Elég volt nekem ebből a rongyos életből... majd még egyszer fel-támadok csak azért, hogy a hitelenők megajóítsanak.

BRUMZALA: Miért? Tegyük fel, hogy én a halálom után elhatározom, hogy még egyszer élni fogok. Például mint részvénytársasági igazgató. Mi baja van egy részvénytársasági igazgatónak? Na mondja már?... És ha jól visszaemlékszem úgy emléks, hogy már életem elezött is néhány száz évvel... Biztosan magam is élt és amikor meghalt bizonyára azzal a kívánsággal jött a világra, hogy kereskedő lesz, lesz egy üzlete, jó forgalommal... Na és mi lett? Kereskedő. Van üzlete is...

KECSEGE: De nincs forgalom.

BRUMZALA: Nincs forgalom. Jó elhiszem, hogy nincs... rossz sorrendben kívánta az egészet... a forgalommal kellett volna kezdeni...

KECSEGE: Akkor nem volna még üzlet...

BRUMZALA: Ehi! Magával nem lehet beszélni. Volt már maga ügyis, hogy nem volt üzlete és nem volt forgalma sem, csak épp kereskedő volt. Most van üzlete, majd lesz forgalma is csak ki kell várni.

KECSEGE: Azt én nem érem meg... Nekem már minden mindegy.

BRUMZALA: Látja azért nem szabad elhamarkodni. Mielőtt az ember valamibe belefog jól gondolja meg, hogy mit tesz. Magának is meg kellett volna gondolni, mielőtt a világra jött.

KECSEGE: Már látom, hogy pechem volt... de arra mérget veszek, hogy a jövőben alaposan meg fogom gondolni...

BRUMZALA közben belemérik az újságba és egyszerre csak felkiált: Ccc! Érdekes...

KECSEGE: Mi az?

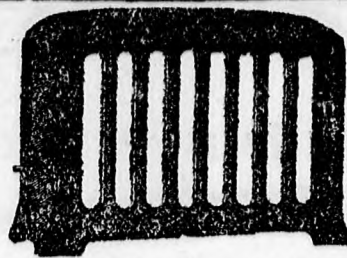
BRUMZALA: Mit szól hozzá az ifju Rotschild megnősült... itt van ni... elvette egy amerikai dollárkirály egyetlen leányát...

KECSEGE: Miaz? Az ifju Rotschild megnősült...? Akkor megyek... szolgálja...!

BRUMZALA: Na hova rohan? Mi történt magával...?

KECSEGE: Megyek és felakasztom magam... én akarok a fia lenni...

-dómi-

TELEFUNKEN-RÁDIÓ

ARCOPHON 5.

A hangszórók fejedelme! Tökéletes hangszínezés! Óriási hangerősség!

Főképviselet:

ALTERNO-RELAIS

műszaki vállalat rádió-osztálya, Noviszád — Telefon 24-14. 24-87.

Két nőt megölt a széngáz Szomborban
A faszénnel fűtött kályha áldozatai

Szomborból jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt pénteken éjjel Szomborban. A szerencsétlenségnek két halálos áldozata van.

A helyvárosi Rukova uca 2. szám alatti házban lakik Jankovics Iván malomtulajdonos. Szombaton reggel fél hétkor Jankovics felébredt és észrevette, hogy a személyzet még mindig nem kelt fel, holott máskor reggel hat órákor már hozzáfogtak a lakás és az irodahelyiségek kitakarításához. Előbb becsöngelt az épület udvari részében elhelyezett cselédszobába, majd amikor a csemetésekre nem jelentkezett senki, felkelt, hogy megnézze, miért nem adnak életjelet magukról a szakácsné és a szobalány. A cseléd-szobába érve, felgyújtotta a villanyt és ekkor megdöbbenve látta, hogy Busztoly Teréz huszonnyéves szakácsné és Pápai Juliska tizenhatéves szobalány

halottápaadun, mozdulatlanul fekszenek ágyukban. A szobában a széngáz jellegzetes szaga volt észlelhető, mire a malomtulajdonos rösszat sejtve, azonnal áthívta a szomszédban lakó dr. Duhon János orvost, aki azonnal meg is jelent Jankovicséknál. Az orvos megállapította, hogy a szakácsné és a szobalány már halottak és mindkettőjüket széngáz ölte meg.

A rendőri bizottság megállapította, hogy a két leány pénteken este, mielőtt lefeküdtek, a szobában elhelyezett kis vaskályhát megölték szemmel, hogy melegebb legyen és az égő faszén fejlesztette azt a nagymennyiségű széngázt, amely mindkettőjüket megölte. A rendőrség miután megállapította, hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség, be-szüntette a további nyomozást és intézkedett, hogy a holttesteket a hullaházba szállítsák.

Az új büntetőtörvény szubotikai premierje

Jegyzetek az ötös birói tanács első üléséhez

Megvolt a nagy premier a szubotikai törvényszé-ken. Amikor pénteken reggel kilenc órákor a terem-szojga beengedte a közönséget a nagy földszinti tárgyalási terembe, azok, akik a tárgyalások törzshallgatói, alig ismerték rá. Eltűnt a két sor esküdtzéki pad, amely olyan jellegzetes képet adott az egész teremnek és amely a bejáratnál számilva baloldali állott, a birói szoba és a birói emelvény közötti részen. Csak a pódium maradt meg, amelyen a padok állottak, a nagy, széles pódium, amelyen egy keskeny, de masszív asztal áll, az ügyész helye. Az ember szinte bizonytalannak érzi magát ezen a széles, nagy pódiumon, amelyen semmi más nem szegélyez, csak ez az ügyészi asztal. A vádlottak padjával szemben áll a régi jegyzői asztal, de papír, toll és tinta nélkül. Az asztal előlépti esküdtzéki asztallá, amelyen ott áll a fészület és mögötte két gyertyatartó fehér gyertyával. A fészület és a gyertyák erősen beleszarkolnak azoknak a lelkébe, akik a vádlottak padján ülnek, vagy akik az asztal előtt megjelennek, hogy tanuallomást tegyenek. A fészület eddig is ott volt az elnöki asztalon, de szinte eltűnt a nagy aktaesomók között. Most exponálva van.

Bozsics Milán törvényszéki elnök kilenc órákor vonul be a terembe, az ötös birói tanácsal. Négy biró követi az elnököt: dr. Vasziljevics Ljuba, Tazsics Alekszandar, Kosztics Jován és Szubotics Sztrahinja. Utánuk jön dr. Radosimú törvényszéki jegyző, aki a birói tanácsal felvonul az emelvényre és a volt újságíró-asztalnál foglal helyet. Az ötös tanács bevonulása egyszerre ünnepélyesé teszi a terem hangulatát. Makszimovics Szvetisláv vezető ügyész elmozdítja új helyét és szembe néz a védőasztallal, ahol Grabovac Pavlo foglal helyet.

Szuronyos börtönör vezető be a vádlottat, egy hatalmas testalkatú telepet, aki nem is sejt, hogy milyen fontos személyiség ő, amennyiben az ő ügye nyitja meg a büntető jogszolgáltatás új korszakát és az ő ügye lesz az első próbája az új büntető eljárásnak.

Ő, a vádlottak szokása szerint, révetegen, kissé együgyűen néz maga körül és csak az érdeklí, hogy mennyit kap. Nagyon keveset érdeklik a formások.

De már hirdeti az elnök éreces hangja a tárgyalás megnyitását és elhangzik a felhívás az ügyészhez, hogy terjessze elő a vádat. Ez már nóvum. Eddig ugyanis az elnök mondotta a vádlottnak azt, hogy az ügyész-ég őt milyen büncselekménnyel vádolja.

Az elnök kérdez. Igen érdekes Bozsics Milán új törvényszéki elnöknek kérdezési és tárgyalási módja. A hangja mindig egyenletes, nyugodt és maga a hang-ba öltözött objektivitás egy pillanatra sem válik idegessé, halkabb vagy hangosabbá, mindig egyformán hangzik, akár kérdez, akár enuciál. Nagy közvetlenség nyílvánul az elnök kérdezési módjában. Mindig a lényegre fogja meg és ha a válasz nem elégíti ki, új oldalról próbálja kihozni az igazságot.

Az elnök befejezi a vádlott kikérdezését. Nagy esend. A régi büntetőtörvény szerint ilyenkor az kö-vetkezett, hogy a vádlott leült és senki emberfia az el-nökön kívül hozzá kérdést nem intézhetett.

Az új eljárás ezen a téren új korszakot nyitott meg. A vádlottnak mindenki intézhet kérdést. Elsősor-ban a birói tanács tagjai, továbbá a közvádó és a védők. A pénteki premieren már meg is történt, hogy a vádlottnak az elnökön kívül mindazok intéztek kérdést, akiknek erre a törvény jogot ad.

Jönnek a tanak. Látszik, hogy erősen hat rájuk a fészület a két gyertyával. Megfontolva, alapos gondolkodás után adják meg a válaszokat.

Féleg körül járt az idő, amikor oda fejlődött a tárgyalás menete, hogy véget ér a tanak kihallgatása. Mindaddig nem történt meg egyetlen tanu megeskete-se sem, ámbár mindegyikhez így szólt az elnök:

— Meg mer esküdni a vallomására?

A tanu igenő feleletére az elnök azt mondja, hogy ülön le. És egyetlen tanut sem enged elmenni. Miután valamennyi tanu átessett a kihallgatáson, az elnök maga elé rendeli őket. Tíz tanu áll a fészület előtt; kilenc pravoszláv, egy katolikus. A teremsojga az elnök in-tésére meggyújtja a gyertyát. Az elnök először a pravoszláv vallásukat esketi meg. Felszólítja őket, hogy emeljék kezüket esküre, majd elmondja az eskümintát, amit kilenc hang mond utána. Az eskümintha befejezése az eddigi helyett most így hangzik:

— Ugy segítsen az Isten, ahogy az igazat vallot-tam és ahogy igazra esküdtem.

A pravoszlávok után a katolikus tanu teszi le az esküt.

Borus, sötét délután van, amikor a bíróság ismét bevonul a terembe. Négy fél é jár az idő. Feláll az ügyész és a bezbodnost (biztonsági) paragrafusra vi-takozva egészíti ki a vádat:

— A vádlott iszákos — mondja az ügyész — a Bíróság ítélésben tiltsa el attól, hogy kocsmába bete-hesse a lábát.

Nóvum. A régi törvény ezt nem ismerte. Akár-mennyire iszákos is volt eddig valamely vádlott, nem volt arra mód, hogy a kocsmázástól eltilthassák. Ité-letileg tiltatják ettől.

Elhangzanak a perbeszédék. A bíróság tanácskozik. Hasszasan, behatóan tárgyalnak a birák egymásköz-t. A teremben pattanásig feszül az érdeklődés. Birák, ügyvédek, ügyészek töltik meg a termet és mindenki találgatja, hogy miképen fog hangzani az ítélet. A 167-ik paragrafus igen szigorú: Aki mást szándékosan megöl, azt életfogytig tartó börtönnel büntetik. Ezt ren-deli a paragrafus.

A vádlott mit sem sejt az egészről. Egyre csak vár. Ott ül, háta megett a szuronyos börtönörrel. Öreg este van már, amikor bevonul a bíróság és hangzik Bozsics elnök hangja. Ófelsége I. Alekszandar, Jugoszlávia kí-rálya nevében hirdeti ki az ítéletet.

A bíróság úgy találja, hogy a fennforgó esetben a régi törvényt kell alkalmazni, mert az enyhébb. Így rendeli azt maga a törvény. A fenyegető életfogytig-tani börtönből kétévi fogház lett

-rt-

Megreformálják a gyermekmenhelyek és árvaházak rendszerét

Dr. Markovics Lázár báni egészségügyi osztályfőnök nyilatkozata az egészségügyi osztály költségvetéséről

Noviszadról jelentik: A báni hivatalok minden osztályában lázas készülődés folyik, hogy a bánás költségvetését összeállítsák. A költségvetés összeállítása most a legnehezebb, mert ez az első és ennek kell alapvetőnek lennie. Minden osztály külön készíti el költségvetését és az elkészítési munkálatok nagy körültekintést kívánnak. Ezekbe a költségvetésekbe kell befolgálni mindazokat a reformokat, amelyeket a báni hivatalok egyes osztályai végre akarnak hajtani. A költségvetések tehát egyuttal programszerűen összefoglalják azokat a teendőket is, amelyeket a báni hivatalok vezetői feladatul tűztek ki maguk elé.

A báni egészségügyi osztály csütörtökön készült el költségvetésével. A költségvetési reformokra vonatkozólag dr. Markovics Lázár a báni egészségügyi osztály és a noviszadi állami egészségügyi hivatalnak főnöke Popovics Dáka bánnal egyetértésben Beogradba utazott, hogy a szociáldemokrata minisztériumnak referáljon a tervezett reformokról. A báni egészségügyi osztályfőnök szombat reggel érkezett vissza Beogradból. Újjának eredményéről a Napló munkatársának a következőket mondotta:

— Igen nehéz feladatot végeztünk, amikor ilyen rövid idő alatt elkészítettük a báni egészségügyi osztály költségvetését. A költségvetés elkészítése főként azért okozott nehézségeket, mert nem áll megfelelő ségederő a rendelkezésünkre. Az inspektorokat és egészségügyi tanácsosokat ugyan már kinevezték, de eddig az öt tanácsos és inspektor közül csak egy foglalta el helyét, a többiek betegszabadságon vannak és csak a jövő hónapban érkeznek meg új állomásukra. Természetes, hogy ilyen körülmények között nagy erőfeszítésünkbe került, hogy a költségvetéssel idejében elkészüljünk. Most végre sikerült a nagy munkát befejezni. Az első költségvetés a legnehezebb, mert csupa új adatból kell összeállítani és nem áll rendelkezésünkre semmiféle kipróbált séma. Az új költségvetés alapjaiban ugyanaz, mint az egészségügyi hivatal költségvetése, de a báni egészségügyi hivatal külön feladataihoz mérten, kidolgozásában néhány egész jelentékeny eltéréseket mutat.

— A költségvetés részleteiről addig nem kívánok nyilatkozni, amíg beogradra utazásomról Popovics Dáka bánnal be nem számoltam. Megelőzdeléssel kell azonban megemlíkeznem arról, hogy újításainkat Beogradban nagy örömmel fogadták és minden tekintetben helyeselték. Egyik legfontosabb újítást a gyermekmenhelyek és árvaházak rendszerébe vezetjük be. Lehetséges ugyanis továbbra is fenntartani azt a rendszert, amely most uralkodik ezekben az intézményekben. A mostani költségvetés adminisztráció és nem teljesen szakzerű vezetés mellett az államnak minden egyes nevelt tizezer dinárjába kerül, ami nagyon sok. A gyermekek ugyanis három hónapos koruktól kezdve tízennyolc éves korukig állandóan az állami intézetben tartózkodnak. A nagyobb gyermekek munkaképessége így egyáltalán nincs kihasználva és ahelyett, hogy az állam a nagyobb gyerekek munkáját a saját és a többiek, kisebbek nevelési költségeire használhatná fel, a felnőtt neveltek megnevelkedett költségeit is kénytelen viselni. Ezt a rendszert alapjában meg kell változtatni, ha nem akarjuk, hogy a túlságosan költségterhelések miatt egyéb szükségletek kielégíthetetlen maradjanak. A Dunabánás területén a menhelyekben és árvaházakban mindössze hétszáz gyermek részben ellátásban és nevelésben. Ez a szám olyan kicsi, hogy egyáltalán nincs arányban a nevelésre számolt számmal. A hétszáz gyerek nevelése azonban olyan költséges, hogy a mostani rendszer mellett gondolni sem lehet a létszám növelésére és a neveltek gyarapítására. Ez a hétszáz gyerek kerekén hét millió dinárjába kerül az államnak. Egészségügyi szempontból elsőrendű fontossága, hogy a gyermekmenhelyek és árvaházak élén orvosok álljanak, akiknek nem idegen a nevelés sem, de a legfontosabb körülményeket, az egészségügyi feltételeket és szükségleteket a legjobban ismerik. Költségvetésünk elkészítésekor javaslatot tettünk arra, hogy a mostani menhelyi és árvaházi vezetők helyére orvosokat nevezzenek ki. Szándékunkban van ezen kívül az is, hogy a menhelyeket és árvaházakat összpontosítsuk és visszahozzuk a régi rendszert, amely szerint a gyermekek csak bizonyos korhatárig nevelkedhetnek valamelyik állami intézetben és azon túl családoknál kapjanak elhelyezést. Most az a lehetetlen helyzet uralkodik, hogy minden intézetnek külön adminisztrációja van, óriási költségekkel és mindenütt korhatárra való tekintet nélkül együtt nevelkednek a két nembeli és minden korbeli gyermekek. Elhatároztuk tehát, hogy a gyermekmenhelyeket összevonjuk, néhányat megszüntetünk és hevezetjük azt a rendszert, hogy a gyermekeket, bizonyos korhatáron túl családoknál helyeztik el. Ez a korhatár 8 és 12

Esőben, szélben, hóban NIVEA-CREME

A szél és a rossz idő, hideg és nedvesség arcából állandóan rendkívül fontos eltető anyagokat vonnak ki és elősegítik ezzel a korai ráncképződést. Bőrnek azonban szabad levegőre van szüksége és a Nivea-krém megőrzi az időjárás káros behatásaitól. Csak a Nivea-krém tartalmazza a bőrről azonos Eucerit-et; ezen alapszik hatása is, mert ez megőrzi a bőr érzékeny szöveteit a kiszáradástól és előjött veszi a ráncképződésnek. Örízze meg fiatalos arcát a Nivea-krém mindennapi használatával.
3, 5, 10 és 22 dináros dobozok,
9 és 14 dináros tubusok.

Jugosl. P. Belersdorf & Co. d. s. o. l. Maribor — Mejska cesta 56.

év között lesz. Ilyen módon az államnak egy-egy gyerek neveltetési költsége alig éri el az ezer dinárt. Mi a hétmillió dinárt nem akarjuk esőként lenni, mert a mai viszonyok között igen sokan szorídnak rá, hogy gyermekeik menhelyben nevelkedjenek, de azt akarjuk, hogy hétszáz gyermek helyett hétezer nevelhessünk fel. Hétezer gyermeket ellátni olyan feladatot, amiért érdemes dolgozni. A kihelyezett gyermekek után az állam természetesen fizet bizonyos összegűt a ruházásukra és élelmiszerükre, de ennek az összegnek a meghatározásánál figyelembe vesszük a gyermekek munkacserének kihasználását is. Nevelési szempontból óriási előnyei vannak a családi ne-

velésnek. A gyermek szabadabban mozoghat, közvetlenül kapcsolatba kerül a külvilági élettel és több lehetősége van arra, hogy tehetségének és képességeinek legjobban megfelelő mesterséget válasszon. Magától értetődik, hogy a kihelyezett gyerekek fölött is gondos felügyeletet gyakorolunk, ami egyben ellenőrzése lesz annak az elbírásnak, amiben a nevelő szülők neveltséiket részesítik.

— Ezekről és egyéb tervezett újításokról részletesen referálom a szociáldemokrata minisztériumban, ahol minden javaslatomat nagy helyesléssel fogadják. Az állami egészségügyi hivatal költségvetését már ebben az értelemben készítettem el.

Károlyi Mihály newyorki előadásán támadta a magyar szociáldemokratákat Jászi Oszkár éles válasza a támadásra

Newyorkból jelentik: Károlyi Mihály pénteken tartotta meg első előadását Newyorkban. Károlyi hosszas hazavona után olyan címen kapott a washingtoni külügyi kormánytól és a bevándorlási hatóságtól beutazási engedélyt, hogy tudományos előadásokat kíván tartani az Egyesült-Államok városában, ahol nagyobb tömegben élnek magyarok. Érkezésének hírére régi barátai, barátok, szabadelvű érzelmi és szociáldemokrata magyarok is üdvözlésre adták, hogy ünnepies fogadtatást akarnak számára rendezni, de Károlyi Mihály nem is válaszolt az ajánlatra és így a fogadtatás elmaradt.

A newyorki előadásán gróf Károlyi Mihály azon kezdte, hogy ő szívet-lelkével vallja magát százprocentos marxistának, méltán megtagadhatja tehát ezt a féltelést Macdonaldtól öngy, mint az európai

szociáldemokrata pártoktól, de első sorban a magyarországi szociáldemokrata pártot vádolja, hogy elárulta Marx elveit.

Ez a hangnem vonult végig gróf Károlyi Mihály egész előadásán, amely hemizgett a magyar szociáldemokraták ellen irányuló támadásoktól.

A hatás természetesen nem maradt el; összes régi hívei és amerikai barátai elődultak gróf Károlyi Mihálytól, így előnök Jászi Oszkár, aki terjedelmes cikket írt a newyorki előadásról az Emberben és élesen támadta benne gróf Károlyi Mihályt. Gőndör Ferenc a magyar emigránsok nevében nemesak igazságtalannak, hanem hazignak bélyegezte a magyar szociáldemokrata párt ellen szórt vádaskodást és szintén megtagadott minden közösséget Károlyi Mihállyal.

Éles összeütközés Snowden és Curtius között a hágai konferencia szombati ülésén A kisantant-delegációja és a magyar kiküldöttek vasárnap közvetlen tárgyalásokat kezdenek

Hágából jelentik: A nemzetközi konferenciának szombaton két eseménye volt: az egyik az, hogy Curtius német birodalmi külügyminiszter, aki szombaton Genébe akart utazni a Nemzetek Szövetségének hétfőn kezdődő tanácsülésére, lemondott elutazásáról. Ebből és egyéb jelkeiből arra következtettek, hogy a német tárgyalások megakadnak és válságos pontra jutottak.

A németek és az antant-hatalmak között rendkívüli ellentétek mutatkoznak úgy a szankciók, mint a fizetések kérdésében. A másik esemény az, hogy a szombati nap folyamán döntő tárgyalások indultak meg a nagyhatalmak képviselői és a kisantant delegációi között. Ezeket a tárgyalásokat, amelyek egész délelőtt folytak, résztvevőit a francia külügyminisztérium vezérelt-kára, Berthelot is.

A német jóvátétel kérdésében felmerült ellentétek a Jaspár-bizottság szombati délelőtti ülésén robbantak ki. Az egymással homlokegyenest szembenálló álláspontokat sem a szankciók kérdésében, sem a Jaspár-bizottság napirendjén szereplő főleg kérdésekben nem sikerült közelebb hozni egymáshoz. Igen valószínű, hogy a válságosra fordult helyzet miatt nemcsak Curtius német külügyminiszter új programja került fel, hanem Tardieu francia miniszterelnök is kénytelen lesz módosítani programját és nem megy el Párisba a kamara új ülészakánának megnyitására.

Rendkívül kritikus lefolyású volt a Jaspár-bizottság szombati délelőtti ülése. Az ülésen szokatlanul éles tónus uralkodott a tárgyalás mindvégig heves volt. A német delegátusok és Snowden között is súlyos összeütközésre került sor.

Snowden azt vetette a németek szemébe, hogy egész lakikájuk a dolgozó előadásában áll.

Curtius erre igen éles hangon válaszolt. Snowdennek a vitában Cheran francia pénzügyminiszter is segédkezett.

A Jaspár-bizottság ülésének vezetőjei Jaspár ennek a német delegáció szállására sietett és hosszasan tárgyalt Curtiussal. A pillanatnyi helyzetre való tekintettel a szövetséges hatalmak körében nagy jelentőséget tulajdonítanak annak a körülménynek, hogy dr. Schacht vasárnap Hágába érkezett és bekapcsolódik a tárgyalásokba.

A keleti jóvátétel, illetve annak legfontosabb része, a magyar kérdés tekintetében is pesszimista volt szombaton a hangulat és különösen a franciák hangoztatták azt, hogy csak esoda hozhat békés meg egyezséget.

A Loucheur-bizottság eredetileg kedden akart hozzáfogni a magyar jóvátétel tárgyalásához, de a tanácskozásnak napról-napra, majd péntekről hétfőre történt elhalasztása azt jelenti, hogy a Loucheur-bizottság munkaprogramjában csaknem teljes egy heti eltolódás állt be. Egy magánjelentés szombaton arról adott hírt, hogy a nagyhatalmak képviselői már átadták a magyar delegációnak azt az egyezménytervezetet, amely hivatva lenne a kisantant és Magyarország álláspontja között hidat verni. Szombatra kiderült, hogy ez a jelentés nem felel meg a valóságnak, mert hiszen az egyezménytervezet végleges szövegét a nagyhatalmak képviselői még maguk között sem állapították meg. Loucheur szükségesnek tartotta, hogy a békés kibontakozás lehetőségének biztosítása érdekében még egy nap halasztást adjon és a közhírosó vasárnapot a kisantanttal való újabb bizalmas tárgyalásra használják fel.

A franciák remélik, hogy sikerül esetleg a magyar problémát hétfőn konkrét tárgyalásra vinni, az angolok azonban úgy ítélkik meg a helyzetet, hogy a kisantant — már csak presztizs-okokból is — nehezen fog a magyar álláspontjához közeledni.

Angol felfogás szerint minden valószínűség amellett szól, hogy

a magyar problémát ezen a konferencián nem sikerül megoldani.

Ennek ellenére remélik, hogy a legfontosabb elvi kérdések tisztázódhatnak. Ugy véljük, hogy még több konferenciára lesz szükség ahhoz, hogy a háborús mult felszámolását Magyarország és a kisantant között végleges formába öntsék.

Az angolok álláspontja szerint tulzott optimizmusra annál kevésbé van ok, mivel a kisantant ragaszkodik először újabb jóvátételi kiszabásához, másodsorban a békeszerződés 250 szakaszának, vagyis a döntőbírói részének előírásához, harmadszor még az ugynevezett adminisztratív tartozások megfizetéséhez is, amelyekre vonatkozóan gróf Bethlen magyar minis-

terelnök hajlandónak nyilatkozott méltányos egyezkedésre.

A nagyhatalmak és a kisantant képviselőinek tanácskozása előrelátóan a vasárnapot is igénybeveszi és valószínű, hogy vagy szombaton a késő esti órákban, vagy a vasárnap folyamán

szor kerül az első közvetlen találkozásra a kisantant delegációja és a magyar delegáció között.

Ennek a tanácskozásnak eredményéről függ, hogy a Loucheur-bizottság hétfői ülésén, amikor a magyar jóvátétel ügyében megkezdik a konkrét tárgyalásokat, miképp fog a helyzet alakulni.

A keleti jóvátétellel foglalkozó Loucheur-bizottság egyébként szombat délután a holgár jóvátétel ügyében folytatott tárgyalásokat, azonban a bolgárokkal felmerült nehézségeket sem sikerült még áthidalni, úgyhogy a holgár ügy bizottsági tárgyalásait is hátréba helyezték, amiből diplomáciai körökben azt a következtetést vonják le, hogy a hétfői napon sem kerül még sor a magyar jóvátételi kérdés tárgyalására.

Munkája végzése közben

a szájblögetés körülményes. Ehelyett szopogasson időnkénti egy-egy

Panflavin

pasztillát

Fertőtleníti a száj és garat üregét-megsemmisíti a kórokozó baktériumokat.

— Kedves jó szülőim... — kezdődik a levél — jó egészségekben vagyok... és remélem maguk is...

A vezető sorok után hirtelen ezzel folytatja a levelet Karip Pável Ivanovics: *megnősültem, a feleségem neve Parsukova Marina Nikolajevna, két gyermekünk is van, egy fiú, Parsukova Sztipán Feodorovics, tizenöt éves és egy leány, Parsukova Tajiska Pavelovna, hat éves. Most készülünk haza, csak küldjék el az okmányaimat...*

Ezután a jókívánságok. Arról, hogyan élnek, mit csinálnak, nem ír Karip Pável Ivanovics, aki a levélből következtetve már 1916-ban megnősült, messze Oroszországban és amikor a vérpaták megállt és megnyitottak a fogolytáborok lakói előtt a szabadság sorompói, a szubotcai kereskedősegéd ott maradt: kötötte az aszszony és a két gyerek, Sztipán és Tajiska.

Karip János Halasi szülők 534. számú házában most nagy az öröm. Hosszu levél ment Oroszországha, Usalka faluba a fiúnak — és a szülők azt írták: gyerekek mindannyian, várunk benneteket szeretettel és csókoljuk sokszor a kis unokákat...

(sz)

TÖZSDE

Zürich, jan. 11. (Zárlat.) Beograd 9.12 hftnyolcad, Páris 90.28 és fél, London 25.13 egynegyed, Newyork 516.15, Brüsszel 75.99, Miánó 27.01, Madrid 68.10, Amsterdam 207.82 és fél, Berlin 123.25, Bécs 72.61, Szófia 3.725, Prága 15.25 és fél, Varsó 57.89, Budapest 90.30, Bukarest 3.06 hftnyolcad.

Beograd, jan. 11. A tőzsdeforgalom szünetelt.

Noviszdai terménytőzsde, jan. 11. Buza bácskai 77 kilós 197.50—202.50, bácskai 78 kilós 202.50—207.50, felsőbánáti 78 kilós 205—207.50, Tisza hajó 78 kilós 207.50—212.50, bácskai Duna hajó 78 kilós 205—207.50, felsőbánáti 78 kilós 200—205, dőlbánáti 77 kilós 187.50—192.50, szerémi 77 kilós 190—195. Árpa bácskai és szerémi 63—64 kilós 125—130, Zab bácskai és szerémi 142.50—145, Tengeri bácskai gar. minőség 100—105, bácskai I. 100—102.50, bácskai II. 107.50—110, bácskai III. Duna 122.50—127.50, bácskai IV. és V. 125—130, bácskai száritott 117.50—122.50, bánáti Duna III. 122.50—127.50, bánáti Bega III. 122.50—127.50, szerémi gar. minőség 100—105, bácskai 100—102.50, szerémi II. 107.50—110 szerémi Duna III. 122.50—127.50, szerémi száritott 117.50—122.50, Liszt 00g és 0g 310—320, 2-es sz. 205—295, 5-ös sz. 240—245, 6-os sz. 185—190, 7-es sz. 140—150, 8-as sz. 112.50—115. Korpa bácskai és szerémi juttassákokban 90—95. Irányzat: Változatlan. Forgalom: 45 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, jan. 11. (Zárlat.) Készárúpiac. Irányzat ingadozó. Buza 77 kg. tiszavidéki 23.45—23.85, felsőtiszai 23.10—23.35, fehérmezei 22—22.25, pestvidéki 22.10—22.35, Buza 78 kg. tiszavidéki 23.75—24.05, felsőtiszai 23.30—23.55, fehérmezei 22.25—22.45, pestvidéki 22.35—22.55, Buza 79 kg. tiszavidéki 24.05—24.50, felsőtiszai 23.60—23.80, fehérmezei 22.50—22.70, pestvidéki 22.60—22.80, Buza 80 kg. tiszavidéki 24.35—24.65, felsőtiszai 23.65—23.85, fehérmezei 22.60—22.80, pestvidéki 22.70—22.90, Rozs pestvidéki 13.30—13.95, másszármazású 13.30—13.95, Árpa takarmány I. 15.80—16.50, sör, felsőmagyarországi 19.50—21.50, Zab I. 14—15, Tengeri tiszantúli morzsolt 12.90—13.10. Határidőpiac. Irányzat egyetlen.

Tizezrével fagynak meg az emberek Kinában

Félmillió embert fenyeget megfagyással a sarkvidéki hideg

Párisból jelentik: Pekingi jelentések szerint Kína északi részében kegyetlenül hideg az idő, amely eddig is több ezer áldozatot követelt. Január elseje óta Pekingben kétszáznyolcan fagytak meg. Csangsi északi részében a hideg következtében 15.000 ember vesztette életét.

A Daily Express jelenti Pekingből: Kinának a Jangce völgyétől északra fekvő részében sarkvidéki hideg uralkodik. Hivatalos közlés szerint január 1. óta 208 koldus fagyott meg Peiping uccáin. Sansi északi részében 15.000 éhező ember pusztult el.

Hankauban többszáz család megbetegedett. A Han-

folyón több mint 500 dzunkát, amelyen kínai családok éltek, a jég úgy összelapította, mint a papírból lettek volna. Csittában szivszaggató jelenetek játszódtak le. 700 riksakuli holttestét hozták a városba, akiket a kormány katonai szolgálatra hívott be és akik a hóvihárban elpusztultak. Az egyes községekben gonggütőssel tereték össze a lakosságot és fegyveres katonák hívták a rokonokat a holttestekhez, hogy agnoszkálják övéiket. Peiping területén félmillió szegényt kell támogatni, mert máskülönben elpusztulnak a hidegtől és nélkülözésektől. A hatóságok mindenütt segélyeket adnak, hogy megakadályozzák a katasztrófát.

Oktalan szerelem

Jövő héten kezdődik a Napló új regénye

A Napló-ban most folyó regény, az *Utazás a föld körül 280 óra alatt* rövidesen befejeződik s még a jövő hét folyamán megkezdjük új regényünk közlését.

Az új regény címe: *Oktalan szerelem*, szerzője Gergely Boriska.

Gergely Boriskának nagy olvasóközönsége van, amely szereti mindig érdekes novelláit, meséit s egyéb írásait. Egyéniségéhez azonban leginkább a regény való, ahol a fantáziát nem kell korlátok közé szorítani. Csak nem régebben jelent meg egy népies kiadványsorozatban egy regénye, amelynek igen je-

lents sikere volt a belföldön és a külföldön is az olvasók körében.

Az *Oktalan Szerelm* érdekes olvasnivaló. Véletlen szerencsétlenség folytán árvaságra jutott két német főúri hölgy élettörténetét s szerelmét meséli el benne az író. A két német lány magyar vidékre kerül, alkalmazást vállal és — szerelmes lesz. Ennek a szerelemnek a története a regény, amely bár fehér olvasmány, egy percig se szűnik meg izgalmasan érdekes lenni.

Az új regényre felhívjuk a Napló olvasóinak figyelmét.

Tizenöt év után életjelt adott magáról egy orosz fogságban levő szubotcai kereskedősegéd

Karip Pál megnősült és két gyermekével hamarosan elindul Szubotica felé

A háboru...

Már csak az emléke kísért, csak a nyomor, a szegénység, a munkanélküliség, néhány millió halott, egy sereg árva és nyomorék jelzi, hogy volt. De a rémségek arca tizenhat év kódéből még sokszor felbukkan valamilyen formában: tizenhat év után váratlanul betoppan az elveszített hitt apa, a megsiratott fiú és az összelelkész perceiben a boldogság könnyein keresztül megegyezzer átver a vérzivataros idők borzalma.

Karip János nyugalmazott szubotcai városi rendőrnek néhány nappal ezelőtt egy tarka borítékot kézbesített ki a posta. Az olajzöld papíron tintaceruzával írt sorok kusza vonala vonult végig és az öreg rendőr az első percben tanácstalanul forgatta kezében a levelet, amelyről sose látott bélyeg nézett rá... Lenin feje...

Karip bácsi nem sokat tud Leninről és a postás adta meg a felvilágosítást.

— Oroszországból jött.

Karip János, a viharozott rendőr, aki huszonhét évig állt a rendőrség szolgálatában és sok-sok nehéz órát élt át, megkapaszkodott az asztal szélében, hogy el ne vágódjék. Aztán kitért belőle a kiáltás:

— *Akkor ezt az én Pál fiam írta... az én Pálkám...*

Karip Pál, a rendőr fia, jelentkezett. Tizenöt év után megérkezett tőle az első híradás: *élek!*

Karip János, az apa csókolgatni kezdte a levelet és sirt, majd behívta a feleségét és a két öreg ember könnyezve bontotta fel a borítékot.

A levélből tudták meg, hogy nagyszülők lettek.

Karip Pál kereskedősegéd 1914-ben vonult be ka-

tonának. Huszonegy éves volt, amikor elvitte a virágos katonavonatot. Október 22-ikén ért ki az orosz frontra és egy hónap múlva, november 11-ikén Sztariszambornál, Kirov mellett, Galiciában fogságba került. 1915 február 15-ikén érkezett tőle egy levél, amelyben megírta, hogy fogoly és Szibériában, Északuralban, Berezovka község közelében a 75. számú barakkban van.

Ez volt az első és az utolsó levél. A népek nagy csatája lezajlott, a halottakat eltemették és a világotlanka orvosai megkezdtek a sebek gyógyítását. Franciaországból, Olaszországból, Oroszországból megindultak visszafelé a vonatok és hozták a foglyokat. Karip János is hazavárta kedves fiát. Karip Pál azonban nem jött, helyette megérkeztek a szomorú hírek: ezrek pusztultak el Szibériában és Kinában... tifuszosokkal vannak tele a kórházak, éhség és vér tombol a szétszaggatott cári birodalomban...

Karip János rendőr lemondott a fiáról. Tizenöt évig nem jött tőle semmi hír és idehaza bizonyosra vették, hogy a Pál gyerek ott pihen valamilyen jéges, szibériai temetőben...

Karácsony előtt néhány nappal azután megérkezett az első levél az elveszített hitt fiutól. A borítékon ez állt:

Feladó: Karip Pável Ivanovics.

Tyumenszka okrug, Uralste oblast Jarkovske rajvon, sela Usalka Oroszországn.

A levelet 1929 december 6-ikán adta fel Karip Pável, aki időközben az Ivanovics melléknevet is hozzákapcsolta nevéhez.

HÍREK

— **Ófelsége a királyné köszönete a születésnapüdvözlésekért.** Beogradból jelenti az Avala: Ófelsége Mária királyné január 9-iki születésnapja alkalmából számos üdvözlést kapott külföldről és belsőldről, amelyekben boldogságot és hosszú életet kívántak a királynénak és a királyi család tagjainak. A királyi kabinetiroda legfelsőbb helyről utasítást nyert, hogy a királyné nevében köszönetet mondjon ezekért a jókívánságokért.

— **Kinevezték a jugoszláv szokol vezetőségét.** Beogradból jelenti az Avala: A jugoszláv királyság Szokoljának vezetőségét az idevonatkozó törvény 6. paragrafusa alapján a miniszterelnökkel való egyetértésben szombaton nevezték ki Makszimovics Bozsza közoktatásügyi és Hadzsics Szeván tábornok hadügyminiszter, a szokol alparancsnokai a következők lettek: Ciangl Engelbert nyugalmazott tartományi iskolai inspektor, Ljubljana, Paunkovics Gyura, a Rossija-Foucéré vezérigazgatója Beograd, Griz Lacko, a zagrebi városi lakóházak igazgatója és Mergentaler Pavle ügyvéd Osijek. Nácsebnik lett dr. Murnik Viktor, a ljubljana kereskedelmi és iparkamara főtitkára, helyettese Mrlijak Dragan, a Prva Hrvatska Stedionica igazgatója Szubotica. A közoktatásügyi bizottság elnöke lett dr. Belajdzsics Vladimir, a noviszadi törvényszék elnöke és a bizottság tagjai között van dr. Pavlasz Ignjat noviszadi ügyvéd is. Ezenkívül öt felügyelőt és öt helyettes felügyelőt neveztek ki.

— **Kitüntetett görögkeleti lelkészek.** Noviszadról jelenti: Dr. Csirics Irinej noviszadi görögkeleti püspök a pravoszláv karácsonyi ünnepek alkalmából a következő lelkészeket tüntette ki: Popovics Sztapár, Jakonics Szofronije Deronja, Nikolics Gyókö Sztarapalanika, Katyanszki Gójkó Szerbobran, Milics Tódor Noviszad, Alekszics Vlada Sajkásszentiván, Gavrilovics Pavle, Popovics Szeván, Popovics Alimpije Noviszad, Sztanics Nikola Sztapár, Parabucski Gyorgye Tittel, Gyurkovics Milán Sztanics, Vucoškov Lázár Szerbobran, Miskov Platon Kovili, Popovics Szeván Mol, Kovacsé- vics Vojiszláv Nadalji, Ivancevics Szeván Neviszad.

— **A dunai bánság osztályfőnökeinek és inspektorainak értekezlete.** Noviszadról jelenti: A dunai bánság osztályfőnökei és inspektorai Popovics Dáka bán elnökelete alatt értekezletet tartottak, amelyen a báni szervezet működéséről szóló törvény végrehajtását beszélték meg. Az értekezleten részt vett Misovics Vidje segédhán is.

— **Kinevezték a pénzügyi szaktanács tagjait.** Beogradból jelenti az Avala: Dr. Svriljuga Sztanko pénzügyminiszter szombaton kinevezte a pénzügyi szaktanács tagjait. A szaktanács tagjai lettek dr. Nedolykovics Sztanoje, a pénzügyminiszterium kataszteri osztályának főnöke, dr. Jovanovics Milorad, az államháztartásosztály főnöke, Konstantinovics Vitomir, az államadósságok osztályának főnöke, Pajics Rudo, az adóosztály vezérigazgatója és Gyakovics Szlobodan, a vámsztály főnöke.

— **Uj törvény jelent meg a falvak közegészségügyi rendezéséről.** Beogradból jelenti az Avala: Ófelsége a királyi a szociálpolitikai és népegészségügyi miniszter előterjesztésére és a minisztertanács elnökének meghallgatása után szombaton törvényt írt alá a falvak egészségessé tételének segélyezéséről. A szociálpolitikai miniszteriumnál alapot létesítenek, amiből segélyezni fogják a falvakat, hogy vízvezetéköt, csatornázást, mirtalakkóházakat és népfürdőket építsenek, vagy a falu más uton való egészségessé tételét előmozdítsák. Az alapot a bánságok között fogják felosztani.

— **Lemondott a portugál kormány.** Lisszabonból jelenti: Főhivatalos jelentés szerint a pénzügyminiszter, az igazságügyminiszter és a miniszterelnök között politikai ellentétek támadtak. Ennek következtében a miniszterelnök benyújtotta a kormány lemondását és a köztársasági elnök elfogadta azt.

— **A német rendőrmester vérbosszúja.** Kasselből jelenti: Szörnyű vérbosszút állított szombaton délelőtt Will János husz éves rendőrmester Niedermörlitzben Klaus ötvenhat éves mezőgazdán, akit heves dühökös után revolverlövésével megölt. Két esztendővel ezelőtt Klaus fia agyonlőtte Will apját, akit csendőrség valamilyen büncselekmény miatt le akart tartóztatni, eltorlaszolta magát szülei házában és golyózáport zúdított a házat körülvevő csendőrökre és rendőrökre, akik megostromolták a házat. A fiatal Klaus a padlásról, ahova felmenekült, a kézigránatok egész tömegét halította le az ostromló rendőrökre, akik közül ötven életveszélyesen megsebesültek. Will csendőr pedig meghalt. Végül is az ostromló bejutottak a házba és agyonlőtték a gyilkost. A fiatal Will majdnem két évig forrált bosszút a gyilkos családjá ellen. Mindig visszafótt a szenvedélyét, de végre is nem tudta dühét leküzdeni s megölte apja gyilkosának apját. A rendőrségen bevallotta, hogy a rendőrgyilkos Klaus öccsét is meg akarta ölni, de az utolsó pillanatban megzavarta testét és becsúszott egy áldozatba.

Kellemetlen szájszag

— visszataszító. Csunya színű fogak eltorzítják a legszebb arcot. Mindkét szépséghibát azonnal és alaposan el lehet tüntetni a pompás, üdítő Chlorodont fogkrém gyakran már egyszeri használatával. A fogak bedörzsölés után gyönyörű elefántcsontszínbén ragyognak, még a belső részek is, különösen ha a tisztáláshoz külön erre a célra készített fogazatos sörtéjű Chlorodont-fogkefét használjuk. Tubus Din. 8.—, Nagy tubus Din. 13.—, Fogkefék Din. 20.—. Leo-Werke A.-G., Jugoszlavia vézerképvisellete: Tvornice Zlatorog, Maribor. 11.

— **Az ablakon keresztül ráfótt haragosára egy bukováci gazdákodó.** Noviszadról jelenti: A bukovaci csendőrség letartóztatta Schertz Antal gazdákodót, aki az ablakon keresztül revolverrel belélt szomszédja Földváry József lakásába. Schertz régen haragos viszonyban volt Földváryval és elhatározta, hogy végez vele. Schertz az ablak alá lopózott és befótt a szobába, de a golyó célt tévesztett. Schertz a szomszékmitrovicai bírósági fogházba szállították.

— **Az »R 100« májusban óceánrepülésre indul.** Londonból jelenti: Az R. 100. angol kormányozható léghajó májusban óceánrepülésre startol. A léghajó Londonból fog indulni és Kanadában száll le. Az ut részletei még nem ismeretesek.

— **Európa legnagyobb szállodája.** Londonból jelenti: Londonban az Oxford Street nyugati végén, a Hyde-park közelében építik Európa legnagyobb szállodáját kétezer külön hálószobával és mindegyikhez külön fürdőszoba lesz. A szálloda, amelyet a legnagyobb fényűzéssel rendeznek be, valószínűleg 1932 végén vagy 1933 elején fog elkészülni.

— **A szuboticei zsidó négyelet bálja.** A szuboticei zsidó négyelet és népkönyvia január 25-ikén rendezi idei bálját. A négyeleti bál rendezőse számos meglepetést készít elő a bálra, amely az idei szezon egyik legsikerültebb mulatságának ígérkezik.

— **Miss Szubotica bekerült az országos szépségverseny döntőjébe.** Ebben az évben újból megrendezik a Miss Európa-versenyt Párisban. Az összes európai államokban most folyik a nemzeti szépségválasztás. Jugoszláviában a Vreme kapott megbízást arra, hogy a szépségversenyt megrendezze. Szubotican néhány héttel ezelőtt a szerb női négyelet által rendezett teastélyen Vojnics Marica urleányt választották meg Miss Szubotícának. Több mint száz Miss-t választottak az egész országban és ezek közül a Vreme szerkesztőségében a fényképek alapján az országos zsűri pénteken este tíz óráig választott ki, akik résztvesznek a döntőben. A tíz között van Vojnics Marica is, aki ilyen formán részvesz a Miss Jugoszlavia választáson, ami február 20-ikán fog lefolyni Beogradban.

— **Tíz évre ítéltek egy kiskorú gyermekgyilkost.** Egerből jelenti: A hevesmegyei Csány község határában a Szigeti-tanyán eltűnt Dudás Ferenc kilenc éves földművesgyermek. A nyomozás kiderítette, hogy a tanyán a Dudás-családdal már hosszabb ideje haragban volt egy tizenhat éves bűnös gyerek, aki többször agyonveréssel fenyegette a kis Dudás Ferencet, Dudás Ferenc legutóbb agyondobott egy csirkét a tizenhat éves suhanc családjának a konyhájában. A suhanc erre elhatározta, hogy megöli a gyermeket. Amikor a határba indult, felvette kocsijárá és távol a tanávtól vastag karóval felhevítette a kőgyereket. Még pislogott az áldozat és rázta a lábát, de ledobta a kocsiról és egy fűzfabokor alá rejtette, majd füvet is rakott a haldeklő kislány arcára, hogy megfulladjon. A gyilkos aztán hazament és elmondotta tettét bátyjának, akivel éjjel a tanyai kutba dobta a holtestet. A tanya lakossága két napig ivott a kutból, amíg végre Dudás Ferenc holtestét felvetette a víz és a bűntény kiderült. Az egy törvényszék mintegy husz tanu kihallgatása után a fiatalkorú vádlottat gyilkosság vétségében bűnösnek mondotta ki és tízévi fegyházra ítélte.

— **Kürték a pályázatot a só nagyban való árusítására.** Beogradból jelenti az Avala: Az állami monopóliumigazgatóság kiírta a pályázatot a só nagyban való árusítására az egész ország területén. Az árusítási jogot öt esztendőre adják ki, amely 1930 április elején kezdődik. A monopóliumigazgatóság döntése alapján ezenül mindössze tíz eladási rayon lesz a bánságok székhelyén és egy Beogradban az eddigi 33 helyett.

— **A királyi gárda zenekara játszik a noviszadi kereskedők és iparosok bálján.** Noviszadról jelenti: A kereskedők és iparosok január tizenhatodikán megtartandó báljára teljes erővel folynak az előkészületek. A Szloboda nagytermét erre az alkalomra ragyogóan felszították és külön eseménye lesz a mulatságnak, hogy azon felváltva a királyi gárda jazz és szalonzenekara szolgáltatja a zenét. A rendezőség felhívja azokat, akik meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy szándékukat jelentsék a Lloyd irodájában, tőzsdepalota telében 20-31.

— **Ujabb kommunista zavargások Berlinben.** Berlinből jelenti: Az északi városrészen péntek este ismét kommunista zavargások voltak. A kommunisták a Helmholtz-téren négyülést tartottak és miután a rendőrség bizalmas értesüléseket kapott, hogy a kommunisták fegyverrel vonulnak fel és uccai harcot akarnak provokálni, rögtön a gyűlés megnyitása után rendőri készütség zárta le a Helmholtz-teret. Nagy razzia kezdődött és a gyűlés minden résztvevőjét megmozdították. Sok kommunistánál találtak revolvert vagy bűncselekményeket. A razzia folyamán kisebb-nagyobb összeütközések voltak a rendőrök és a kommunisták között, akik közül többen nem akarták magukat alávetni a motozásnak. A rendőrség több ízben riasztó lövéseket volt kénytelen leadni, hogy visszaverje a kommunisták támadását. Több mint háromszázötven embert előállítottak.

— **Sikkasztás címén kéri a szovjet Beszedovszki kiadatását.** Moszkvából jelenti: A szovjetkormány közölte a moszkvai francia ügyvivővel, hogy kéri fogja a párisi szovjetkövettség volt tanácsosának, Beszedovszkinak kiadását, akit a moszkvai legfelsőbb törvényszék két nappal ezelőtt tízévi börtönrre ítélte az azal az indoklással, hogy ellopta a párisi szovjetkövettség címére érkező állami pénzeket. A sikkasztás vádjával a szovjetkormánynak az volt a célja, hogy közönséges büncselekmény címén kérhesse Beszedovszki kiadatását. Most tudódott ki, hogy Beszedovszki perének tárgyalásán rendkívül kínos jelenet létszódott le. A volt követéségi tanácsos testvére jelent meg a bírak előtt és kijelentette, hogy nézete szerint a bűnösre halálbüntetést kellene kimondani.

Fehér „Szokó“ autóbusz
Közeledik naponta
Noviszad és Palánka között

Palánkáról indul reggel 5.20 órakor, Noviszadról indul reggel 7.30 órakor, Palánkáról indul este 6.11.20 órakor, Noviszadról indul délután 16.00 órakor

Közvetlen vonatbusszekütteles
Kedvező árak, kényelmes utazás

— **Felmentett az államvédelmi bíróság egy adai bűnkereskedősegédet,** akit az államvédelmi törvénybe ütköző cselekmények miatt vádoltak. Beogradból jelenti az Avala: Az államvédelmi bíróság szombaton délelőtt nyolc órától fél tizenkét óráig tárgyalta Tait Ilja adai bűnkereskedősegéd bűnügyét, akit az államvédelmi törvény első szakaszának negyedik pontjába és a büntető törvénykönyv 86. szakaszába ütköző büncselekményvel vádoltak. Az összes ügyek kivizsgálása után a bíróság kihirdette ítéletét, amellyel felmentette és azonnal szabadságra helyezte Tait Iljait.

— **Kozmetikai intézetemben a legmodernebb szépségápolást garancia mellett végzem.** Szeplők végleges kikézelése elektrolízissel (többé nem ujjának meg), Hajszálakat, szemölcsöket nyomtalanul távolítok el. Saját készítésű szeplő, májfolt, miteszer, pattanás elleni és arcfehérítő szerek otthoni kezelésre, puderek, száppan, krém, arcvíz stb. kaphatók. Vidéki megrendelésre utánvétellel küldök. Tanítványok kiképzése. Roth Olga Szubotica, Kralja Alekszandra ul. 4.

— **Előléptették a noviszadi kórház gazdasági intézőjét.** Beogradból jelenti az Avala: Ófelsége a királyi a szociálpolitikai és népegészségügyi miniszter javaslatára a II. rangfokozat második csoportjából az első csoportba léptette elő Mirkovics Drágát, a noviszadi kórház gazdasági intézőjét.

— **Időjóslás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint tulnyomonán boros, ködös idő várható fagypontr körüli hőmérséklettel, lecsapódásokkal (hó, eső).

BÁCSMEGYEI
A NAPLÓ

bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető készpénzjutalomban részesül!

— **A sztaribecsei szerb olvasókör évi közgyűlése.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecsei szerb olvasókör a napokban tartotta meg évi tisztújító közgyűlését. A titkári, pénztárosi és könyvtárosi jelentések meghallgatása és elfogadása után megválasztották az új tisztikart. Elnök lett: Hadnagyev Dimitrije, alelnök Dzsigsurszki Alekszandar, titkár Jelkics Dusán, pénztáros Danilovac Ignác, könyvtáros Grujics Tosa. Választmányi tagok eltek: Midics Nikola, Glozsanszki Milos, Kovacev Mita és Szpajics Száva, póttagok: Dadics Kuzman, Kékics Mitó, Vlasics Péró, felügyelőbizottság: Sztakics Péró, Obrovacszi Alekszandar, Gruics Mülvoj, Poldin Szteván és Midics Gruja.

— **Előléptették a szombori adóigazgatóság főnökét.** Szomborból jelentik: A pénzügyminiszter Brkics Milánt, a szombori adóigazgatóság főnökét inspektor ranggal a második kategória I. osztályába léptette elő.

— **A sztaribecsei polgári kaszinó évi közgyűlése.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecsei polgári kaszinó dr. Popovics Milán elnök elnöklété alatt a napokban tartotta meg évi tisztújító közgyűlését. A közgyűlésen a régi vezetőség jelentésének meghallgatása és a felmentvény megadása után egyhangulag ismét a régi vezetőséget választották meg.

A modern nő nélkülözhetetlen szépségápolója **NATALIA-KRÉM**
Már egyszeri használat után eltűnt minden szépséghibát. — A bőrt bővére varázsolja és az népszerűségének titka. A huszadik század legjobb arcpolozóereje. Gyárja és szétküldője:
Joanović T. Simon gyógyszerész
Debeljača 10 24

— **Ada Sari noviszadi hangversenye.** Noviszadról jelentik: Ada Sari, a milánói Scala világhírű művésznője január 18-án Noviszadon a Szlobodában az Ignyenknyér egyesület rendezésében hangversenyt rendez. A koncert iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **A noviszadi sakkverseny eredménye.** Noviszadról jelentik: A noviszadi sakkör által rendezett sakkverseny pénteken ért véget és annak eredménye a következő: 1. Berger 10½, 2. Löbl II. 9½, 3. Orbán 8, 4. Mihajovics 8, Székely 7, Friedländer 5, Szili 4½, Römer 4, Schlesinger 4, Schmidt 3½ és Jakobovics 3. Az első helyre került Berger csak Orbánnal szemben vesztett, különben minden játékot megnyert.

Kraljevbregei pezsgő a vezető márka

— **A noviszadi felebbviteli bíróság elnöke résztvesz a törvényhozó bizottság munkájában.** Noviszadról jelentik: Dr. Ignjatovics Nikola noviszadi felebbviteli bírósági elnök, e hó 14-ikén huzamosabb időre Beogradba utazik, ahol résztvesz a törvényhozó bizottság munkájában. Távollétében dr. Gyurgyev Bosko felebbviteli bírósági alelnök fogja helyettesíteni.

— **Halálra gázolta a vonat.** Noviszadról jelentik: Rumáról érkező jelentések szerint végzetes szerencsétlenség történt pénteken reggel a Rumától hat kilométerre fekvő Kraljevici állomás közelében. A vasúti őrs észrevette, hogy egy borzalmasan összeroncolt és megcsontított holttest hever a síneken. Azonnal jelentést tett a rumai állomásfőnökségnél, ahonnan bizottság szállt ki, amely megállapította a holttest személyazonosságát. A holttest Putnikovics Dusán golubínaci gazdálkodóval azonos. A gazdálkodó a reggeli vonattal utazott Ruma felé. Ittasságában állandóan sétált az egyik vagonból a másikba. Valószínű, hogy sétálgatás közben az egyik átjáróról lezuhant és a kerekek alá esett, ahol halálát lelta. A vizsgálat beigazolta, hogy semmiféle bűntény nem forog fenn, mert a gazdálkodó zsebében megtalálták hat és fél ezer dinárt kitevő pénzt.

— **Ötven százalékos vasúti díjkedvezményt kapnak a hidrokantak.** A szuboticei városi szociálügyi osztály közli, hogy a közlekedésügyi miniszterium a hidrokantáknak, akik a háború alatt sebesültek meg és erről okmányuk van, ötven százalékos vasúti utazási díjkedvezményt biztosított. Az érdekelteknek a szociális ügyek referensénél kell jelentkezni a vársházán.

— **Aktív a városi kórház költségvetése.** »Négy millió dinár deficitje van a szuboticei kórháznak« című cikkünkre hivatalos helyről nyilatkozatot kaptunk, amely szerint a szuboticei kórház költségvetése aktív és a kórház nem dolgozik deficittel. A tévedés úgy keletkezett, hogy a kórház a költségvetésben mindössze 45.640 dinár bevételt mutatott ki, míg a 3.967.800 dináros összegről nem emlékezett meg, mint bevételről, hanem mint betegápolási költségekről. A nyilatkozat szerint egy kórháznak sincsenek nagy előirányzott bevételei, hanem a kórház fenntartása a kórházi ápolási költségéből adódik és a legtöbb kórház az ilyen címen befolyó összeget nem jelöli meg előre a költségvetésben, mint bevételt, hanem mint hiányt, amelyet kórházi költségekből kell fedezni. Nincs szó tehát arról, mintha a költségvetésnek deficitje volna, vagy a kórház veszteséggel dolgozna, hanem a költségvetés reális és aktív és megvan annak is a lehetősége, hogy nyereséggel fog lezárulni.

— **A református egyház nagy tanácsának gyűlése.** Kulan, Noviszadról jelentik: Dr. Kurtz Henrik református főgondnok keddre és szédára Kulára egybevitte a református egyház nagytanácsát, amelyen Háda Sándor rumenkaei lelkész imát mondott. Agoston Sándor főesperes prédikált, Weimann Péter novivrbasi lelkész és Gachal János bánati alesperes előadásokat tartottak. Ezután a nagygyűlés egyházi kérdéseket beszélt meg.

— **Orosz festők kiállítása Szubotícán.** A szuboticei Orosz klub helyiségeiben vasárnap nyitják meg az orosz festőművészek kiállítását. A kiállítás január hó 20-ikáig lesz nyitva és megtekinthető naponta déltől kettőtől hét óráig.

— **Áramszünet Szubotícán a VII.—VIII. körben.** A szuboticei villanytelep közli, hogy a transzformátorok javítása miatt vasárnap délelőtt 8—12 óráig a VII. és VIII. körben szünetel az áramszolgáltatás.

— **Eljegyzések.** Rosenteld Ionkát Budapestről eljegyezte Fehér Béla Sztaribecsei. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Czuczy Bözsi és Csicszár Ferenc mérnök, jegyesek.**

— **Táncverseny lesz a SzAND-bálon.** A SzAND január 18-iki bálja a Bárányban siker tekintetében előreláthatólag sommiben sem fog a közkedvelté vált SzAND-bálok mögött maradni. Szépségverseny helyett ezuttal táncversenyt rendeznek a bálon, amelynek győztese értékes jutalmakban részesül. A rendezőség már szót küldte a bálra a meghívókat, akik azonban erre igényt tartanak és tévedésből nem kaptak, jelentsék be a rendezőségnek (Bárány-kávéház) naponta déltől 1—2 óra között.

— **A sztaribecsei szokol-egyesület ünnepli akadémiáját.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecsei szokol-egyesület a napokban nívós műsorral álló szokol-akadémiát rendezett a Central-szálló színháztermében. Az akadémiát a szokol-dalárda a szokolista himnusszal nyitotta meg. Ezután dr. Popovics Milán, az egyesület elnöke nagyhatású ünnepi beszédet mondott. »A hősiherke« című szindarabban nagy sikerrel szerepelt Miss Sztaribecsei: Jaksics Marija, Hadnagyev Vukica és Mogin Vása. Ezután különféle szokol-gyakorlatokat mutattak be, majd reggelig tartó tánc következett.

— **Sírkövetés.** Néhai Philipp Rezsőné, született Gross Bella síremlékét e hó 19-ikén, vasárnap reggel fél nyolc órákor avatjuk fel. Philipp Rezső és fia János Noviszad.

Kimerült idegek

a modern élet erőelhasználásának és erőpazarlásának büntetésszerű következménye.

A kimerült idegek éhező idegek. Az idegsejtekben és az ideganyagokban előálló vesztesség csak olyképpen egyenlíthető ki, ha az idegeket építőanyaggal látjuk el.

OVOMALTINE koncentrált tápanyag, amely különösen gazdag idegépítő anyagokban. Természetes anyagokból, malátából, tejből, tojásból készül és éppen ezért az Ovomaltine nem tartalmaz sem vegyszereket, sem drogákat. Az Ovomaltine semmivel sem pótolható. Igya mindenki ezt a jóízű és könnyen emészthető italt az étkezések alkalmával tea, kávé vagy minden más ital helyett! Tápláljuk idegeinket olyan tápszerrel, amire az idegeknek tényleg szükségük van és így nem leszünk többé idegeink áldozata.

Mindenütt kapható

100 grammos dobozokban 18.50 dináros áron.

Kérjen ingyenes mintát erre a lapra való hivatkozással

Dr. A. Wander D. D. cégtől, Zagreb

— **Hankuban nyolcvan külf megfagyott.** Londonból jelentik: Hankau város környékén óriási hidegek állottak be. Az elmúlt éjjel nyolcvan külf megfagyott. A lakosság nagy nyomorral küzd és éhez. A szülők két font sterlingért eladják gyermekeiket, hogy éhen ne haljanak.

— **Egyetlen európai jelentkező sincs a futballvilágbajnokságra.** Münchenből jelentik: A FIFA végrehajtó bizottsága Münchenben ülésezett és a Montevideóban júniusban megrendezésre kerülő futballvilágbajnokság versenyeivel foglalkozott. Az európai nemzetek közül eddig még egyetlen résztvevő sem jelentkezett a futballvilágbajnokságra és éppen ezért tartani lehet attól, hogy a versenyek teljes kudarcra végezzenek. A nemzetközi szövetség végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy propagandát indít annak érdekében, hogy részvetelre bírja az európaiakat a montevideói világbajnokságon.

— **Dr. Orgurov Koszta** szej- és fogspecialista külföldi utjáról visszatért és naponta rendel Sombor, Kralja Aleksandra 2. szám alatt.

— **A sztaribecsei mezőgazdasági szövetkezet alakuló közgyűlése.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecsei és környékbeli gazdák mezőgazdasági szövetkezet alakítását határozták el. Az alakuló ülést január 19-ikén délelőtt tartják meg az Imperial-szálló éttermében. Az alakuló gyűlésen képviselőt meg fogja magát a Dunabán-ság mezőgazdasági osztálya is.

Dr. Seidl GYOGYPENZIO
(KURHAUS) CRIKVENICA
Tengeri fürdő és klimatikus gyógyhely. — Egész éven át nyitva!
I. rendű ültet. Központi fekvés a strandfürdőnél és a gyógyparknál. Kényelemmel berendezett szobák balkonokkal és loggiákkal. Fürdők. — Fürdővendégeknek gyógyhasználat nélkül is. — Májna 1-ig mérsékelt árak. — Részletes prospektus kívánatra. 7

— **A Hudozsosztveni színház vendéjátéka Szomborban.** Szomborból jelentik: A Hudozsosztveni színház prágai társulata pénteken és szombaton Szomborban vendégszerepelt nagy sikerrel. Pénteken este a Házasság című Gogolj-darabot, szombaton pedig Dikens »Akinek tücsök szól a tűzhelyén« című darabját mutatták be az orosz művészek, akiket mindkét alkalomból lelkes ünneplésben részesített a nagyszámú közönség.

— **Házasságok.** Gertner Herminka Titel és dr. König Dávid orvos Subotica folyó hó 14-ikén házasságot kötnek Titelen. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Özv. Spiller Józsefné** Apatin és Böhm József vasúti tisztviselő Subotica, házasságot kötöttek.

— **A vér felfrissítése** céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet inni. Az egész világon rendelik az orvosok a valódi Ferenc József viz használatát, mert ez szabályozza a bélműködést, erősíti a gyomrot, javítja a vért, megnyugtatja az idegeket és ezáltal új életerőt teremt. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben. 23

— **Megszűnt a vérhenyjárvány Bukovac községben.** Noviszadról jelentik: Bukovac községben néhány héttel ezelőtt olyan erős vérhenyjárvány lépett fel, hogy az iskolákat is be kellett zárni. Az egészségügyi hatóságok jelentése szerint a járványt sikerült leküzdíteni és az utóbbi öt nap alatt egyetlen új megbetegedés sem történt.

— **Dr. Schreiber Zoltán** szemspecialista hazaérkezett és rendelését újból megkezdte Szubotícán, VIII., Aleksandrova ulica 15. sz.

— **Legjobb ital** a Gerber-féle világos »Special«-sör.

— **Zsirszódát ivott egy sztaribecsei cseléd lány.** Sztaribecsejről jelentik: Pekar Verona huszonegyéves sztaribecsei cseléd lány zsirszódával megmérgezte magát és borzalmas szenvedés után meghalt. Tettét szerelmi bánatában követte el.

— **Orvosi hír.** Dr. Wagner Károly noviszadi nyug. városi főorvos hasonnevi fia orr-, fül- és gégeszakorvosi képesítést nyert és privátbetegeket is fogad Budapesten, a Szent János-kórház fülosztályán.

— **Dr. Nincz Milos** ügyvéd irodáját Sentán, Kralja Aleksandra ulica (volt Szabadkai ucca) 9. szám alatt megnyitotta.

— **Dr. Schafmann Endre** bőr- és nemlgyógyász specialista, kozmetikus, Subotica, Vilsonova ul. 21., hazaérkezett és rendelését újból megkezdte.

— **Elrendelték a vizsgálati fogságot a letartóztatott nadalji gabonaügynök ellen.** Noviszadról jelentik: A sztaribecsei Bálint Testvérek gabonakereskedő cég feljelentésére, mint megirtuk, a nadalji csendőrség letartóztatta Dekanics Gavra nadalji gabonaügynököt, aki ellen a feljelentés szerint az a vád, hogy a kötelevekre ráhamisította több gazdálkodó nevét és a cégtől felvette a köteleveket ellenértékét. Amikor a Bálint cég felszólította a gazdálkodókat, hogy a lekötött és már kiízetett gabonát szállítsák le kiderült a csalás. Dekanics a vizsgálóbíró előtt beismerte tettét, mire elrendelték ellene a vizsgálati fogságot. Dekanics Gavra felebbezett

reseti adóval párhuzamosan és egyidőben történnek, annál is inkább, mert a forgalmi adóról szóló törvény tartalmaz ilyenmő fölhatalmazást.

— Jóllehet a forgalmi adó elleni felebbezések fölött ezúttal a fölszámolási bizottságok határoznak, de ezt koránsem lehet az egyenesadó-törvény rendelkezéseire visszavezetni, mert ezeknek a felebbezéseknek az elintézését a fölszámolási bizottságok hatáskörébe nem az egyenesadó-törvény, hanem a pénzügyigazgatás szervezéséről szóló törvény utalta.

— Mindezekből következik, hogy az egyenesadó-törvény rendelkezései a forgalmi adóra egyáltalán nem vonatkoznak.

Tenyészállatokkal felfrissítik a szuboticiai sertésállományt

Egy nagy gazdasági részvénytársaság negyven darab yorkshirei fajsertést bocsát eladásra Szuboticián

Az utóbbi időben az intenzív állattenyésztési propaganda hatása alatt egész Jugoszláviában egyre élénkülő kereslet nyilvánul meg a tenyésztőállatok iránt. Minden gazdálkodó és tenyésztő, aki tudatában van a szakszerű állattenyésztés hatalmas gazdasági jelentőségének, igyekszik állatállományát fajtiszta, jóvérű állatok beszerzésével felfrissíteni.

Ebből a szempontból bizonyára széles rétegek elismerésével találkozhatunk egy nagy jugoszláv gazdasági vállalatnak az a lépése, amely szerint tenyésztőállatok beszerzésével és azok eladásával lendíteni akar az állattenyésztés mai helyzetén. A Predovics d. d. nagybirtok részvénytársaság a napokban negyven darab fajtiszta leher angol yorkshirei sertést bocsát eladásra Szuboticián. A fajsertések tisztavérűek, fejlettek és erősek és az itteni éghajlati viszonyok szempontjából is a legmegfelelőbbek. Ez a faj könnyen akklimatizálódik, roppant szapora és a kifejlődési ideje igen rövid. A sertések egészségesek és a Predovics-gazdaság speciális védőmódszere következtében vesztmentesek, amit az uradalmi részvénytársaság külön garantiál. A mi mangalicáinkkal ellentétben a yorkshirei fajsertés szapora (10—12), a felvett táplálékot 30—33 százalékig felhasználja a szervezetük és ennél a körülménnyel fogva 7—9 hónap alatt elérik fejlődésük maximumát, 100—140—160 kilogramot. Eppen ennél a teljedségénél fogva úgy a magánháztartásokban, mint a kisebb gazdaságokban a yorkshirei sertés tenyésztése a legracionálisabb és legkifizetőbb és gazdasági szempontból pedig a legelőadásosabb.

A Predovics uradalmi részvénytársaság ezeket a fajsertéseket az itteni kimerült sertésfajták felírásitása és feljavítása céljából igen alacsony áron bocsátja a gazdálkodók és tenyésztők rendelkezésére. Az uradalomnak, amely sertésfajtával is foglalkozik, az a terve, hogy később, ha a fajsertések hatása alatt az itteni sertésállomány minőségeben javulás mutatkozik, magas áron veszi vissza a minőségileg jobb sertéseket, amelyeket a külföldre szállít, ahol csak fajsertések iránt nyilvánul meg állandó, szilárd kereslet és csak ezeket fizeti jól a külföld. Közlelbbi felvilágosítást az érdekeltek Szuboticián a Paja Dobanovacki uca 3. szám alatt (telefon 266) kaphatnak.

Szombaton alakult meg Noviszadon a dunai báni hivatal által engedélyezett első részvénytársaság. Noviszadról jelentik: A báni hivatalok szervezetéről szóló törvény a báni hivatalok hatáskörébe utalta a kereskedelmi vagy ipari részvénytársaságok engedélyezését. Szombaton alakult meg Noviszadon a dunai báni hivatal által engedélyezett első részvénytársaság, a Steiner i Dvarsko Industrijsko društvo d. d. fakereskedelmi vállalat, amely a noviszadi Steiner Mirko i Sin és a noviszadi Dvarsko Industrijsko društvo Löwinger Kálmán és Társa cégek egyesüléséből alakult. A cég egyelőre 1,5 millió dinár teljes összegben befizetett alaptőkével alakult és megválasztotta első vezetését. Az igazgatótanács elnöke Steiner Mirko Vukovár—noviszadi faanyagkereskedő, a Steiner Mirko i Sin cég volt főnöke, míg a részvénytársaság vezérigazgatója Löwinger Kálmán, a Dvarsko Industrijsko Društvo cég volt főnöke lett. Az igazgatóság tagjai: Steiner Mirko Vukovár, Steiner Hinko Vukovár, Steiner Aleksza Vukovár, Löwinger Kálmán Noviszad, Löwy Steiner Mirko Vukovár, Steiner Hinko Vukovár. Steiner vénytársaság a fakereskedelem minden ágával és ezenkívül lággyártással is fog foglalkozni.

Érdekes módon törölték egy zagrebi céget a cégjegyzékből. A «Moster» lakk- és festőgyár r. t. (Moster, tvornica laka i boje d. d. Zagreb na Kanalu br. 41) kérvényt nyújtott be a kereskedelmi bírósághoz a «Moster» lakkipari cég (Moster Industrija Lakova Mesnica ul. 18.) ellen, melyben kéri ennek a gyárnak a cégjegyzékből való törölését azzal a megjegyzéssel, hogy mivel a Moster lakkipari céget később vették be a cégjegyzékbe, ezenkívül pedig ugyanazon néven működik és ugyanazoknak az iparikkéknak előállításával is foglalkoznak, alkalmas arra, hogy összecserélhető legyen a «Moster» lakk- és festőgyárral, sőt megzavarja a vevőkört is. A lefolytatott eljárás után a királyi bírósághoz tábla megerősítette a királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság mellett, amely aznap a

Moster lakkipari cég tartozik tizennégy napon belül megváltoztatni címét olyformán, hogy az első tekintetre megkülönböztethető legyen a már korábban fennálló Moster lakk- és festőgyár r. t. címétől. Ezenkívül a királyi törvényszék a Moster lakk- és festőgyár r. t. kérésére elrendelte a Moster lakkipari cég azonnali törölését a cégjegyzékből. A törölésről szóló határozat a hivatalos lap 1930. január 8-iki számában jelent meg.

A dunabánsági kézműárkereskedők szövetségének közgyűlése. Noviszadról jelentik: A dunabánsági kézműárkereskedők szövetsége január 12-én délelőtt fél tíz órakor a noviszadi terménytőzsde nagytermében közgyűlést tart, amelyen a kézműárkereskedelmet érdeklő fontos kérdések kerülnek megvitatásra. Különösen a nagykereskedők és a gyárosok hitelviszonyait fogják tárgyalni. A kézműárkereskedők országos szövetsége január 25-én tart ülést Zagrebben és azon megválasztja a szövetség vezetését és megállapítja költségvetését.

Bortermelők értekezlete Noviszadon. Noviszadról jelentik: A Dunabánság területén levő bortermelő egyesületek, szövetségek, egyes termelők és bortermelő vasárnap délelőtt tíz órakor a noviszadi tőzsde termében értekezletet tartanak, amelyen meg-

vitatják az új fogyasztási törvény által teremtetett új helyzetet. Az értekezlet egyúttal dönteni fog a február 15-ikére Beogradba egybehívott országos bortermelő-kongresszuson való részvétel ügyében. A vasárnapi értekezleten dr. Paulovics Róbert, a vajdasági bankok szövetségének főtákará tart előadást »Az új fogyasztási törvény és a bortermelők« címmel. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

A sztaribeceji kiscgazdakör évi közgyűlése. Sztaribecejről jelentik: A sztaribeceji kiscgazdakör a napokban tartotta meg évi tisztújító közgyűlését. A régi vezetőség jelentésének meghallgatása és a felmentvény megadása után megcjtették a tisztújítást. Az új vezetőség a következők: Diszelnök: idősebb Rajsl József, elnök; dr. Galambos Ferenc, alelnök; Karácsonyi Imre, titkár; Kreuter Tódor, háznagy; Cseszák István, pénztárnok; Buttás János, könyvtáros; Ördög Bódis. Választmányi tagok lettek: Zórád Géza, Szabó András, Horváth Ignác, Siskó József, Sági János, Horváth Vilmos, Buzogány Péter, Karácsonyi János, Terék Károly, Sági Ferenc és Deák Antal, póttagok: Kádas Ferenc, Sági Lajos, Hain Károly és Kömüves Antal, felügyelő bizottsági tagok: Kömüves Lajos, Ördög Mihály, Janiga Sándor és Buday Antal.

SPORT

Hivatalos helyről megegyezésre utasították az ellenséges sportfórumokat

A kibékülés után összehívják a J. N. S. közgyűlését

A futballfronton karácsony óta teljes szélesed uralkodik. A két nagy sportcentrum lapjai, amelyek idáig tájékoztattak a harc egyes fázisairól, mintegy adott jelle nemcsak az egymás elleni támadást szüntették be, de teljesen felhagytak minden olyan tudósítással, amiből a közvélemény a helyzet kialakulására következtethetne.

Ez a hirtelen beállott fegyverszünet hivatalos helyen is szankcióit nyert azzal, hogy

a szövetség nem nevezett ki új komcsárokat a lemondottak helyére és Szarajevót kivéve, sehol sem történt kísérlet arra, hogy a komcsárok átvegyék az ügyvezetést az alszövetségektől.

Sportkörökben megvannak győződve arról, hogy kibontakozási tárgyalások folynak,

amelyekre nézve azonban a lapoknak semmiféle konkrét értesülések nem voltak, mitán az illetékes körök elzárkóztak mindennemű felvilágosítás elől. Amennyire az utóbbi napokban a kulisszák mögött történt eseményeket figyelemmel lehetett kísérni, a kiegyezési tárgyalásokhoz egy osztréki sportember dr. Karner Ivó tette meg a kezdeményező lépést. Karner dr. érintkezésbe lépett a beogradi és zagrebi sportkörökkel és az ő révén vette fel egymással a közel két hónap óta megszakadt sportérintkezést a két ellenfél.

Nem jutott nyilvánosságra, hogy dr. Karner milyen ajánlatokat tett a béke helyreállítására, azt sem lehet tudni, hogy az általa megindított közvetett tárgyalások folynak-e még és milyen stádiumba jutottak. A szövetség főtákarának karácsonyi békeszövege mindenesetre arra vall, hogy ha a felekben meg is van a hajlandóság a kibékülésre.

az Oszlijekről jóval előbb megindított akció

Vasárnapi sport Noviszadon. Noviszadról jelentik: Vasárnap a noviszadi kerület által kiírt serlegért folyó mérkőzésen a Vojvodina fog a Nakkal találkozni. A mérkőzést a NAK-pályán tartják meg 2.15 órai kezdettel. Vasárnap délelőtt fél 10 órakor a NAK komhált—Makkali tréningmérkőzést játszik.

A szuboticiai ZsAK Beogradban. A szuboticiai ZsAK futballcsapata január 19-ikén Beogradban a BSK-val barátságos mérkőzést játszik. A ZsAK együttese jelenleg kitűnő játékerőt képvisel és a fővárosban előreláthatólag sikerrel fog vendégszerepelni.

A sztaribeceji »Tesla« kerékpáros sportklub évi közgyűlése. Sztaribecejről jelentik: A sztaribeceji »Tesla« kerékpáros sportklub a napokban tartotta meg évi tisztújító közgyűlését a Böresük-féle vendéglő nagytermében. A közgyűlést Glavaski Csedimir elnök nyitotta meg, aki rövid beszédben üdvözölte a hatóság kiküldött képviselőjét, Miesin szögabíróit, majd hosszabb beszédben foglalkozott az egyesület volt elnökének, Bozsán Alekszandar sztarikaniszi rendőrkapitányának érdemeivel, aki többéves munkájával az egyesületet a Dunabánság egyik legjelentősebb sportegyesületévé fejlesztette. Bejelentette, hogy az egyesület vezetősége Bozsán Alekszandar képtől a klub részére megnagyvittatta és részére értékes ajándékot is adott. Az ajándékot a közgyűlés után népes küldetés adta át az ünnepeltnek. A régi vezetőség beszámolója-
nak meghallgatása és elfogadása után egyhangú vá-

mindéddig nem hozott konkrét eredményeket azonkívül, hogy az ellenségeskedés pertraktálását kölcsönösen beszüntették.

A Vreme szombati számában rövid hírt közöl arról, hogy megbízható helyen szerzett értesülése szerint a belügyminiszteriumból lépések történtek a futballszervezetek viszályának likvidálására.

A beogradi lap szerint hivatalos helyen olyan módon akarják a békét helyreállítani, hogy a J. N. S.-el szembe fordult alszövetségek elismerik a szövetség vezetését, amely erre az alszövetségek autonómiájának fel-függesztését hatályon kívül helyezné. Ezek után a szövetség egybehívna Zagrebba a közgyűlést, amelyről azonban nem tudni még, hogy folytatása lesz-e a novemberben feloszlottak, vagy mint teljesen új közgyűlés ülése össze.

A Napló zagrebi tudósítója napokkal ezelőtt a szövetség vezető köréből olyan értesüléseket szerzett, amelyek megerősítik a Vreme híradását.

Zagrebi tudósítónk információja — amelyet mindéddig nem hoztak nyilvánosságra, amíg az illetékesekhez közelálló sajtó szükségesnek nem látja, az ügyvel foglalkozni — teljes határozottsággal arra mutat, hogy hivatalos helyen sulyt helyeznek arra, hogy helyreálljon a futballbéke

és maguktól az érdekeltektől várják, hogy ennek módjait megállapítsák.

A jelek azt mutatják, hogy a futballsport felelős tenyezői valóban eleret tesznek a hivatalos fórum békes intencióinak és ha a súlyos helyzetben nem is lehet egykönnyen megállapodásra jutni, bizonyos, hogy kölcsönös jóakarattal megtalálják a kivetető utat a máladatlan állapotokból.

lasztással az új vezetőség a következőleg alakult meg: Diszelnökök: Pavlovics Sztóján, ifjabb Gerber Nándor és dr. Balassa Pál, disztagok: Bozsán Alekszandar és Gortva Károly, elnök: Glavaski Csedimir, alelnökök: Kékics Sztévan mérnök és Komáromy János, titkárok: Janek Vilmos és Brankovics Lajos, ügyész: dr. Jovánovics Márkó, orvos: dr. Kelemen József, jegyző: Janek Vilmos, főpénztáros: Vihók Mihály, pályapénztáros: Lázics Alekszandar, ellenőrök: Putsay Kornél és Halász Lajos, választmány: Ugrinov Száva, Szabó Mihály, Nesics Mihály, Hönig Sándor, Glavaski Voim, Gehl Béla, Jankovics József, Hazena-csapat vezető: Brankovics Ella, futballcsapat vezető: Janek József, kerékpáros csapat vezető: Buzogány Sándor, pálya- és sztarifelhelyelők: Tóth Sándor és Lenárd Sándor.

Január 18-ikán lesz a noviszadi bírótanfolyam vizsgálja. Noviszadról jelentik: A beogradi bírőkollégium január 18-ikára tűzte ki a noviszadi bírótanfolyam részvevői számára a bírővizsgát.

Görög turára indul a NAK. Noviszadról jelentik: A noviszadi NAK, amely már két évvel ezelőtt Görögországban kitűnő szerepelt és nagy népszerűsége tett szert, újabb meghívást kapott Görögországba és január 16-ikán, esztörtökön indul görögországi útjára. A NAK 18, 19. és 21-ikén Szalonikiban, a Makedonikosszal és még két szaloniki csapatot fog játszani. A NAK 22-ikén este tér vissza Noviszadra.

Sárcipője, hócipője a fehér „PYRAM” használata mellett épségben marad és csodásan fénylik

TÁRCA

A királyi balettmester

Irta Somlay Károly

Jérome császári herceg művésze volt a pazarlásnak.

— A szép nő és a bőséggel terített asztal többet ér, mint a világ legfényesebb koronája, — mondta sokszor környezetének a Tuileriákban.

Bizalmasai közül leginkább talán Pigault-Lebrun regényírót kedvelte. Ez közvetítette a gyönyörű Joeline halerával való liaisonját is.

Mikor Napoleontól megtudta, hogy a westfáliai trónt néki fogja adományozni, Pigault-Lebrun volt az első, akivel az örömhírt közölte.

— Lehetetlen — kacagott az író.

— Isten és bátyám számára nincs lehetetlen. Holnap a Moniteurban olvasható a publication.

— Apropos, emlékszik-e, mit ígért a múltkor? Ha ön esetleg király lesz, engem államtitkárnak nevez ki. Ma foy, azt ígérte.

— Fájdalom, a császárnak erre az állásra már van kiszemeltje. Hanem kinevezlek könyvtárnoknak. Huszezer frank évi fizetést fogsz kapni. A királyi palotában lesz lakásod, ellátásod is. Annyi, mintha államtitkár volnál.

— Ah, mon cher ami... Azaz, bocsánat... Sieur, engedje meg, hogy hálámat tiszteletteljes öleléssel fejezzem ki.

— Trè bien, édes Pigault... De most egy sürgős megbízást kell teljesítened. Elmegy Joelinehez és megmondod neki, hogy holnapután székvárosomba, Casselbe utazom. El akarok tőle búcsúzni. Legalább egyelőre.

— Hol kívánja Felsőged a találkát?

— A Parc de Monceaux közelében van egy kis vendéglőadó. Ott nem ismernek engem, tehát zavartalanul társaloghatunk.

— Tudom. A fallonhasú Bénéot a gazdája.

— Ugy van. Egy intim helyecske, néhány szópáréval. Amint beesteledik, várjatos ott rám... De jókor ott legyetek; mert ma éjjel a Louvreban kell megjelennem, ahol tiszteletemre táncmulatságot rendelt a császár.

— Felsőged engedelmes könyvtárnokának egyet-

len ambíciója, hogy parancsa szerint történjék minden, — mondta Pigault, aztán távozott.

Rohant a tündér lakására.

Egy órácska múltán a köpeny és a csipkecapuchon már Joeline testén volt. Bérkocsin ügettek Bénéot apó berkeibe.

— Hogyan jutott eszébe a császárnak, hogy Jeromost Casselbe küldje? Unalmas lesz számára az élet a poroszok között, — mondja a hölgy.

— Alig lesz unalmas. Biztos forrásból tudom, hogy a közel jövőben nőülmí fog. Szép felesége lesz. A württembergi király leányát, Catherinet veszi feleségül.

— Megüt a guta... Meg kell boldondulnom... Azt hittem, hogy barátságunk örökéletű lesz.

— Nem lehetetlen, hogy az ön kedvéért Jeromos balleatszínházat fog építtetni Casselben.

A fogat eközben a Parc de Monceaux tölgyerdős labirintjébe ért, hogy megálljon a vendéglőadó előtt.

— Mivel lehetek szerencsés szolgálatokra lenni? — kérdezi patron Bénéot.

— Mindenekelőtt különszobát adjon polgártárs, aztán vacsorát három személyre. Tálaljon fel mindent, ami jó enni- és innivalója van. Osztriga, fogoly, strassburgi pástétom, soufflé, indiai madárfrészek, rajnai nektár, pezsgő...

Tíz óra után a hölgy nyugtalanodni kezdett.

— Most már mehetnék, hercegem. A férjem nemokára otthon lesz. Csak tizig szokott iszogatni a restaurantban. Esetleg meggyanusit, ha nem talál otthon. — mondta.

— Az öreg Elletől ne félj, cicácskám. Ő ugy be szokott durrantani, hogy se lát, se hall. Egyébként mehetünk, — szólt a herceg, aztán hívatta Bénéot apót, hogy rendezze a számlát...

— A vacsora, könyörgöm, a vacsora háromszáz franc... Könyörgöm, éppen háromszáz franc és hét centime. Remélem, kielégítette a magas uraságok izlését a menü, — hallongott a gazda.

— Ah igen, kitűnő volt minden. — válaszolt az ifjú herceg és tárcájáért a zsebébe nyúlt.

De nem lelte a tárcát.

— Mille diables! — kiáltotta. — Otthon feledtem a pénzt.

— Nem baj, — hebegte a mámoros regényíró. — Westfália királya megengedhet magának ilyen kis tréfiát.

Joeline jónak látta, hogy ő lépjen közbe. Jeromosra mutatva, a vendéglőshöz fordult:

— Ismeri ön ezt az urat?

— Nem ismerem ezt az urat, — mormolja Bénéot.

— Westfália királya.

— Királya? Tu-hu-dom.

— Hát engem ismer-e? Én a felség könyvtárának

direktora vagyok, — mormolja gögősen monsieur Pigault.

— Direktora? Tu-ho-dom... Hát ez a hölgy kicsoda?

— Ez a madame? Ő az én nagyanyám, — felelte prince Jérôme.

Óriási halota követte a tréfát. A társaság azután ismét helyet foglalt az asztalnál, hogy folytassa a poszsgózést.

A herceg a bijos hölgy mellett egészen elfelejtkezett a Louvreról, el a táncmulatságról is. Még arról is, hogy holnap mint király fog ebédelni.

Kissé mégis meglepődött, mikor egy rendőrtiszt lépett két sergenant-nal a szobácskába.

— Ez a társaság itt vacsorált, de egyiknek sincsen pénze. Nem tudják a számlát rendezni. Igazolassa őket a tiszt ur, — rimázkodott Bénéot apó.

A tiszt csak egyetlen pillantást vetett Jeromosra, üdvözölte, aztán távozott.

— Vén ökör, nem ismeri maga a császár legifjabb öccsét? — mordult a folyosón az apóra.

— Sacrement! A császár öccse?! — hörgött ez ijedten, aztán úgy elbujt, hogy napokig nem tudtak rátalálni.

Hajnaldott már, mikor a kis társaság kivonult a szeparéból.

Ahogy a folyosóra értek, egy kaptos bácsi ragadta karon a hölgyet.

— Jocline! Mit keresel te itt ezekkel az urakkal? Ni... csak most látom, Jérôme herceg... C'est fatal, — makog akadozó nyelvel a rezessorru öregur.

— Ah... Elle... A férjem, — ájúlodoz Joeline.

— A császár öccse és Westfália királya vagyok, — nyújtotta kezét a herceg. — Örülök, hogy találkoztam önnel, Elle Bonvivant. Fontos újságot kell közölnöm. Ezennel kinevezem a casseli királyi színházhoz balettmesternek évi tizenkétezer franc fizetéssel.

— Eljön a király! Boldogítson felséged bennünket szerény otthonunkban is magas litogatásával, — ömlengett alázatosan Elle mester és az isteni Joeline karjára fogva, a Flon flon laridandonde ütemein elballagott a Café de la Régencebe, néhány pohárka chartreusere.

Művésze volt nemcsak a táncnak, hanem az esprit de conduitek is. Példányképe a loyal férjnek is.

Bérbe adok

1930. május 1-től három évre

néhai Konyovics Danica házában:
Szubotica, VII. kör, Zmaj Jovina ul. 14.

egy lakást 4 uccai szobával
egy lakást 2 uccai szobával
egy lakást egy udvari szobával

a megfelelő mellékhelyiségekkel nyilvános árverésen, mely 1930. január 26-án délelőtt 11 órakor lesz megtartva a szubotica gör. kel. szerb egyházközség nagytermében (a szerb portában.)

Közelebbi feltételek megtudhatók: dr. Manojlović Jován ügyvédi irodájában, Aleksandrova ul. 8. és az egyházközség irodájában (szerb porta)

Dr. Manojlović Jován
mint végrendeleti végrehajtó.

EPEKÖNEK?

“MEGVÁLTO” gyógyszerár

Praha II, Vyšehrad

Több mint négy évig súlyos epekövületekben szenvedtem. A „Salvat-Tee” rövid használata után meggyógyultam és most 3 év óta teljesen egészségesnek érzem magam. A „Salvat Tee”-t tehát mindenkinek legmelegbben ajánlhatom.

B. Kupcova, Č-Lápa

Kérje a most megjelent érdekes ismertetőket az epekövről, amelyet a jugoszláviai fő-képviselő, G. Proche „SZOKOL”-gyógyszertára Bréko, ingyenesen megküld Önnek

SALVAT-THÉ!

Weitzenfeld

i Drug
Szubotica

INTERURBAN
TELEFON
192

Futószőnyegek, linoleumok, kárpitoscikkek, valamint lisztes-, korpás-, gabonás- és egyéb zsákok eredeti gyári áron óriási választékban.

Kérjen árajánlatot!

“Dama” Divatszalon Subotica

TOLSTOJEVA ULICA 21. SZ.

UTAZÁS A FÖLD KÖRÜL 280 ÓRA ALATT

A ZEPPELIN VILÁGKÖRÜLI UTJA — IRTA: VÉCSEY ZOLTÁN

— Copyright by Bácsmezei Napló —

Szombaton, augusztus 24-én repültünk át a 180-ik délkörön. A hajózási naplókból nagyon fontos földrajzi vonal ez, amennyiben itt 24 óráigazításra van szükség. A keletről nyugat felé hajózó gőzösök órát a 180-ik délkör áthaladásakor 24 órával előreigazítják. A nyugatról kelet felé haladó gőzösök pedig 24 órával visszatolják a mutatót. A Zeppelin is nyugatról kelet felé haladt, tehát az a különös élményünk volt, hogy augusztus 24-én éjjel 12 óra után naptárunk szerint nem augusztus 25-ének reggelén virradtunk hanem újból augusztus 24-ét jegyeztük, tehát ezt a naptári napot kétszer éltük át. Ez az az egy nyert nap, amely derék világjáró elődünknek, Fogg Phileasnak életét megmentette.

Igy telt el három nap a zugó óceán felett, átláthatatlan ködben és csak akkor éreztük utunk jelentőségét, amikor a ködtömegek széthasadtak és hirtelen földet pillantottunk meg. Apró kis szigetek voltak ezek, amelyek a kaliforniai part előtt sorakoztak. A helyi idő vasárnap este hat óra tájban volt, berlini idő szerint már hétfő hajnali két órát jeleztek, amikor Farallone szigete felé értünk. A Tokio—San Francisco közötti ut megítélésére a Zepellinnek 67 óra 27 percnél időre volt szüksége, ezzel az időteljesítménnyel az összes csendesóceáni rekordokat megdöntöttük.

A nap lemenőben volt, aranyos sugarával beragyogott egy könnyű felhőpadot és San Francisco lakossága, amely sűrű tömegekben szállotta meg a város dombjait és magasabb helyeit, szabad szemmel is jól láthatta, amint a léghajó erről az aranypadról csuszik le az Aranykapu felé. A vasárnap ellenére Frisco összes szíréni megszólaltak, a repülőgépek egész raja közeledett felénk, utasjai kihajoltak és kendőiket lobogtatták, annyira körülnyűzsögték bennünket, hogy meg sem tudtuk állapítani, mennyien vannak. Az amerikai hadiflottának a kikötőben állomásozó hajói szakadatlanul küldték fényjelüket, előlünk fekd, egyesek vonalban San Francisco Oakland gyönyörű öblében, végtelen hosszú autósorok az uccákon, mindezen a lehangyatló nap sugarai tündököltek, no, nem szeretem a frázisokat és a nagy szavakat, de valahogy a szívére ment a dolog, mert ez több volt, mint egyszerű tengeri út után a szárazföldre való megérkezés. A földről integető emberek adták tulajdonképpen tudomásunkra, hogy mi is történt, és biztos vagyok benne, hogy mi is mindnyájan sokkal izgatottabbak lettünk volna, ha az utazást a térdéken követjük. Így egyszerűen felszálltunk Japánban léghajónkon, simán a levegőbe emelkedtünk és azután rövid, de igen nagy zivatar után, amelyet a legtöbben átáludtunk, beérkeztünk egy olyan régióba, amelyben nem láttunk egyebet ködnél és felhőnél, nem hallottunk mást a szél zugásánál és a propeller zúzóingó éneklésénél. Be kell valanom, hogy mindannyiunkat megviselték a tokiói fáradalmak, még az idegeinkben volt a rettenetes forróság és veltak órák, amelyekben nem jól értettük egymás szavát, amikor azonban megpillantottuk a földet és százezrek elismerő, zugó rivalgását hallottuk, ismét önmagunkra találtunk.

A Zeppelin pedig Frisco főuccája, a Narkett, ut felett szállott el, hogy tisztelgése jeléül a városi központi hatóságok palotáit üdvözölje. A sanfranciscói szikratávíróállomás vezetője kérdést intézett hozzánk, hogyan tetszik Frisco városa? A felelet rövid de velős volt:

„Ja, Grossartig!“

A Zeppelin mintegy háromnegyed órát keringett a város felett, majd visszatért a tengerre. A rádióállomásunk megható jelenetet vett fel most, Byrd commandore, a déli sarkvidéken tartózkodó expedíció vezetője küldte el szíves üdvözlését nekünk. Megható érzés, tőlünk harmincezer kilométernyi távolságban, jégben, fagyban, hősivatagok között dolgozik a tudomány érdekében hetven bátor ember és három hét óta zgatottan lesik és fogják fel Zeppelinünknek C.

On, jelzésű rádióüzeneteit és először sietnek üdvözlésünkre.

Már sötétedik, amikor elhagyjuk Friscót és az éjszakában holdfény mellett csodálatos romantikus utat teszünk meg a kaliforniai part mentében. Teli izgalommal, titokzatos sejtésekkel tekintenek ránk a parti öblök fény sugarai, a háttérben a Kordillerák elmosódó hegyláncai körítik be ezt a csodaszép panorámát és éjjel egy és két óra között következik be az újabb csoda, megpillantjuk Los Angeles vakító fényességében ragyogó óriási városát. A tenger mentén a fényforrások elnyúló fénynégyeszőgek, fénytömbök, amelyek a távoból úgy izzanak fel hozzánk, mint tüzbőlálló tenger. A baseli Iselin, egyik utitársunk, aki igen hajlamos a romantikára, kabinjából besiet az ékezőbe, ahol most mindnyájan összegyűlkezünk és sirva kiált fel: — Adják ide a kezüket, mindnyájan kezet kell, hogy fogjunk, ilyen nagyszerűt, ilyen magasztosat csak egyszer látunk az életben!

Iselin urak igazán volt. Egyikünk sem tudott szabadulni a dündéri látvány varázsa alól. Három órán keresztül cirkáltunk a zugó tenger felett, amely hosszú, fehér hullámokat vert a part felé és mindig a fény városa felé közeledtünk, amely érkezésünkre egyszerre felébredt és csakhamar megszólaltatta összes szíréniit, pipáit és tükeit.

Amikor a Los Angeleset keletről körülvevő hegyek mögül felbukkant a nap, Eckener a repülőter felé irányítja a hajót és csendesén, simán cresszkodunk alá. Körülöttünk emberek ezrei üvöltöttek, lobogtatnak kendőket, az égbolton egy más kis léghajó közeledik üdvözlésünkre, földet érünk, jegyeztük az óceánt és utazásunk harmadik részét sikeresen befejeztük.

XIV.

Los Angeles napokra szóló nagy ünnepekre készült s a derék lakosság bizony keserűen csalódott, amikor megtudta, hogy itt tartózkodásunk ideje a lehető legrövidebbre van szabva, be kell hoznunk a Tokióban elvesztett két napot s már az éjfél órákban indulunk tovább. Eckener nem is a városban szállt meg, szervezőtét a betegség s a nehéz körülmények között megtett óceáni út kissé megviselte, pihenni akart s a léghajó maradt a szállása. Az angelesieknek be kellett érniük velünk. Különösen Ernőnek, világszerető népszerű stewardünknek volt nagy kelteje, aki csillogó szemekkel moslgette el boldog-boldogtalannak élményeit.

A repülőterén már hétfőn délután megindult a lázas munka. Tizenötös csoportokban harminc ember dolgozott s így a léghajót nyolc óra helyett már négy óra alatt megtöltötték nyugtógázzal és héliummal. Azután alaposan kiegészítették az élelmiszerraktárt és boros, meg likőrös üvegek helyett szódavizet hordták a fedélzetre. Amerikai területen vagyunk, a száraz Amerikában s ma már a nemzetközi jog szerint nemcsak a föld és a víz, hanem a levegőnek járművek által beutazott alsó rétegei, a toposzféra is az állami szuverenitás alá tartozik. Ernst különben már San Francisco előtt megkapta a parancsot, hogy szeszszítalt nem szabad felszolgálnia s a lakehursti vámtisztviselők nyomában a leszállás után le is peccéselték alkoholkészletünket. Amerika felett sem nem dohányozhatunk, sem nem ihatunk. Jeges limonádé s különböző gyümölcszörpök édesítik meg majd életünket.

(Folytatása következik.)

NYILT-TÉR

Önkéntes árverési hirdetmény

1930 január 15. napján d. u. 4 órakor Dr. Wilhelm Jenő ügyvédi irodájában önkéntes árverésen eladatik a szubotica 128. számú telek-könyvi betétben foglalt I. kör, Paje Kujundžica ulica 13. szám alatti földszintes modern lakóház. Közelebbi feltételek meg tudhatók feuntevezett ügyvédi irodában (Karadžičeva ulica 10. szám, Báranyköz). Telefon 92. alatt.

Közhirre teszem, hogy fiam *Földi József* adósságait nem ismerem el, amiért is felkérek mindenkit, hogy nevezettnek ne hitelezzen.

Csantavir, 1930 január 11.

301

Földi Gellért
Csantavir.

„Geisha“

„Admirable“

„Imperial“

Bemberg-selymek

az idei tavasz
divatujdonságai!

Fiatalos üdeséget,
természetes bájat
kölcsonöz a

Daruvary-creme

állandó használata.

A modern és tudományos kozmetika legfőbbkeltebbé vármánya, foltok, szemölcsök, szeplők, kiütések, orrvörössödés és egyéb protisztázatlanság ellen. Számos elismerő levél. Vevőink kívánságára 30 000 próbadobozt küldtünk szét, melyre több mint 20 000 megrendelés érkezett. Ne higgyen senkinek, hanem kérjen ingyenes próbacsomagot és győződjék meg. Próbacsomagokat 2 dinár (bélyegben) költésmegelőrtés ellenében küldünk. Eredeti creme háromszegletes dobozokban 15 — dinárért minden jobb szaküzletben kapható. Postai szétküldés:

Blum gyógyszerár, Subotica

NORA

háromlímpás silyanyrádiók
beépített hangszóróval

újra raktár-
ra érkeztek. Ara komplett 3650 din.

Képviselet Nikola Krausz
Novisad, Jevrejska 18, Telefon 23—25

20 %-os koronabónokat

legmagasabb áron vásároljuk

Forduljon levélben még ma JUGOMOSSE, Zagreb, Zrinjevac 30. szára, „Visoka cijena“ jelű alatt.

Estélyi és bál

ridikülök

leszállított árban kaphatók

Schlager Henriknél, Szubotica

2278

Aleksandrova ulica 1.

ELADÓ tiszta nemesített „YORKSHIR“-i tenyészkánok és kocák

A Prelović R. T. zagrebi cég „Gyurgyista“-i mintagazdaságától (készült 40 darab 7-8 hónapos tenyészkán és koca eladás céljából). A sertések tiszta nemesített „YORKSHIR“ fajuk, kifejlettek és az itteni viszonyokhoz aklimatizálódtak. A seréseket megtekinthetők a volt Vermes szálláson (a SAND-pályával szemben.) Érdeklődők forduljanak a cég szubotici fiókjához **Paja Dobanovič-koga** utca b. 3., telefonszám 266.

KINTORNA

Feleség (az urához, aki alatt beszakadt a lég): Szentisten Artur, tedd fel a kalapodat! Megtázhatsz a fejed!

Az uszodában odaszól a kisfiu a nagybátyjának: — Mégis meg kell mondanom a papának, hogy jól tudsz úszni! — Miért fiácskám? — Mert a papa azt mondta tegnap, hogy te már alig tudod magad a felszínen tartani.

Az ifjúság helyes neveléséről és a különböző pedagógiai módszerekről volt szó. — Az ifjakat — mondta a nagykereskedő — minden rendelkezésre álló eszközzel ösztönözni kell a munkára. Én például látta, egy-egy ezüstórát kérttem a három fiunak, ha jó lesz a félévi bizonyítványuk. — Hallatlan. Egyszerre három ezüstórát! — Ugy van! Ez vagyok én! Szerencsére mind a három megbukott.

A színházi öltözőben panaszkodva meséli az ifju szüleit: — Ennek a Tuzinak nem érdemes elmondani semmit! Hiba mondia neki az ember, hogy diszkrét dolgoz, — mégsem mondja el senkinek.

A hivatalnokok összeröffenek: az új kolléga nagyon buzgón és sokat dolgozik. Végre is küldöttéig kerési fel az asztalnál: — Kolléga ur! Ön túlságosan szorgalmas! Ez így nem megy! Egészen elkényeztetni az igazgatót! Ezenél ünnepegyesen felkérjük, *parkodjon* nagyobb lustaságot tanusítani!

Bíró: Vádolt, rokonságban van ön a tanuval?

Vádolt: Lehetséges.

Bíró: Mi az, hogy lehetséges? Igen, vagy nem?

Vádolt: Kérem szépen én lelece vagyok.

Hotelportás: Uraságod parancsolta, hogy költsek föl a reggeli vonathoz?

— Igen.

— Hát akkor nyugodtan alhat. A vonat már elment.

— Hová pajtás, ilyen nagy ünneplőben? — Menyek és megköttem az Erzsike kezét. — Éppen ma? Péntek van, tízenharmadika van s te éppen ma még lánykésőbe? — Kipróbálom a szerencsémot. Hátha *nem* mond.

A nagy bank cégvezetőjén kitért a nátha és emiatt nem mehet el az igazgatója jubileumi bankettjére. Természetesen ki az oka? Az asszony.

— Ezt is csak neked köszönhetem. — mondja szemrehányóan a feleségének — a te örökös gyámködásodnak. Ha nem vigyáztál volna rám és nem bujgólász folyton sálókba és mindenféle meleg ruhákba, akkor már két héttel ezelőtt meghaltam volna és most már túl volnék rajta!

A kereskedő üzletzárás után fáradtan hazament, de jó hitvesét nem találta odahaza, ellenben a következő levél feküdt az asztalon, amelyből nyomban ráismert felesége írására:

— Drágám, elmentem Irmáékhoz. Ha hamarabb találnál hazajönni, mint én, légy szíves kiadni a lány-nak a szirt a vacsorához. A spájzkulcsot ott találod a toalettasztalkámon vagy az éjjeliszokrényemen, feltéve, hogy nincs a kredencen, vagy a zongorán. Mindenesetre tudd meg a Katiótól, nem-e adtam már oda neki, vagy nem hagytam-e másvalahol, mert azt biztosan tudom, hogy *nem* raktam el sehová...

A MODERN NYELVTANULÁS NEM FÁRASZTÓ

ellenkezőleg rapró! napra növekedik öröme, mert

amint megkezdte a tanulást, már beszél is!

Nem a nyelvtani szabályok halmazát adja, hanem gyakorlati módszerrel írta

VUJKOVICS MARICA SZERB-MAGYAR nyelvtanát

Ara 30.- dinár

Kapható a Bácsmezei NAPLÓ könyvszáltyáiban

Vidéki szállítással 5 dinár portó

"ALLEGRO"

egyesül egy készülékben a speciális élesztőkevet és a fenősziját. Automatikusan éleszt minden beretvát.

Mindennap kellemesen, fájdalom nélkül beretválkozhatik.

Több mint 600 000 darab használatban

Nikkelezve 210 dinár, fekete lakkozva 155 dinár

Mindenütt kapható

O. & K. BILLENŐ KOCSIK

szilárdak és praktikusak, nagyon könnyen futnak, O & K. görgős csapágyakkal

Eyszerű és biztos tekerő, öngyújtó szerkezettel

Szabadalmazott biztonsági kapcsolóval és minden egyéb kitézőben bevált szerkezeti alkatésszel

Több százezer

kocsi sokévi használatban

ORENSTEIN & KOPPEL R. T.

Zagreb, Samostanska 2/II — Tel. 50-64

MINDENKI TUDJA!

csak még Ön nem, hogy kedvező feltételű **részlet lefizetésre** is kaphat nálam **naegyon olcsón** mindennemű rőfős árut, különösen férfii és női szöveteket. **Mindenki** saját érdekében bevásárlása előtt érdeklődjön áraink felől

BERGER GYULA kézműműzlete, SUBOTICA, Terezijsina utca 3.

A vajdaságiak kedvelt találkozóhelye BUDAPESTEN

KÖZPONTI SZÁLLODA

VII, Baross-tér 23 a Keleti pályaudvarnál

Tejesen ujonnan berendezett kényelmes családi ház.

Központi fűtés, hideg-meleg víz.

Mérsékelt polgári árak.

A Bácsmezei Naplóra való hivatkozással **20% engedményt kap**

Testvérvállalat **OSTENDE KAVÉHAZ**

Tulajdonos: **GROSZ ÖDÖN**

Pénz

...kölesönt kapnak gazdák földre, hosszabb és rövidebb időre. Amortizációs hitelt 30 éves lejáratra, irásbeli felvilágosítást is díjtalanul ad. Azonnali elintézés. — Képviselek minden helységben kerestetnek.

Vardar Banküzlet Novisad

Željeznička (Vasut) u. 62

Alkalmi ajándékok

Naponta friss rivierai virág

legjutányosabb beszerzési forrás:

BALOG LINA

műkereskedés és virágszalón

SUBOTICA NOVISAD

Aleksandraova 5. Vilsontér 7

20 évvel megfiatalítja a „SCHNEEWEISS“ HAJREGENERÁTOR!

Visszaadja a megőszült haj, hajszál, szakáll eredeti színét. Garantáltan mérlegmentes. Minden gyógyszer-tárban és drogeriában kapható. — Ahol nincs, oda **40 dinár előzetes beküldése után két üveggel** bérmentve szállít.

BALLA DROGERIA, Vel. Beesterék

SENZACIÓS LAKASBERENDEZÉS ÖSSZESEN! D. 18.000.-

EBÉDLŐ: KOMPL. KEMÉNY FABÓL 6 BŐRREL BEVÁZSÉKELT
 HALÓSZOBA: KOMPL. KEMÉNY FABÓL TUKORREL 15 ÜVEGGEL, 2 SZÉKR. 2 AGY. 2 F. SZÉKR. 1 FŐLÉNY
 KONYHA: FÉNYER STÍLLAK AKREDEK HASZTAL 1 VIZPAD 3 SÜLLŐK

MŰBUTOR!

ALAPÍTVÁNYA 1908. RENOMÁLT J. BOZIC MŰBUTORNAI LEGISLEGIBŐSÍJEK I ZUPANIJSKA NR22 TEL. 229. MŰBUTOR!

Ne nősüljön „DOMUS“-BUTOR nélkül, melyek átköltözés miatt mélyen leszállított árakon nagy választékban kaphatók „Domus“ Bernát Pesnic cégnél NOVISZAD Željeznička 105

HÁZTULAJDONOSOK ÉPÍTÉSZEK

A legfőkétebb kokszal fűtendő kályha! Csak 4 kilogramm koksz kell minden 100 köbméternek 24 óra át való fűtésére.

AMERICAN-HEATING

Jugoszláviai vezérképviselő AMERICAN-HEATING ZAGREB, MAROVSKA 15

Melyik szépség kelt csodálatot?

Van a szabályos arcnak, amelyből a szín szépsége hiányzik, jelentősége? Nincs! Csak az a hölgy, akinek rugyogó arcúba és gyengéd árnyékolt ajkai vannak, héli fel a lársaság irigységét. Az ilyen nő mindenütt csodálatot fog kelteni, míg az egyenletesen szép arc észrevétlenül marad. Átlagszerekekkel ezek az előnyök soha sem érhetők el, csak a Khasana-Superb segítségével. A Khasana-arepírósió narancsszínű ugyan, de a használat után néhány pillanattal az egész arcot enyhe piros szín vonja be. Teljesen mellékes, hogy a világot vagy a sötétet használja, mindkettővel a típusának megfelelő természetes szint fogja elérni. A Khasana-szájpirosítót ugyanúgy kell használni. Az ajkak csak szükséges árnyékolást kapják, semmi mást. Mindkettő — az ajak — és az arepírósió — oly finomak és olyan kevésbé feltűnők, hogy senki sem sejtje a Khasana-Superbet. Napokinti egyszeri használata elég és vízzel és szappannal a Khasana könnyen eltávolítható.

KHASANA SUPERB

S. H. S. lerakat:
 Jugopharmacija d. d., Zagreb
 kozmetikai osztály

Mindenütt kapható!

DR. M. ALBERSHEIM - FRANKFURT A. M. - LONDON

Legjobb minőségű szőlőoltványok

ültetésre jól válogatott, megbízható, kitűnő bor- és csemege-

kitartó amerikai alanyokon oltva, igen erős gyökérzettel, mérsékelt árban kaphatók. Kérjen árjegyzéket.

Gyogyevics Misa szőlőoltványtelep-tulajdonos Noviszad, Kiszácsi utca 10

Ezekkel a pengékkel Ön is meg lesz elégedve!

ROTBART LUXUOSA
ROTBART-SONDERKLASSE
MOND-EXTRA GOLD
ROTBART (LILA)
MOND-EXTRA (GRÜN)

ROTH-BÜCHNER R. T. Beretvátó készülékek és beretvapengék különleges gyára BERLIN-TEMPELHOF DR. Jugoszláviai képviselet: MORITZ A. KALDERON & CO., BEOGRAD, Knez Mihajlov venac 23. a

Tražimo komptoaristu

za bankovni zavod u ovećem slavonskom mjestu. Po mogućnosti znanje madjarskog i njemačkog jezika. — Bankovna praksa nije preduvjet. Nastup odmah. Ponude s referencama pod „Komptoarista 4044“ na Jugosl. Rudolf Mosse d. d. Zagreb, Zrinjski trg 20

Pénz

-kölesint. kaphalnak gazdák, földre, házra hosszabb időre a legolcsóbb kamattal mellett.

Ingatlanok vétele és eladása. 20%-os koronabónuszt a legmagasabb áron veszek.

Telektönyvi és keresk. információk Képviselet mindenütt felveszük!

Dr. Belohorsky Adolf, bank- és ingatlankövető Noviszad, Safarikova ul. br. 7. I. em. 16

Elektro és autogén-heggesztő műhely

Darabos Lajos Beograd
 Kralja Aleksandra ul. 69
 11052

Megnyit BACS közsgben modern gépekkel felszerelt, gőz- és villanyüzemre berendezett

tejfeldolgozó- és sajtgyár

Németországban tanult szakember vezetésével Készít és szállít:

Kolostorvédjegyű Camembert-sajtot — (Frühstückkäse) dobozokban cca 100 gramm tartalommal és legfinomabb teavajot, Pasteurizált tejszínt

Kérjen mintaküldeményt és árajánlatot

J. Krämer cégzdasága és sajtgyára Bács

Mielőtt narancsot, mandarinot, citromot, marónt, mazsolát, datolyát, füjét és más déligyümölcsöt viszonteladásra vásárol, saját érdekében kérjen tőlem ajánlatot

Ceizler Károly, Subotica

LEVELEZÉS

Szeretném, ha az új évvel új élet és boldogság költözne otthonomba. Egyedülálló, csinos, özvegyasszony vagyok, mások megállapítása szerint kedves és vonzó külsővel. Vagyonom kétszázholdas, tehermentes földterület, anyagiak tehát nem okoznak gondot, annál inkább az egyedüllét, a rideg magány. Leveleket Szerény és háziasszony jellegre a kiadóba kérem. 189

Egyedül nem élet az élet! Hölgyeim, most csak annyit: magas, jóméjű, csinos, harmincas, ingatlanokkal és nagy jövedelemmel rendelkező férfi vagyok. Ezenmely tekintetben és főleg lelki fiomságot illetőleg válogatók, anyagi igényem nulla. Bizalmas válaszokat kérek. Nem éhettek szeretettel nélküli a kiadóba. 190

Márcól Miért nem ír? Vasárnapra hétfőre megint hiába várjak? 319

Kiváló finom, ötvenéves izr. uriembert keresünk kifogástalan, csinos izr. középkorú urileány részére. Leveleket Hozomány is van jellegre a kiadóba kérek. 214

HÁZASSÁG

Sebestyén Imre törv. bejegyzett irodája Budapest, Király utca ötvenegy legdiszkrétebben eredményesen közvetít házasságokat. (Válaszra 4 dinár bélyeg küldendő). 185

Egyedülálló özvegyasszony férjhezmenne hatszáz ezer dinár vagyonnal Megbízottja Sebestyén, Budapest, Király utca ötvenegy. 187

Boldog házassághoz is kell pénz. Vegyen Gyetvainál sorsjegyet, biztosan nyer. 11116

Árvaleány vagyok, ismeretség hiányában ezután keresek összeköttetést komoly nősülendővel. Hozományom részben ingatlanban, részben készpénzben négyszázötven dinár. Címem, fényképem elküldi Sebestyén, Budapest, Király utca ötvenegy. 188

27 éves r. k. jó megjelenésű gyári főtisztviselő vagyok. Mezőismeretnek csinos, jómódú, szolid leánnyal házasság céljából. Leveleket Vidék jellegre a kiadóba kérek. 285

FOGLALKOZÁS

Karpitosságdot, önálló, elsőrangú munkasort jó fizetéssel keres Josp Grünhut i Sínovi műbutorgyár, Osijek. 129

Szoptatósadának ajánlkozom azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 171

Artista partnernőket keres. Leveleket Maets jellegre a kiadóba kér. 250

Pincérügyénység keres és elhelyez mindennemű kávéházi, szállodai és privát személyzetet. Freudenberg Vilmos úgynök, Pancevó. 11465

Képviselet keres iparvállalat gépek és fémdarabok eladására. Részletes ajánlatok német vagy horvát nyelven Zastupnik jellegre Aloma Company Ljubljana, Aleksandrova costa 2/1 címre küldendők. 215

Fiatl kőmennyreprospédet felvessz Ékes Sándor, Stanišić. 255

Kereskedőség a fűszer- és rövidáru szakmában perlekt, szerb, magyar és német nyelvtudással azonnali belépésre állást keres. Visnyei Mihály, Modos. (Banat.) 275

Fényképész-segéd felvétetik a Saci fotószalonban, a Kiskápolna mellett. Ugyanott egy tizedes mizsa megvételre kerestetik. 280

Megbízható komoly leány pénztárnoknői állást keres. Ajánlatokat Megbízható jellegre a kiadóba. 210

Herson cégnél leadott bőrkétyűjavítások Aleksandrova ulica 15 alatt (Prokesch-ház, földsz. balra) átvételek. Ugyanott folytatóléggosan bőrkétyűk szakszerű javítása és tisztítása. 288

Sablonsznrő-mester, ügyes, aki 8 éven keresztül állandóan Bleier Márknál, Senta, Zmajeva Jovanovića 14. küldendők. 338

Szomborban délutáni (esti) szerb, német, magyar kereskedelmi levelezést vállal szükség esetén saját irógépével magántisztviselő. Cím: Dr. Szántó Miklósnál, Szombor. 207

Több butoraztalost, elsőrendű munkásokat furniros munkára, kik mint csoportvezetők ilyen munkákon dolgoztak, valamint két frézer-gépmunkást állandó alkalmazásra felvesszünk. Melegly A. Pál butorgyára Veliki Becekerek. 249

Házmestornok gyermekeketlen házaspárt felvessz Donát, Vilsonova 6. 335

Jövedelmező papírtulaj betegség miatt működő társat keres 50-60.000 dinár tökével. Érdeklődni Lipsić és Lampel cégnél Suboticián. 334

Magánállásu nyugdíjas 18-tisztviselő, nőten, 49 éves, jólelkű, kellemes külsejűvel rendelkezik, megismerkedne független, 40 év körüli, felülten erkölcsös, egészséges, szimpatikus megjelenésű, szerény, jobb magyar vagy német családból származó gyermekeketlen özvegyvel vagy leánnyal, aki a háztartási munkák vezetését vállalná és azonkívül igaz barátja is lenne. A szerb nyelv tudása feltétel. Ha van ilyen nő, szép, kellemes boldog életet biztosíthat magának. Csak komoly leveleket kérek. Özbiljnost jellegre a kiadóba. 202

Fényképész állást keres. Kalacsi Julia, Mali Idjós, 800. 328

Női fodrász társat keresek jól bevezetett női szalonba. Pénz nem szükséges, csak kiváló szaképesség. Huszárk fodrász, Subotica. 328

Abs-geodót a ljubljana egyetemen, szerb, szlovén, magyar, német nyelvtudással, azonnali foglalkozást keres geometriánál. Leveleket Geodót jellegre a kiadóhivatal továbbít. 318

Intelligens Fräulein mit deutschen und serbokroatischen Sprachkenntnissen zu einem 7 jährigen Mädchen und einem 4 jährigen Buben zum sofortigen Eintritt gesucht. Martin Rosenfeld, Eisenhandler, Subotica. 317

Fiatl, egészséges nő elmenne szoptatósadának. Beszél szerbül és magyarul. Cím: öv. Huszár Ferencné, Senta, Jezerska 9. 212

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felhívást jellegű leveleket továbbítunk. Kérdések-közfeszélyek válaszoláshoz melléklendő

Gyáros fia

Fiatalemler komolyan és rövidesen **nősülni óhajt.** Jó anyagi viszonyok között 66 leány, özvegy, esetleg elvált hölgy ismeretségiét keresi. Nősülésevel 27 éve fenálló, virágzó gyár birtagja lesz. — Ügynökök kizárva. — Leveleket „Boldog házasság” jellegre a „Neue Zeit” kiadóhivatalába, Veliki Becekerek, kérek. 25

VÉTEL-ELADÁS

KIRAKATUVEGEK VITRUMNÁL, NOVISAD, PUTOŠKI PUT 137. 9987

Hálószobabutor eladó. Zlatičevića ul. 1. 322

Asztalok teljes berendezés haláleset miatt olcsón eladó. Jellinek, Vilsonova 51. 333

Házeladás. A városliget mellett kőszobás ház olcsón árón eladó. Egővbet dr. Nagy Ödön ügyvédnél. 218

Subotica, Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Ajándék óra
Ismételten figyelmeztetjük a t. fogyasztó közönséget, hogy minden **IDOL CIPŐKRÉM** dobozban van egy betű. Ha a betűkből az **JÓDOLKRÉM** szót összcillítja, vagy **120 darab egyes betűt beküld, kapezért jutalmul egy szép órát**

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d. Novisad

20%-os koronabónokat, 7% állami kötvényeket, 2 és 1/2%-os ratna stetakat veszünk, eladunk. Suboticiai Kereskedelmi és Iparbank, a vasuti parkkal szemben. 320

Orvosi harkók és soványító fűzők méret után Steinnál, Kiskápolna mellett. 286

Hotherr hatlyuku morzsoló motorral vagy anélkül jutányosan eladó. Vadóc Károly Bácska Topola. 343

Gyógyszertár, jóforgalmu. Bánát nagyobb közságében eladó. Leveleket Pharmacia jellegre a kiadóba kérek. 220

Asztalok és géptulajdonosok figyelmébe! Száraz hár-, tölgy-, gőzölt bukk-, borovi- és nutfédes deszka, valamint cipészeknek való vastag hárfa deszka állandóan, rendkívül olcsón kapható. Tóth faterlep, Bačka Topola, telefon 20. 12946

Szalegfűrészgép vaskocsira szerelve, 5 HP petróleum motorral eladó. Üzemben megtekinthető. Pallas gépraktár, Subotica. 14809

Fűrészt bükktűzfűt 1 méter hosszban 100 mázsánként 1300 dinár, rőzsaburonyat mértékmázsánként 60 dinárt szállít vagonáttelekben Danilo Ivkov, Szatpár (Bácska). 14821

Vasutállomással szemben levő ház, vendéglővel és szállodával eladó. Cím: Forrai, Hotel „Sumadija”, Veliki Becekerek-Begje. 15122

Prima rétisznát, valamint szobafűtőszettet, mindenemű tűzfűtő ajánl Fr. Lippert, szena- és fakereskedés, Osijek 1., Desatčina 19. Kérjen árjegyzéket. 12529

Gyapjafonalat kőszobák részére minden minőségben és vastagságban azonnali és olcsón szállít Karl Pralog, Ljubljana, Gospodska ulica 3. 12128

Zephir-, Rekord- fa- és széntüzelésű kályhák, Elit-tűzhelyek zománcozott, nikkelezett és fekete kivitelben kaphatók. Barzel vaskereskedés, Subotica. 10444

Eladó 1906-beli 10 légkörös Drössler gyári magánjáró, hozzávaló 54 collos Umrath-eséplővel és egy 18 HP Asztra szívógázmotor Rózsza Andrásnál Senta, Frankopanova 19. 138

Új ház, háromszobás, a posta közelében, huszvédi adoménességgel előnyös feltételek mellett eladó. Földes mihályzlet. 102

Fajnyalak kaphatók a kraljevzei faj- és kasszonnyultelepen. 156

3 lőeres benzinnmotor eladó. Willheim nyomda, Bácska Topola. 170

Eladó ház a Villanytelep mellett. Egy hatszobás és több kisebb lakást és melléképítményeket foglal magában. A telek nagy és gyártelepnek alkalmas. Ugyanott több házhely és egy szalngarnitúra eladó és egy négyszobás lakás kiadó. Cím: Dančićev put 24. 150

Eladó egy használt kredenc, teljesen jó pléhajtó és több más butoradarab. Cím a kiadóban. 14721

20%-os koronabónokat legmagasabb árón vásárol Pučka Stedionica, Osijek. 14860

Hofherr-Schrantz, 5 HP kazán, huzatos, jó állapotban, olcsón eladó. Poljo-privreda Lanz-képviselet, Veliki Becekerek. 15196

Hálószoba és konyhaberendezés olcsón eladó. Madjarska ul. 21. 202

Hár, VII, Sabačka ul. 36 alatt, 2 szoba, konyha, istállóval, szabadkezből eladó. Érdeklődni VII. Hadziceva ul. 3. 205

Magyar Gazdasági magánjáró cséplőgarnitúra teljes felszereléssel eladó. Keiper Lajos, Feketić. 220

20%-os koronabónokat legmagasabb napi áron vásárol Lederer Dezső, Somló. 226

Cukrázsműhely, teljes felszereléssel 10.000 dinártért átadó. Kiss R., Subotica, Jelaticéva 3. 225

Nagy ebéd perzsaszőnyegeket vennék. Cím a kiadóban. 241

Kisobb családi ház, beltérhez közel, kerestetik. Cím a kiadóban. Ügynökök kizárva. 242

Cséplőgarnitúra, 8 HP, Hofherr magánjáró, teljes felszereléssel, 1 darab 4 méter hosszú vasesztorgapad, 2 darab furógép eladó. öv. Bering Katalin, Jaša Tomić. 253

Mozit (bioskopot) átvennék, vagy megvennék nagyobb városban. — Ajánlatokat Bioskop jellegre a kiadóhivatal továbbít. 274

Zongora, rövid, keresztlytos, kitűnő karban, olcsón eladó. Ostobodjenja 92. 243

Eladó nyer-olajmotor 6 HP magánjáró körfűrészel, négylyuku morzsolóval, egy benzinnmotor 3-4 HP négylyuku morzsolóval. Keckés Pál, Mol, Bácska. 252

Kerékpárt veszek, jókarban lévő. VI. Stipe Grčić ul. 6. 267

Cimbalom, jó karban lévő, eladó. Érdeklődni lehet Jovanovity Giga könyvkereskedésében, Novi Beceje. 246

Lakatosműhely, teljes berendezéssel, nagy esztorgapaddal együtt eladó. öv. Czakler Józsefné, Csantavir. 300

Malomberendezés, 2 dupla és 1 sima hengerek, korpakifűlők, cilindrszíták bevonattal, kopatóberendezés, kerékek, szjak, stb., komplett, a visszamaradó berendezési tárgyak esetleg külön is eladók. Ertekezni lehet öv. Koszorus Bálintnéval, Beodra, a Szloboda-féle malomban. 295

30 HP Höcker-féle gőzgép, 7 légkörnyomásra engedélyezett, Reder vezérművel, kihuzható csövekkel, eladó. öv. Koszorus Bálintné, Beodra, a Szloboda-féle malomban. 294

Eladó komplett cséplőgarnitúra, amely 12/20 PS Case-traktorból, 6-os golyócsapágyas Magyar Alami cséplőszektrényből, bácskai elevátorból áll. Az összes gépek 1928-ban kerültek ki a gyárból. Azonkívül eladó háromvasu eke, Gebr. Eberhardt Ulm-i gyártmány. Polux V a rendszer és egy Greno daráló álló kővekkal. — Cím a kiadóban. 14721

20%-os koronabónokat legmagasabb árón vásárol Pučka Stedionica, Osijek. 14860

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig

2 pompás ujdonság! 2 nagy sláger!

LILIAN HARVEY

minden jelenetében kacagtató vidám története

Egy éjszaka Londonban

Lilian a huncut csibész, az örökké mosolygó ördög szerelmi kalandjai.

New-York

Szenzációs kalanddráma. Főszereplők: ESTELLE TAYLOR, RICHARDO CORTEZ

Könyvkereskedés Bácskában, járási székhelyen, polgári és elemi iskolákkal, olcsón eladó. Cím: »Libraria« Kula. 227

Biztos megjelölést nyújtó kis élelmiszerüzlet berendezéssel minden elfogadható áron azonnal eladó. — Cím a kiadóban 297

Komnick motorkét, esetleg csak motort megvételre keresek. Cím a kiadóban. 283

Vállalatnak, iparosnak kitűnően alkalmas ház a város központjában vízvezetési berendezéssel, gazdasági épületekkel eladó. A ház 5 parkettázott szobából, csempézett fürdőszobából, konyhából és az összes mellékhelyiségekkel áll. Különálló épületben egy háromszobás és két szobakonyhás lakás, 2 autógarázs, 2 kocsisfény, istálló, javítóműhely, stb. Ugyanott 7 darab különböző elektromotor-villanyfűrészt eladó. Bővebbet Noviszád, Radenička ul. 16. telefon 20-28. 301

Élelmiszerüzlet, jóforgalmu, jó jövedelemmel, más vállalat miatt átadó. Szükséges tőke 10.000 dinár. Bővebbet Madjarska ul. 13. 342

Táza fiatal erdőben termelve, 50% gyertyán és bükk, 50% tölgyhasáb, teljesen szárás és egészséges, egyéves vágás, 10.000 kg-ként 2.200 dinár helyt vasut Virovitica-Antunovac. A. Bodaliya, Virovitica. 304

Gyenge férfiak-nak 10 dinár beklődése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismeretlen könyvem. — Cím: »PATENT 608« Csu (Kolo svár) 1. sz. postafi kisélet.

Üzlethelyiség kiadó azonnal vagy későbbre Noviszádon, Temerini ulica 6. szám alatt, sarokház, modernül felépítve, 9 méter ucai front, a hozzátartozó 20,3 méter hosszú mellékhelyiségekkel, minden szakma részére igen alkalmas helyiség, miután a legforgalmasabb helyen fekszik. — Bővebbet Kuszi Gyula vaskereskedésében, Noviszád, Temerini u. 8. alatt

LEGUJABB KALAPMODELLEK olcsón
„Vulkán” női kalapszalónban kaphatók
Subotica, Strossmayerova ulica 20.
Flictempok óriási választékban

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címszó kísérettel számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felblyegesti jellegű leveleket továbbítunk. Kérdéseküddökhöz válaszholgy melléklendö

Használt **karácsonyfát** napi áron veszek
Kohajda I. szubotica használt ingóság-kereskedő és ingatlan közvetítő
Vilzonova ul. 23., a Nojesek fűszerüzlet mellett
ELAD 3-és kasszát, 450x450 cm. nagyságu szmirna szőnyegnt és sok mindanföle tárgyat, rakítáron

Köszönöm!
Csak eredeti **OLLA-t** kérek
Bebizonyíthatóan a legtlökéletesebb!

„Provendine”-nel hizlalva! Sertéshizlalók figyeimébe

Ha a sertés megbetegszik, vagy akár-milyen ökböl étvágytalanságot mutat, azonnal adagoljon a napi eleségéhez a világhírű, belga

„PROVENDIN”

porból, amely a sertést nagyon rövid idő alatt teljesen kigyógyítja és azonkívül 2—3 hónapi etetést is megtakarít, mert ez a szer gyorsan felhizlalja a sertést. Használati utasítás minden dobozhoz mellékelve.

Sikertelenség esetén visszadjuk a pénzt. »Provendin« kapható minden gyógyszer-tárban, drogériában és vegyeskereskedésben.

Ha lakóhelyén nem tudja beszerezni, írjon nekünk, amikor is bármely mennyiségben elküldjük utánvétellel címére. Egy és fél kg.-os doboz ára 55.— dinár és egy sertés részére 40 napig elegendő.

Jugoszlávial vezérképviselő

Leon M. Sid, Beograd
Zmaj od Noćaja 14

Subotica-n kapható a **Herczi-drogériában,** Aleksandrova ulica 14703

IDEGES FÖFÁJÁS?

Mindenki, aki ideges főfájásban, migrénben, náthában, nátházásban és más hasonló betegségben szenved és ennek folytán kimerülnek és mindennemű munkára alkalmatlannak éri magát, szerezzen be azonnal

NOSAL náthá-port

Az eredmény Önt is meglepi! „NOSAL” megszünteti a fájdalmakat, könnyű fejet varázsol, felfrissít és ennek folytán az általános jóérzés és az életerő lesz megint rajtunk urrá.

Jegyezze meg magának! NOSAL nem árt a gyomornak, sem a szívnek vagy vesének, mert ezt nem kell szedni, hanem felszívni!

Kérjen a gyógyszer-tárban eredeti doboz „Nosal-Bahovec”-et 10 dinárért a készítő nevének feltüntetésével:

Apotheke Mr. BAHOVEC
LJUBLJANA 204

VÁROSI MOZI

Csütörtök—vasárnap

Kettős műsor!

Rettenetes Iván (Tatár vér)

A legnagyobb orosz film, ami eddig készült. — Főszereplő:

Leonidov

a moszkvai Hudozestveni színház tagja

CHAPLIN a dzsungelben

Komédia — Játssa **Stid Chaplin**

Eutorozott szoba fürdőszoba és konyahasználattal magános nőnél magános nőnek kiadó. Cím a kiadóban. 316

»Neo-Derma« kivonat biztos szer viszketésséggel járó bőrgyulladások és bőrbajok ellen. Kapható Nada laboratórium, Subotica.

Német órákat venne VI. gimnazista. Oslobodjenja 9. emelet. 337

Hótel »Amerika« Szentán tiszta szobák, jó kozst, legjobb italok. Fürdő minden-nap. 14823

Kiadó a beltéren csinosan butorozott szoba, esetleg fürdőszoba használattal egy vagy két személy részére. Cím: Reich, Ciril Metod trg 3.

Olcsóbb mint bárhol, csakis Földes Samu ruháruházában, Szubotica-n Rudics ueca gyümölcsiac. (saját ház). Férfi öltöny 360 dinártól, férfi télikabát 350 dinártól, gyermekruha 150 dinártól, női télikabát 325 dinártól, borkabát 850 dinártól, elegáns raglán 600 dinártól, pluszöléses sálgáléros, rövid angol bunda 800 dinártól és városi bunda 1400 dinártól. Nagy vá-laszlék felöltökben, trenszkoltokban, utazóbundákban (kocsira, autóra) gyermek télikabátokban. Tessék meggyőződni. Ügyeljen a címre. 12298

Eredeti japán gomba, ismert ázsiai háziaszer érelmeszesedés, kortünetek, bélrengés, álmatlanság ellen. Postai szétküldés. Blum gyógyszer-tár, Szubotica, főpostával szemben. 11070

Két butorozott szoba két, vagy három személyre, ki-szolgálással, kiadó. VIII., Szremszka ul. 4. 313

Üzlethelyiség a gyümölcs-piacon, a tejszarnok mellett azonnalra kiadó. Bővebbet Földes ruhaüzletben. 71

Különbejárattal butorozott szoba kiadó. Paje Kujundzica 82. 296

Város központjában, Fra Ueci trg 15, emeleten, két ucai szoba, előszobával, azonnal kiadó. Alkalmas garzon lakásnak, rendelőknek, irodának. 284

Lakás, 2 szoba, konyha, mellékhelyiségekkel, vagy irodahelyiségek azonnalra kiadó. Pašičeva ul. 3. 339

Korcsolyázók részére pal-csi ingyenfürdő vendéglőjében melegedő és káffé állandóan nyitva. Ugyanott vitorlás szánkázás 259

Lakás beltéren, 2 szoba, előszoba és minden mellékhelyiséggel kiadó. Sudarević ul. 14. 230

Zálogkölcstont adunk minden értékkel bíró tárgyra, autóra, szőnyegre, varró-gépre, áruira stb. Subotica-i Kereskedelmi és Iparbank, a vasuti parkkal szemben. 331

Lakás azonnalra kiadó. Ju-govića ul. 7. a Kakas-iskola mellett. 325

Elvezett egy fehér selyem-pincsi, Nelli névre hallgat. A megtalálók 200 dinár jutalom ellenében adja át Topnička ul. 8. 326

Felkérjük a sombri bridge-runny társaságot, hogy a jövőben Subotica-ra nagyobb tudású játékosat küldjön ki, mert a kiküldött dr. Sz. M. kísérlete kudarcot végző-dött. »Kerekasztal.« 321

Apróhirdetések Szubotica-n az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Pašičeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában, Univer-sitas könyvkereskedés Alek-sandrova ulica, Földes Samu ruházletében, Gyümölcs-piac, Noviszádon, Szombor-ban, Szentán, Veliki Beeske-reenk ottani fiökkiadóhiva-talainkban, Velika Kikindán a »Napredak« könyvkeres-kedésben is eredeti áron feladhatók.

Örökhöz adná egy szegény anyja 4 éves kisfiát, mivel körülményei őt Amerikába könyvszerítik. Cím a kiadó-ban. 119

KIADÓ

lakások és üzlethe-lyiségek május 1-ére
5 ucai szoba, 1 udvari szoba, hall, 2 előszoba, 2 fürdőszoba, mellékhelyiségek
3 ucai szoba, 1 udvari szoba, hall, fürdőszoba, mellékhelyiségek
3 ucai szoba, előszoba, fürdőszoba.
Üzlethelyiségek alkalma-sak: autó, rádió, kávé-ház, cukrászda, játékte-rem, bank vagy bármilyen iparüzemnek és ke-reskedésnek.
Érdeklődők forduljanak a Kemény-léle ecetgyárhoz

SZŐRME-különlegességek

Zsulyevitsnál
Subotica,
Sokolska ulica 15

NEVEK HATALÁLKOZNAK

Irta: BAEDEKER

A nevet az ember, bármily jelentéktelen az egyén és bármily közönséges a neve, a tulajdonának, szent örökségének s nagy büszkeségének tekintti. Vannak Kovács Jánosok és Kohn Mórok, akik nem kevésbé büszkék az ezerszer meg ezerszer előforduló nevükre mint bármely világtörténelmi név tulajdonosa, és idegesekké lesznek, ha ezt a tömegnevet az újságban akár beöröszölés akár valami becsületesebb dologgal kapcsolatosan olvassák. Még kiválószű és nagyíhete-ségű férfiak se tudnak objektívek maradni, ha a nevükről van szó. Tolnai Lajos, a múlt század jeles naturalista regényírója, gyermeces naivitással kiáltott föl egyszer:

— Nem tudok eleget csodálkozni azon a sajtóságon véletlen-en, hogy az államvasutak igazgatóját éppen úgy hívják mint engem.

Pedik ez nem volt se sajtóság, se véletlen. Ha egyszer több Tolnai Lajos van a világon, mért ne lehetne közülük az egyik máv-igazgató?

Még feltűnőbb volt egy éppen nem naív férfinak, Vörös László volt kereskedelmi miniszternek a tűnődése, aki így szólt egyszer a pártklubban:

— Különbös szeváción estem ma keresztül. Kérvény akadt a kezembe, s a kérvényt, mit gondoltok, ki intézte hozzám? Egy Vörös László nevű vasúti tisztviselő.

Ebben se volt semmi különösség. A Vörös-név se ritka, a László se, és semmi rendkívüli se lehetett abban, hogy a vasut sook ezer tisztviselője közt akadt egy (s talán több) Vörös László is.

De hát a név bizonyos tekintetben viselőjének a becsülete, s az ember annyira hozzá szokik, hogy elhitteti magával, miképpen azt tulajdonképpen csak neki volna szabad viselni, s ha mást is úgy hívnak, az visszaélés fölé.

Ily találkozás a neveknek tehát olyannyira gyakori, hogy nincsen benne semmi följegyzni való.

Ellenben egy olvasóm figyelmeztet arra a különösségre — s ez valóban különösség — hogy magyar nyelven legjeljebb tízen irnak ezídszerint aforizmákat, s ezek közül nem kevesebbet mint hármat (ami harminc százaléket jelent!) Izidoroknak hívnak. Meg is nevezi őket — hogy meg ne bántsa valamelyiket, be-tűrendben —: Kálnoki Izidor, Kner Izidor és Mikló Izidor, s közlését azzal a kérdéssel toldja meg, hogy mit szólnak ehhez a furcsasághoz?

Nos, a furcsaságot, amelyre a jó ur felhívta a figyelmemet, én is észrevettem, s már gondolkodtam is föléje. Az ember minden föött gondolkodik, ami valamelyes összeköttetésben van vele. Sok mondanivalóm azért nincsen róla, — legfeljebb az, hogy ez a számarány csakugyan aránytalan szám s ugyancsak feltűnő jelenség. De azért mint minden véletlen eset egyszerűsége a legnagyobb természetesség. Mert a természetben az u. n. véletlenségek is: természetes történések, csak persze — ritkábbak. Igazat kell adnom annak az előttem bizonyos tekintélyben álló írónak, aki azt állította egyszer, hogy a véletlenek ritkán elkövetkező természetes események, a természetes dolgok pedig gyakran megismétlődő véletlenségek. Meteorok hullása és napfogyatkozások ritkábbak ugyan mint a hőseség vagy a napsütés, mégis többet gondolunk fölöttük. Éppen mert ritkábbak. S ez magyarázza meg, hogy idézett olvasóm s e sorok írója mégis csak eltűnődnek egy véletlen, amelyben nincsen semmi természetellenes.

Egy esőpöt se valószínű, hogy a különben elég kómikus keresztnevű (nincs mosolyraingertőbb a kalendáriomban!) hajlamossá vagy éppen tehetségessé tenne valakit aforizmaírásra, mert ennek a különben is igen gyöngye lábón álló fölfevésnek viharosan ellentmond az a másik megfigyelés, hogy másnyelvű irodalmakban, amelyekben pedig többen és többen írják aforizmákat mint a magyarban, soha senki se kultiválta ezt a műfajt, akiknek Izidor volt a becses keresztneve. (Se Labruyère-t, se Rochefoucauld-t, se Vauvenargues-ot nem hívták Izidorok.) Bizonyos, hogy pusztá véletlenséggel, lehet mondani: egészen természetes véletlenséggel van dolgunk, amelyet csak az tesz groteszkké, hogy maga a kérdéses keresztnevű is a ritkábbak közé tartozik, s az aforizmaírók harmadrésze azoknak a sorából került ki, akik, bizonyára nagy bánatukra, ezt a csúfnevet viselik. János, István, Péter meg Pál százszor s többször is annyit él és ír mint Izidor, s még sines ilyenüv író talán egy se, aki aforizmákba foglalja a gondolatait, amelyek valószínűleg neki is vannak. (Kinek nincsenek?) Ha ez a diszpozíció vagy perverz hajlandóság ehhez a névhez volna fűtve, akkor ez a predesztináltság egyben az aforizma halálát is jelentené. Akkor néhány esztendő (vagy legfeljebb pár évtized) múlva magyar nyelven senki se írna többé aforizmát, mivelhogy ezt a derültségkeltő nevet: Izidor már hosszú idő óta nem kapja senki; a jóízűs azt réz Aussterbeetat-ra helyezte s halálra ítélte. Egészen ifjú Izidor már nincsen is, hacsak egy ily későszülött valamelyik emlékkil megmaradt ghetóban nem fordul elő. Van eszük az apáknak, hogy nem nehezítik a fiaik boldogulását ilyen nevetős de rájuk nézve siralmas névvel, s az Izidorok, ha az Isten élteti őket, rövid idő múlva — nem kár

értük — teljesen kihálnak. Reméljük, hogy az aforizma-írók nem, s hogy ez a rövidlélekzetű műfaj virágozni fog még akkor is, mikor majd az utolsó Izidorok is oly könnyű lesz a föld, aminő nehéz volt a bánatuk, hogy mindhalálg ezt a kómikus nevet kellett viselni.

Az eset mindenesetre furcsa és semmiképpen se mindennapi. Épp oly kevéssé az, mint ha minden harmadik borkereskedőt Lőrincnek vagy minden harmadik inézesfalácsúót Agostonnak hívnának, pedig ezek gyakoribb nevek mint az, amely a magyar aforizma-írók harminc percentjének a vezetőneve mellett busul. Az eset még feltűnőbbnek fog látszani, ha arra gondolunk, mily rendkívüli statisztikai adat volna, ha háromszáz magyar novellaíró közül kilencvenet mondjuk, Jenőnek hívnának, pedig ez a név is sokkal-sokkal gyakoribb az Izidornál. El se lehet képzelni ily «curiosité littéraire»-t, pedig az még távolról se volna olyan ritka véletlenség mint az, amelyre a figyelme-met egy olvasóm ráterelte s én az olvasókat próbáltam föl hívni.

Barabás Miklós, a múlt század kitűnő festőművésze (akit a maga idejében még festésznek mondtak) beszélt el az emlékirataiban egy a most említetthez bizonyos tekintetben hasonló káoszumot. Mára egyszer, a bécsi lakásán (aldor így mondták: szádis) hat Miklós keresztnevű ismerőst találkoztam ugyanabban az órában, ami annál nevezetesebb eset volt, mert az egész társaság mindössze-vissza abból a hat tagból, tehát csupa Miklósokból állott. Ezek közül öt (azaz a háziúrunk kívül még négyen) már egyúttal beszélgettek Barabásnál, amikor bekopogtat a művészhöz Szemeré Miklós. Nem a híres szpórtíró s tanoncs-lyes kártyás, hanem egy sokkal kevésbé híres ember, t. i. Szemeré Miklós, a régi jeles költő, aki persze hogy nem lehet olyan híres mint egy szpórtíró-kerdőr vagy kártyasatár.

Mikor Szemeré hallja, hogy vendégeinek egyikét druzsájának szállítja Barabás, bámulva kiáltott:

— No, ez aztán érdekes! Még sohasem voltam olyan társaságban, ahol harmincannyan vannak Miklós! Nagyon nevelt erre Barabás, nagyon, amekkorát csak jókedélyű emberek és művésztérmetzetek szoktak, és sorba mutatja be látogatóit a legutóbb érkezett Szemerének. A nevek Zeyk Miklós, Bara Miklós, Miksa Miklós és Biró Miklós.

Bár a Miklós-elnevezés — és méltán, mert szebb — sokkal gyakoribb mint az Izidoré, ez a hat Miklós egy «egy rakáson» mégis nevezetesebb és meg-öröszöltesreméltóbb eset mint a három Izidoré, akik, mintha az élet nem volna nekik is elég komplikált, aforizmákat írnak. Valóban, bár a Péter, János- és Pál-név még a Miklósénál is sokkal sürűbben található, mégis aligha fordult elő a keresztény időszámítás óta az a véletlenség, hogy egy hatta-gu társaságban csupa János, Péter vagy Pál verődött volna össze. A Miklós-ügy és az Izidor-élet bizonyára olyan nem könnyen ismétlődhető történet mint például az, mikor a rulettinél huszonhátszor egymásután jön ki a rouge vagy huszonháromszor a noir, ami állítólag — egy montekarlói játékos memoárjaiban legalább így olvasható — a 19. században csak egyszer fordult elő, a huszadik százalumban pedig egyszer se. Bár a század még elég fiatal ahhoz, hogy a hátralévő hetven esztendő alatt ezt a mulasztást behozhassa.

A neveknek egy talán még különösebb találkozásáról egy régi francia könyv ad hírt, oly könyv, amely történelmi ereditéségeket gyűjtött össze. Az eset a következő:

1820-ban egy Páris mellett kis városba megérkezik a «delizansz», s abból négy fiatalember száll ki s megy be egyenesen az «Arany Oroszlán»-vendégháza, ahol külön szobát «chambre séparé» nyitattak azzal a megokolással, hogy magukban és háborítatlanul óhajlják az ebédüket elkölteni. A korosmáros — abban az időben, midőn mindenki gyanusnak fűnt föl, aki élt — már gyanakodva tűnődött el a külön szoba megrendelésén, és szöveget írt a fejébe a fiatal uraknak az vágya, hogy egyedül kívánjanak étkezni. — hol-ott fiatalok szeretik a társaságot s nem szokták elkerülni a nyilvános étermeteket, ahol esetleg csinos nő-ekkel is megismerkedhetnek. De mert a szeparat külön szándékozott — és pedig borsosan — fölszámítani s az idegenek jó-hosszu és igen finom ebédét rendeltek, amelyen lehetett valamit keresni, hát elfojtotta a kétségeit és rendeletet adott, hogy az előkelő urakat figyelmesen szolgálják ki.

De amikor a szobából — az ételek és italok felszolgálása közben — egyes olyan mondások hangzottak ki, amelyek alkotmányról és szabadságról szóltak, s a nemzetgyűlést meg az új törvényeket kritizálták; a korosmáros gyanuja újabb tápot kapott. Hát még mikor hallgatózni kezdett — mert a jó ur inkább volt kíváncsi vendéglős mint diszkrejt gentleman — s a lojális füleinek hallani kellett, hogy a fiatal emberek a miniszteriumot, a nemességet és a főpádságot gnyolták, akkor teljesen inába szállott a bátorsága, ijedten rohant a feleségéhez (jött férjnek mindig a feleségéhez rohannak, — csak az tudja megnyugtani őket) s így keseregott neki:

— Nézem van! Sőt végünk van! Ezek a veszedel-

mes pasasok vagy összeesküvők vagy a legjobb esetben fölforgatók. Ugy látszik, itt tartják a titkos gyűléseket. Eppen nálunk! Ha a dolog kitudódik, én is gyanuba jövök, s képesek letartóztatni mint «összeesküvőt s a konspiráló bűntársát».

Az asszony tanácsára a vendéglős arra kérte a különszobá vendégeit, hogy mutassák föl az utlevélket. S most képzeli el, minőre borult el a vendéglős kedélye, mikor a különben teljes készséggel «őadot» utleveleken ezeket a neveket kellett olvasnia:

Danton, Brissot, Hébert, Bazire.

A korosmáros, aki nem volt valami okos és föl-világosult férfit (minek is, ha jó a hora?), kesi fiaja, hogy még nem ütötte a guta. Ha ismerte is a nem-régimul történetét, s ha ha tudta is, hogy e történelmi nevek viselőit részint 1793-ban részint 1794-ben egy fejtel mekkuritotta a doktor Guillotin híres masinája, a habonás ember nem tartotta lehetetlennek, hogy a lelkük visszatért s újabb szereplésre készül, s egy pillanatra az a gondolat is átvillant az agyán, hogy a hír-hedt urakat talán nem is fejezték le, s a haláluk híre csak egyike azoknak a mandemondáknak, amelyeknek «együttlen» nevei történelmi. Bár a vendégek fiatalok is ellentmondott ennek a lehetőségnek, a szegény ördög szentül látta, hogy jakobinusokkal, esetleg sirjukból föltápaszkodott konventesekkel van dolga, s ezt halálös sápadtsággal az arcán jelentette a feleségének, aki most már szintén részketni kezdett. A nők szívesebben hiszik el a lehetlent mint a valószínűt, s a képtelenséget mint a kétségtelet. — megrémült hát ő is és ledöbben a rendőrbiztosért kiadott. Ez hama-rosm ott is termett két rendőrfőnöynek a kíséretében, bevitte a «Le d'or» szeparatjába, igazolásra szólította föl a gyanús társaságot és átvette az utlevélket. Ezekből az ólmányokból aztán kiderült, hogy Danton ur becsesleges fölébirtokos a szomszéd megyéből, Brissot ur pedig könyvtáros, ami az ő baja és nem a vendéglősé, akik sokkal jövedelmezőbb foglalkozást űznek és jóval kelendőbb portókat árulnak mint ők. A harmadik paszport-ból kitudt, hogy Monsieur Hébert ügyvédi gyakorlatot űz, s a negyedikből, hogy Bazire ur licenzi tanár, aki olyan fantárgyár ad elő (esetleg szobát), amelynek ugyancsak kevés köze van a politikához.

Bizonyos, hogy ily forradalmi név egyfűvekerülése, anélkül, hogy az programszerű vagy szándékolt lett volna, nem kevésbé ritka és feltűnő véletlenség mint a két eset, amelynél hasonló keresztnevek adtak egymásnak olyan különös találkozót.

Kevésbé rendkívüli, de nem érdektelen az a név-randevu se, amely úgy jött létre, hogy Kemény Zsigmond báró, akinek Gyulai Pál a jeles költő és kritikus volt egyik legűvebb barátja, ötkötetes regényt írt (első terjedelmes műve a klasszikus regényírónak), amelynek hőse és címz Gyulai Pál, — természetesen nem a nagy kritikus, hanem az az abafáj Gyulai Pál, aki Báthory István lengyel királynak titkára és bizalmas tanácsosa volt, s akit egy másik Báthory (Baldizsár) kardélre hánytatott.

Akkoriban sőt találkoztak azon, hogy Kemény Zsigmond könyvet írt Gyulai Pálról, s egy közös barátjuk állítólag így szólt a kritikához:

— No, Pál, ezt vissza kell fizetned. Viszonzásul most neged kell könyvet írni Kemény Zsigmórol.

Ezt ugyan nem eszelekedte Gyulai. Egyáltalában nem volt az az ember, akit «tekintetek» vezettek a működésében, de összeírt egy kötetre való tanulmányt, kritikát és emlékezésedet kitűnő barátjáról, s ő adta ki a nagy író művelnek a végleges teljes kiadását a Franklin-társulatnál, amelynek hosszú ideig ő volt az igazgatósági elnöke. Tehát mégis ő fizetett a névrokonjért, az abafáj Gyulai Pálért.

Ennél az előttem csak az nem volt köznapi, hogy valaki olyan történelmi egyéniségről írt könyvet, aki véletlenül ugyanazt a nevet viselte mint egy kortársa és barátja.

Záraddékul — mintha a cikk nem volna már így is elég hosszú — följön még egy kómikus eset az én életemből, ahol szintén két hasonló név találkozott merő véletlenből.

Mintegy ötven év előtt Budapesten egy zsúriházhoz (így neveztük tréfáson a családokat, akik jurokat adtak) jóformán együtt nyitottam be egy fiatal emberrel, akit azelőtt sohasem láttam. A házasszony felénk fordulva biztatott bennünket:

— Mutatkozzanak be egymásnak.

Éppen mondani akartam a nevemet, de a másik megelőzött, és így szólt:

— Ördög Róbert.

Azt hittem: viccel. Előtte való este ugyanis Meyerbeernek ily című operáját játszták a nemzeti színházban (az operaház még nem volt kész), s az előadását élvezettel hallgattam én is. Gondoltam, ha neki szabad találkozni, nekem is szabad, s így mutatkoztam be:

— Hunyady László.

— Micsoda vicc ez? — kérdezte csodálkozva és kissé sértődötten. — Tréfálni méltóztatik?

De nekem állt feljebb, s így vágtam vissza:

— Kérem, ha önnem van joga egy ismert opera hőseként szerepelni, akkor ez a jog engem is megillet.

— Hjah, vagy úgy? — mondta erre ő.

Kivette a tárcáját, abból előszedett egy névjegyet, s átadta. Ez volt olvasható rajta: Ördög Róbert, miniszteri fogalmazó. Predikátum is diszlett a neve előtt, de azt már elfelejtettem.

Ekkor aztán, nem lévén nálam Hunyady László nevére szóló vízikártya, a magamét nyújtottam át neki, és bocsánatot kértem a tévedésemért. Valóban azt hittem, hogy viccből ruházta föl magát a Meyer-beer-féle opera hőscéne a nevével.

Aztán összeharatóztunk s együtt is vacsoráztunk a Vadászúrtban. Remélem, hogy még él ez az akkor fiatal s most már bizony, ha meg nem halt, nagyon öreg bácsi, aki valószínűleg szintén elbeszélte a két-tónk esetét, amelyben egyaránt csak az volt a nem közönséges momentum, hogy a kérdéses bemutatkozás közvetlenül amaz opera előadása után történt. Ha nem aznap találkoztunk, az ismerkedés valószínűleg minden incidens nélkül megy végbe, de talán nem végződik összeharatózkodással.

Hasonló találkozásáról a neveknek bizonyára mások is tudnak. Ha valaki rábukkan egyre, kérem, figyelmeztessen rá.

A rózsza és az ékszer

Irta: Borsodi Lajos

(Téli délután, öt óra körül. A férj éppen most igaztalan felfeszítette felesége szekrényét, amelynek középső polcán egy alig hervadt rózsát talált. Ezt a rózsát tartja meghökkenve a kezében, amikor váratlanul és ugyancsak megdöbbenve előtte áll az asszony.)

Az asszony (tágra nyit szemekkel) Mi ez? Te ki merted nyitni a szekrényemet?

A férj (először kis zavarral küzd, de rögtön erővel vesz magán): Kinyitottam. És ezt a rózsát találtam benne.

Az asszony (érzi, hogy itt csak a hidegvér és a merészség segít): Hallatlan. Hogy merted kinyitni az én szekrényemet?

A férj (komolyan és szigorúan): Lovagiatlan voltam. Rendben van. De volt okom rá. Beszéljünk csak erről a rózsáról.

Az asszony (gunyos mosolyt erőltet az arcára): Valóban rettenetes. Sőt borzasztó. A férjem gyalázatos módon kifeszíti a szekrényemet, amelyben — egy valódi rózsát talál. És most nem bocsánatot kér, hanem ellenkezőleg: tetszeleg magának a vizsgálóbíró szerepében.

A férj: Ha egy asszony egy rózsát a szekrényébe zár, akkor annak a rózsának különös jelentősége van. Kétféle kaptad ezt a rózsát?

Az asszony (hazudni akar, de ösztönyszerűleg érzi, hogy itt a legjobb lesz, igazat hazudni): Dr. Csabay Imrétől. (Csöpp szünet, majd gyorsan hozzátesszi): Tegnap este adta a korzón.

A férj: Tudtam. Tehát igaz, amit az emberek sutognak. Ezt a rózsát nem a korzón adta át neked dr. Csabay ur.

Az asszony (szinte hadarva): Amit az emberek sutognak, az hazugság. És igenis a korzón kaptam a rózsát.

A férj: És miért zártad be, mint drága ereklyét a szekrénybe?

Az asszony (most már egészen az ösztönére bizza magát): Mert tudtam, hogy *corpus delicti* után fogsz kutatni. (Kacagva). Na most végre megvan. A játék fényesen sikerült. Most már meg vagy elégedve?

A férj: Nem értem. Micsoda játék sikerült?

Az asszony: Sejtettem, hogy maholnap keresgélni fogsz a holmijaim között. Sőt tegnap is kutattál volna bizonyíték után, ha nem lettél volna üzleti uton. Hát ezt a bizonyítékot készkarva én helyeztem el a részre ebbe a szekrénybe. Hogy megtaláld. És hogy aztán nekem legyen néhány kérdésem tehozád.

A férj: Nem volnál kegyes világosabban beszélni. Mert ebből az egészből egy szót se értek. Hogyan sejtetted te azt, hogy ki fogom nyitni a szekrényedet?

Az asszony: A dolog egészen egyszerű. Ezt a sejtelmet, rosszul mondom: ezt a biztos tudatot Sugár Margittal, a kiváló művésznőnek köszönhetem. (Mérészen.) A barátinódnak.

A férj (megreppen): Kinek? Hogyan?... Az én... Ez mégis csak...

Az asszony (most már fölényesen): Ugy van. A barátinódnak. Már napok óta látom, hogy ez a hölgy utánam kémlel. Többször észrevettem, amint az uccán követ engem, majd elém kerül. Tegnapelőtt este is ugyanez volt a helyzet. A szabónőmhöz indultam és egyszerre csak, amint hirtelen hátranéztek, megint a nyomomban látom a kiváló művésznőt. Éppen az előtt a ház előtt voltam, ahol dr. Csabay Imre ügyvédi irodája vagy lakása van. Csengery ucca 18. Hogy honnan tudom a címét? Égret látom az íróasztalodon a levelet. Nos hát, hirtelen az az ötletem támadt, hogy ez egyszer csapadt állitok nektek. Besurrantam Csengery ucca 18. alá.

A férj: És ezt ilyen nyíltan mered bevallani?

Az asszony: Nyíltan nyíltan. Besurrantam a kapu alá és ott néhány percig vártam. Amikor újból kijöttem az uccára, a kiváló művésznőnek már nyoma vészett. Mérges tudtam volna venni rá, hogy barátinódnomban besugár neked a dolgot és hogy te, szegény áldozat, a legelső alkalommal kutatni fogsz holmi bizonyíték után. Hát most itt a bizonyíték. Csak hogy ez a hervadt rózsza ellened bizonyít és nem én ellenem.

A férj (kissé bizonytalanul): Nekem Sugár Margit-hoz semmi közöm... Egészen hamis nyomon jársz... Honnan veszed ezt a neveléses kombinációt?

Az asszony: Néhány hét előtt anonim levélben figyelmeztettek erre a kedves förtre. Rá se hederítettem. Utólag az ilyen közönséges denunciaciókat. És ha a nagyszerű színész azonnal nem játszott volna csapnivalóan rosszul a szerepét, ha csak valamivel diszkrétebb és kevésbé feltűnő lett volna, úgy talán a sirba is elvihették volna a titkokat. Hát innen veszem ezt a neveléses kombinációt.

A férj: Asszonyi fantázia az egész. (Ünnepélyesen.) Egy szó, egyetlen szó sem igaz belőle. Hogy én Sugár Margittal...?

Az asszony: Ugy van. Te Sugár Margittal. De még nem végeztem. Három héttel ezelőtt, esti időben, a fogorvoshoz mentem. Amint az egyik uccasarkokhoz érek, ott egy autó áll. Egyszerre látom, amint Sugár Margit urhölgy sietve az autó felé tart. Valaki belülről kinyitja az ajtót, a nő beszáll és (éles tekintettel a férjére néz) ebben a pillanatban a sarki lámpa megvilágítja a benn ülő férfit.

A férj (hirtelen): Az nem én voltam.
Az asszony: Ügyetlen vagy. Most elárultad magad. Az a férfi tényleg nem te voltál. (Élesen.) Az a férfi dr. Csabay Imre volt.

A férj (kítőre izgalommal): Dr. Csabay? Lehetősége volna ez? De hiszen ez lehetetlen.

Az asszony: Pontosan megismertem dr. Csabayt. És ezek után igazán nem tudom, ki miatt leselkedett utánam a kiváló művésznő. Te miattad-e, vagy dr. Csabay miatt?

A férj: Miattam semmire sem... Az egész dolog különös, nagyon különös... Az ember szinte nem tudja, hogy mit gondoljon... Ez igazán meglepő...

Az asszony: Ugy-e, hogy meglepő? Látod, kár volt annak a hölgynek ékszer vásárolni?

A férj (megdöbbenve néz az asszonyra): Azt az ékszer nem... annak a hölgynek vásároltam... De ki mondta neked, hogy ékszer vásároltam?

Az asszony (teljes fölényvel, mint aki érzi, hogy a férj már egészen a hatalmában van): Megint cárnul-tad magad. Senki sem mondta. De azt igazán nem neked kitalálni, hogy a ragyogó színésznőt ékszerrel szokta a lovagja meglepni.

A férj: Esküszöm neked... Látod, félreérted az ember legszebb intencióit. Ezt az ékszer (a zsebébe nyul, onnan egy kis ékszerdobozt vesz elő) ezt az ékszer... hidd el... ezt az ékszer neked vásároltam. (Meghatva a saját jószágától.) A kirakatban láttam, megtetszett és rögtön rád gondoltam.

Az asszony (mosolyogva felpattantja a kis dobozt): Csinos fülbevaló. Kissé feltűnő. Inkább színésznőnek való. Nem baj. Majd kicserélem.

A férj: Nem találok feltűnőnek. Ellenkezőleg. Diszkrét és szolid. Egyáltalában nem színésznőnek való.

Az asszony... Mindegy. Mindenesetre tetszik nekem... hogy ezt most én kapom.

A férj: Esküszöm neked... a szerelmünkre... Most már én kérlek hagyjuk abba ezt a kölcsönös oktalán gyanakvást... Remélem, hiszel nekem. (Meg akarja csókolni az asszonyt.)

Az asszony (gyöngéden félretolja): Még egy kissé gondolkodom a dolog felett. De van kitalálásod rá, hogy megértjük egymást. (Hirtelen.) De sietnem kell a szabónőhöz. Te maradj még?

A férj: Még egy kis dolgom van itthon. Pá édes.

Az asszony: Pá.
(Az asszony kisiet, az uccán megállít egy autót. A sofőrnek odaszól: Csengery ucca 18.)

Uj törvény a zsidó felekezetről

Több oldalról kifejezett érdeklődésre, alábbiakban ismertettük a zsidó felekezetről szóló törvény főbb intézkedéseit.

Az ország zsidósága részéről nagy lelkesedéssel fogadtott törvény az eddigi állapothoz képest óriási haladást jelent és teljesíti mindazokat az igényeket, amelyeket valamely elismert és bevett vallásfelekezet a modern kultúrával szemben támaszthat.

A törvény tervezete a zsidó vallási szervezet illetékes tényezőinek és szerveinek a bevonásával készült és alapjául a közelmúltban kiadott pravoszláv-szerb felekezeti törvény szolgált.

A törvény 1. §-a *szentelti a vallásfelekezetek egyenjogúságának* gyakorlatban már követett elvét és kimondja, hogy a zsidó vallás hívei «vallásuk nyilvános gyakorlatában teljes szabadságot élveznek».

A zsidó vallást szervező több évezredes alapelveit, a hitközségek teljes *autonómiáját* az új törvény a legmesszebbmenetleg figyelembe veszi. A hitközségek vagyontuk önállóan kezelik, adó- és portamentességet élveznek és határozataikat végrehajtásához, valamint a hitközségi adók behajtásához igénybevehetik állami közegek segítségét. Az állami ellenőrzés csak arra szorítkozhatik, vajjon a bevételüket a költségvetésnek megfelelő célokra fordítják-e. *Ha valamely város, vagy község vallási célokra szabványokat állít be költségvetésébe, a területén lévő zsidó hitközségnek is joga van tagjainak száma arányában nyújtott segítyre.*

Jugoszláviában eddig a zsidó hitközségek elnevezése nem volt egységes. *Jevrej, Zsidov és Izraelit* volt a szokásos megjelölés. A törvény ebben is egységet teremtett és a *Jevrej* (héber) elnevezést használja.

A zsidó nép történelmi fejlődése folyamán a zsidóságnak két nagy csoportja alakult ki: a *szelárdok*, (spanyolok) és *askenádok* (német zsidók.) A törvény ezt a szétválást nem ismeri, mindkét alakulat egységes szervezetet alkot. Nem sikerült azonban az *ortodoxok* és *neolog* irányzatokat egyesíteni. Az ortodoxok, amely 1868 után alakult Magyarországon, nem valami külön felekezet vagy szekta, hanem — a mint azt dr. Alkalay országos főrabbi a *Politiká*-ban megjelent nyilatkozatában helyesen és találóan megjegyzi — a zsidóságnak oly csoportosulása, amely a vallási törvényeket, hagyományokat és szokásokat szigorubbán értelmezi és tartja be, mint a neológok. A törvény ezt a konzervatív irányzatot kivette a hitközségek szövetségének illetékessége alól és megengedte, hogy *külön szervezetet* alakítsanak. A törvény elve az volt, hogy vallási és lelkiismereti kérdésekben a majoritálás nem engedhető meg és a különböző vallási irányzatoknak teljes fejlődési lehetőséget kell adni.

A hitközségek központi szerve, amelynek egyetemes zsidó ügyekben véleményezési joga van, a Szávez, a hitközségek szövetsége. Az ortodoxok irányzatu hitközségek hasonló szerve az *Udrusenje*, az egyesület.

Ha valamely hitközségnek husz felnőtt tagja más vallási irányzatu hitközséget akar ugyanazon a helyen alakítani, bizonyítania kell, hogy a különválás tisztán vallási okokból történik és hogy megfelelő anyagi erővel rendelkeznek a szükséges alkalmazottak és intézmények tartására. *Ugyekben a Szávez javaslata az intézmények tartására.*

A zsidók vallásközösségének szellemi feje a *Vrhovni Rabín*, az országos főrabbi. Beograd székhellyel. Az országos főrabbit a király nevezi ki az igazságügyminiszter előterjesztésére három jelölt közül, akiket a Szávez, az Udrusenje választmánya, továbbá a beogradi, zagrebi, szkopljeli, sarajevói, noviszadi, szuboticei és osztréki hitközségek elnökei és az aktív rabbiak együtt választanak.

Az országos főrabbi illetményeit, nyugdíját és családját végellátását az állami költségvetés fedezi, még pedig az állami tisztviselők I. kategóriája I. csoportjának megfelelő összegben.

A zsidó vallásfelekezet évi segítyét az állam az 1929—1930 évi költségvetés alapján szabja meg és osztja fel a Szávez és az Udrusenje között.

Az országos főrabbi a rabbinódnus elnöke. Az ortodoxok szinódus három tagból és két pótagból, a neolog öt tagból és két pótagból áll. A rabbinódnusok véleményét adnak vallási kérdésekben és azt a Szávez, illetve az Udrusenje választmánya elé terjesztik. Ha a választmány véleményét nem fogadja el, a döntést az országos főrabbi elnöklésével külön bizottság hozza, amely nyolc rabbiból és nyolc világi tagból áll.

A rabbiakat és a többi tisztviselőket a hitközségek választják és három, illetve öt évi szolgálat után csak fejelemi uton bocsáthatók el. A fejelemi jogot a rabbiakra a Szávez, a többi tisztviselőkre első fokozaton a hitközségek fejelemi bizottsága és másodfokon a Szávez gyakorolja. Az ortodoxok irányzatu községeknél fejelemi ügyekben kizárólag a rabbinódnus határoz.

Az ortodoxok hitközségeiben a rabbi világi jogon tagjai a hitközségek tanácsnak, a többi hitközségekben csak akkor, ha kimondottan vallási természetű ügyeket tárgyalnak.

Az új törvény kötelezővé teszi az alkalmazottak nyugdíjellátását és megfelelő nyugdíjszabályzat készítését.

A Szávez szervezeti szabályzatát a törvényhez kiadandó végrehajtási utasítás fogja tartalmazni. A hitközségek tartoznak a törvény szellemében három hónapon belül új alapszabályokat szerkeszteni és azok a Szávez után jóváhagyás végett felterjeszteni.

A sarajevói teológiai intézetet a törvény elismeri és a Szávez igazgatása alá helyezi. Az ortodoxoknak jogukban áll hasonló intézményt létesíteni.

A hitközségek és a Szávez hivatalos nyelve az államnyelv. A hitközségek okmányai közokirat jellegűvel bírnak.

Ezek a törvény lényesebb rendelkezései. A duali bünség területén élő zsidóság túlnyomó része több nyomot talál a törvényben. Első sorban az országos főrabbi törvényesen rendszeresített állását. A zsidó nép történetében ez az intézmény azonban már nagyon régi. A nyugati országokban, Morvaországban már a középkorban voltak országos főrabbiak. A rabbinódnusok intézménye is régi múltra tekintet vissza. Lengyelországban, Belgiumban, Franciaországban már századok előtt működtek ilyen szinódusok és konsistoriumok.

A törvényben megnyilvánuló modern liberalizmus egyrészt, a hagyományok tisztelete, másrészt méltán váltott ki nagy megnyugvást és őszinte örömet a jugoszlávai zsidóság minden rétegében.

Szemesé a világ — vaknak alamizsna

A karácsonyi pályázatok megfejtői

A Napló karácsonyi számában a *Kincsesláda* szelvényen kívül még három feladatot tüztünk ki, hogy olvasóink foglalkozzanak ezzel. Meg kellett keresni a karácsonyi számban.

a sajtóhírlakat.

Ez volt az első feladat. A második pedig az volt, hogy a karácsonyi lapban megjelent hirdetések szávaiból össze kellett állítani ezt a nem épen értelmes mondatot:

Jó a helyzete a viszonteladóknak,

De nem kár szeméit kivájni fekte hollónak.

A harmadik feladatnak ez lehete a címe: *For-dítva — más.* Példaképpen feladtuk ezt a szót: *szeret-m.* Ennek a megfordítottja *interez,* vagy *érdek.* Az volt a feladat, hogy ki kell keresni olyan szavakat, amelyek fordítva valami ellentétes értelmet adnak.

A pályázatok beküldésének terminusa vasárnap, január 5-ikén járt le s mi amikor a beérkezett levelek nagy tömegét látjuk úgy érezzük, hogy a búvárszinas helyzetében vagyunk, aki szellemeket idézett fel s nem tud velük mit csinálni. A beérkezett megfejtések szinte elborították a szobát, úgyhogy ezek feldolgozása szinte sziszifuszi munka. Megpróbáltunk a rengeteg megfejtés közt rendszert teremteni. Minden kellő időben beérkező megfejtést tüzetesen megvizsgálunk s a döntés a lehető legigazságosabb lesz.

A beérkezett anyag nagyságára való tekintettel a karácsonyi számban megjelent *»Maradjon ma itthon«* rovathoz megjelent rejtvények megfejtését, valamint a Szeretni-interész feladatokra érkező megfejtéseket később bíráljuk el.

Teljesen elkészült a felkutatott sajtóhírlak elbírálása is. Ezt és az ékszerkaszitát odaítélésének eredményét a jövő vasárnapi számban tesszük közzé.

Most csupán a hirdetések kutatóinak nevét közöljük:

A megkeresendő mondat ez volt:

Jó a helyzete a viszonteladóknak, de nem kár szeméit kivájni fekte hollónak.

A mondat szavai *többek közt* a következő hirdetésekben fordulnak elő:

A jó gazdaság fokmé- International Har-
rője a jó gép vester Comp. ... 60 old.

A nyugagy egyik hely-
zetében szék, a másik
helyzete szerint úgy éjjeli
szekrényvel

14600 sz. apróhír-
detés 15 »

Nikola Kraus Nyá-
sad 44 »

Rekord kötőgép Osie-
lek 28 »

Prva Jugoslavenska
Kemična Fabrika
Novisad 45 »

Borbély L. hirdeté-
se 43 »

Zeiss hirdetés ... 43 »

Holics Keresztély
hird. 43 »

Cerber sörgyár hir-
detés 58 »

Ház nagy udvarral,
autógarázzsal, hol lónak
is hely van

Dr. Horváth 14827
sz. apróhirdetés .. 15 »

Erősen, vagy majdnem kifogástalan megfejtéseket küldtek be Szubotícáról: Szilágyi István, Troil Ferenc, Bakule Panny, Zeller János, Stuprich György, Stein Berta, Hevér Dezső, Sármany Lajos, Lovász Ernő, Ungár Samu, Vadász Lajos, Kiss Sándor, Szász Miklósné (Zsednik), Nojsek Margit, Almási Ferenc, Mikosevics Margit (Palics), Czigler Gyula, Karonek Gáspár, Márkus Klári, Jovánovics Cica, Hadnagy Aladár, Inotai Zoltán, Freund János, Krieszhaber László, Schwalb Miklós, Fehér Ferenc, Nagy László, Lebovics Kálmán, Rosenzweig Tibor, Ebrendiener Ignác, Vádnay György, Csermésék Mihály, dr. Izsák Simon, Bölöny Dezső (Palics), Tenner Imréné, Cathry Klára, Manheim Simon, Sajc Vilmos, Horovitz Samu, Eszes András, Tóth B. István, Lőrinc Gyuláné (Palics), Kádas Péter, Beck László, Landherr Béla, Baiza Kálmán, Barány Félix, Landherr Etelka, Lányi László, Szabó Ágnes, András Bella, Felér Aladár, Bilincz Márton, Lindner Ilonka, Inotai Zoltán, Pirisi József, Bátor Jenő (Palics), Inotai Ákos, Krafft József, Husla József, Krizsanovics Károly.

Debeljacsu: Guttman Eszti, Révész József, Jó-
vér István, Sepsey István.

Szentia: Dimitrijevic Olga, Hubert Ibolyka (?),
Komeszarovity Veronka, Gelbman Miklós, Szabó Fe-
renc, Obedár Boskóné, Karácsony Vilma.

Beograd: Rapp Bálint, Tarra Juliana, Károlyi Fe-
renc, Schwaner Károly.

Novisad: Horváth Ferenc, Ágoston Dezső, Ra-
koneza Ferenc, Hofmann Jakabné, Varga Ferenc.

Novakanzisa: Ackovics Mihály, Konez András,
Krocsek Jenőné.

Szarakanizsa: Karapandzsiy Mihály, Meznerics
József, Böröz Sándor, Verba Jánosné, Kecskés Ica,
Varga Lajosné, Rövid János, Jóna Margit.

Beosin: Kovacsics József, Kostyál Ottó.

Szaribesej: Wischner Lajosné, Döme Dezső, Ko-
vacs József okrársz, Pöglein János.

Novibesej: Weisz Lászlóné, Bobár Sári.

Vrsac: Dr. Fischer Leopold, J. B. B. Jelige, Fel-
ding Johan.

Topola: Rónai Julia, Harkai Mihály, Szilágyi Fe-
renc, Szabó Anna, Miklós János, Konez Teréz.

Bajmok: Licht Böske, Néger Gyula, Harton Ist-
ván.

Szombor: Csery Anna, Schönberger Miksáné,
Tussay Gáborné, Rumbach Aranka, Jovánovics Jó-
zsefné, Pető Pál.

Oszijek: Schön Ignac, Somogyi János.

Kikinda: Wilhelm István, Trifunacki Emil, Sattler
Sarolta.

Novivrbasz: Saal Antal, Bogdán Károly, Bogdán
Hilda, Maráczy Ferenc, Barna Andrásné.

Beckerek: Láng Rózsa, Erdődy Oly, Roth Giza,
Somogyi Adolf, Teschler Miklós, Palásthy Imre, Be-
nyák Béláné, Schwirtlich Béla, Takárt Antal, dr. Mur-
gu Péterné, Mixich Györgyné, Orbán József, Klein
Sári, Vučinesics Kálmán, Liska Ferencné.

B.Gradiste: Tamás István (2), Mavrak József.

Malildjos: Brezovszky Ilona, Dévity Imre, ifj. Dé-
vity János, Tölgyesi Lajos.

Apatin: Dr. Topalovics Pálné, ifj. Seidel József,
Matz Károly.

Horgos: Klobucaries Valy, Vass József, Burkus
Jenő.

Egyéb helyek: Rechovsch J. Bosnyaci, Antal Man-
cika Novi-Ittebe, Szántó Vilmosné B.-Bresztovác, Ok-

lobdija Dániel Bóka, Balogh Károly Zemun, Wolf Árpád Mol, Kaszper János Pasicsevó, Szeredy Vera, Hirschl Arminé Murska-Subota, Schiller Marika Mokrin, Kadvay Ferenc Srbobran, Berecz Jolánka Srbobran, Ozsvár Ilonka Csantavir, Kucsera Irma Ban-Dusanovac, Löwi Rezsőné Csantavir, Fischer Mariska Csantavir, dr. Acél Ernőné Csantavir, Oláh József Pacsir, Erdélyi Imréné Mol, dr. Somogyi Dezsőné Bacsida, Schmidt József Veprovac, Muzslai Rózsika Mol, Francz Hervukné Kula, Virág Illés Padej, Jeligés pályázó Indija, Szuhanelly Gyula Sv.-Miletic, Kertész Ignác Zemun, Bleier Irén Moravica, Pálmál Károlyné (?), Fotió Mihály Nova-Crnja, Nagy Bálintné Kucura, Tendler Erzsike (?), Sándor Etelka Dalj, Kenéz Anna és Zádory Julia Pacsir, Lebach Ernő Crvenka, Lahm Vilmos Crvenka, Sárosy István Feketics, Berki Ferenc Kotor, Lejkó Béláné Tompajevci, Kovacsfi Antal N-Ittebej, dr. Varga Dezső Bela Crkva, Vig László, Német Antal Marionos, Molnar Vince Odszaci, Török Mária Perlez, Adam Antal Hajfeld, Nagy István Pancevo, Horváth Mária Szekics, Szabó Fábán Szarizivac.

Beérkezett nyolc olyan megfejtés, amelyről nem lehetett megállapítani a beküldő nevét és lakhelyét. A sorsoláskor ezeket is figyelembe vettük.

A nyerceményül kifizűtt

rádiószekrényt megnyerte Böröz Sándor Sta-
rakanizsa,

akl a nyerceményt Szubotícán a Konrath rádiócégnél átveheti.

Vércesepek a hóban

Irta: Gergely Boriska

A villa rácskapuja ugyan nyitva volt, Pongrác Péter med. univ. a tanév vége óta doktor Pongrác Péter mégis habozva állt meg a rácskapu előtt. Bizonytalan érzések györtörtek, Iluska nem jött el a felavatásra, pedig értesítette... Hogy kereste az emberek között keresni magas alakját, fekete szemét, mosolygó piros ajkait! Ilus elutazott.

Egyáltalában Iluska már nem a régi. Már jó idő óta nem az... Mióta meggazdagodtak.

Ellenszenves érzésrel nézte végig a gyönyörű vil-
lást, ami mint egy rejtélyes drága tok ölelte magába
Iluskát. Péter úgy érezte, hogy ő előle rejtőzött ide
a drága ékkő: Iluska.

Hát igen, nem régen van ez így. Még egy esze-
tlenje alighogy egy szürke hérpalota negyedik eme-
letének közös folyosójára nyitott az ő és Iluska ajtaja.
Sőt egymás mellett volt a két ajtó, minnek következtében
sok drága pillanatot lopott magának két bohó, fiatal
szív...

Milyen ódas kis fruska is volt nonrégén még ez
az Ilus! Mert az egy volt, hogy amikor mint másod-
éves medikus lakást keresett a körüli házban, nem
nyitott meg eszengetésre az ajtó. Epen el akart már
menni, amikor tankönyvekkel megrakott kurta szok-
nyás kis lány rászólt:

— Csak eszegenes megegyszer. Kissé süket az a
néni.

Göndör fekete fürtjei kibújtak a francia sapka alól
és fekete szeme ragyogott mint a gyémánt. Vérpiros
ajkai közül kivillant a hóhéler fogsora, ahogy nevetett.

Az újbóli eszengetésnek csakugyan volt eredménye,
megnyitott az ajtó és Péter látta a szobát. Azóta ott
lakott Ilusék szomszédágában és megnyitott számára
Ilusk ajtaja is. Később Ilus szivecskéje is megnyitott
a számára, sőt Iluska papája és mamája is egészen
nyitak voltak.

— Csak igyekezzék fiatal ember, tanuljon szor-
galmasan, Péter ur Ilus maga választ magának férjet
és a kezdet nehezéhez akad egy kis pénzmag is.

Mi kell ennél több?

Péter szolid fiu volt, sokgyerekes szegény tanító
fia. Ideje az egyetem és otthona között oszlott meg.
Nem is vágyott megismerni a főváros eszabító örömeit,
hiszen a legszebb öröm, egy drága lány várta naponta
édes csókkal és szerelmes tekintettel. Ilus később ki-
maradt az iskolából. A kelengyét himezgette és al-
konyatkor édes Schubert-dalokat játszott a zongorán.

Ilyenkor Péter lapozta a kottát.

Aztán csak beüött a krach. Így gondolt Péter
arra a körülményre, hogy Ilus papája Gerő Ákos Emil
banktisztviselő egészen váratlanul örökölt.

Kiderült róla egy amerikai nagybácsi, akit már
elfelejtett a család és aki halálával súlyos dollárokkal
terhelte meg a szerény banktisztviselő életét és
lelkismeretét.

Kénytelen volt sürgösen föbetétes lenni bankjában
az »Atlantic«-ban és a treszorja irgalmatlanul
megtelt értékpapirokkal és ékkövekkel. A vagyon ter-
mészetesen kötelez. Ma már igazgatósági tag és a
főváros legelőkelőbb negyedében a legpompásabb vil-
lában lakik. Lakáj, perzsaszőnyegek, délszaki növé-
nyek a lépcsőházban... Ilus, mint egy hercegnő fo-
gadta Pétert, amikor meglátogatta az új, megváltozott
millióben. Bár otthon volt a Gerő is és bé neje, mégis
csak Ilus fogadta egyedül ekkor...

Igaz, Péter is elfogult volt, de mégis Ilus visel-
kedése nem volt a régi. Egyedül voltak, mégsem tu-
tott eléje, nem ölelte át a nyakát mint máskor »csüg-
gve ajkán szótlanul«. Csak a homlokát tartotta oda egy
pillanatra, aztán csevegett arról, hogy most anyuská-
val utazni fognak, milyen boldogság lesz. Meránba
többször pár hónapot, aztán a francia Rivérán.

Péter egyik cigarettát a másik után szívta és még
mindig nem tudott belépni a nyitott rácskapun. Kezében
ide-oda tévelygett egy kis csomag: a szépen ösz-
szehajtott diploma papíra pakolva és egyik sarká-
ban egy szál piros rózsa bedugva. Úgy képzelte, hogy
ezt így mindjárt átnyújtja Ilusnak. Az kíváncsian fog-
ja kibontani és megért mindent ebből. Kész orvos most
már, kéz-közben együtt folytathatják az életet. Istenem
mennyit ábrándoztak erről a pillanatról.

A hó szállingózni kezdett. Lám, tél lett, mire újra
idejöhetett...

Már fehér volt a fáj a nagy kövér nesztelen hó-
pelyhektől. Az egész környék finom diszkrét csendbe
burkolózott. Péter meg a hátát a rácsnak támasztva
még mindig gondolkozott.

Iust május óta nem látta. Nagyon szenvedett, de
büszkesége tiltotta, hogy a régi módon szerelmesen
tolakodó legyen, ha erre nem kap biztatást. És nem
kapott. Néhány semmitmondó képeslap jött Ilustól, ez
volt minden. Ilus tudja, hogy ő már kész és nem tesz
róla említést. Péter kivette a rózsát a kis csomag élé-
ből és szebbe tette az átmedvesedni készülő papirost.
Belátta, hogy számárság az a póz, amit elképzelt a
diploma átnyújtással. Majd egyszerű szavakkal el-
mondja, hogy a nyárra már biztosítva van számára
egy körörvosi állás. Szerényen megélnék abból.

Felsőhajtott. Érezte, hogy azok az átkozott dol-
lárak egyre szilárdabb falat emelnek közéjük. Istenem,
milyen egyszerű lenne mind ezt elmondani ott abban
a körüli házban! De itt! Hogy merien egy szegény
pénztelen kezdő ilyen szavakkal állni egy dollármil-
liomos lány elé?

Egyre lehetetlenebbnek érezte. Pedig a vonathoz
is még tele volt reményekkel. Végre is három éve
szeretik egymást, a szülők hallgatolagos beleegyezésé-
vel, elvégre neki jogai vannak Ilussal szemben. Köve-
telheti, hogy most már legyen a felesége.

— Követelni? — gondolta fanyarul — mi jó szá-
maznék ebből?

Ilus már nem szereti őt... de miért ez a változás?
Keze ökölbe szorult.

— Csak én örököltém volna azokat a dollárokat,
megmutatnám mi az igaz szerelem — morgotta. Kín-
nal gondolt arra, hogy Ilus tán azt hiszti, hogy most
már a pénzért akarja. Ez volt leginkább, ami meg-
bénította.

A hó egyre hullott, már fájni kezdett és izgatot-
tan topogott.

— Igen, ha Ilus őt igazán szeretné, nem változott
volna meg úgy magaviseletében. Neki kellene biztató
szavakkal átszegeníteni ezen a kínos helyzetben. Mikor
megírta, hogy feljön, Ilusnak csak annyi mondanivaló-
ja volt erre:

— Mindig szívesen látjuk régi pajtásunkat, csak
jőjjön Péterke, szépeket fogok mesélni Magának.

És most itt van... és nem mer bemenni, fél Ilus
modorától, szemétől, ajkától, hogy nem lesz a régi...

De hátha Ilus várja őt?

Nem, nem bírta érezni ezt a várást és rettegett a
csalódástól.

De lemondani Ilusról? A drága gyönyörű csókos-
ajku lányról, akiknek mézes száján csügött minden
szerelmes hitével és tőle várta a jövő minden boldog-
ságát!

— Óh hogy Ilus nem érzi meg, hogy ő itt áll ver-
gödve a bizonytalanságtól, lázasan a szerelemtől...
hol remél, hol retteg és szívében a szerelmes vágyó-
dásokban eltöltött minden emlékével itt sóvárog utá-
na! Hát már elfelejtett volna mindent? Nem, az lehe-
tetlenség. Istenem, hányszor sottogták egymásnak:
Örökre...

A villa ajtaja most hirtelen kinyílt. Péter félre húzódva benézett a rácsos át. Bolgár Vincét az Atlantic bank elegáns és még fiatal vezérigazgatóját látta kilépni — jaj — Ilussal együtt.

Ilus kalap nélkül volt, egy meleg sálba burkolva. Göndör fekete fejét két kezébe fogta a férfi és úgy néztek sokáig egymás szemébe.

Ami ezután történt azt Péter már vörös karikák között látta. De látta. A szeméből világított ki szívének pokoli tüze, amikor Ilust a férfi karjaiban látta és... óh Irgalom... az az ismert mozdulat... ahogy a férfi felé tartotta ajkait...

Péter megindult visszafelé a behavazott uton. Kezében még ott volt a szál piros rózsza, amit most öntudatlanul morzsolgatni kezdett ujjaival. Tépte a rózsát a szirmok hulltak, egyre hulltak amerre elhaladt és vörös foltokat ejtettek a fehér hóra, amelyek olyanok voltak azon, mind a megolvadt vércseppek.

A huszonkilenc kötetes Quo Vadis

Kártyáznak, olvasnak és muzsikálnak a vakok, akiknek könyvtárak és külön házi költőjük van. — Egy délután a vakok klubjában

Bizonyára sokan ismerik ezt a kis keleti mesét: éjjel, a zezugos, sötét síkatorokban hazaiélő bakat egy vak. Kezében lámpás. Vele szemközt jön egy látó. Csodálkozva kérli: »minék neked a világító szerszám? Hisz ugye látsz«. Mire a világtalan így felelt: »Nem is nekem kell, hanem neked«. »Éjjel te vagy a vak«.

A vakok: külön társadalom a társadalomban. Sokszor elnézem milyen biztonsággal kocognak a legforgalmasabb utcákon át. A látók sokkal idegesebbek, óvatosabbak és egyben szórakozottabbak, mint ők, akik pusztán a hallásukra és az ösztöneikre vannak utalva. Egyetlen barátjuk és vezetőjük a görcsös vándorbot, mely mint egy fantasztikus, abnormis ujj nyulik ki a kezükből és tapogatja az út veszedelmét.

Olvasnak, muzsikálnak, sőt irnak is a vakok. Az egyik eldugott kis utcában pedig társaskörük van. Így hívják: »Vakok társasköre«. Ki van írva a kapura nagy betűkkel. Persze a vakok nem ezután a céger után találják ide, a vakok nem olvashatják el a saját társaskörük szép, feketebetűs tábláját. Az épületet kerüli körül, a kertben színes virágok. A vakok csak az illatát érzik.

A portás is vak. Szolgálatkészen ugrik fel. Mintha csak látna, olyan nyugodtan áll elém. Udvariasan kaulozol fel a lépcsőn. A fordulónál figyelmeztet:

— Dupla lépcső, tessék vigyázz!

Ha nem szól tényleg elbotlom.

A társalgó tele zsibongó emberekkel.

— Handrómí vagyok! — kiáltja egy diadalittas hang.

Meglepetéssel fordulok vissza. A kaszinó sarkában négytagú társaság kártyázik.

— Disznó szerencséje van ennek a Péternek — dühögte egy bácsika — ha egy forduló vár még én is kivagyok! Olyan bizottsággal kezelik, számolják a lapjaikat, akár a kártyamatadok. Forgatják, gyűrlik a kártyát, amely a rendes laptól csak annyiban különbözik, hogy cinkelve van. Így tapintják ki a lapot. Akár a sipisták. De itt megengedett, fair dolog a cinkelés.

— Jockerem van! — lelkedezik egy öreg, őszbészarodott fejű vak.

A Jockert öt cinkponttal jelzik.

— Szenvedélyes kártyások — mondja a kalauzom némi szemrehányással a hangjában — egész nap verik a blottot.

A vakkaszinók közel sincsenek olyan szigorú szabályai, mint például a Jockey Clubnak. Nem golyóztak még ki senkit, ámbar bejutni ide elég nehéz, lévén a főfeltétel: hogy a tag vak legyen. Ez megnyitja az utat az összes kapukat. Társadalmi pozíciója sem érdekli különösebben a klubot. Antrét és örök tagságot biztosít számára a szeme, amelyre fekete éjszaka borult.

— Tessék erre balra... az olvasóterem...

A vakok olvasóterme! Az ajtó mellett plakátok és hirdetések, vakírás, amely hat pontnak a különböző variációja. Braille Lajos találmánya. Ő a vakok védszentje. Sokkal áhítatosabban tisztelik, akár a katonák Napoleont, vagy a nyomdászok Gutenberget. A vak-plakát kinaival van a látók számára. A kemény kartonra nyomott pontok azonban megnyilatkoznak a világtalanok előtt. Amikor egy új klubtárs érkezik, első útja ide, a hirdetésekhez vezet. Ideges, finom ujjaival végig tapintja a kifüggesztett közleményeket. Olyan gyorsasággal zongorázik át egy hirdetésen, mint amennyi idő alatt egy egészséges szemű ember fut keresztül hasonló terjedelmű szövegen.

Az ujjai hegyével olvas. Az izgalmasabb részeknél hevesen pattintgat a körmeivel.

Zongoristát keresnek...

Ezt sorra olvassák. Mert a szegény vakot is munkába kényszeríti az élet. Megkeresi a kenyerét. Zongorázik. Szinte büszkén magyarázza:

— Kérem a vak zenészeket mindenütt jobb szeretik... finomabb a hallásuk...

Dicsekszik. Hogy forban van a közönséges, látó muzsikusokkal szemben, akiknek, igaz, nyitva a szemük, de viszont gyengébb a zenei intuíciójuk...

Mit hirdetnek még?

»Duplasoros harmonika olesón eladó!«

Aztán: »kevésé használt téllkabátomat becserelem egy öltöny straparuháért«.

A komoly cégek is reklámozzák a cikkeiket. (Ezek persze fizetett hirdetések.) »Izléses nyakkendők óriási választékban. Mintha a vak tudná választani a neki legmegfelelőbbet!

A könyvtárak hatalmas. Mit olvasnak? Mindent. Illetve azt a könyvet, amely található a világtalan könyvtárban. Mert a gyűjtemény — mint a könyvtárosnő panasolja — meglehetősen szegényes. Ámbar a könyvtár maga impozánsnak tűnik. Egy-egy kötet fölírásnak is beillenék. Oles kötetek sorakoznak a polcon. Ezek a regények ugyanis vakírásal vannak nyomva. Megdöbbenéssel tapasztaltam, hogy a Quo Vadis itt csekély huszonkilenc kötetre rug.

— Hogy győzik elolvasni?

— Óh, gyorsan megy. Sőt, tulhamar érünk a végére ennek a pár rongyos kötetnek. Kicsi az utánpótlás. Ép ezért néhányan magánzorgalomból lemásolnak német és angol regényeket...

Perfekt német és angol vak-levelezők vannak közöttük.

— Zene?

— Rádiózunk.

— Kültészet?

Háziköltők vannak. A poéta még a háboru alatt vesztette el a szeme világát. Verseket ír. A vak zeneszerző mezenésíti, míg a könyvtárosnő, akinek egészen csinos hangja van, énekelni szokta a háziünnepélyeken:

»Az élet háborgó óceánján,
ring és sajjánk álmataj...«

Mindenkinek tetszik és mindenki kívülről tudja már, hisz tizenégy év óta hallgatják.

— Igazán tehetséges fiú — mondja elismeréssel a portás — csak írma már valami újabbat. Elvégre az a Baudelaire sem egy versével lett halhatatlan...

Am költő ur kissé lusta. Meg aztán konkurrenciánélkül áll. A kis vaktársadalomban ő az egyetlen poéta. Elődjét csak Homéert és Ossziánt hajlandó elismerni. Utódja?

— A fiacskája, a hét éves Karesika, akl szintén verseket farigcsál. Már ilyen korán klütközik belőle az őstehetség!

Igy mondja: »őstehetség!« Előre láthatólag Karesika fogja örökölni a vak lírikus trónját, amely a családban marad. De Karesika csak hét éves... Addig tehát a szegény vakoknak várniuk kell türelemmel a modern lírára...

Játék a tüzzel

(Jelenet)

(Szín: egyszerű, jól berendezett fogadószoba. A függöny felgördültekor a nő a fotelben cigarettázik. Egyet-kettőt szippant, aztán idegesen eldobja a cigarettát.)

Férfi (belép): Kezeit csókolom.

Nő: Iszen hozta.

Férfi: Inkább az ördög. Maga hívott és a vágy hajított.

Nő: Gorombán bókol. A gorombaságot elfogadom, mert ez legalább őszinte, de a bókot nem.

Férfi: Nagyszerű nő maga.

Nő: Már megint bókol, most már gorombaság nélkül. Mi van ma magával? Nem vagyok hozzászokva, hogy bókoljon nekem. Eddig mindig őszinte volt hozzászám.

Férfi: Egy bejelentéssel tartozom. Fegyvernemet változtattam. Mi nem küzdőtűnk egyenlő fegyverekkel. Eddig mindig őszinte voltam, sohasem hazudtam, viszont maga sohasem volt őszinte, sohasem az igazat mondta. Így aztán nagy előnyben volt. A maga értékének az elismerését jelenti, ha beismerem, hogy ilyen egyenlőtlen fegyverrel nem tudok küzdeni. Én múltó ellenfelem tekintem magát s ezért egyforna fegyverrel kell küzdeniük. Hazugságot hazugságot. Viszont nem lenne lojális és lovagias tőlem, ha nem jelenteném be előre, hogy fegyvernemet változtattam. Tehát vegye tudomásul, hogy ezentel én is hazudni fogok, ugy, ahogy csak egy asszony, ahogy csak maga tud. Így aztán én leszek előnyben, mert én már eljutottam odáig, hogy egyáltalán nem hiszek magának, viszont maga ezután a bejelentésem után is hinni fog nekem.

Nő: Nem, ne tegye ezt. Kérem, könyörgöm. Maga volt az egyetlen férfi, akinek hinni tudtam, akl sohasem hazudott, ne raboljan meg ettől a hitemtől.

Férfi (melegén): Az elvesztett hitért mást fogok cserébe adni: forró, bődítő szavakat.

Nő (kissé idegesen közbevégyva): Nem, ne tegye. Így nem játszunk.

Férfi: De igen, csak így játszunk. Most játszunk igazán. (Rágvúj, közömbösen.) Mesélien valamit, mi újság?

Nő: Megjött az edes, az én drága barátom.

Férfi: Melyik?

Nő: Szentelen. Hát igen. Megjött és én vártam az állomásom. Örömlében a nyakába ugrottam s összevissza csókoltam. Azt az edes pici száját. Az emberek csak nézik.

Férfi: Irigykedve.

Nő: Maga is irigyelt?

Férfi: Hogyne.

Nő (nevetve): Hisz nem is igaz az egész. Elhitte?

Férfi: Nem. De azért magának nem kell hinni, hogy nem hiszem.

Nő: Ez örület. Tényleg örülné, ha itegésökolnám? Csak szőljon, megteszem. Csak akarja kell és a magáé leszek, akár mindjárt.

Férfi: Engem nem fog felhuzni. (Énekelve.) »Nem hiszek én többé magának«. Azt hiszi, hogy kinevettem magam?

Nő: Gondolja, hogy kinevetném?

Férfi: Lehet. De az is lehet, hogy igazat mondott. Lehet, hogy azt gondolta, hogy ha egy asszony igazat mond, azt biztosan nem hiszik el. Ugy okoskodott, hogyha ilyen leplezetlenül beszél, ilyen tréfás egyszerűségbe öltözteti a gondolatait, a vágyait, én nem hiszek bennük. Ez logikus lenne, de hát az ember akkor kezd megérteni egy nőt, amikor logikátlanul tud gondolkodni.

Nő: Maga rémes ma.

Férfi: Tudja, mi jutott most az eszembe?

Nő: Nos?

Férfi: Egy kis vigjátékot fogok írni Magyaról.

Nő: Szép. Ha még egy szereimes versre inspirál-

nám, de egy vigjátékra? Hát olyan komikus alak vagyok?

Férfi: Maga is, én is, de még komikusabbak vagyunk így kerten, amint látszunk, ugratjuk egymást, disputálunk, fenjük az elménket, ahelyett, hogy — a fogunkat fenynénk. Képzeld, milyen iensöges látvány, istoni komédia lenne, ha a közvélemény kaján arcát ide lehetne vetíteni a falra, mint a moziban, látni azt a nagy, lecsétt állu csodálkozást a »dehogy« fölött, mert hát a nemes közvélemény azt hiszi: »hogy«. Es-tére már az egész város tudni fogja, hogy itt voltam s megbotránkozva, müellháborodva fogják tárgyalni, »hogy« — és senki sem hiszi el, hogy maga azzal szórakoztatott engem, hogy elmondja, hogyan csókolozott mással!

Nő: Azt fogják mondani, hogy ez a szegény fiú belkerült ennek a démonnak a karjaiba s csodálkozni fognak, hogy ép bölrel szabadult ki innen. Tényleg, mondja, nem fél?

Férfi: Félek. De nem annyira, mint Maga.

Nő: Mért, mitől félek én?

Férfi: Majd később megmondom. Megengedi, hogy egy kicsit sétáljak? Régi rossz szokásom.

Nő: Csak tessék. Érezze magát otthonosan.

Férfi: Az érzés, mi bennem van, nem otthonos.

Nő: Maga szép csábító. Ahelyett, hogy azt mondaná, hogy örök idők óta epekedik utánam, hogy ézeti a vágy, nincs éjjel-nappala, hogy nem tud nélkülem élni, elhelyett azt mondja, hogy nem otthonos a vágya. Hát, hogy akar így meghódítani?

Férfi: Sehogy. Ki mondta, hogy akarom magát? (Közledek feléje, erősen nézi. A nő felgrik, menekül.) Hová szalad?

Nő: Maradjon békében.

Férfi: Hisz nem bánom magát.

Nő: Üljön le szépen.

Férfi (közledekve): Nézzünk farkasszemet. Ki bírja tovább?

Nő: Hagyjon. Ez nem szép, nem lovagias, egy gyenge, védtelen nővel szemben.

Férfi: Mondom, hogy nem bánom.

Nő (elszalad idegesen nevetve).

Férfi: Látja, mondtam, hogy fél.

Nő: Nem félek. Nevetek.

Férfi: Nem jókedvből nevet, mintahogy nem jókedvből énekel a gyáva ember sem a sötétben. Ez a csilingelés nem hangzott tisztán. Sok idegesség, vibráció, félelem volt benne. (Leül.) Nem vagyok megelégedve magával, ugy viselkedett, mint egy falusi liba. Semmi stílus nem volt magában, nem volt »nagy«.

Nő: Én sem vagyok megelégedve magával.

Férfi: Miért.

Nő: Több agresszivitást, többet tüzet, szenvedélyt vártam.

Férfi: Bravó! Játja, ebben megint van stílus. Az előbb már egyik vállával a földön volt, de akármelyik birkozó megirigyelhetné ezt a rugalmas gyorsaságot, mellyel ismét talpra ugrot.

Nő: Nem viselkedhettem másképp, mert tudtam, hogy csak tréfál, hogy nem akar komolyan s ez idegesített. Ha meg lettem volna győződve, hogy komoly a dolog, én is másképp viselkedtem volna.

Férfi: Ez olyan tréfa volt, ami komolyra is fordulhatott volna. Ezt maga nagyon jól tudja s éppen ettől félt.

Nő: Mért féltem volna!

Férfi: Igen, félt. Félt kicsit tőlem, kicsit önmagától. Félt, hogy elragadja a szenvedélye, kirchban a természeté, elveszti az esztét. mielőtt még én elveszteném. Félt, hogy hideg, józan tekintettel nézhetek magába, hogy megismerem s akkor nem árnithat tovább.

akkor rájövök sok mindenre. Félt, mert érezte, hogy én vagyok fölényben, hogy elvesztette a játszmát.

Nő: Igen, elvesztettem a játszmát, maga volt az erősebb, mert maga volt az érzékletlenebb, mert maga nem szeret.

Férfi: És maga talán szeret?

Nő: Igen, szeretem, az egyedül az igaz, minden egyéb hazugság az életben. Szeretnem már régen, de maga...

Férfi: Ne folytassa. Elég a játékból asszonyom.

Az idő halad, a komédiának vége szakad.

Nő: Félt? Szökik?

Férfi: Igen, félek. A szerepét kezdi túlságosan jól játszani. Félek, hogy elvesztem a fölényemet. Végződjék a játék eldöntetlenül, így legalább újra kezdhethetjük. Isten önnel Asszonyom.

Nő (utána kiáltva, ideges örömmel): Szökik! (Hosszan, elgondolkozva néz maga elé hirtelen zokogni kezd.)

(Függöny.)

Elemér karrierje

Írta: Harsányi József

L

Elemér elvégezte a jogot s közben megtanult kitűnően tenniszezni, futballozni, boxolni, táncolni és kártyázni. Azonkívül jóképű fiú volt, nagyszerűen tudott mosolyogni és okosan, sokatsejtetően hallgatni. Egyszóval Elemér nem volt elveszett gyerek, ellenkezőleg az arcáról le lehetett olvasni, hogy nagyszerű karriert vár rá. Csak pénze nem volt és mivel természetesen semmiféle állást nem tudott szerezni magának, hát a karriert nem akart megindulni. Mindenhez kell tőke, hiába. Még egy olyan sikerült fiúnak is, mint Elemér.

De azért nem esett kétségbe. De nem is volt rá oka. Akit a sors olyan külső és belső tulajdonságokkal ruházott föl, annak nem kell aggodni. A sors nem hagyja félbe, amit elkezdett. Elemér igen gyorsan készre jött vele, hogy mire van szüksége a karrierjéhez: egy jól szabott szmokingra a hozzávaló kellékekkel, ugyint vasalt ing, aranyak látszó készletében, fehér keztyű és hasonlók. Azonkívül pedig annyi pénz, amennyivel hetenként egyszer-kétszer játszhatja az előkelőt. Ennyit pedig megszerezni nem volt nagy feladat. Egyszerűen felkereste nagybátyját, akinek gyöngén jövedelmező ügynökségi irodája volt és azt mondta neki:

— Lajos bácsi, én egy jó üzletet ajánlok neked.

— Halljuk — felelte a bácsi.

— Lajos bácsi nézz végig rajtam. Mit gondolsz, hogy festenek egy elegáns szmokingban, minden tekintetben kifogástalanul felöltözve?

— Biztos, hogy pompásan. De hol van itt az üzlet?

— Csak türelem! Vedd hozzá, hogy ebben a nagyvárosban nincsen jobb táncos nálam. Tenniszezni is kitűnően tudok, valamint a sport minden változatában otté vagyok. Kártyázni és zongorázni is tudok és a tangót ugy énekelem, mint egy félműt.

— Jó. Hozzávettem. Nos?

— Nos, képzeld el, ha én egy öltözködhetném, hogy előkelő társaságha tudjak járni, micsoda partit csinálhatnék!

— Előrangut, egész biztosan.

— Nohát arról van szó, hogy te finanszírozzad ezt a vállalkozást. Csináltatsz nekem egy szmokingot, adsz annyi pénzt, amennyire éppen szükségem lesz és én kötelezem magam nőülés után az egész belémfektetett tőkét ötven százalékos kamattal együtt visszatéríteni. Mit szólsz az üzletre?

A bácsinak kitűnő kereskedelmi érzéke volt és azonnal tisztában volt az üzlet nagyszerűségével. Ismerie a fiút, tudta, hogy megbízható gyerek és mert szerette is, szívósen ment bele egy olyan kockázatba, amely ennek a fiúnak nyitja meg a karrierjét.

— Pompás! — mondta és odanyújtotta a kezét Elemérnek.

Megrázták egymás kezét és az üzlet meg volt kötve.

A következő héten Elemér elegánsan, üdén, mosolygó arccal, frissen borotválva megindult a karrier útján...

2.

Nem telt bele két hónap és Elemér bejáratos volt minden szalonba, szívesen látott vendég volt arisztokraták, államférfiak, pénzügyi és estélyen. Lányos apák és anyák úgy udvaroltak neki, mintha Elemértől függne a sorsuk.

Mert Elemérről most, hogy elemében volt, kiderült, hogy rendkívül ügyes és tehetséges fiú. Csakugyan olyan táncos volt, hogy az összes lányok boldogok voltak, ha táncolhattak vele. Mindig kifogástalanul elegáns volt, mindenhol auton jött, auton ment. Táncoközben szellemesen udvarolt, társaságha bájosan hallgatott és időnként háttért a fejével, mintha nagyon érdekelné a beszélő és egyetértene az előadóval, miáltal mindenki megszerette. Szívesen gyakran leült a zongorához és kellemes kis hangján ügyesen énekelte a legújabb slágereket. A mamának állandóan udvarolt és bókákat mondott, amivel tökéletesen meghódította őket is. Egyszóval rövidesen az előkelő társaság kedvence lett.

Amellett nagyon óvatosan bánt a pénzzel, mert tudta, hogy Lajos bácsi nem soká bírná a költségeket. Meglepő módon sikerült elegáns lennie, a kis virágcsokrokat nem a drága virágüzletekben, hanem a vásárcsarnokban vette és maga formálta ügyesen csokorba egyéni ízléssel. A selyemharisnyái műselyemből voltak és azonkívül egy kis hitele is volt a divatárúsnál.

Még az autó körül eleinte a legtöbb, de egy kis szerencsével ezt is megoldotta. Ugy történt a dolog, hogy a lakása kint volt a külvárosban egy néptelen ucca nagy bérkaszárnijában. Elvőhől mindig ugyanazzal a taxival vitette magát. Egy éjjel, mikor a házában nagyon belenyúlt az éjszakába, a rendes sofőrje nem várta meg és egy ismeretlen sofőr autóján hajtott haza. Előbb azonban megnézte, hogy ki tudja-e fizetni a sofőrt. Pont annyi volt nála.

Elemér elmerengett a jövő felett, amíg az autó száguldott az éjszakában a külváros felé. Merengésből arra ébredt, hogy az autó hirtelen megállt. A sofőr leugrott a kocsiról és egy pillanattal később egész váratlanul revolvert szegzett Elemér mellé.

— Ide minden pénzt! — mondta komoran a sofőr.

Erre Elemér elkezdett borzasztóan nevetni. Azon nevetett, hogy ez a szerencsétlen sofőr az ő pénze miatt kockáztatja a szabadságát. Az ő pénzt akarja, ami nincs. Még is mondta neki mindjárt:

— Magának pechje van barátom. Engem akar maga kirabolni? Engem? Hehehehe...

A sofőr haragosan szólt:

— Ne vicceljen! Az életével játszik!

De Elemér csak nevetett:

— Nézze, maga szerencsétlen, az egész pénzem annyi, amennyi a viteldíjra kell, azt ugys magának adtam volna, kár volt fárasztania magát.

— Jó lesz a manzsettámba a gyémántokkal.

— Hamisak. Nem érnek semmit. Odaadom szívesen. Tessék.

És odatartotta két kezét a sofőr felé, aki egy zselálna fényénél nézegette a gombokat, hogy csakugyan hamisak-e, miközben a revolvert erősen tartotta Elemér felé.

Ebben a pillanatban a sofőrt váratlan meglepetés érte. Egy hatalmas ütést kapott a csuklójára, hogy kiesett kezéből a revolver. Ugyanabban a pillanatban hatalmas ökölesapás zuhant az arcába, úgy hogy két fogát rögtön kiköpte. Mikor magához tért meglepetéséből, akkor már Elemér szegezte rá a revolvert:

— Föl a kezet!

A sofőr föltartotta mindkét kezét, Elemér pedig föltette-verte-hozta, ahol érte. Végül a sofőr összetett kézzel, térdelőn a könyörgőit az életéért... Ekkor Elemér megintotta, megtárlta sofőrkézirányítóját, gondosan feljegyezte magának a nevet, a taxia számát és azt mondta neki:

— Most az egyszer megköszömelek magának. Átadhatnám a rendőrnök, de egyelőre nem teszem. De csak egy felét adom. Mától fogva minden héten háromszor előt értem, elvisz valahová, ahova mondom és éjjel tízketőkor értem jön újra és megvár. Mindent pedig hitebe. Majd egyszer megkapja a járandóságát hiánytalanul, de hogy mikor, azt nem tudom. Majd ha megőrülök, ha nem akar beleegyezni, akkor gyereink a rendőrségre...

A sofőr boldogan egyezett bele. Sőt pontosan be is tartotta az ígéretét. Ő bizott az elegáns fiatalemberben, biztosra vette, hogy megadja a végén. Még tesszett is neki a dolog. És ettől kezdve ő lett Elemér sofőrje. Eszébe sem jutott többé megtámlálni őt. Dírekt imponált neki a fiú, egyzóval ősszebarátkoztak és azóta Elemérnek meg volt oldva az autóköltsége is. Nem kellett Lajos bácsit túlságosan igénybevenni...

3.

Sokáig habozott, míg végre a Központi Hitelbank vezérigazgatójának leánya mellett döntött. Ez a kislány tetszett neki, eleven, temperamentumos, szép fekete lány volt, jól táncolt és teljesen modern volt a gondolkodása. Volt ezenkívül még két előnye: nagyon gazdag volt és a mamája is igen jól mutatott meg.

Miután így jól megfontolta az esélyeket, végleg határozott, hozzáfogott a kivitelhez. Mindenekelőtt állandóan a kis Ellyvel táncolt, neki zongorázott és neki énekelte. Aztán a mamát kezdte puhtani diszkrét bókakkal és finom mosolyokkal. Aztán a papát fözte. Ezt is nagyon ügyesen csinálta. Folyton kérdéseket intézett hozzá közzgazdasági, pénzügyi problémákról. Megkérdezte például, jó befektetés-e most földbirtokot vásárolni. A vezérigazgató ellene volt és alapos fejtegetésbe bocsátkozott arról, hogy a föld ma nem hozza meg a kamatját. Elemér olyan érdeklődő arccal hallgatta és olyan ügyesen bólintott néha a felével, hogy az öreg egészen el volt ragadtatva. Végül Elemér kijelentette, hogy föltétlenül megvan most már ő is győződve, hogy nem érdemes földbirtokot venni. Ponto-

san úgy mondta, mintha éppen akart volna venni egyet és hálás a vezérigazgatónak, hogy megmentette egy rossz befektetéstől.

Olyan nagyszerűen csinálta a dolgát, hogy rövidesen az egész vonalon teljes sikert aratott. Egy este, mikor Elemér elhagyta a bankigazgató házat, az apa azt mondta a feleségének:

— Nagyon kellemes fiatalember az az Elemér.

Az anya mosolygó szemmel mondta rá:

— Csakugyan nagyon csinos fiú.

És Elly így fejezte be:

— Nagyszerű pofa!

Mikor a tüzérségi előkészítés eléggé megpuhította a terepet, akkor megkezdte az offenzívát. Váratlan rajtaütéssel akart győzni. Az első alkalommal, amikor egy percre egyedül maradt Ellyvel, minden szó nélkül átfeltele és hevesen megcsókolta.

A lány kacagott:

— Pompás volt, Elemér! Ezt kitűnően csinálta!

— Ugy-e? — felelte Elemér. — De nézze drága Elly, ennek nincs értelme...

— Minek?

— Az én helyzetemnek. Maga nem is sejtí, milyen az én helyzetem?

— Milyen?

— Elly, az én nem tudom két szóban elmondani. Szeretnék magával beszélni. Hosszan, őszintén, szabadon. Nem itt... Nagyon fontos.

— Hát hol és mikor akarja?

— Azt teljesen magára bízom.

— Rendben van. Holnap este kilenckor a Palermo-kávéházban.

— A Palermóban? Hiszen az egy harmadrendű hely.

— Tudom. Éppen azért. Ott nem találkozunk senkivel.

— De maga hogy jöhet egyedül.

— Ugyan, Elemér, ilyen esélyeségen is fennakad? Bizza csak rám nyugodtan.

— Jó. Viszontlátásra.

— Holnap este kilenckor.

— A Palermóban.

— Ugy van. Pá...

Egy hosszú kézesök volt a bucsuzás és Elemér a győzelem érzésével a szívében mosolyogva távozott.

4.

Elemér határozottan érezte, hogy izgatott, mikor a Palermo-kávéházban várakozott Ellyre. Mennél jobban közeledett az óramutató a kilenceshez, annál nagyobb lett az izgatottsága.

— Nevetéges — gondolta magában — mért vagyok olyan izgatott? Igaz, hogy sok függ ettől a beszélgetéstől, mondhatnám, minden, de azért nyugtalanságra nincs okom. Azt hiszem, a siker teljesen biztos.

Elly olyan pontos volt, mint egy uralkodó. Abban a pillanatban, mikor Elemér óráján a mutatók pont kilenccel mutatnak, belibent a kávéházba elegánsan, mosolygón, kíváncsian, mint egy fesli rózsabimbó.

— Kozit csokolom, Ellyke — üdvözölte őt a fiú és megcsókolta gondosan manikűrözött keskeny szép kezét.

— Pá, Elemér — mondta a lány — itt vagyok.

— Drága, ez nagyon szép magától!

A pincér mélyen hajlongott:

— Parancsol, nagyságos asszony?

— Mit szeret, Ely, máhát, limonádét, likört? — kérdezte Elemér.

— Pezsgőt.

— Pezsgőt? Azt nem lehet... egyelőre legalább.

Először el kell mondanom, amit el akarok mondani. Félek, hogy nem tud rám figyelni, ha pezsgőt iszik.

— Pedig én ma este mulatni akarok.

— De előbb hallgasson végig drágám.

A pincér likört hozott két pohárával, azután Elemér beszélni kezdett.

— Tudja mért nem hoztattam pezsgőt? Mert nincs rá pénzem. Ez az egyik, amit el akarok magának mondani. Én szegény ördög vagyok, az egész vagyonom a szmokingom és a hozzávaló apróságok. Ez gondolom nem éppen fontos dolog, de őszintén meg akarom mondani magának, mielőtt rátérek a másik mendanivalómra...

— Azt akarja mondani, hogy szeret?

— Azt. Hogy maga milyen okos lány. Pontosan eltalálta.

— És nem tud nélkülem élni, ugyebár?

— Ugy van. Szóval-szóra ezt akartam mondani.

— És hogy emélfogva legyek a felesége?

— Stimmel.

— Hát kedves Elemér, engedje kijelentem, hogy maga egy nagy szám. Maga szegény gyerek, de csinos fiú és kinéz magának egy csinos, gazdag lányt, elkezdí fözni és mikor már úgy látszik, eléggé megpuhult, gondolja, hogy feleségül veszi és kész. Édes fiacskám, ez egy nagyon régi, elavult, öreg trükk. Ézen már régen túl vagyunk, már legalább három éve kiment a divatból.

Elemér piros lett, de nem vesztette el a reményét.

— Nézze Elly — mondta — nincs egészen igaz.

Tény, hogy szegény vagyok, tény, hogy maga gazdag, tény, hogy ez a házasság jól jönne nekem, de az is tény, hogy szeretem magát. Igen, Elly, szeretem, bármennyire kiment is ez a divatból és ezért választottam magát. Találtam volna biztosan gazdagabbat

Is, de én csak magát szeretem, kivánom, akarom és ezért feleségül szeretném venni.

Elly kacagott:

— Mondom, hogy hülye... kész hülye... Hát ezt nem gondoltam magáról. Hát tudja meg, szerencsétlen, hogy a Központi Hitelbank szilárd és én csak ki akartam próbálni magát, de a próba nagyszerűen sikerült. Maga kéült, zöldült és hebegett. Ha igaz lett volna, semmi esetre se vett volna feleségül.

— De Elly kérem, én...

— De gondoljon arra, hogy amit mondtam, az holnap igaz lehet. Hol van ma olyan bank, amely egyik napról a másikra össze nem omlhat. Gondoljon a Stinnes koncernre és a Bodenkreditre. Hát hitte volna ezekről valaki? Nahát! Hogy ilyesmit kelljen magyaráznom magának!

— De ha szeretem Elly!

— Az rendben van, az helyes, az ellen semmi kifogásom. De feleségül kérem. Hát ez hülyeség. Tudja, kihez fogok én feleségül menni? A doktor Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— De Elly kérem, én...

— Ahhoz a sovány, rövidlátó, görnyedhátú vörshöz akar maga feleségül menni? Az borzasztó.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Ahhoz a sovány, rövidlátó, görnyedhátú vörshöz akar maga feleségül menni? Az borzasztó.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Ahhoz a sovány, rövidlátó, görnyedhátú vörshöz akar maga feleségül menni? Az borzasztó.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

— Nahát, hogy ennyire hülye, ezt mégsem hittem volna. Mért volna borzasztó? Amióta Molnárhoz, az Iparbank elnökéhez. És ezzel létrejön egy olyan bankkoncern, amely legalább harminc évre megingatlan.

A kalap meghal

írta: Kosztolányi Dezső

Estinek volt egy fekete keménykalapja is, afféle vaskalap, mely megharapja azt, aki megüti. Ezt akkor szokta fölvenni, mikor sötét, külvárosi kalandokra indult s nem akarta, hogy fölismerjék. Széles, szigorú karimája egységbe rántotta vonásait, keményvé tette arcélét.

Egy széles, szürke téli reggelen is ezt a vaskalapot viselte.

Amint a sarkon a tulsó járdára igyekezett, a szél lefujta fejről, közvetlen a lába elé. Lehajolt érte. De a szél erre fölemelte magasra, majd csattogva levágta jobbra, aztán balra. Futott utána, lélekszakadva. A kalap gurulni kezdett, egy szélrohamban a kocsiut közepéig sodródott. Ott megállt.

Lassan, kényelmesen követte a kalapot. Mire azonban a kocsiut közepéig ért s mozdulatot tett, hogy fölemelje, egy gépkocsi közeledett vad iramban, viharosan túlköelve. Csak annyit ideje maradt, hogy félreugorjék.

A járdán a járókelők kiabáltak.
— Vége, ennek vége.
— Elgázolta?
— El, el — mondták és nevettek.

Esti, aki hallotta a zavart lármát, ijedten tapogatta végig magát s miután megállapította, hogy semmi baja, visszasietett a járdára, ahhoz a kíváncsi, bémész csoporthoz, mely halálos elgázolások idejé egy pillanat alatt képződik.

Az emberek mosolyogtak, ujjal mutogattak egy pontra.

Tisztelettel, érdeklődéssel fogadták. Amint rátekintettek, az arcokon kihívadt a mosoly, bizonyos részvét tünt föl. Végre a kalap a hozzátartozója volt s azt elvesztette.

Kalapja a kocsiut közepén hevert. Az autó kerekei áthaladtak rajta, borzalmasan szétlaptították, összemángorolták, kivasalták, mint azt a kis fekete kutyát, melyet az országút porában ütnek el a gépkocsik. Csak egy sötét folt látszott.

Várakozott, míg a járművek oszlopa gyérül s a forgalom egy fegyverszínében oda-

ment hozzá.

— Talán még él — gondolta.

De már nem élt. A kalap szörnyethalt. Teljesen lapos volt, ületlen és lelketlen. Emlékezett, hogy egyet pukkant is. Akkor szállhatott ki a lelke.

Egyébként karimája lefeleddt, izzasztóbőre, bélése kilógott. Súlyos belső sérülést szenvedett. Egy darabig álldogált előtte, hajadonfőtt, mint egy halott előtt.

Aztán azzal a könyveléssel, mellyel napirendre térünk kis és nagy tragédiák fölött, benyitott a szemben lévő kalaposboltba. Vásárolt magának egy barna nyulszőrkalapot.

Amikor kijött, kalapjának temetetlen hullája még mindig feküdt, többé már nem az érdeklődés középpontjában, hanem a gyors közönytől, feledéstől övezve. Autók cikáztak körülötte és rajta is.

Fejében az új kalappal, mely mintegy hülenséggel vádolta őt, eltűnődött.

A kalap voltaképp a legnemesebb ruhadarab. Koponyánkat takarja, domboru formájával koponyánkat utánozza, olyan, mint egy pót-koponya, melyet agyvelőnk lángia-füstje tölt meg tartalommal. Ez a kalap két évig szolgálta őt a legkülönbözőbb alkalmakkor, találgatón és temetésekén is. Estéknél, míg ő a nézőtérén mulatott, a színházi ruhatárban várta türelmes megadással, több óráig és sohase jutott eszébe, hogy megszökjön.

Szive elfacsarodott.

Ujra benyitott a kalaposboltba.

— Kérek valami fekete szalagot — mondta.

— Erre nem való — magyarázta a kereskedő s rápillantott. — Vagy valakit talán gyászolni tetszik?

— Igen — válaszolt Esti, határozottan.

Künn megemelte gyászszalagos kalapját korán és tragikusan elhunyt kalapja előtt.

Hat hétig gyászolta őt, mint ilyen távoli rokonokat szokás.

Menyasszonyi ke!engyék,

férfi, női és gyermek-fehérművek mérték szerint. Ágy- és asztalművek. Pizsamák. Orvosi köpenyek.

Bécsi sz!ás! **Kézi himzés!**

Izléses, tartós, olcsó!

Tegyen próbarendelést

Pollák Leó fehérműgyára

Senta (Bačka)

Számos köszönd- és elismerőlevél

FEKETE CSILLAG

Regényes elbeszélés a serdültebb ifjúság számára

Irta: Karlócai

A Bács megyei Napló pályázatán
díjat nyert ifjúsági regény

— Törökök foglyul ejtették a hugomat, szüleimet megölték, házukat felégették. Valami azt sugja, hogy ide hurcolták szegény testvéreimet s még valakit, azaz valakit keresek.

— Itt a várban?

— Igen, özvegy Garadynét, akinek egy leánya van... Ismered-e őket?

Az özvegy asszony egészen közel hajol a beszélőhöz, nem akartja elhinni, hogy jól hallotta-e a neveket.

— Kiket keresel? ...

— Özvegy Garadynét vagy a leányát Erzsikét — Ismételte nyugodtan a férfi.

— Ki küldött hozzájuk téged?

— Egy magyar hadnagy, jó pártásom kért meg ha ide bejuthatok, érdeklődöm édesanyja, huga vajjon élnek-e.

— Bálintom küldött... sikoltott önfelédten az özvegy asszony és átölelte fia barátját. Könyvek között bajtalgatta:

— Én vagyok az, én, én. De leányom Erzsike, élettem végéig már nincs mellettem. A basa foglya, magához vette háremnőnek. Ott van a mecsettel szemben álló toronyban. Onnan néz le néha, arcán üde rózsák virulnak még, tekintete nem panaszkodik szomorú sorát, de érzem, hogy vágyik a szabadság után és én utánam.

— Miért nem szöktetek meg?

— Hiszen éppen ez volt a vesztünk, hogy szökni akartunk. Erzsikét a vár előtti erdőségekbe küldtem gallyakkal szedni, hogy feltűnés nélkül kiúthasson innen, én pedig utána akartam osonni, azonban a kis leányt már a várudvarnál elfogták s azzal az én távozásomat is meghiúsították. Basa elé hurcolták a növények leányt, aki azóta magánál tartja. Én eleinte azt hittem hogy a fájdalomtól meghomlik az eszem. Éjszakákat nem alhattam, nappal a hárem udvarának kapujánál ővegyeltem, egyszer rajta csipett a basa, hogy integettem a kisleányom felé s elveretett, majhogy bele nem pusztultam a marcona gyilkosok kemény ütéseibe. Azóta a toronykapunál is két ór áll. Leányomat sokáig nem láthattam de egy napon akonyat után itthon várt egy rabszolga nő üzenetet hozott tőle: hogyha látni akarom üljek a mecset napkeleti oldalán s nézzek a torony ablakaira. Akkor telepedtem a koldusok közé. Megtörték nem is tették szava szaporodásukat tudták jól ki vagyok és sejtették miért kerültem a mecset lábához. Pár nappal előbb is, egy új nőt hoztak, úgy hallottam szerb nő.

— Szerb nő? ... Jóságos Isten, ez az én hugom!

— Azt nem mondtam, hiszen majdnem minden parttyázás után rabnóval térnek vissza. Nem is tudom mit csinál azzal a sok háremnővel ez a vén gazember.

— Mond, véletlenül nem láttad arcát a legutóbb ide hozott szerb nőnek?

— Azt hiszem azt láttam ma, együtt néztek ki óvatos vigyázással a vasrács mögül.

— Talán még ezt is megtiltja a basa?

— Annnyira megtiltja, hogy ha egyik katonája jelent: hogy látta ezt és ezt ebben és ebben a torony ablakban, akkor lehozatja azt a nőt és martalékkul dobja a fellelöntönek. Azután kivégezteti.

— Mond jó asszony milyenek láttad lányod társnőjét?

— Gyengék a szemeim, de mégis észrevettük azt a fekete hajkoronát, mely hófehér homlokát övezte s nagy ragyogó szeméit...

— Hallgass csak lépteket hallottam...

Az asszony félbeszakította a beszédjét és figyelni kezdtek...

Surránó gyors lépések közeledtek a kis házikó felé s nem sokára egy behurkolt alacsony árnyék ugrott be a szobába.

— Hol vagy asszonyom — sutogott az éjjeli vendég.

— Te vagy az Dju... ülj csak le bátran.

— Kivel vagy együtt, ki ez az idegen nálad, mit keres?

— Ne tarts tőle gyermekem, nem érti a nyelvünket. Öreg vándor koldus, betévedt a várba. Holnap már tovább megy.

— Óvakodj az idegenektől ó asszonyom.

— Légy nyugodt és beszélj, tudom nem jöttél hiába ebben a zuhogó esőben.

— Bizony rettenetes idő, de el kellett jönnöm Zinaidé küldött. Bucsúzik... elmegy...

— Nagy Isten mit beszélsz?

— Ne sikoltás ilyen vigyázatlanul. Felhívod a cirukáló örök figyelmét s engem is bajba sodorsz.

— Beszélj, beszélj mi van a leányommal. Halkította meg a kétségbeesett szavait az özvegy.

— A basa magas ajándékkul szánta a nagyvezér számára. Tul a hegyek mögé fogják vinni őket.

— Szűz anyám segíts s ne öröklj fel sajgó szíve-

met, ne engedd elveszni egyetlen leányomat — zokogott, haját tépve az öreg asszony.

— Nem csak ő megy, elviszik a legújabb zsákmányt is: a »fekete csillagot.«

— Dju szabadá teszek, sok sok ezüstöt, aranyat adok, csak segíts a szökésben, segíts kiszabadítani szívem gyermekét.

— Pszt, erre ne is gondold jó asszony s ne legyen féldalmas a válás gondolata. Jó dolga lesz neki ott, még szebb területekben, ékebb ruhákban részesül, mint itt. Oh, én olyan szívesen vele mennék. Ne strasd, hidd el ez a nő legszebb vágya, ha kegyence lehet urának, ők mind a ketten azok lehetnek. Leányod haja szőke, mint a hullámzó kalász tenger s kék a szeme mint a tavaszi égbolt. Társnője pedig fekete haja s mint a csillagos éjszaka úgy ragyog a két szeme. Mondom neked, még szultánok is lehetnek s akkor bizonyára téged is jobb sors ér.

Dju csevegése még jobban fájt az anya szívének, mint vigasztalta azt.

— Mikor mennék? Jajdult fel Gardayné.

— Majd újhold után, nehogy ártson szépségüknek a hold változása azt hiszem még itt töltenek három-három napot. Ha csak tehetem, még egyszer elővök s jelezni fogom az indulásukat. — Meghajolt mélyen a kis néger nő s olyan nesztelenül, ahogyan jött, elsurrant a sötét éjszakába.

— Miről beszéltetek ezzel a nővel? Kérdé a zokogó Gardayné vendége.

— Jaj nekem, ne is kérdezd, viszik... elviszik jó gyermekemet. Zsákmányul, szabad prédul egy idegen nagy urnak.

— Ne sirj asszonyom minden szavad érdekel, mond el, hogy megérthessem bajod okát.

Gardayné elcsukló hangon mesélte leánya üzenetét.

— Mondd csak asszonyom, hány ut vezet ki a várból a hegyeken keresztül?

— Kettő, egyik letér a völgybe s a Duna partjával húzódik Nádorhegyvárnak, a másik átvág a szemközti hegyoldalon azt nagy kavarral kerül meg és az ország belseje felé visz.

— A barna út, micsa a Duna... mormolta magában a férfi — asszonyom, ha jól értem azt mondtad, hogy leányod nem megy egyedül.

— Kettejüket ajándékozta el ez a földi átok, Isten ostora tar fejjé pogány török basa. Jaj, jaj, mivel vétettem Uram Atyám, hogy ennyire sutaits büntetted kezeddel. Bálintom, édes fiám merre vagy, nem érzed-e anyád fájdalmát, nem sejtet-e hugod elvesztését?

— Jó asszony ne siránozz, inkább azon gondolkozunk, vajjon lehetne-e valamiképp segítségére lenni leányodnak.

— Te... te... Mi is a neved?

— Dusának szólts asszonyom.

— Dusán, te segítségére lennél leányomnak? Elfelejtetted volna kis hugod helyzetét, vagy már úgy gondold, nem találhatod meg?

— Valami azt sugja nekem, hogy leányoddal együtt fogom meglelni szegény hugomat is. Legalább is, ahogy az a néger nő leírta neked a fekete-haju háremfoglyot, hugomra vétem ismerni.

— Áldja az ég, hogy nemes szándékok jutalmául ne csalódi reményekben.

— Most már csak egy fontos és pedig: gályán viszik-e el őket, vagy pedig szárazföldön.

— Szép föléd az akarat, de mit tudnál te csinálni az állig fegyveres kísérőkkel. Se fegyvered, se társaid nincsenek melletted.

— Se fegyverem... se társaim... mormolta félhangon Dusán — az igaz, de a szegény vár reám fegyverzetem is és Szlávko is.

— Ki az a Szlávko?

— A szolgám.

— Az csak egy ember, hanem tudod mit, ha már nem használhatom a pénzemet itt fel. Fogadj embe- reket rajta, aranyakért melléd állanak s egy kis csapattal több sikered lehet.

Észre se vették a hajnali derengést, a zuhogó zápor is rég elmúlt. Hős szellővé halkult a szélvihar.

— Térjünk nyugovóra jó asszonyom. Előbb meg kell várni a rabnő értesítését. Azt kell megtudnom, merre viszik leányodat s csak azután cselekedhetem.

Multak a napok. Hajnali napkeltétől a hírosznű alkonyatig. Künn kuporgott Dusán az özvegyvel a toronnyal szemben. Várták a jelet vagy csak egy tekintetet is. Az anya látni szeretne volna még egyszer leányát, Dusán égette a kíváncsiság, várakozásban tölti el napjait, holott lehet, hogy huga nincs is a közelében. Az is lehet, hogy ez a rabszolga hugához hasonló leányt irt le Gardaynénak s ő kémlésre vesztegetti idejét. Nem bír idegen uralkodni s azon gondolkodott, milyen jellel tudná meg Lyubica titkét. Ha ki? Vége van, mások is meghallják és sa-

magát is elárulná. Hiszen süketnéma. Feje befelé fordult a tanácstalan tételődésbe. Pedig tennie kell valamit. Közeleg az újhold napja s még mindig csak a sejtélem él felkékben. »Fekete csillag?« Istenem, hazája népének leányait jobbára fekete szemekkel és fekete hajjal áldotta meg a természet. Mit tegyen, mit tegyen, hogy magát se keverje bajba és valamiképp a haza figyelmét is felhívja. Hopp... megvan! Utánnozi nője a nádi rigó füttyét. Sokat bolondozott Lyubica előtt ezzel az ügyességével. Körül nézett, vajjon nincs-e török katona a közelben. A mecset előtti tér csendes volt. Két ór beszélgetett a torony kapujánál, azok ide se néznek. A koldusok? Valamennyien szunyókáltak a hős árnyékban. Ezekből is nyugodtan megpróbálhatja a jeladást.

Megmondaná tervét Gardaynénak, de nem mer megszólalni. Eh, elvégre, ha gyávan meghuzza magát, akkor soha sem szabadítja ki Lyubicát.

Délutáni hőség égette a falakat, az égen apró foszlány bérány felhők kergették egymást. A fák levelei mozdulatlanul nyújtották poros hátukat a nap tüzei szájának. Ebben a végtelen nyugalmas csendben meghallja, ha Erzsikével van Lyubica, az ismerős nádi füttyöt. Dusán mélyen tüdejére szivta a levegőt, száját csücsörítve belefüttyött a meleg csendbe. Élesen uszott szájából a jel, mintha nádi rigó szállott volna feléje, úgy trillázott a hang.

Egyszer... Csend! Kétszer... Még mindig semmi! Háromszor... Ni az örök abba hagyták a csevegést! Négyeszer... Koldusok közül is feltűnt egy kettő, szemekkel keresik a tolakodó madarat, mit zavarja az ő délutáni nyugalmaikat.

Dusán jónak látta elhallgatni kis időre. Lehorgaszott fejt a rongyba huzta, mind a ki nem is hallja a külső zajt, olyan bambán bámult lábai elé. Megvárja míg ismét elszunyvadnak társai s az örök is újra találnak valamit megbeszélni valót. Szíve csintalanul dobogott mellében, feltűnt a torony ablakába vajjon melyikből lövel le egy röpke pillantás. A fekete ürköc-kék még sötétebben tátogatták rejtelmes farkukat, sehonnan egy fej nem bukkant elő. Megpróbálja még egyszer, talán azért nem hallotta kis huga, mert alszik. Ha kell estig is folytatja veszedelmes játékát, hogy biztos legyen Lyubica titkete felől.

Hm... és hátha nincs is huga olyan helyen, ahonnan lehet a mecset lábához nézni. Mindegy, hallani mégis hallhatja az ismerős füttyöt.

Dusán ajkáról újhól felzeng a madár hang: egyszer... kétszer... háromszor... Mi az, mi történt? Negyedszer ketté szakadt a fütty, az egyik fa mögött egy fegyveres török áll és öt figyeli. Annnyira elhelyedt az ablakok nézésében, hogy észre sem vette az ott állót.

Mióta hallgatja. Miért néz rája olyan mereven? Bizonyára megsejtette az igazi madarat. Dusán ismét a földet bámulná, ha nem volna kíváncsi a kémlőlődő szándékára, vajjon rájött-e az a madárfütty titkára.

Hogy is lehetett ennyire hanyag, hogy minden fütty előtt jól körül nem tekintett.

Gardayné és a többiek édesen álmódoznak, nyugodt álomban imbolyog fejük. Az örök is hangos vitába kezdtek, a fa megettéi turbános is tovább megy és eltűnik a mecset mögött. Most megint belekezdhet. Lopva élesen körülszalad tekintetével, nem lát semmi gyanusát.

A nádi rigó ismét vidáman rikolt a mecset felől, most azonban csak kétszer szól a madár, valami történhetett a mecset mögött, mert a kapunál vitakozó örök hirtelen odanéznek s mind a ketten egy irányban futnak. Ez éppen jól jön! Hajrá... most szabad a levegő... s hangosabban ereszté szélnek szájáról a madárhangokat. Szinte az egész tér hangos lett tőle. Az alvók közül is felhorkan egy-kettő, mire a fütty elhallgatott, léptek zaja is közeledett. A két ór jött vissza a mecset mögött egy harmadikkal. Dusán tekintete csak a közeledő lábakat surolta, felnézni nem mert. Jaj, most elhallgatnak a lépések, a hat bugyogós lábszár ott áll meg közvetlen közelében. Egyik a lándzsájával az alvók közé piszkál, mire a koldusok sora ijedten felriad. Zűrzavaros láma keletkezik és ismeretlen szavak röpöknek körötte. Az örök durva rikácsolása szavtőlőn hangzik. Ő a megszokott buta nemtörődomséggel lógatta a szakállát maga előtt, pedig fűfel izgattott sejtéssel figyelték a beszélők zagya hangszulát. A három pár bugyogó végig lötyög a koldus soron, közben semmit se csillapodik rikácsolásuk.

Hát ez mi?... Az orra előtt megállnak, egy lándzsa rud rá esik vállára, hm, ez nem tréfás simogatás. Erre már válaszolni kell. Hej, ha ez künn történe a váron kívül, ahol keze ügyébe kaphatna, akár csak egy jókora husángot is, de megmutatná ezeknek, hogy kit üssenek vállon ezzel a piszkata félével. Most azonban nem heveskedhetik, nem fiatal, nem vitéz, hiszen egy öreg töpörödött koldus.

A lándzsa rud megint lecsap, az ütés alatt szinte reccsen a válcsonfia. Nem fájdalmában, hanem teleltetlen dühében hördül fel Dusán s vérben forgó szemével a csapkodó arcára tekint. Napbarnított turbános fő vigyorgott le hozzá, s undok, nyálás szavakat köpködött feléje.

(Folytatása következik)

A temetőben

Irta: Szász Márton

Temetőben jártunk, süppedő sírok, szétmálló kővek, korhadó fejják között.

Csodálatos az a lelki erő, ahogy Nagyanyó járkel a sírok között. Pedig itt is, ott is ismerősökre bukkan s úgy beszél róluk, mintha csak tegnap omlottak volna össze egy kifürkészhetetlen magas Intés nyomán. Jó ismerős, rokon, barát, hozzátartozó, mind egy-egy mélyebb szál Nagyanyó életéből, valamikor itt jártak, munkálkodtak, Istenem, milyen nyomtalanul is tűnnek el azok a szemek, amelyek haidani találkozásnál msolyogva néztek egymásra. Az egyetlen biztos bizonyíték, hogy voltak: a sír s ezen kívül: az emlékezés.

Belül a szívem didereg, fűrkészve nézem Nagyanyót, nem akarom s mégis az a gondolat gyötör, hogy egyszer, talán már holnap, lehet csak évek múlva, nekem is ide kell térnie. Ó, én félek a temetőtől, nekem nem megnyugvás ez a végtelenül csendes helye a városnak, nekem a zaj: az Élet kell, nem dombok, amelyek katonás rendben fekszenek és emberi tetemeket takarnak. A sírokon túl, a temető vasrácsán belül, nagy, sík terület, ma még zöld vetemény terem rajta, egészen addig, amíg a Nagy Kaszás ezt is koporsókkal veti tele. Egy pillanatra még megborzongat a gondolat: melyik lesz itt az én helyem?

Körülrácsolt sír előtt állottunk meg. Fenn a márványkőn Nagyapó neve a Kezdet és a Vég dátumával: mikor született és mikor halt meg. Lejebb Nagyanyó arannyal vésett neve a születési évvel és egy gondolatjellel. Igen, Nagyanyó tudja és várja a Halálát, elkészült rá, székényében ott a ruha, amelyve öltöztetni kívánja magát, a szemfűdő is megvéve, a padlásokon diófadeszékák, ebből legyen a koporsó.

Most könnyek peregnék a szeméből, talán Nagyapó régi eltávozását siratja, talán azt, hogy még mindig egyedül kell hagynia, lényegében oly egyforma ez a két lehetőség. Nagyanyó akkor számolt le végkép az étellel, amikor a párját elvesztette. Ugy él itt közöttünk, panasza és kívánságok nélkül, mint korhadó gyökerű fa, amely a koronáját már régen elvesztette. Micsoda szakadék tátong két ember vágya között: Nagyanyónak a Halál: cél, nekem: vég!

A sír tele rózsákkal, Nagyanyó buzdogn gyomlál, sarjadó füvetetől, hogy a virágoknak több életlehetőséget biztosítson. Én már indulnék, rohannék el innen, be a kórházak közé, ahol éleletszag van, ahol vágyak és tervek fűtik az élelmotort, csak el innen, irtó-zom ettől az életnélküli étlettől.

— A sírnak szépek kell lenni — mondja Nagyanyó.

— Nagyanyó, — ellenkezem — a sír nem lehet soha szép.

Ránéz, a könnyfátyol alatt egy pillanatra felvillan a mosoly szivárványa, hozzám lép, megsimogatja az arcomat.

— Mit értesz te ezt fiam? Ezt csak mi értjük, öregem.

Megyünk tovább. Duslaku területet taposunk, családi sírboltok között, itt generációk fekszenek egymás mellett hangtalan egyformaságban.

Nagyanyó emlékezik:

— Ez a Benkőék sírháza. Apa és mind a két fia egyforma módon siettek elébe a halálnak! fegyvergyólyóval állították meg szíverősüket. Komor, zárkózott ember volt mind, talán valamelyik régi őst követetett el oly szörnyű bünt, amely tudat alatt a lelkükre nehezedett.

— Berendék. Szegény Éva, nem tudta megszűlni a gyermekeit, abba halt meg. Ma egyidősek lennénk. — A Szőke család. Harmincéves embert temettek ide az elmúlt héten. Tifuszban feküdt a kislánya, azt csókolgatta, habusgatta folyton. Ki lát a Végzet műhelyébe? Talán éppen azt a bacillust szivta magába, amely különben a kislányát ölte volna meg.

Elmenőben voltunk már, amikor Nagyanyót megint megállította egy név.

— Lakatos Anna. Élt husz évet. Szegény, szegény Anna. Micsoda torz játékot üzött vele a Sors. Arcánál szébbet festeni sem lehetett. Emellett törpe volt és pupos. Gazdag szülők egyetlen gyermeke, milyen boldogok lehettek volna, ha a Természet el nem rajzolja magát. Így: micsoda boldogtalanság! Fiam, a régi kor minden énekesnőjét hallottam, de úgy énekelni, ahogy Lakatos Anna énekel, egyik sem tudott. Micsoda hang volt az! Tömör, mint az arany, mégis lágyan hajló, mint a selyem. A leg híresebb énektanár foglalkozott vele. Anna minden vágya az volt, hogy szerepeljen. Néha a templomkórusban énekel, ilyenkor azt hitte az ember, angyal énekel. És Anna énekesnő akart lenni. Világhíres, ünnepeket, körülrajongott. Azzal a természettel s azzal a hibával, szegény. Milyen hazug lehetett az a tükör, amelyben Anna megnézte magát, vagy talán Anna szemét látták másként, mint mi? A szülők gyengéd szeretettel beszélték le tervéről, ám Anna hajthatatlan maradt. Egy napon eltűnt, lement a fővárosba és jelentkezett a színháznál. Másnap már vissza is jött, összetörve, kisírt szemekkel, keserű ráncokkal a szája körül. Beteg volt sokáig. Meggyógyult, került az embereket. Gyűlölte őket, mert épek születtek. Egyszer aztán felderült az ő napja

is. Csodával lepték meg a világot: feltalálták a beszélőgépet. Mert csoda az, fiam, egy halott lemezről élő hang szól! Anna azonnal megtalálta az összefüggést a találmány és az ő érvényesülése között. Hogy ne: itt nem kell odaállni ezer szem bíráló keresztülszűrése, itt a hang fontos, nem a külső! Új életre éledt az a lány s hosszú idő óta először áldotta azt, hogy él. Ment, vitték külföldre, csak ott tudtak akkor felvettelt csinálni. Lakatos Annát nemsokára az egész világ ismerni fogja, beszélnek róla, szeretik, csodálják! Ki gondol arra, hogy a cél előtt még el is lehet bukni? Pedig a Sors megint beleavatkozott. Lakatos Anna

életébe. Megfázott az uton. Anna, az embergyűlölő Anna, aki évek óta alig hagyta el a szobáját, aki nem előződt meg a levegőn, úgy meghűlt, hogy csak sutogva tudott beszélni. Ott állni a felvevő teremben, a gép, a csodagép előtt, tehetetlenül vergődve, vágyak, álmok hulláin, ez sok volt Kerekes Annának. Mérgöt ivott...

Csikorogva csukódott be mögöttünk a temető nehezé vaskapuja. A villamosra várni kellett. Nagyanyó nyugodt szemekkel, szeretettel nézett vissza a temetőre, én pedig boldog türelmetlenséggel szívtam magamba a felénk száguldó kocsi dübörgését.

A csekk

Regény több történetben egy nagy bank és egy kis gépirólány életéből

Irta: Arányi Jenő

(II. FOLYTATÁS.)

Egy a tízből

(Erdős Jakab vezérigazgató Kolumbán rendőrtanácsos tapétásajtókkal hangleg'sított irodájában ül. A nagy börtorca a térdén, az elmaradhatatlan Upmán a szájában. Idő délszlott 11 óra, egy órával az előbbi jelenet után. Mind a ketten nagyon izgatottak.)

Erdős: Kérlek szépen tanácsos uram, a legnagyobb erélyt a legmesszebbmenő tapintattal kell végviteni ebben a kérdésben. Elhíheted, hogy nem szívesen veszem igénybe a rendőrség segítségét, de a házi nyomozás semmiféle eredményt nem ígér.

Kolumbán: Bizhatsz bennem, méltóságos uram és azt hiszem, meg leszel elégedve. Te is, a te tisztelt személyedben és a kormány is.

Erdős: A kormány! A kormányfaj majd én elintézem, nyugodt lehetsz, hogy nemcsak a csekkügyet, de a te már régen megérdemelt előlépte...

Kolumbán: Óh, kérek, méltóságos uram, hagyjuk ki egyelőre az én csekkügyemet. Itt milliókról van szó, szó van az állam érdekébenről és első sorban a te intakt reputációdrol! Lássuk csak — tehát a leány?

Erdős: Megáll az eszem, ha erre gondolok... Évek óta úgy ismerjük, mint a tisztesség szobrát. Szerettük, becsültük. Különös megbecsülésem jeléül megmutattam neki a csekket, kiraktam a tárcámhoz — ebből — az asztalra, hiszen nem mindennapi látvány százezer font sterling egy rakáson, tíz darab csekk...

Kolumbán: Persze! Senki sem tudott róla.

Erdős: Nem, senki. Az egész személyzet, még az igazgatótársaim is azt hitték, hogy a csekket a trezorban vannak. De nagyon jókedvű voltam, a leány behozott egy nagy, nagyon nagy és nagyon szép munkát, amit — nézd, itt van nálam — előtte beraktam a tárcámhoz és — nem is tudom hogyan — egyszerre erőt vett rajtam a gyermekes hencsereg ördöge és kivettem a csekket...

Kolumbán: Értem. Tízet vettél ki és csak kilencet...

Erdős: Nem tudom. Nem olvastam meg, se amikor kivettem, se amikor visszaraktam, de nem tévedhetek, hiszen három nap előtt gondosan átvizsgáltam és sorsszám szerint összerakva helyeztem a tárcámhoz.

Kolumbán: Nehéz eset. Nem nyúlhatott valaki...

Erdős: Kizárt eset. A tárcámnak egyetlen kulcsa van, kombinált zár. A kulcs éjjel-nappal itt lóg a karomon, de még ha el is lopná valaki a kulcsot, a zárat nem nyithatja ki a rejtett rugó ismerete nélkül.

Kolumbán: Hogy vetted észre a hiányt?

Erdős: A pénzügyminiszternél. El akartam kápráztatni az öregot, de azután az én szemem káprázott amugy Isten igazában.

Kolumbán: Nem csodálom. Mondd kérlek alászan, az illető hölgy a kezébe is vette a csekket? Nézegette?

Erdős: Ne... nem... nem emlékszem. Sokáig beszélgettem vele, mondom, nagyon jó kedvem volt, most azután alaposan ráfizetek arra, hogy így leereszkedtem. Tönkre vagyok téve...

Kolumbán: Bizony, tízezer font...

Erdős: Eh, nem a pénz! Hiszen azt a csekket nem válthatja be a világon senki! De a hitelem, a megbízhatóságom! Mit fognak szólni a londoni kamittenseim? Azt fogják mondani, hogy vén számár vagyok, meggondolatlan és semmiképpen sem üzletember.

Kolumbán: Szóval, a csekket nem lehet beváltani?

Erdős: Nem. Először is, az egész országban sincs olyan bank, amelyik annyi készpénzt tartana, de ha mégis, akkor is alaposan megnézik azt az embert, aki csak úgy, uk-muk-fuk, előzetes hivatalos értesítés nélkül, beállít egy tízezer fontos utalvánnyal és pénzt kér érte... Sokkal kisebb összegnél is gyanakszanak, más valutánál is, hát még angol font...! Cccc!

Kolumbán: No és most?

Erdős: A »no és most« a ti dolgotok. Én mindenestre intézkedtem, hogy önagsyágát ne tévesszék szem elől. Telefonáltam az osztályvezetőjének, hogy foglalja le addig, amíg jövök, egy percre, egy negyedik pillanatra se engedje szem elől.

Kolumbán: Szóval, — a bankban már tudnak a csekk eltűnéséről?

Erdős: A lopásról? Nem...

Kolumbán: Ne beszéljünk lopásról egyelőre, csak eltűnésről, alkallódásról. Azt hiszem, se neked, se az intézetnek nem volna kellemes, ha kiszivárogná...

Erdős: Isten ments! A bankban senki sem tud semmit. Kovács osztályvezető se tudja, hogy miért...

Kolumbán: Köszönöm, most gyerünk, lépünk a tettek mezejére.

Erdős: Kihallgatod Marosi Etelekát?

Kolumbán: Várjunk csak. Nem... ez nem lesz jó. Sokkal helyesebb, ha csendben megfigyeljük.

Erdős: ?

Kolumbán: Azt mondtad az imént, méltóságos uram, hogy a csekket nem lehet beváltani, illetve azonnal gyanuba keverné magát az, aki váratlanul betoppanna valamelyik bankba és bemutná. Így van?

Erdős: Így. Ilyen nagy összegű utalványt előre szoktak jelezni.

Kolumbán: Irásban?

Erdős: Esetleg telefonon is, ha olyan a két intézet között fennálló üzleti összeköttetés, hogy ebből nem származhatik zavar.

Kolumbán: Akkor nincs pillanatnyi veszély, gyerünk a bankba, majd a helyszínen kitalálunk valamit. Nyomozás

A két ur a méltóságos nagyszerű gépkocsiján rohogott a bankba, ahol Erdős tapintatosan körülvezette a rendőrtisztet a hivatalokban és közben megmutatta Etelekát is, ki még mindig Kovács kis ketrecében irkált géltalanul lediktált számoszlopokat.

Az öreg János, a vezérigazgató hűséges ajtonállója sietve csúfította be az ablakot, mikor a két ur belépett.

— Kezessét valaki?

— Macinger igazgató ur kétszer is járt itt, Goldmark kisasszony is be akart jönni, Hollós könyvelő ur is kereste a méltóságos urat... A doktor Soltész nagyságos ur is telefonált...

— A szobámban járt valaki?

— Csak én voltam benn, amikor el tetszett menni, hogy szokás szerint kinyissam az ablakot...

— Igen, tudom, a maga vesszőparipája, a füst...

— Hát kérem, méltóságos vezérigazgató urnak olyan rengeteget tetszik szivarozni...

— Jól van János, kimehet.

— Ha talán...

— Nem. Senkit se fogadok, dolgom van.

Kolumbán belenézett az emberbe. A gyakorlott rendőr és a hivatásos gyanakodó pillantása szinte lepölytetlenül réngenezte a vén szolgát, aki zavarodottan nézegette a ruháját, cipőjét, ősz bajuszát, kopaszodó fejét, kereste magán azt a rendetlenséget, amivel esetleg magára vonta az ismeretlen ur figyelmét. Az előszoba földig érő nagy tükre elé állt, de nem, hála Istennek, nem rendetlen. Most is olyan, mint rendszeren, a bajusza kikenve, a haja lágyan lesimítva, a szürke egyenruha akár csak most hozta volna a szabó. Nem, az öreg Jánoson nem volt semmi rendetlenség.

Amint János mögött becsukódott a párnás ajtó, a két ur egy gondolattal lépett az íróasztalhoz. Ez volt az első és a legtermészetesebb gondolat: hátha ott maradt az irás...? Volt ott irás sok, de a csekknek se híre, se nyoma. Se fölül, se alul, oldalra se csuszott az iratok átköztözött oszlopai közé vagy alá. Nincs, nincs. Nincs más hátra, be kell hívni a leányt. Erdős méltóságos cseppet, János benyit és peckesen megáll az ajtóban. Most már peckes volt, kihuzta magát, hiszen a nagy tükrök...

— János, kérem a...

Kolumbán a szavába vágott:

— Várjunk csak. Hogy hívják magát barátom?

Csodálkozva nézett az idegen urra János:

— Szolga János, kérem alázatosan.

— Szolga a neve?

— Meg a foglalkozásom is, kérem alászan.

— Adja ide a csekket!

Mint a zár pattanása, mint a fegyver závarzatának a recsenése, úgy kattant ez a szó. Ugy zörrent, hogy az igazgató látni vélte a »hands off« kiáltással együtt, egy pillanathban a mellének vagy halántékának szegezett fegyvert, amerikai történelmi keveréknek a megzavarodott gondolatában, másodpercek töredéke alatt rémregényreflexiók suhantak át a lelkén, az öreg

Szolga pedig sápadtan, megrögyvő térdekkel keresett az ajtófélfában támaszkodót.

— A... a csekket?

— Igen, a csekket. Adja ide azt a csekket, amit itt talált a méltóságos ur asztalán.

János a gazdája felé fordult, a tekintete beszélt csak, a nyelvét nem hozhatta mozgásba. Erdős lágyan, kicsit szédült habozással mondta:

— Nézze János, az előbb... itt... egy csekk...

Most kinyeként a szó János fojtogatón összeszorult forrából:

— Méltóságos uram... én... én nem láttam semmit...

— Ne beszéljen sokat, pattant fel Kolumbán hangja, itt volt, itt maradt az asztalon a csekk, kend bizonyosan tudja, hova lett.

— En... én...?

— Igen, maga. Más itt nem járt, a csekk ott van a zsebében. Elő vele!

— Kérem... nagyságos vagy... nem ismerem az urat... én nem szoktam turkálni... a méltóságos ur is tudja...

Erdősnek könnyek tolokodtak a szemébe, valami nagy, szokatlan fájdalom, a csalódás, a féltékenységtől vadsággal tovaröpögő bizalom jegesen süvöltő szárnyasuhogása fagyasztotta a szívét:

— János, öreg János! Igérem, ekküszöm, semmi baj nem lesz, semmi megtorlás, egy rossz szó sem: adja vissza a csekket...!

— De...

— Ne tagadja, édes öreg szolgálóm, hagyja ezt, hallgasson meg. Annak a csekknek se maga, se más hasznát nem veheti, de engem megöl, tönkretesz vele, ha elő nem kerül... Kéjen, amit akar, de nekem a csekk kell... kell!! érti? *Kell!!* mert azon fordul meg minden...

— Mélt...

— Ne mondjon semmit, hallgasson végig. Az a papírdarab csak nekem pénz, csak nekem minden: becsület, jövő, élet, minden! Senki másnak nem jelent semmit, semmit, de ha nem kerül elő, akkor én reám

is ez a *semmi vár*... Én értem, megérttem magát, szégyény ember, itt talál egy tízezer fontos csekket, hát Istenem, megszédül, zsebretezte...

— De ké...

Kolumbán hallgatva nézte az embert, azután a telefonhoz nyúlt.

— Hagyd kérlek, méltóságos uram, én látom, hogy ez az ember ártatlan.

Az öreg szolga szemét most a hála és az öröm áradata simára lepte el, odaborult a telefonon nyugvó kézre:

— Oh nagyságos uram, áldja meg az Isten, mert az ő igazlító szeme nézett belém nagyságos uram tekintetében.

— Hagyjuk a hálálkodást öregem, hívja be Marosi kisasszonyt és amíg ő itt lesz, ne engedjen be senkit, ne fecsegen, a csekkről ne beszéljen senkinek!

— Még a gyóntató papomnak sem! Áldja meg az Isten a nagyságos ur...

— Elég, süssünk!

Szolga János kiment, Kolumbán tanácsos pedig telefonált:

— Holupka ur, nézze meg a rovottmúltak nyilvántartásában, szerepel-e ott valami Szolga János? A reávonatközö adatokat, arcképet, ujjlenyomatot, azonnal hozza személyesen Erdős vezérigazgató ur ömeltósága hivatalába. Katona és Schöberr nyomozók tudakolják meg a viszonyait, azokivül járlnak utánna Marosi Etelka hivatalnoknő körülményének. Lakik? Persze, hogy lakik, de nem tudom, hol lakik, valahol lakik. Ott a lakásjegyzék. Itt a bankban ne tudakozódjanak, se engem önön kívül senki ne keresen. Viszontlára.

Letette a kagylót, diadalmasan nézett a reszkető, sáppadt Erdősre:

— Nos? Elég gyorsan dolgozik a mindig szidott, lenézett szent Hermandad?

— Rovottmúlt?

— Nem hiszem, hogy csalódnám. A név, a neve ütött szeged a fejembe. Dienernek hívták azelőtt.

(Folytatása a jövő vasárnapi számban.)

vennék tőlünk. A barátaink talán még se ennyire érzékenyek.

A valóság az, hogy az ellenséggel — és voltak neki bőven — még kegyetlenebbül bínt el.

Egy másik barátja, Heinrich Laube (1806—1884) fejszóvala és szomorkodva mondta egyszer neki:

— Heinrich, nagyon is sokakat haragítasz magadra. Hogy' bírsz ki ennyi ellenséget?

— Ők a legfőbb büszkeségem, — felelte a *Buch de Liéder* költője.

Pittyeg hányt a kortársak ítéletének, mert biztos volt a halhatatlanságában. Van egy igen hangulatos verse, amelyben megjövendöli, hogy fiatal szerelmesek sok-sok évvel az elmulása után is kegyetlennel fogják fölkeresni a sírját.

És valóban, háromnegyed századdal a halála után még ma is mindig van néhány friss szál virág a montmartre-beli temetőben nyugvó poéta porai fölött. S a virágokat nem a halhatatlan lírikus rokonai szokták oda elhelyezni...

Harun al Rasid

(765—809)

A Krisztus utáni nyolcadik század e bölcs fejedelme, a bagdadi kalifa, igazi *középkori* ember volt abban a tekintetben, hogy gyűlölt ellenségeivel szemben kegyetlen tudott lenni, ellenben *alkori* nézetei és erkölcsi voltak a tudományok és művészetek dolgában. Udvarában otthonosan érezték magukat a tudósok, írók és költők, akik messze földről is *fü*keresték a vendégszerető kalifa otthonát. Bölcsességének a híretek épp oly messze vitték mint a táviró és a reklám többi eszközei már föl lettek volna találva. Nagy Károly császár (742—814) is igen sokra becsülte és egyidőben levelezett is vele. Keletnek és Nyugatnak ez volt egyik első szellemi ölekezése és intellektuális találkozása.

A bagdadi kalifa nemcsak uralkodó, de legfőbb bíró is volt, akinek ítéletét számtalan esetben kérték ki nemcsak saját alattvalói, de külföldiek is, s a bölcsességének oly konfliktusokat sikerült bölcsősegen elintézni, amelyek áthidalhatatlannak látszottak. Az a körülmény, hogy népevel bizalmasan, *egyénrangú* érintkezett, csak fokozta a bizalmat, amellyel ügyeshajos dolgaiban fölkeresték a felek.

Egy fiatalember panaszt tett nála egy rossznyelvű rágalmozó ellen, aki az édesanyjáról valótlán, de valóság esetében meggyalázó híreket költött, s arra kérte a kalifát, segítse őt abban a szándékában, hogy az anyja megsértett emlékeit megbosszulja.

Harun al Rasid felelete gy hangzott:

— Fiam, vésd el magadtól a bosszúállás gondolatát. Ha megbüntetted e rossz embert, több rosszat teszel az anyád emlékének mint a rágalmozónak, mert azt fogják hinni az édesanyjáról, hogy nem tanította meg fiát a megbocsátás erényére.

— Mit tegyek hát? — kérdezte az ifju.

— Büntesd őt egyedül a megvetésséddel. Ha van némi becsület benne, ez is elég büntetés lesz neki, ha pedig nincs, akkor ugyan mit nyersz vele szemben a legpódsábh büntetéssel is?

Honoré de Mirabeau

(1749—1791)

azok közé az emberek közé tartozott, akikről azt szokták mondani: *kár érte!* A tehetséget messze túlszárnyalták a jellemét, amely nem volt kifogástalan. Szalay László, a jeles magyar történetíró (1813—1864) így jellemezte őt:

— Ha a jelleme oly szeplőtelen lett volna mint aminő ragyogó a tehetsége, akkor a legnagyobb franciák Pantheon-jában foglalna helyet.

Ő maga szokta volt mondani:

— Fiatalkorom bűnei igen sokat ártottak a közjóknak.

Amivel azt akarta jelezni a kiváló szónok, hogy kétes multja folytán a közvélemény nem bízik benne, s ez a körülmény meddővé vagy legalább is elégtelenné teszi a működését. Igaz, azzal próbálták őt védeni, hogy *nem adta el, s csak megfizette magát*, de hát az ilyen finom distinkciók nem állíthatták helyre a népszerűségét azoknak a szemében, akik ingyen kockáztatták a szabadságukat és az életüket.

Arisztidesz

(540—467 Kr. e.)

Aristeidesz (görögösen így hangzik a neve) joggal viselte az *Igazságos* melléknévet, mert ahogy Epaminondas, ez a szintén nemesszábus görög (418—362) még csak tréfából se hazudott, ő még véletlenül se tért le soha az igazság utjáról. Az ítéleteiben nem ismert melléktekinteteket.

Egy ügyben, amelyben ítéleznie kellett, az érdekelte felek egyike azzal próbált Arisztideszre hatni, hogy elsorolta előtte mindazokat a sérelmeket, amelyeket a bírónak az ellenféltől elszenvednie kellett.

Arisztidesz félbeszakította a panaszt s így szólt hozzá:

— Feledni látszol, hogy a te ügyben akarok itélni és nem az *enyémben*.

TÖRTÉNELEM APRÓ TÖRTÉNETEKBE

Prosper Mérimée

(1803—1870)

A *Colomba* és a *Carmen* nagynevű írója betegkedése folytán a telet októbertől áprilisig mindig Cannesben töltötte, honnan mindig kissé megerősödvő és fölirisszultve tért vissza Párisba. Itt azonban, nem tudni hogyan, 1869-ben az a hír terjedt el, hogy a nagy író meghalt. A gyászír oly formában keletkezett, hogy a valóságában nem igen lehetett kételkedni. Az újságok nagyrésze elparentálta, az akadémiában pedig François Guizot (1787—1874) nagy sajnálattal jelentette, hogy a francia széppróza kiváló mestere s a halhatatlanok társaságának egyik legjelesebb tagja megszűnt élni. Igen szép és meleg szavakkal emlékezett meg róla.

Mérimée értesülvén az állbról, sóhajta mondta: — Sajnos, a hír nem volt egészen léghökpelt. Nincs módomban azt *teljesen* megcáfolni. Nem merem azt mondani, hogy nem igaz, — csak azt, hogy kissé korai. Dehát ami késik, nem mulik. Reméljük a legrosszabbat.

A következő év szeptemberében, talán a sedan-i csatavesztés hatása alatt, csakugyan meghalt s az akadémiában most már *igazán* el kellett parentálni.

A pápaság

Ez az intézmény a világ összes katolikusaié, de az olaszok azt bizonyos tekintetben mindig a magukénak és egyedül a magukénak vallották. A bitorosok többsége mindig olaszokból állott s hét esetet kivéve, amikor francia lett a pápa, *mindig olasz* bitorost választottak erre a legmagasabb egyházi méltóságra. A *mikor először választottak franciát pápának*, (V. Kelemen, bordeaux-i érseket), az olasz főpapok közül sokan annyira megbortáncoltak ezen, mintha pogányt vagy zsidót ültettek volna Szent Péter trónusára. Rubens kardinális, mikor értesült a szerinte botrányos választás eredményéről, szomszédjához, Napoleone Orsini-hez így szólt nagy méltatlankodással:

— Hódie fecisti caput mundi de gento sine capite. (Ma a világ fejévé tettetek valakit abból a nemzetből, amelynek nincs feje.)

Ez a pápa V. Kelemen (Bertrand de Got), azelőtt bordeauxi érsek volt, aki 1305-től 1314-ig volt pápa s 1309-ben áttette székhelyét Avignon-ba. Vele kezdődött a római pápák u. n. babiloni fogsága.

Tudósok tréfái

Az is egy darab történelem (és pedig igen tanulságos történelem), amely arról ad hírt, hogy bizonyos időben mit hitt a nép és mit tudtak elhitetni vele a tudósok.

Mondják, hogy *Albertus Magnus*, a híres dominikánus, bölcsész és alkímista (1193—1280) pléhembert állított elő, aki beszélni is tudott s e képességét csak akkor vesztette el, amikor *Aquinoi Szent Tamás* (1226—1274), az előbbinek legjelesebb tanítványa s a nyugati világ legkitünőbb teológusa a fejét levágta.

Állítólag ettől a különös esettől datálódik a gyakran használt mondás, amellyel *együgyű beszédű* embereket jellemeznek: *fej nélkül beszél* s a lefordíthatatlan német szöveg is, amelyet arra alkalmaznak, aki fölösleges dolgokat karattyol össze: *Er redet Blech*. (Bádog, azaz tartalmatlan, gyöngöcsöng beszéd.)

Ugyancsak Albertus Magnus a hagyomány szerint oly varázsló volt, aki tél közepén a litogatót nevető udári tájra vitte, *Giambattista della Porta* (1541—1615) a jeles fizikus pedig, aki a titkos tudományok akadémiáját alapította, a vendégeit mindenféle előttiük megjelthetetlen kísértesítés jelemzőkkel mulattatta és rémítette. Ezek egyik panchen fáztak, a másikkban pedig oly meleget érezték, hogy beleizzadtak.

Benjamin Franklin (1706—1790) is szerette a tudományos tréfiát. Hogy nyugodtan dolgozhasson s a szóbájától távoltarthassa az alkalmatlan lármacsinalókat, elektrommal töltött drótokkal vette magát körül. E miatt némelyek gonosz varázslónak tartották és megszíról is elkerülték a háza tájékát. Az egész persze csak azon alapult, hogy Franklin a fizikai tudományokban megelőzte a korát és sokat tudott, ami kétszáz évvel azelőtt még máglyára vitte volna őt s a maga korában is sokaknál kellemetlen érzést keltett.

Ma már bajos mezdállapítani, hogy ezek a trükkök szuggesztív vagy mechanikai alapon sikerültek-e, nyert legtöbbnek a titkát a föltalálók magukkal vitték a sírba. Hasonló tudományos «csodák» újában is történtek. A «Royal Society» alapításánál például, amely az első komoly tudományos egyesület volt Londonban a társaság egy tagja reggel salátát ültetett s azt már ugyanazon az estén föl is találta s vendégeivel együtt jóízűen elfogyasztotta. Végre is, mindaz, amit az emberiség kísértesítésében, csodákban és mágiában látott, — mindaz visszavezethető *Emanuel Swedenborg* (1688—1772) misztikus bölcsész formulájára, amelyet az egy racionalistával folytatott vitájában állított föl:

— Ön azt hiszi, amit lát, s én azt látom, amit hiszek...

Heinrich Heine

1797—1856)

a világ legkiválóbb lírai költőinek egyike egyszersmind a legkíméletlenebb tollú és legcsipősebb nyelvű satirikusok egyike volt. Nem igen tudott elhallgatni egy elmés ötletet, bármily kárt okozott vele magának, s még ha annak a kimondásával valamelyik barátját vesztette is el.

Karl Immermann (1796—1840), az a barátja Heine-nak, aki talán egyetlen volt, kit a nagy költő sohase bántott, szemrehányást tett neki egyszer a maliciáért.

— Legalább a barátaidat kimélhetnéd, — mondta neki.

A felelet, amelyet Heine erre a figyelmeztetésre adott, igen-igen jellemző ránézve.

— Ugyan kiknek a gyöngéit kritizálja az ember, ha nem a barátaiét? Az ellenségeink ezt rossz néven

Miképen harcoltak Beograd védelmében 1521-ben a szerbek és a magyarok

1521-ben lesz 400 éve annak, hogy a törökök Bécsre, bár rövid időre, megszállták. 400 esztendővel ezelőtt hatalmas török támadásokat állítottak meg a szerbek és magyarok Kosovopoljén, Szmederovén, Beogradban és Mohács mellett. Egykorú perzsa feljegyzések érdekes adatokat tárnak fel Beograd elcsérléséről. Ezekben a harcokban Beograd szerb és magyar védői hatalmas ellenállást fejtettek ki a török előnyomulással szemben.

Az ismeretlen perzsa író Beograd várának a törökök által való bevételének történetét négy beszédre osztja és így adja elő az eseményeket:

— Szolimán szultán 1521 május 16-án kihordatta harci sátrát és azt a török hadsereg megállította. A szultán elzáródott *Abdu-Ejub* sirjához és ott a jó hadi sikerekért könyörgött. A mohamedán szent sirjától egyenesen Konstantinápolyba ment, felkereste apja sirját és ott hamarosan felolvasta a Korán első fejezetét... A szultán innen Mohamed Khán sirjához ment, imádkozott Bajazid szultán sirjánál és ezzel anyjától öntött magába, hogy biztosra vette Beograd és Sabác bevételét. Szolimán szultán a zarándoklatali elvégzése után különféle jótékony adományokat tett, majd csapataival elindult Szerbia meghódítására. 1521 június 18-án a szultán már Szófiában táborozott és Vitos hegy oldalában állítja fel a sátrát, ahol a perzsa író szerint a levegő olyan tiszta volt, mint a paradicsomban. A szultán szófiái tartózkodása alatt felkereste a szófiái gyógyforrásokat.

— Közben Drinápolynál megtörtént a török hadsereg felvonulása és a török csapatok Szófián és Niszen keresztül Észak-Szerbia felé nyomultak előre. Szolimán szultán első vágya az volt, hogy a csapatai Sabácot foglalják el. Ezzel a feladattal a szultán Ahmed pasát bízta meg. Sabácot a törökök gyorsan elfoglalták. A vár őrségének összes tagjait lefejezték és a levágott fejekkel díszítették fel a szultán útját. Július 8-án megjelent a szultán Sabác falai alatt és ekkor dicső alvezérel abban a kiváló kegyben részesültek, hogy megcsókolhatták a császári lovak kenyerelását. A sabáci győzelmi ünnepek után a szultán elrendeli, hogy az összes török csapatok vonuljanak Beograd ellen. A szultán először azt szeretne volna, hogy csapatai azonnal lépjen át a Szávát és Buda ellen vonuljanak, mégis úgy döntött, hogy előbb Beogradot kellene bevenni, mert Beograd a kulcsa Magyarországnak.

A perzsa író azután Beogradnak kiváló stratégiai helyzetéről emlékezik meg és azt mondja, hogy Beograd olyan kitűnően volt megerősítve, hogy a vár bevétele a támadókra rendkívül nagy feladatot rótt. Mikor a szultán a beogradi várra vonatkozó összes közléseket meghallgatta, elhatározta, hogy a Száván keresztül hidat veret, mert enélkül teljesen eredménytelen lenne a támadás. A szultán a csapatok nagy részével a folyón keresztül akarta a várat megtámadni, viszont szárazföldi oldalról Piri pasa feladata volt megindítani a támadást. A szultán ezzel a taktikai manőverrel azt akarta elérni, hogy a várat elvágja az élelmiszeronálaktól és azáltal, hogy szerémségi oldalról támadja meg Beogradot, a magyar királyt is provokálta.

— Július 9-én kezdődtek meg a hidverési munkálatok. Az összes csapatok napokon keresztül fáradással voltak elfoglalva. A munkálatok olyan nagy sietséggel folytak, hogy az összes csapatparancsnokok résztvettek ebben a nehéz munkában. A levágott fából a Száva partján a szultánnak lugast emeltek, ahonnan a szultán egész nap figyelte a hid építési munkálatát. Július 9-én csónakokban, Ahmed pasa vezénylete alatt, ezer janicsárt vittek át a Száva másik partiára, akiknek az volt a feladatuk, hogy a szerémségi lakosságot nyugtalanítsák. Ahmed pasa egészen Kupinovicig nyomult előre. Amíg ezek a munkálatok folytak, addig Piri pasa Beogradig nyomult, ahonnan a szultánnak azt jelentette, hogy Beogradban, valamint Zemunban a hitetlenek nagyon magasan hordozzák az orrukat és hogy a beogradi várórség Zemunból nagyon sok ágyút és hadi anyagot kap. Ahmed pasa azt is felpanaszolta, hogy a magyar csónakosoknak mindig sikerül Zemunból Beogradba jutniok. Piri pasa szerint nagy szükség volna arra is, hogy a hitetlenek zomszédos erősségét, Zemunt ártalmatlanná tegyék. Zemun bevételéért Hozrev vezért bízták meg. Hozrev janicsárjai négy nap alatt bevették Zemunt és a negyedik napon már a török fél holdat lobogott a zemuni vár falain. Amíg a hidverési munkálatok folytak, Szolimán szultán *Mechmed* beitol örömhíreket kapott, aki azt jelentette, hogy Mosszulnál sikerült a törököknek a perzsa hadsereget megsemmisítenie. A szultán szerémségi csapatai is nagy sikerrel számoltak be és néhány napos fosztogatás után a törökök rendkívül sok élelmiszert és kincset szállítottak a szultán táborába. A Száva-híd július 8-án elkészült, annak ellenére, hogy a nagy esőzések hátráltatták a munkát. Piri pasa ugyanaznap jelentést küldött, amely szerint a támadók ellen a beogradi helyőrség több ízben éjszakai kirohamást rendezett, amelyek során a törökök rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek.

Augusztus 2-án ült fel a szultán a harci par-

náljára és megindította a támadást Beograd ellen. A szávi átkelés után a szultán Zemunnál ütötte fel főhadiszállását. A szultán egészen a Duna partig lovagolt ki és beogradi várórség ágyugolyóit sokszor csapódtak le a közelében.

A szultán hátrította a harcosokat, a trombiták harsányan szóltak és az ágyúk rettenetes dőreje az egész vidéket bezalammal töltötte el. A nagy ágyuzás következtében ködszerű puskapor felhő borult az egész környékre. A janicsárok nyilakkal és muskétákkal lövöldöztek a beogradi helyőrségre. A török tüzerek a legnagyobb ágyúkat szólaltatták már meg, mindenek dacára a szerb és a magyar védők hősiességgel ellenálltak, sőt Piri pasának több rohamszerű támadását a legnagyobb könnyedséggel verték vissza. A törökök vereségről a perzsa író akár csak egy XX. századbeli haditudósító számol be.

— Annak ellenére, hogy a szultán katonái hősiességgel harcoltak, Isten akaratából nem tudtuk eredményt elérni, mert ogy erősek voltak a falak, olyan mélyek voltak az árkok és oly heves volt az ellenség tüzelése és nyilazása, hogy azt senki elképzelni nem tudja — írja a perzsa író.

Beograd védői folyton a legveszedelmesebb helyeken küzdöttek, úgy hogy ezen a napon több mint ötszázan pusztultak el. A következő napon a harcok újra folytatódtek, úgy hogy ezen a napon a várakók meglettek török hullákkal. Piri pasa, Mustafa pasa és a többi parancsnokok teljes lélekkel küzdöttek annak ellenére, hogy sok török katona itta ki fenékig a méreg poharat. A szultán toporzékolat a dültől. Piri pasa Szmederovóba küldött erősítésért, ahonnan nagy és nehéz ágyúkat hoznak a beogradi vár falai alá.

A szultán korháló üzeneteket küld a parancsnokoknak, akik háromnapos kíméleti időt kértek és garantáltak, hogy három napon belül beveszik Beogradot. A török parancsnokok tanácskozára ilnek össze és koncentrikus támadást készítenek elő. A törökök az eddigi sikertelenség okát abban látják, hogy eddig egységes haditeret nélkül támadták Beogradot. Nemsokára arról jön jelentés, hogy Budáról a magyar király tujajokon csapatokat indított Beograd felszabadítására. A szultán, hogy a hír valódságáról meggyőződjön, 500 főnyi hírszerző csapatot küld északra. Eközben tovább folyik a vár bombázása. Augusztus 4-iken a törököknek sikerül egy vár tornyot összedöntönnük, amely rendkívül nagy segítségére volt a vár védőinek.

Augusztus 7-én tanácskozára ül össze a diván, a török nagy haditanács. Augusztus 8-án megindul az általános offenzíva Beograd ellen.

A törökök augusztus 8-án részlet sikereket tudnak már felmutatni, azonban a vár még mindig nem adta meg magát. A perzsa író szerint a szultán csapatai a vár körül a gyűrűt mindig szűkebbre fogják és a török ágyúk a hitetlenek közé a halált és a pusztulást szórják. A szultán lóra száll és egész közelről szemléli a harcot. A szultán szemében örömkönyvek csillannak meg és boldogan állapítja meg, hogy a török katonák szívvel és lélekkel harcolnak az izlámért — trombitáktól, doboktól hangos a levegő, amelybe sokszor belevegyül a harcosok csatakiáltása. A lelkesedés mindig magasabbra és magasabbra száll. A hitetlenek ellenállása szinte a csodával határos. A harcosok mo-

zsarakkal lövik a tornyot és a vár falait és nincs egy lövés sem, melynek nem volna áldozata.

Amikor a törökök általános rohamra indultak, Beograd védőinek nem volt ereje arra, hogy minden oldalról védekezzenek, ezért elhatározták, hogy a vár alsó részét kijáritják és minden erejüket a vár felső részének a megvédésére összpontosították. A törökök megkísérlték, hogy az ágyúk által vájt részekben keresztül a várba hatoljanak, azonban ilyen helyeken a harcokat golyó és nyilazópor fogadja. A védők harci lármáját túl harsogja a török katonák Allah kiáltása, Allah nagy, nincs más Isten Allahon kívül... kiáltják. Az alsó várban talált hitetleneket a törökök mind lent szárolták.

A szerbek és a magyarok a *Nehoda* terenyha vonultak vissza és innen védekeztek. Augusztus 8-án a törökök több hadifoglyot ejtettek, akik a várórség kétségbeesett helyzetéről adtak hírt. Augusztus 15-ikéig folytak az eredmény nélküli harcok. Augusztus 16-án a védőknek sikerült több támadó tornyot felborítani és ezzel a harcokat a törökök egy időre beaguntették.

Augusztus 21-iken jön meg a jelentés a Buda felől kklüldött janicsár csapatól, amely a magyarok harci készülődéséről számol be.

Bali bej láncra verve hét előkelő magyar urat hozott a szultán sátrába, akik előadták, hogy a magyar mánások között viszálykodás tört ki abban a kérdésben, hogy megtámadják-e a törököket vagy sem és a király nem tudja magát a háborúra elhatározni. Amikor a magyar foglyok ezeket a szultánnak előadták, a szultán elrendelte, hogy mind a hét magyart nyakazzák le.

Augusztus 25-iken Beograd védői fegyverszünetet kértek. Karaicsa pasa örömele jelentette a szultánnak, hogy a vár védői megadják magukat és a diván úgy határoz, hogy a vár védőinek hősiességükért kegyelmet fognak adni. Amikor azonban a védők a fegyverszünet meghosszabbítását kérik, a törökök azt nem adják meg azal az indokolással, hogy kemek által megállapították, hogy a vár védői a fegyverszünetet arra használják fel, hogy az ágyuzás által okozott falrepedéseket betömjenk és várnak a magyar király csapataira.

Amikor a szultán ezt a jelentést tudomásul vette, nagy haragra gerjedt és elrendelte, hogy a harcot tovább folytassák. Augusztus 26-iken még mindig áll Beograd. Augusztus 27-iken aknákat raknak a vár alá és meggyújtják, a puskaporos hordók kanócait. A robbanás a várfalakban rettenetes pusztítást okozott. Az aknarobbanás után megindult az általános roham, de a hitetlenek ellenállása csodálatos volt. A védőknek elfogyott a puskaporuk, kövekkel, torró vízzel és szurokkal verték vissza a támadásokat. Sőt méhrájokat is bocsátottak a törökökre. Ugyanaz nap éjszaka a törökök török ruhába bújított magyart fogtak el, akiknek az volt a feladata, hogy Budára menjen és onnan hozzon segítséget. Augusztus 28-iken *Olasz* parancsnok, Beograd védője kaptulált. A lakosság szabad elvonulást kapott és mindenkinél szabadságot és vagyonát is meghagyták. Szolimán szultán, aki eddig az ellenséggel szemben mindig a legnagyobb kegyetlenséget tanúsította, meghajolt a beogradi vár védőinek nagy hősiessége előtt és senkit nem engedett lemészárolni.

1521 augusztus 29-én vonult be Piri pasa Beogradba. A helyőrség magyar katonái Szlankaménig mehettek bántatlanul, a szerbeket pedig Konstantinápoly közelében telepítették le.

HOVÁ?!

Irta: Vető György

A mosónő felkapta szétázott, luggózmarta arcát... Apró, elvizenyősödött, beszáradt partu sárga szemei a kis szobaajtóra hunyorogtak világtalanul, értelmetlenül... Hát ott bent bizony verekszenek, ezt hallja, de nem érti! És már mióta? Már dél óta! És nemsokára két óra lesz. Az előbb, mikor kijött az asszonyka a főzelékért, majdnem meg is nédezte tőle, hogy ugyan mondjia már meg lellem necségem, mért nem hagy békét magának a tekintetes ur? De nem volt lelke megkérdezni, mért a kis asszony rejtette előle az arcát. Fel nem nézett volna szegényke a világot sem! De még a lug fehér gözén át is csak úgy világitott a halvány arccskája a lelkennek!...

Hiába, a férfi csak férfi! Még ha tekintetes urnak szólítják is. Bizony, gonosz minden férfi, nem csinálnak mást, csak kinnözzák azt, aki a karmaik közé kaparinthatnak. Mennyit szenvedett ő is! És a jó Isten a tudója annak, hogy mit fog még megérni!

Gonosz az élet is! Mire a megcsalt, lelkétől, szívetől kifosztott asszony magához tért, mire megértén, hogy mi is történt vele, hogy megölték a lányágát, hogy elvették előle a világot, hogy már nincs menekvés, mert valaki a szívük alatt bimbózik, hát bizony, mire megértik, hogy az új élet elveszi az övéket, arra már nincs menekvés! Az életünknek vége! Jaj annak, aki eszmeje kinyitott!

Emlékszik, amikor először hívták ide mosni, hogy csodálkozott azon, hogy ebben a külvárosi, istentől elhagyatott nyomortanyában, amelyben ő is lakott, valaki mosatni akar! Valaki, akinek itt pénze van arra, hogy mással mosasson! De csak addig csodálkozott, amíg meg nem ismerte a kis aranyos necságát, a Kócsné necságát! Mert ez a csöpp kis asszonyka igazán nem tudna mosni. Hiszen még az is csoda, hogy főzni tud. Olyan fehér a lellem, mint a kint szállodgáló bus, nagy fehér hópelyhek és szép és törékeny... az ember fél ránczni, hogy meg ne lédjen, hogy el ne törjön! Már az első mosás alkalmával úgy megnyerte az ő szívet, hogy azt felejtani nem lehet. Egyszerre kedves lett neki, mint a testvére, az a szegény, az a szerencsétlen, akit mindenkinél szeretni kellene, hiszen az a világból csak a fájdalomat kapta... az a nyomorék! Ez a szegény kis necsága is egy kis tehetetlen gyerek a szépségével, a finomságával. Itt, ebben a durva, szegény világban! Pedig milyen jó és szives a szegényke! Mindig megöleli őt, a rongyos mosónőt, ha mosni jön. Mintha félne, hogy egyszer nem jön el mosni. Pedig ide mindig eljön!...

Olyan tisztaszívű örvendezéssel fogadta már első jöttekor is, hogy a kis fészekrakó fecskékre kellett gondolni... Azok örvendeztek ilyen tisztán, mint ez a kis asszonyka örvendezett ebben a csöppnyi kis koz-

vában, a megtalált otthonában! És egész nap kacagott, csodálkozott, mesélt, örvendett. Elmondta, hogy az apja valami miniszteriumban hivatalnok, hogy ötven vannak leánytestvérek. Ő a harmadik, aki férjhez ment. Férje Koós Tamás még csak segédtsz, de ezt nagyon pirulva mondta a lelkem és ez a pirulás bizony forróra melegítette nemcsak a kis naccsága arcát, hanem az ő már kihűlt szívet is, mert hiába, az a szó, amit mondott, az mindig élve marad, akármennyire is ölik vele a szíveket! Szóval azt mondta: de már nem tudunk várni édes Róza néni! Igen, így mondta. És ő megértette, hogy nem lehetett várni az olyan nehezen jövő előléptetésre! De miért is vártak volna, hiszen az ember nemcsak akkor lehet boldog, ha fogalmazó. Ő is boldog volt kezdetben, pedig az ő ura csak egy rongyos napszámos!... De az régen volt, nagyon régen, amikor még ő is boldog volt. Azóta már régen nem érdemes élni! Szó sincs róla, a gazdagnak talán jobb lehet, de ha már nincs szeretet, akkor annak is csak úgy fájhat a szíve, mint most az övé!

Hirtelen megremegett Róza néni... Mindene megfájdult, le a lelke gyökeréig: Isten, ha a szegény kis naccsága is épen most jutna el a fájdalomhoz! Ha épen ez a mai veszekedés jelentené neki a boldogság elvesztését!... Ő, ő, ha ez a szegény kis egyszobás-konyhás fészék most lépne be a sötét boldogtalanságába, amikor a meleg szók és a hirtelen támadt fulladás ölelések meghalnak és jön helyettük valami gonosz csönd, ami ott leselkedik minden kis sarokban, még a betevő falban is, osztán az ember csak egy hideg kést érez a szívében: vége, vége, vége!

Szegény kis naccsága! Biztosan most nem tudja hinni, hogy amit felépített magának annyi szívmelegű szóval, hogy: úgy-e Róza néni, a boldogsághoz elég ez a kis lakás?... Úgy-e Róza néni, inkább vesszen a fény, inkább bujjon el az ember az ismerősök elől, csak a szíve legyen szabad, boldog az embernek!... És hogy most ez a sok édes meleg ki akar hűlni a kis naccsága szívében... ő, az a veszekedés ott bent a szobáskában!

Róza néni olyasvalamit érzett, hogy most be kellene szaladni a szobába, odaállni a kis asszony elé, mellé és a tekintetes urnak egy rettenetes szót mondani, amiben benne lenne az elvesztett szeretet minden szenvedésének fájdalma, hogy megszakadjon a tekintetes ur szíve... hogy megérezze, hogy az egyszobás lakásból elmegy valami, amit semmi meg nem adhat... hogy lássa, amint a kis asszonyka szíve egy kíméletlen szorítás alatt összeszorul és a sikoltó fájdalom szók mögött minden ölelés emléke jégkoporsóba hull... Ebben a pillanatban jött ki a tekintetes ur: Koós Tamás, Magas, szépnővést fiatalember. Csinos arcán keserű nézés marása...

Ő, Róza néni már érti azt a keserűséget... ez áll meg a boldogságát, ez a hegyes tüske, amit ki nem lehet huzni a szívből! Róza néni döbbenten nézett ebbe a keserűségbe, ebbe a tépő tengerbe, amibe minden holnap beleful, tudta, hogy ennek a neve: elégedetlenség!... Ő, valami széttepte a szív melegét már... Koós Tamás meglepetve nézett a mosónő fájdalomtól vonagló arcába...

Róza néni fojtogatta a szót: szíve minden érzésével, élete minden erejével akart beszélni... könyörgögni, átkozódni, sirni, kacagni... azt akarta, hogy ez a fiatalember most rögtön menjen vissza, be az egy, az egyetlen szobába és csókolja, gyógyítsa a bent zokogó kis asszony sebtét, amit az elfulladt sírás egyre mélyebbre mar...

De mire az a roppant könyörgés szóba ömölhetett volna, Koós Tamás már elment. Elment szegény, hogy soha se hallja meg Róza néni könyörgését, azt a csodálatos imát, amely arra kérte volna, hogy: csókolja meg a kis naccságát... de vigyázva, mert ilyenkor igen törekeny ám a szív!

Róza néni nekifeküdt a teknőnek! Ugy mosott, mintha a világot akarná fehérre mosni! Fehérre, mint az ő szenvedésektől kimosott szíve, ami csak vörög-dik már... Otthon az a morcos, goromba napszámos... a sötét, hideg veremszoba... hét elhagyott gyermek, piszkosak, rongyosak... van apjuk, anyjuk, aztán mégis árvák a szegények!... Verje meg az Isten! Eh, jobb lenne elmenni, vagy abbahagyni mindent, avval a vödör luggal kimosni, kiölni magát ebből a kómsz élethez! A szemé égett... ha a sok lug ki nem sajtolt volna már rég a könnyeket, akkor ő most sirna. De csak ég, ég a szemé... nincs már könny!

Jaj, Róza néni!... Róza néni nem nézett föl. Tudta, a kis naccsága fáját itt mellette. Nem tudott felnézni. Nem tud ő vigasztalni. Üres, kiégett a szíve. Már könnyezni se tud. Jaj, Róza néni, sírdogált a kis asszonyka, meg kell halni! Nincs énnekem már senkim! Jaj, de rettenetes, de csunya az élet!

Róza néni hallgatott. Nem kérdezett. Az asszonyka kétségbeesése azonban megrázta: Istenem, hát már itt tartanak?... ennyire vannak, hogy az élet már semmi!...

Ő, hogy meg kellett ezt érnem? Ő, kedves mamám, mennyire igazad volt! Azt mondta: várj még kis lányom! Várj, amíg Tamást előléptetik. Akkor lesz legalább annyitok, amennyi a legszükségesebbekre kell. Hiszen most egy nyomorúság lenne csak az életed! De én nem hallgattam rá. Ugy szerettem Tamást! Ő jó is volt eddig, de most kétségbeesett ő is! Azt mond-

ja: ketten csak elnyomorgunk, amíg eljön az előléptetés... de mi lesz a kicsivel?... az nem nyomoroghat!

Róza néni, felkapta a fejét: a kicsike?... hát így állanak?

A kis asszonyka elpirult. Csak most vette észre, hogy mit mondott el ennek az idegen asszonynak?... Hogy előárulta legszentebb titkát, legédesebb megrendülését: anyaságát. De nincs senkije! Az anyja haragszik ezért az ő nagy szegénységéért... Nincs más asszony körülötte csak ez a mosónő!

Róza néni már nem mosott, Meleg, testén át megátrései érzéssel nézte a kis asszonyt. Aki már szintén anya... Hirtelen másképp látta a saját anyaságát is... így, a másik asszony mellett jobb és közelebbi az ő anyasága is... felemelőbb! Ugy nézett a kis asszonyra, mint testvéjére. És most mindent akart róla tudni. Igen, szükségesnek érezte, hogy mindent tudjon, mert ez őt is érdekli... mintha a saját boldogsága függene attól, hogy ez a kis anya ne sírjon, ne szenvedjen!

Koós Tamásné, amint a nagy szót kimondta, fájdalmanak már semmi gátlása sem volt. Egész fájó kis szíve vérzett egyre jobban: én mindent, mindent elfitűnök Róza néni, lemondok minderről, lemondanék! De Tamás azt mondta, hogy ez most borzasztó lenne... a kicsike... hiszen az ebben a nyomorban elbusztulna!

Róza néni úgy érezte, hogy a szívet hasogatták. A kis didergő porontyait látta a hideg, sötét szobában... és különös erő kezdett érezni... Igen, ő azokért a kis didergő életékekért küzd, amit Koós Tamás nem akar elfogadni... Nem mer elfogadni! Mert ezt éri az asszonyka szavaiból...

A kis nagysága meg egyre jobban reszket, egyre jobban sírja fróztatós fájdalmát, amit anyja helyett ennek a szegény mosónőnek mond el, mert el kell mondania ennek az asszonynak, aki olyan szeretettel nézi őt, mintha anyja, vagy legalább is testvére lenne...

Róza néni felemelt kezét, amelyen elhalt fehér foltok felhők az élet kíméletlenségét: az eleven romlást... a gyilkos lug rága sebet... a holnap majd lehánul, meghalt hópehelyeit a dolgos kezének! Amint ő maga is meglátja testének e romlását, még erősebbnek érzi magát. Most már úgy érzi, hogy ő vigasztalni is tudná!... Hét kis életert marja őt ez az élet és tiszta szívvel érzi — hogy ő megálta a harcot!

Szava édes, meleg balzsam, hit: bízalom! Nekem is van kis naccsága, hét!

De ő nem akarja! Azt akarja, hogy ne legyen! Róza néni mosolyog. Mecsolya határtalan, rendit-

hetetlen: nem lehet azt nem akarni! Ha a szív termő, el kell azt fogadni. Az én szívem is meleg volt: hét virágot hozott. Most már nincs több, nem is lesz! Mert az én szívem már halott!

Koós né kitágult, végtelenre nyíló szemmel nézi a mosónőt. Érti a szavát, amely neki azt mondja, hogy az ő szíve már az első virágnál kellene, hogy ne teremjen, hogy meghaljon! Hirtelen megfogja a mosónő kezét: jaj, segítsen Róza néni! Mit tegyek? Az uram azt akarja, hogy orvoshoz menjek, hogy a szívem meghaljon!

Róza néni a melléhez engedi a reszkető, vergődő, segítségért esdő kis asszonytestvért. Sajgó, fájó kezeivel magához emelte, ölelte: hát ezért jött a keserűség?... hát emiatt szakad a szívek melege, hogy a harag átbuljon szurni, rombolni, mint a tüske!

A kis naccsága a mosónő forró mellén, a rendetlenül dobogó, zakatoló, el-cifulladó szíven, ezen az elhasznált szíven mintha erősödni kezdene: magának hét virága van Róza néni?... és én megöljem az enyémet?

Róza néni simogatja a síró kis asszony bársonycs, meleg haját. Ezt a szép, kedves fejet... ezt a virágba-boruló tavaszi fát! Aztán lassan mesélni kezd: éri a saját elmúlt tavaszát, minden szenvedését... Sirásra görbült szájjal, de egyre előbb, világítóbb szókat suttog: az én hajam is ilyen meleg volt, az én arcom is ilyen bársonyos, az én szívem is ilyen friss... Mindent odaadtam. Ha több lett volna, azt is odaadtam volna! Aztán elmúlt minden... És most egyszerre úgy érzem: visszakaptam mindent! A kis gyerekeimet érzem... és meg tudok bocsátani annak, aki minden szenvedésemet okozta... De ha a naccsága most mindent elvesztene?... Mi lenne akkor?... Én megsimogatom a kicsikém haját, a hamvas arcát, magamhoz ölelem a sebesen futó szívecskéket... Ő, szegény kis naccsága!

Koós né szeme szétvilágol a szavak alatt: Róza néni, én nem megyek orvoshoz! Aztán felemelkedik, a sírása is eláll: Róza néni, édes Róza néni... a szíve hallhatóan dobog, amint mondja: jöjjön, segítsen nekem, elmegyek innen! Csak egy kis csomagot viszek magammal, amit titokban készíteni kezdtem... És lefutott a szobába és a szekrény aljából előszedett két kis csipkeinget...

Róza néni döbbenten, halálra váltan, egy szörnyű boldogság ájulattal néz a két kis csipkeingre, ami fölött a kis naccsága arca fényeskedik... És nem tudta volna megkérdezni: hát aztán heva megy a naccsága avval a két kis csipkeinggel?!

A VIDÁM ISKOLA LÁTOGATÁS dr. SCHWARZWALD EUGÉNIÁNÁL

Dr. Schwarzwald Eugéniával régóta jóbarátságban vagyok. Barátságunk abból állt, hogy én, a *Neue Freie Presse*-ben rendszeren elolvastam a cikkeket. Ezek a cikkek nem csak okosak és kedvesek voltak, de valahogy szokatlanul megkapóan emberiek. Olykor más véleményen voltam, ilyenkor vitakoztam vele, de többnyire úgy gondolkoztam, mint ő.

Igy lassanként nagyon jóban lettünk. Barátságunk ideális és zavartalan volt. Én mindent megtudtam cikkeiből, ami mondanivalója számomra lehetett, ő viszont mit sem vettett azzal, hogy az én mondanivalóimat nem kellett meghallgatnia.

Igy nagyon meg voltunk mindketten elégedve, míg két év előtt eljött hozzánk Karin Michaelis, kinek dr. Schwarzwald „szintén” barátja.

— Gényt kellene meghívniok egy előadásra — mondta Karin Michaelis. — Sokkal különben beszél mint én. És olyan lelkesedéssel beszélt Génia előadói, pedagógiai és emberi kiválóságáról, hogy megirigyeltem tőle — Gényt.

Már nem értem be azzal, hogy ő ir és én olvasom, aztán én írok és ő nem olvassa. Látni akartam Gényt, hallani akartam Gényt.

Ennek folytán, mikor Bécsbe kerültem, egy napon meglátogattam.

A Wallnerstrassen levő iskolájába mentem, a „vidám iskola”, amiről az ősszel a Cobden-szövet-ségben előadást tartott.

A váróteremben velem szemben egy fiatal mama ül a kislányával. A kislány kissé megszeppenve ül a helyén, a mamája vigasztalja. Pont tizenegy óra-kor a folyócskát előzönlötte az osztályokból kitö-duló tömeg. Nevetésük, fecsegésük betöltötte a várószobát is. A kislány megszeppen arca felderült. — Itt így szabad lármáznia? — kérdezte boldogan. Ez volt az első benyomásom.

A második maga dr. Schwarzwald Eugénia, ennek az óriási ötemeleles háznak, amelyben ovoda, elemi, gimnázium, reálgimnázium és Frauenschule (a régi felsőbb lányiskola utóda) van, megalapítója, sokálg tulajdonosa és ma is lelke. De azért bejutni hozzá, beszélni vele, telefonhoz kapni, egyszerűbb, mint ha bármilyen naplopó nagyságával vagy fontoskodó kishivatalnokkal volna dolgunk.

Az iskolát szocializálta, az ma a tanároké és a szülőké. Barátai kívánságára tette, részben mert agyondolgozta magát benne, részben anyagilag nem

birta, mert a legkisebb panaszra elengedte a tandíjat és a végén a befolyt tandíjakból nem lehetett meggyőzni a kiadásokat, amiket aztán saját zsebéből kellett pótolnia.

Azért ma sincs egy perc ideje sem. Barátai reggelire mennek hozzá, ha élvezni akarják a társaságát. Ő szervezte meg az egész osztrák gyermeknyaralási akciót, a külföldi cseregyermekakciót, egész csomó egyéb jótékonyági ügyet vezet, ingyenes állás-közvetítéssel is foglalkozik. Őt percekint jön valaki, valami protekcióval vagy protekcióért. Állásnél-küli színészekkel ép úgy találkoznak nála, mint apó-lónót kereső betegekkel.

Dr. Schwarzwald mindegyikkel beszélget, sosem türelmetlen. Nagyszerű emberismerete, mindentlátó szeme van és egy-egy derűs megjegyzéssel megnyug-tatja, felvidítja a várakozókat.

— A telefonszám? Ahh, felírta? Nagyszerű, látom már maga okos fiú! Nem is hittem volna egy színészről!

— Halló, halló! Mint mond? Hogy az előbb át-kapcsolták a telefonomat? Igaza van, persze akkor hallózhatok én. Magából jó titkárnő válna, kedvesem, hogy ezt megfigyelte!

— Te kislány ott a sarokban, mit busulsz? Külön-ben ez korodall jár. Mind többé kevésbé morcos ar-cot vágtok. Vidám csak érettebb korban lesz az em-ber, mikor már semmi oka sincs rá!

Közben telefonál, ír, jegyez, mindenkit iparkodik úgy elhelyezni, hogy egymáshoz illő emberek kerül-jenek össze.

Akinek ő keres állást, az iparkodik megfelelni az ő kedvéért, akit ő ajánl valahová, azt már bizalom-mal fogadják.

Az iskolának mindegyiknek megvan a külön igazgatója, de azért minden ügyvel hozzá jönnek. Az ő vitalitása, csodás frissessége, aktivitása sugárzik át a tanárokra és tanítványokra. Mindegyikben benne él mint egy kis hajtómotor az a gondolat: Mit fog ehhez a Frau Doktor szólni!

Frau Doktor mindent meglát mindent méltányol és elismer. Öröm lehet mellette nála dolgozni.

— Hogy győzi ezt idegekkel? — kérdem, mikor tíz percen belül tizenkétszer zavarnak bennünket. Első percben nem érti. Idegek? Erre azt hiszem nem ért még rá gondolni. Aztán nevet.

— Istenem, — mondja — nem olyan jók mint az-

előtt, de csak más baj ne legyen.

— Én — mondom kétségbeesve — azt hiszem le-lőném a következőt, aki benyit.

— Igen — feleli komolyan — erre már én is gondoltam. De jöjjen, szöjkün meg inkább, hiszen maga egy is látni akarja az iskolát.

Karanténra vezet fel az ötödik emeletre. Az épületnek nagy lapos teteje van. Jó időben sokszor itt tartják meg a tanítást. Kilátás csupa háztető, semmi sincs ami a gyerekek figyelmét elvonhatná. Csak a Riesenrad látszik meg a templomtornyok, azok segítségével tájékoztatók meg a gyerekeket Bécsben tájékoztató. Este olykor csillagászatból van idefönt óra. Frau Doktor a nevelési elveiről beszél.

— A legnagyobb szabadság híve vagyok — mondja. — Nemes értelemben vett szabadság. »Eine edle Freiheit«. Látja, a nyáron valami husz fiuval és lánnyal voltam körülveve. Muzsikáltak, felolvastak, verseket mondtak, vitatkoztak, soha sem történt semmi, ami nem szép és nem helyes. Pedig mindnek meg volt a társaságban a maga kis szerelme. A levegő enyhén erotizált volt, de csak annyira, hogy senki se unatkozott, hanem boldog legyen, hogy köztünk lehet.

— Sokszor módjokban állt volna kettesben sétálni menni, de inkább velünk maradtak. Sokszor magukra hagytam őket. Ha visszajöttem, ugyanugy mulatoztak együtt — soha nem találtam félrevonuló párocskákat.

Megkockáztattam ellenvetést. Az én tapasztalataimra hivatkoztam, mikor ilyen szabadon együttmulatozó gyerekeket láttam becsipni, láttam társasjáték ürügye alatt csokolózni és nem épen épületes témákról sugdosni.

— Egy olyan atmoszféra — mondotta dr. Schwarzwald — ahol husz éven aluli embereknek alkoholt adnak, elképzelhetetlen számomra. Ha nálam gyerekek vannak akkor az asztalon egy nagy csokor virág áll, valami édesség, gyümölcs és annak aki megszomjazik, tea, Gail és pikáns ételek és egyáltalán a jólakottság és az alkohol termelék ki, azt a tuftűtött érzéki hangulatot, amire az előadott, dolgozó, vagy idősebb, blazirtabb embernek olykor szüksége lehet és ezt az igényét, ha nem akarunk puritánok lenni, ismerjük el, de husz éven aluli embernek, erre még nincs szüksége. Annak éjjel, tánc közben, ugyanazt a nagy, tiszta, jókedvet kell éreznie, amit hajnalban érezne, egy harmatos mezőn. Nem szabad, hogy az »másfajta« jókedvi legyen.

— Ezek a középiskolák — magyarázza, ahogy lefelé megyünk. — Ne menjünk be, ezek már nagyok, unalmasak. Mire egészen megnőnek, egészen unalmasak lesznek. Nem szeretem a felnőtteket. Maga nem egészen felnőtt — teszi hozzá vigasztalóan — maga egy kicsit bakfis.

Nem tudom mit mondjak, erre a kétesértékű bókora, de Frau Doktor befejezi a mondatot: *Én is, de ne mondja meg senkinek.* És nevetve rázza meg rövid, ősz haját. E percben ráismerem régi barátinómra, Géniára. Most épen olyan, amilyennek elképzeltem ottthon, a cikkei olvasása közben.

— De örülök, hogy eljöttem — csuszik ki a számomra.

Leérünk az elemi iskolához. A tanításnak épen vége, de azért bemegyünk. A polcokon mindenféle a kis tanulók kézimunkái. Viaszplasztikák, rajzok, faragások. A kézügyességre nagy súlyt helyeznek. Bámulatosan ügyes dolgokat csinálnak. Papírból kivágott szilhuettek, kitéből mintázott állatok. Az embert elfogja az irigység, hogy ezek a gyerekek így »játszhatnak« óra alatt. Nekünk, mikor okkorak voltunk, karban kellett tartani a kezünket.

A tanító asztalán — nagyképűség volna — ugy érzem — az asztal katedrának nevezni — az asztal sarkán, egy miniatűr hirdetősi oszlop áll. Három arasz magas lehet színben és formában tökéletesen olyan, mint azok, amiket a bécsi utcán látunk.

— Mindenki felragasztja a mondanivalóját — magyarázza Frau Doktor.

A kisa oszlop tele van, kék, zöld, piros cédulákkal. *Ki látta a radiomat? Stephen Roeder VI. pad.* A másik: *Ki tud nekem amerikai bélyeget szerezni? Hans Kruse V. pad.* Vagy: *Adnék egy piros ceruzát egy közönségesért.*

De vannak a hirdetések között olyanok is, melyeknek semmi mondanivalójuk, csak a ragasztás szenvedélyéért ragasztották a kis emberek: *Ma van az első iskolnap!* A másik: *Jaj de kár, hogy vége a vakációnak!!!* Ezzel szemben az ellenvelemény: *Jaj de jó, kezdődik az iskola!!!*

Másnap mindent lemosnak vagy átragasztanak. Átmegegyünk az elemibe, az úgynevezett *Montessori* iskolába. Csinos fiatal ovónők foglalkoznak a gyerekekkel. Az asztal óhéhoz van tartva, valóságos *Höfcherke* és a hét törpe, mese illusztrációja. Szinte hallom a dadám hangját: ... hét picike tányér, hét picike kés... hét picike szék... Minden, minden picike. Liliputország. Edények, butorok, takarítóeszközök. A kis liliputi nép nem játszik itt, komoly munkát végez: megtanulja élni az életet.

Rögzül jönnek, áttöltönek. Az uccai ruhát felakasztják, a cipőt megtisztítják, aztán takarítanak. Picel lapát, picel seprű. A lapát persze fíres marad, mert hiszen titokban kitakarították már ezt a szobát — a nagyok.

Aztán teríteni a reggelizet. Mindennap másik kettő tölti be a kávé. Utána lerakni, elmosogatni, eltörölni, elrakni az edényeket.

Mindéz sokkal mulatságosabb, mint csöm-csöm gyűrűt látszan. De ha az ember ilyen szorgalmasan »dolgozott« akkor utána megint jól esik a csöm-csöm gyűrű is. Még az ebéd utáni alvás is jól esik a tiszta gyékényen, pedig otthon mennyi sírás van miatta! És húst elvágni, a főbbekkel egyszerre elkészülni, szépen fogni a villát, csupa olyan vívmány, ami otthon unalmas és fárasztó és itt mulatságos.

Mikor belépünk, épen tornaóra van. Egyik ifju tanító a zongoránál ül, a másik magyarázza: Mi most fák vagyunk, a karjaink az ágak. Jobban, jobban, juj micsoda vihar! Földig hajolnak az ágak!

Aztán: Mi most békák vagyunk. Hogy csinálnak a békák?

Egy kis ujjonc félve kuporog a sarokban. — Te mért nem játszol? — kérdezzük. Nem felel de kitérült szemekkel nézi a többi. A békáknak még ellentáll, de mire a lovacskák galoppoznak, nem bírja tovább. Szégyenlős pillantást vet ránk és mikor megnyugszik, hogy senki sem figyeli, hirtelen beáll a sorba.

a sorba.

Megtudom, hogy az ovoda kosztját, a Frauenschule főzőiskolájában főzik. Így az ovoda megbízható jó ételt kap és a nagylányok főzőambicóját is fokozzák.

Mire visszaérünk az irodába, hatan várnak. — Jöjjen kicsit holnap reggel a lakásomra, ha nyugodtan akar beszélgetni velem, ma... hiszen látja.

Másnap, büszkén a meghívásra és tele várakozással csengetek be a Josephstädterstrasse-i ház udvarán álló villába.

Negyed órán belül négyszer szól a telefon és három vendég jön. Dr. Schwarzwaldné mentegetőzve mosolyog. — Talán holnap... — mondja minden meggyőződés nélkül. — Holnap, itt lesz még?

— Talán holnap... mondom én is, de érzem hogy egyikünk sem gondolja komolyan és hogy beszélgetéseinket hosszú időre visszahelyezzük a régi, kipróbált keretek közé: Ő elmondja moudanivalóját a *Presse*-ben, vagy a *Vossische Zeitung*-ban, én itthon, magamban, felelgetek rá és ebben legalább nem zavar bennünket senki

Lucia.

TERE-FERE

Portré Dantonról. A nagy francia forradalom érdekében s még mindig rejtélyes alakjáról, Dantonról portrét irt Marcel *Boulangier*, aki új világításba helyezi a rémuralomnak ezt a hőstét.

Danton polgártárs — írja — mindig szemérmetlen volt. Pénzt mindenkitől egyformán elfogadott, Angliától és az orleansi hercegtől éppugy, mint az udvartól, mely állandóan sakkban tartotta. Elárulta barátjait, ellenségeit, a lehető legnagyobb közönnyel és kedélyességel.

— A forradalomban — mondotta — minden meg van engedve.

De az, hogy mindenkitől pénzt csikart ki, hogy a miniszterségét is pénzszerzésre fordította, hogy a legaltasabb népbolondítás eszközeivel élt, nem akadályozta meg abban, hogy igazi hazafi legyen. 1792-ben ez a behemót-termetű, testes, cyklops valóban megmentette Franciaországot. Kövér szívében két forró szeretet lakozott: szerette a családját s szerette hazáját is. Ha valaki ezt kétségbevonta, rendkívüli megértődött.

Értett ahhoz, hogy a tömeget fanatizálja s háborúságot öntsön a legpuhábbakba is, amint ravasz tárgyalásával érte el azt is, hogy a porosz király a valmi csata után visszavonuljon.

1792 augusztusában a néptribun ezt kiáltotta oda a megrettent girondistáknak:

— Idehívtam hetvenesztendő édesanyámat, idehívtam a két fiamat is... Mielőtt a poroszok bevonulnak Párisba, azt akarom, hogy a családom is elpusztuljon. Azt akarom, hogy ebben a pillanatban huszezer fátyla gnyítsa föl Páris s Franciaország fővárosa egyetlen pörnyehalomná roskadjon.

Danton emlékoszlopára azt a mondatot kellene vésní, melyet 1793 december 23-án mondott a jukobinuskoknak:

— Az ellenség kapuinknál áll és mi egymást faljuk? Vajjon ez a szócata megöl-e csak egyetlen porost is?

Szinte természetes, hogy ez az ember, akiben anynyi ellentmondás volt, anynyi magasztos erény és anynyi aljas bűn, a vérpádon halt meg.

*

Skót atyafiak. A skótoknak Angliában az a hírük, hogy ők a világ legszegényebb emberei. Erről állandóan adomák kéringenek.

Ime néhány legújabb történet: Egy utas Abeldenebe érkezik. Bemegy egy trafikba képeslevelezőlapot vásárol az Union Streetről. Két képeslevelezőlapot tesznek elője. Az egyiket az Union Street teljesen elhagyott. Alatta ez a felírás: — Az Union Street, amikor az utcán gyűjtenek jótékony célra.

A másik képeslevelezőlapon az Union Streeten óriási tömeg látható. Alatta ez a felírás:

— Az Union Street, amikor házról házra járnak a perselyekkel, könyöradományokért...

*

Egy fiatalember heszik a Doe nevű folyóba. Valami derék ember a vízbe veti magát, hogy kimentse a fuldókló áldozatot. A fiut szerencsésen ki is huzza. De a fiu apja haragtól vörösen támad az életmentőre:

— Maga mentette ki a fiam?
— Igen — rebegi az életmentő.
— Hova tette a kalapiját? — ordít az apa...

*

Egy aberdeeri lakos egy sterlinget ígér a jó uszónak, hogyha kihuzza a folyóból habokkal küzdő gyermekét. Az uszó nem habozik kimentni a gyermeket s mikor a tömeg örömujiangással készönti, a hálás apa átnyújt neki egy — félsterlinget. Ezt mordja:

— A gyermekem — félholt!

Kutyánap. Angliában kutyánapot tartanak. A sajtó ugy foglalkozik ezzel, mint egy jelentős társadalmi eseménnyel. Minden város, község, helység, szövetség s ebvédő-egyesület azon buzzgólkodik, hogy az embernek ezt a leghűségesebb barátját méltóan ünnepeljék és a közönséget fölvilágosítsák arról, mivel tartozik a kutyának.

Londonban egyik előadás után a másikat tartják. Mindogyiknek tárgya a kutya: a kutya érdemeinek méltatása.

Kioktatják a hallgatóságot, hogyan kell bántani a kutyával, hogyan kell táplálni, hogyan kell nevelni, hogyan kell az ember igazi barátjává tenni. Külön foglalkoznak a kopókkal, a házörző ebekkel s azokkal a kutyákkal is, melyek Londonban a tejskocsiakat huzzák.

Egy nagy kutyakiállítás rendeznek, melynek gyakorlati célja van. Élő példákon akarják bebizonyítani a közönségnek, milyen kedves állat ez s mennyi hállával tartozunk neki. Az angoloknak az állatok iránt való gyöngédsége közmondásos.

Másrészt a kutyahétet küzdenek az előítéletek ellen is, melyek a kutyáról elterjedtek. Lelkes beszédekben cáfolják a szónokok azt, mintha a kutya veszedelmes állat volna. Emberséges bánásmódot követelnek a kóbor, bitangoló kutyák számára is.

— Ha a kutyával jól bánunk — szól egy szónok — akkor hűséges, engedelmes, hálás. Sohasem szabad felednünk, milyen óriási szolgálatot tesznek a szentber-náthegyi-, a rendőr-kutyák s azok a kutyák, melyek a vízbefulladókát mentik ki.

A kutyahétnek nagy a sikere. Ezeket a beszédeket a lelkes hallgatóság megtapsolja.

*

Mesterséges gyémánt. W. Willard *Hersheynek*, az angol tudósnak végre sikerült a laboratóriumában mesterséges gyémántokat készíteni.

Erre vonatkozólag a múltban már történtek kísérletek. *Moissan*, a francia már készített mesterséges gyémántot. Az ő kezdeményezését folytatja angol kártársa, befejezve azt, amit *Moissan* kezdett.

Miután a gyártási módszer finomodott és tökéletesedett, nemcsak apró gyémántokat kapott, melyek majdnem értéktelenek, hanem olyan nagy darab gyémántokat, melyek a gyémántpiacon is értéket jelentenek.

Hogy készül hát a mesterséges gyémánt? Egy magas hőfoku villamos kályhába betett *Hershey* szonot, ércérmelékkel, ezt fehér izzásig hevítette, aztán nagyon hideg, sós folyadékba helyezte, ahol megkeményedett. Itt újra vegyileg kezelte a meg-hidegült tömeget. Erre a gyémánt kikristályosodott.

— Kétségtelen — nyilatkozik a tudós — hogy azok a gyémántok, melyeket én készítettem, a legnagyobb mesterséges gyémántok. Csak elvi jelentősége van a kísérletezőcsemnek. Bebizonyítottam, hogy a mesterséges gyémánt nem álom, nem ábránd s még vagyok győződve, hogy pusztán a technika haladásától függ, mennyi és milyen nagy gyémántot készíthetünk majd a jövőben...

*

Keresztül a legszegényebb ember! Bronnikewben nemrégiben meghalt a leggazdagabb hirtokos egy *Foersten* nevezetű ember, aki végrendeletében egész vagyonát, — mely körülbelül harmincmillió dínárt tesz ki a mi pénzünkben, — a községnek hagyta. azzal hogy a »legszegényebb embernek nyultsák át«

A község igazán zavarba jutott, mikor a testamentum végrehajtására került a sor. El kellett döntenie, vajjon ki is a község legszegényebb embere, aki a végrendelet szerint ezáltal a község leggazdagabb emberévé lesz?

Erre a célra bizottságot neveztek ki. Az puhatóldozott, vizsgálódott, érdeklődött. Természetesen

egymásután bukkantak föl a különböző jelöltek.

Nyiszlett, sápadt, kopott, nyavalyás emberek adták egymásnak a kilincset a községházán. Valóság-gal versengtek, hogy ki rongyosabb, mintegy kirakata-ba tették szakadt ruhájukat, beteges arcsmintéket.

A bizottság a gazdagság zavarában volt. Eleinte nem tudott dönteni. Nyoc napig tépelődött, míg választása egy földhözragadt juhászra esett. Settel Pálra, aki legméltebb volt az örökségre; a legszegényebb volt, tehát érdemekben leggazdagabb.

Settel gyermekkorától kezdve nélkülözött, szenvedett, soha egy fillér bért nem kapott, csak emlyalót. Többnyire kukoricapempét evett, vizet ivott. Lakása nem volt, a pusztai földön aludt, leveles gallyakkal takarózott.

A legendás örökség természetesen kissé megkötyagosította.

A kíváncsiak ama kérdésére, hogy mire fogja felhasználni a tenger pénzt, Settel azt felelte, hogy ezután "igazi ur" módjára öljt élni.

Azonnal vásárolt magának egy vászoninget, néhány kemény gallért, egy kis házacskát, kértel.

Sőt talált magának egy — feleséget is.

*

Orosz futár. Vladimir Zentinnoff a *Revue Heptomadaire*-ben leírja, milyen rettenetes állapotban vannak Oroszországban az elhagyatott gyermekek.

— Ezek a gyermekek — szól a cikk — éhesek, rongyosak, cafatosak. Kiseb-nagyobb csoportokban kóborolnak a nagy városok utcáin, különösen Moszkvában. Olyanok, mint a kis vadállatok, melyek prédára lesnek. Falkában egyesülnek, alamizsnát kinyomálnak, de a szomorú, kihalt külvárosokban készek megtámadni a járókéleket is. Lakásuk, ágyuk nincsen. Homályos raktárakban, pincékben alusznak, elhagyatott házak romjain vagy azokban a szűkekben töltek az éjszakát, ahol aszfaltot olvasztanak s a kemencék mellett melegsznek. Valóságos bűnözők ezek, akik mindenre kaphatók. Elcsenik a kofák állásáról a burgonyát, társulnak idősebb emberekkel, sokan részegesek, kokainnal, morfiummal élnek. Mindenesetre hozzátartozik ez a mai Oroszország képéhez.

*

Fellner Artur, aki most tért vissza Oroszországból, az ottani iskolarendszerrel foglalkozik. A gyermekeket a szovjet hat-hétéves korukban már szervezethez külszerítik, amely elnököt választ magának. Így keletkeznek mindenütt a "gyermekközösségek". A vezetőnek az az elve, hogy a gyermekeket minden áron ki kell vonni a család köréből, a családot meg kell semmisíteni. Tizenkét esztendőskorában az orosz gyermekeket eltávolítják az anyától. A gyermek lakásáról, életmódjáról az állam gondoskodik. Nem él többé a szüleivel, minden kapcsolat megszakad közöttük. Különösen ügyel a kormány arra, hogy kivonja őket olyan szűlők befolyása alól, akik még mindig a polgári elveknek hódolnak.

— Egy kommunista — írja Fellner — bizonyos örömlüfényekkel mesélte, hogy csapta be fia a nagyanyját, aki egy szentkép előtt szokott imádkozni. A szentkép helyébe Lenin arcaképet ragasztotta s malatott az öregasszonyon, aki hályogos szemével nem látta a turpisságot és így Leninhez intézte imáját.

*

A legöregebb repülő. Claren E. Chamberlain, a híres repülő, aki két esztendővel ezelőtt Amerikából Németországba repült, az alábbi érdekes nyilatkozatot tette:

— Az én becsüvényem az, hogy a legöregebb repülő legyek, nem pedig az, hogy büvészműtatványokat végezzek a levegőben.

Egyébként kifejti, a repülőiparnak arra kell törekednie, hogy olyan gépeket gyártson, melyek legnagyobb biztonságot nyújtják az utasoknak. Ezért a célért fel kell áldozni a gyorsaságot is. A repülőgépek szerencsétlenségét nem lehet megelőzni, mert mindig vannak az oka olyasmik, amit könnyű szerelmeg lehetett volna szüntetni. Ötven százalékát a katasztrófának a pilóták tapasztalatatlansága vagy öngyilkos hanyagsága okozza; a másik ötven százalékuk a gépek hiányos megismeréséből származik.

— A repülőeknek — mondja — oda kell hatniok, hogy a gyárosok olyan gépeket készítsenek, melyek pontosan működnek, sohasé hagyják ki a sebességük közepes is, olyan módon tudjanak leszállni, akár az ejtőernyő. Úgy látom, hogy a mai gyárosok elsősorban erre törekvesnek. Ami a pilótákat illeti, abba kell hagyniok mindenféle személyszerzést, mely kezdetben talán lelkesítően hathatott az emberekre, de ma már unalmas és céltalan is. Keressük minden téren a legnagyobb biztonságot: ez a jelszavam. Élni akarok, hogy a legöregebb repülő legyek. Ha mindnyáján így gondolkozunk mi repülők, akkor a közönségben bizalom chred és a repülés egyre népszerűbbé válik.

*

A szesz. Nincs a világon egyetlenegy betegség is, melynek jó lenne a szesz — írja a *Worldban* Edward Kelly, a jeles angol orvos. Annakelotte azt hitték, hogy a szesz serkenti, ösztönözi, erősíti szervezetünket. Ez szemérszedett hazugság. Ujabb vizsgálatok kiderítették, hogy a szesz mind testiünkre, mind szellemünkre rokkantólag hat.

Nem ad erőt, csak az erő káprázatát, hamis, érzéket. Egy gépiró, akinek irássebességét pontosan ellenőrizték, munka előtt szeszt ivott. Irássebessége fokozatosan kisebbedett. Ezt tapasztaljuk a tenniszjátékosoknál is. Az, aki játék előtt csak egy pohár sört is iszik, sokat veszít ügyességéből, beidegzése hiányossá válik. Hasonló tapasztalunk a hegymászóknál, gépészeknél, sofőröknél is.

Szellemünkre is nyomasztólag hat mindenféle szesz. Nagyatyaink idején az orvosoktak az volt a rögeszméjük, hogy a betegeknek helyes egy kevés

szeszt adni. A tévhitet az újabb orvostudomány megcáfolja. A szesz egyáltalában nem erősíti a szívet. Hájdan a kigyómáras ellen pálinkát itattak a sebesültek. Ez is tévedés volt. A pálinka a szervezet ellenállóképeségét csökkenti.

Angol statisztikák mutatják ki, hogy a szesznek meg mérscélt élvezete is három-négy évvel megkurítja az életet. Északamerika kórházaiiban már a betegeknek se rendelnek szeszt.

Amint láthatjuk, a szesznek »nagyon rossz sajtoja van«.

Autószerencsétlenség a dauvillei országúton

Tanulságos történet az alvó hölgyről, a Rolls-Royceról és a hidegvérü angolról

Alábbi történetet főleg az autobilistákat fogja érdekelni. Olyanokat, akik maguk vezetik a gépkéket, vagy akiknek sofőrjök van; azokat, akik taxiba ülnek, akik elhatározták, hogy autót vásárolnak, végül mindazokat, akik szeretnék, ha volna kocsijuk. Miután az érdeklődési kör rádiusát oly hosszúra vontam meg, hogy a körbe az olvasóknak akkora hányada fér bele, mely kimeríti még egy átlag szerelmi történet különbözőségének szálakát is, el fogom mondani az alábbiakat úgy, ahogy azt egy barátomtól hallottam.

A barátom szintén autobilista. Abból a fajtából, mely maga vezeti a kocsiját. A történet ugyancsak vele esett meg, illetőleg tanja, tehát nem cselekvő személye volt az eseményeknek egy délután, a múlt nyáron, a Dauville—párisi országúton. Ez az út Franciaország, sőt egész Európa egyik legkülönb országútja s csak abban különbözik az amerikai *Boston Post Road*-tól és a *Lincoln Highway*-tól, hogy valamivel keskenyebb, nincs világméretű világító s hogy lényegesen rövidebb. A *Lincoln Highway* például Newyorkot San Franciscóval köti össze. Ettől eltekintve igen különböző országút, többek közt azért is, mert Dauvilleben lövcsény is van és a párisiak a versenyekre autót szeretnek járni.

Most pedig átadom a szót a barátomnak.

— Dauvilleből jövök haza Párisba. Délután két óra felé indultam, vágysis, ha minden rendben megy, két-három óra tájban este már a párisi lakásom előtt is vagyok. Előtte az országúton egy Citroën haladt, a cserélőgár modellnél egyvel jobb kvalitás, egy férfi és egy nő ült benne. Negyvenötven átlaggal mentek, ez a tempó nekem is megfelelt, beállítottam magam lassúbbra mértes távolságra mögöttük és annál maradtam. Nem volt por, semmi okom sem volt, hogy előjük kerüljek. A távolban egyszerre feltűnik két sebesen mögöttes pont: két kocsi. Amikor megpillantottam őket már nem is voltak nagyon messze, mert az út arra kissé kanyargós és fákka szegélyezett. Egy-kettőre a közelünkbe értek, már azt is konstataáltam, hogy az elől jövő gép *Lorraine-Dietrich*, míg mögötte egy nagy csukott *Renault* iékszik, kétüléses cabriolet. A *Lorraine-Dietrich* is csukott kocsi volt és az ablakai fel voltak huzva. A *Renault* irtoztatos — legalább százöt kilométeres-sebességgel közlekedett, míg a *Lorraine-Dietrich* megelégedett nyolcvanval. Az autóstia insztktem azt sugta, hogy itt veszedelem lóg a levegőben; hirtelen lelassítottam, majd megálltam és figyeltem a másodpercek alatt lejátszódó eseményeket.

— A százléssel haladó *Renault* elébe vágott a *Lorraine-Dietrich*nek, csak hogy nem balra előzött, mint ahogy kellett volna, hanem jobbra. Ettől a szabálytalanságtól a *Lorraine-Dietrich* balra rémül, elveszté a fejét és neki megy a Citroënnek, mely mögött én maradtam. Letépt a Citroën jobb kerekét, sárhányóját, lámpáját, miközben eltört a saját tengelyét, két első kerekét. *Renault* megcsuszlik, neki megy egy fának és darabokra török. Én erre nekirugaszkodtam és a helyszínen termek.

— Mind a három kocsiiban ketten-ketten ültek. Egy-egy férfi és nő. A Citroën-beli nő a helyén maradt, az arca vértett és úgy visított, mint egy macska, melynek az ajtó becsippte a farkát. A csukott *Lorraine-Dietrich*-ben a nő a hátsó ülésen aludt, az összeültköző pillanatában felvágódott a kocsi fedézetéhez, megharapta a nyelvét és, mint utóbb kislült, belső sérüléseket szenvedett. Amikor benéztem az ablakon a törtött üvegeserepek közt, ájultan feküdt az ülésen, fejével lefelé. A *Renault* hölgye járt a legszerencsésében. A gép, amint neki ment a fának, folsot kapott, oldalra billent és a nőt kivágta magából. A nyitott ablakon keresztül egy szállóval kirepült, megfordult a levegőben, a hátára esett az árok közepébe, melyben még volt másfél ujni a tegnapi esőből. Egyébként sértetlenül uszta meg a balosetet, ami csak utóbb derült ki, mert amikor megpillantottam, ájultan feküdt a posolyában egy pasztelkék cröpp *Georgette* tea gownban. A három férlinek ellenben semmi baja sem esett. Én magam, kissé megvadtva, ide-oda szaladgáltam és nem tudtam, hogy mihez fogjak, melyik nőn segítsek. A *Renault* tulajdonosa a gépet nézte a fa tövében és olyan rezignálton állt ott, mint *Marius Carthago* romjai előtt. Elveszthette a cselekvőképességét, a nőt a sárban hagyta és csak nézett. Magam is megálltam egy pillanatra sajnálkozni és majdnem levettem a kalapomat, mint egy halott előtt. Szép gép lehetett egész korában, látszott rajta, hogy vadonat új, legfeljebb kéthete volt üzemben.

— A másik kettő felé fordultam. A *Lorraine-Dietrich*

és a Citroën, miután leszálltak kocsijuk roncsairól, bemutatkoztak, mindkettő noteszt vett elő, bediktálták egymás címét, formális jegyzőkönyvet vettek föl a balesetről, megállapították, hogy mindennek a *Renault* volt az oka, kölcsönösen aláírták egymás jegyzetét, újból kezert fogtak, aztán a Citroën a sivalkódó nőhöz indult, míg a *Lorraine-Dietrich* a segítségemre sietett: én közben rájöttem, hogy a *Lorraine-Dietrich* hölgynek van a legnagyobb szüksége segítő kézre és elkezdtem cibálni szegényt kifelé a kocsiból. Orfíttem, mikor a férfi megérkezett, ugyanis nem volt könnyű munka, amibe belefogtam, a nő meglehetősen kövér volt és a megharapott nyelve vértett. Aggódtam miatta, a másik kettő miatt is, mert az én kocsim mindössze kétüléses, azon pedig bajosan tudok egyedül elszállítani három sebesülte.

— Egyszerre tölkölési hallunk messziről, olyan mély, előkelő hangot, ami tulnyomólag azokból a nagy, háromszázezer frankos, sofőrös autobilistákból szokott kijönni. Csakhamar feltűnik egy fekete motorariztkratá óriás, egy *Rolls-Royce*, már messziről látom rajta az ovális fehér táblát a két betűvel, G. B. Great Britain — tehát angol tulajdonos kocsija. A *Rolls-Royce* hozzánk ér, megáll, egyetlen utasa néz, jobbra balra, pléh arccal mérlegeli az eseményeket, látom rajta, hogy gondolkodik, majd rájön arra, hogy mi történt. Hallom, amint odaszól a sofőrnek.

— *Go ahead James, speed her up.*

— James bekapcsol és már nincsenek is ott. Az utas hátra se nézett.

— A többi már kevésbé érdekes. A férjekkel megbeszéltük, hogy én előre iramodom s a legközelebbi garagéből segítséget küldök. Tíz nyolc kilométernyire kis városba értem, ahol nemesak garaget, hanem orvost is találtam. — Ez az egész.

— S a tanulság? A pont?

— Én hármat találtam. Először is az ember esős időben, sőt tegnapi eső után se menjen ötven kilométernél nagyobb sebességgel. Másodszor csukott kocsi ne járjon turára, különösen ne tegye azt leeresztett üvegablakok mellett. Ha födelet akar maga fölé és átlátszó oldalakat, használjon celuloidot üveg helyett, végül, ami a legfontosabb, csukott autóban sose aludjunk.

Én egyéb pontokat is találtam a történetben, de a barátom csak ezeket látta, mert ő elsősorban autobilista, aki maga vezeti a gépet s ilyenkor mindent a motorember látószögéből néz.

Weidinger Dezső.

Mindent, amit keres megtalálja az új illusztrált házikönyvben,

melyet a 32 év óta fennálló, leg-
jobb hírnevű Suttner világcég
ingyen és bérmentve

küld Önnek, ha azért ír neki
A leghasznosabb új találmányokat,
közszükségleti cikkeket, házi és ru-
házzati tárgyakat, hangszereket, be-
retválo készületeket, ollókat, szer-
számokat, fehérneműt, ruhát, cipőt,
játékszereket, stb. nem vesz

**sehol sem oly olcsón
és amellet oly jól**

mint a Suttnernél és amellet nem
kockáztat semmit, mert a nem
megfelelőt kieseréli vagy a pénzt visszaadja. A
rendkívül nagy forgalom lehetővé teszi, hogy a
Suttner cég

minden árut olcsón

adjon és amellet a legkiválóbb minőségben
Kérje tehát levelezőlapra a legújabb, nagy képes
házikönyvet a

H. SUTTNER CÉGTŐL LJUBLJANA, 976.

A JUNIPER sósorszesz, zöld borókakivonat, minden sósorszesz hatását felülmúlja. Kapható gyógyszerárakban drogériákban, fűszerüzletekben. Postai szétküldés: B L U M gyógyszerár, Subotica, Főpostával szemben

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

L. M. 1. Istentiszteleteknek magánházakban való megtartása semmiesetre sem büntetendő cselekmény. Ehhez minden zsidónak joga van. Ha az ilyen istentiszteletek rendszeressé válnának és mintegy külön hitközségi szervezet jellemevel bírnának, a hitközségnek joga van ez ellen tiltakozni és azok megtartását betiltani közgazgatási úton. Bünyádi eljárásra azonban ez akkor sem szolgáltatathatna alapul. Külön hitközség alakítását a törvény 5. §-a megengedi, de csak akkor, ha a különválni akarók bebizonyítják, hogy az új hitközség alapítása tisztán vallási okokból történik. (Orthodox és neolog irányzat.) Ebben az esetben legalább husz teljeskorú és önálló hitközségi tagnak kell ezt kérnie és igazolniuk kell, hogy az új hitközség megszervezésére, a szükséges alkalmazottak ellátására és az intézmények fenntartására elegendő fedezetük van. A határozatot a hitközség szövetségének javaslatára az igazságügyminiszter hozza meg. A kilépő tagok még öt évig tartoznak a régi hitközségnek is adót fizetni és pedig abban az összegben, amellyel kilépésük évében megadótatva voltak.

Tízoltó, Senta. Ha Ön hat évig és négy hónapig egyfolytában tag volt és alkalmaztatásából kilépett, kilépése után négy nap múlva passzív jog alapján jár Önnek minden betegsége révén felmerült segélyezés

R. R. A pénzügyi törvény 15. §-a alapján adófizetésnél a 20 százalékos koronabónuszt az adófizetéstől vagy leszármazottaitól teljes értékben, oldalági rekongtól 50 százalékos értékben fogadják el. Pénzügyi természetű büntetéseknél a bonokat teljes összegben fogadják el, tekintet nélkül arra, hogy milyen névre szólnak.

Trif, Karlovec. Jókívánságait hálásan köszönjük és mi is minden jót kívánunk Önnek. 2. Több ilyen könyv van, könyvosztályunkban bármelyiket megkaphatja.

Vondóglós, Bezdán. Az van ki, aki a belát bemondja.

B. K., Bácskogradiste. A kért pénznek megfelelő muzeumi értéke van, forgalmi értéke egyáltalán nincs.

B. F., Szatárkanizsa. Ugy tudjuk, hogy igaz.

T. Gy. Születési és illetőségi bizonyítvány kell.

T. G. Az 1898. évi 21. t. c. intézkedi a nyilvános betegápolási költségek fedezéséről és ennek 6. §-a kimondja, hogy a szolgálatban levő cselédeknek betegápolási költsége a betegápoló, illetve most a munkás- és balosztítópénztár által fedezendő. A 7. § elrendeli, hogy a fizetési kötelezettek szegénysége esetén a szülők és hágyazulók felelősek, a bujakorban és trachomában szenvedő betegeket kivéve. Az Ön fizetési kötelezettsége tehát attól függ, hogy a leánya mint házi cseléd volt-e valahol alkalmazásban és ha nem, akkor attól, hogy milyen betegségeben szenvedett.

K. Gy. A távollévő gondnok nem volt jogosult a gondnokolt házat eladni, még akkor sem, ha az eladásához az árvaszék hozzá is járult. Ezért az ügylet érvénytelennek tartjuk és mint ilyet, hatálytalaníthatónak. Ha tehát az új tulajdosn ellen eredeti érvénytelenség lapján pert indít, ezt a pert fel lehet jegyezni a telekkönyvben és remény van arra, hogy a ház visszakerül az eltűnt atyja nevére. A háboruban eltűntek holtá nyilvánítására a moratóriumrendelet egy olcsóbb és egyszerűbb eljárást statuált. Menjen be az illetékes járásbírószághoz, ahol szóbeli kérelemre jegyzőkönyvet kell felvenni és az eljárást lefolytatni. Az ügylet érvénytelenítése végett forduljon ügyvédhez, aki vonja perbe az árvaszékot is, mert az is felelős az okozott kárért, ha az ügylet nem lehet az örökösök károsodása nélkül hatálytalanítani.

Pharmacia. Véleményünk szerint az adószedő köteles az adófizető rendelkezése szerint eljárni és respektálni azt az utasítást, hogy oda könyvelje az adót, ahova azt az adózó fizetni akarja. Tudjuk azt is, hogy ezt az adószedő nem respektálja, mert az intern szabály az, hogy a lefizetett adó kétharmadrésze állami, egyharmadrésze pedig közszégi adóra könyvelendő. Amde ez a szabály csak arra az esetre szól, ha a fizető nem ad határozott utasítást a lefizetett pénz hovatartozásáról, ellenben ha a fizető azt mondja, hogy én az egész összegét állami adóra akarom fordítani, akkor az adószedő nem járhat el azok szerint a szabályok szerint, amelyek csak arra az esetre szólnak, amikor a fél nem ad határozott utasítást. Érdemes volna az esetet bejelenteni a bányai pénzügyigazgatásnak és attól határozatot provokálni.

Csesztoregi kislány. Szives érdeklődését köszöni a szerkesztőség.

Geruza, Indija. Nagy érdeklődéssel olvastuk terjedelmes levelét s arra kérjük, hogy a pályázatokon kívül egyéb dolgokat is írjon lapunkba. Az, amit a múlt esztendői lapszámokból kikeresett, olyan figyelemre vall, amely a leghálásabb elismerésünkre érdemes.

G. Erzsébet, Beeskerek. A Napló szerkesztősége hálásan köszöni érdeklődését.

Egy szombori olvasó. Tévedni méltóztatik, mert az az eredményt is közöltük, bizonyára elkerülte figyelmét. Kívánatra elküldjük b. címére azt a számot, sziveskedjék megadni címét.

Akar-e reumájától, csuzától megszabadulni?

Huzó és nyíltató végtag- és izületi fájalmak, megdagadt végtagok, elgörbült kezek és lábak, viasketes, nyíllás az egyes testrészekben, sőt gyakran még a szemgyengeg is a reumatikus és a csuzos fájalmak következménye szokott lenni, amelyeket meg kell szüntetni, mert különben a betegség még jobban elharapodik.

Ajánlok Önnek

egy gyógyító, hűgysavoldó, az anyagcseret és a kiválasztást előmozdító ivóvizet, tehát nem valami egyetemes vagy titkos gyógyszert, hanem egy olyan szert, amelyet a jószágos anyatermészet adományozott: a beteg emberek gyógyítására.

Bárkinék ingyen próba!

Írjon még ma nekem és az összes államokban felállított lerakatom után teljesen ingyen és bérmentve kap egy próbaküldeményt a megfelelő utasítással együtt. Ennek alapján Ön is meggyőződhet ennek a szernek ártalmatlanságáról és gyors hatásáról.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5 — Abt. 28

Hétfőn

a Városi Kávétúzbán
nagy pravoszláv

Szilveszter-est

Malacsorsolás, confetti
és szerpentinesata

Előrehaladt az idő, mint még a rakétán levő kis csillagok és kis cipők lezártott áramán kaphatók. Gyermekkorom 23-tól 35-éig. 286, férfi csizmák és cipőknek méretük szerint készítek, érzékeny és beteg lábakra különösen nagy figyelemmel.

Thurzó cipész
Subotica, Karadjordjevi trg 5

És a naplónak a Bács megyei Napló részére hirdetéseket

Molnár Sz. Vince
könyvkeres edése vesz fel.

Kivándorlók figyelmébe!

Aki az Egyesült Államokba, Kanadába vagy Délamerikába: Argentínába, Brazíliába, Uruguay Államba akar utazni, annak azonnali és díjtalan felvilágosítást nyújt a FRANCIA VONAL.

Hasonló felvilágosítást nyernek a visszautazók is.
Beograd Sonbor Vel. Beeskerek
Karadjordjeva 91 Vojvoda Putnika Venac 20 Obala Princeza Jelena 3

Torokfájás,

nátha, meghülés, akut és krónikus bronhitisz, hurut, spanyolnátha, influenza, asztma legenergiusabb leküzdésére és gyógyítására az antiszeptikus

„VALDA”-PASZTILLÁK

az egyetlen feltétel. Kérjen a gyógyszerárban vagy drogériában eredeti dobozzal, amelyen a „VALDA” név látható

Amit az órán

megtehet,

az csak a külső

de a legfontosabb az óra szerkezete, amiről a vételnél nem tudhatni, hogy az jó-e vagy rossz-e. A saját, jónévi svájci gyárból kikerülő Suttner-órákról már 32 év óta tudja mindenki, hogy azok elsőrendűek, másodpernyi pontossággal járnak és minden árban kaphatók. Már

44 sz. Anker-Remontoir órát, legfináért kap valódi svájci, 120. pontosabban beszabályozva és csak 58 dinárba kerül a 121. sz. valódi svájci Remontoir-Roskopf óra, elsőrendű szerkezettel, világító rádium számmokkal és mutatókkal és csak

98 dinár a 3270. sz. karkötőre borszajakah jó szerkezettel és kitűnő minőségben. Azonkívül csak

49 dinárt kell fizetni a 125. sz. valódi Anker-Übresztőért, nikkelezett tokban, magassága 16 cm. Zseb- és karkötőórákat, dísz- és ajándékórákat aranyból, ezüstből, stb a legmodernebb kivitelben, konyhaórákat, stb. rendkívül nagy választékban talál a legújabb, sok képpel ellátott házikönyvben, amelyet

ON IS INGYEN KAP

ha azért még ma ír

H. SUTTNER, LJUBLJANA 976.
órásszaküzletnek.

R E U M A

Köszöngőlevél

Dr. I. Rahlejev urnak

Beograd, Sarajevska 70.

Alulírott f. hó 1-én 2 üveg RADIO-BALSAMIKA-t kaptam. Azonnal használat után úgy találtam, hogy kitűnő szer a reuma ellen, amiért is köszönetemet fejezem ki és arra kérem, sziveskedjék még 2 üveggel küldeni belőle. Ez két ismerősöm részére szükséges, mivel itt többen vannak reumás betegek. Litija, 1927. VI. 7.

Tisztelettel
Franc Topolovšek.

A Radio-Balsamika gyógyszert készíti, árusítja és postai utánvétellel szállítja

Dr. I. RAHLEJEV

»Radio-Balsamika« laboratóriuma,
Beograd, Sarajevska 70.

A gyógyszer kapható az összes gyógyszerárakban és drogériákban.

Reumánál

fog- és fejfájásnál, szaggatásnál, mindenfajta meghülésnél, az idegek és izmok fel-frissítésénél, test- és egészségápolásnál, gyorsan és biztosan ható kipróbált házi szer a mentholos Oroszlán sósorszesz

Kapható, valódi béke-minőségben, eredeti leplombált üvegekben minden gyógyszerárban, drogériában és jobb fűszerüzletben

Ocsó árak! Fűzők Ocsó árak!

orvosi rendelésre, háskötők a legmodernebb kivitelben

Gutai-nénál, VII., Ostojiceva ul. 15

A legnagyobb élvezet
Dr. Seibt-Berlin
rádióit és hangszóróit

hallgatni. Próbálja meg. Hálás lesz!

Vezérképviselőt:

Tehn. Biro Ing. Solarović, Novisad
Futoški 68 — Telefon 26-02

»**TRETORN**«

naponta 30.000 pár

sár- és hócipőt

állít elő, amelyet
millió és millió ember hord
a legnagyobb megelégedéssel.

Vegyen

Ön is még ma

»**TRETORN**«

sár- és hócipőt,
mert ezek a legjobbak

12801

14.87

Philips-Metalix
Röntgen-Apparátus

tökéletesen pótolja a nagy Röntgen-berendezéseket. Könnyen hordozható és minden világító-bálatba bekapcsolható. Minden orvosnak nélkülözhetetlen. Kérjen díjmentes ismertetőt és ajánlatot.

A Dunabánság területének képviselője:

Alterno-Relais Novisad

Kralja Aleksandra 14. Telefon 24-14.

Szabadalmazott

jégszekrényeink
árait leszállítottuk!

Mielőtt jégszekrényt vásárol,
kérjen árjegyzéket és ajánlatot

BRAĆA GOLDNER jégszekrény-, fabu-
tor- és rézárnyártól

SUBOTICA, Jugovića ulica 20. — Telefon 1-34

Jómenetelű

éjjeli üzlet

Belovaron, - Klanas 1 - eladó. Az üzlet 8 szépen berendezett szobából, nagy szalónból, szepa éből áll. Esetleg az üzlet külön is vagy házzal együtt eladó. Vevő megállapodás szerinti szerződést kap. Azonkívül

eladó magánház

nagy kerítéssel, külön bejárattal, az épület az üzlethez egyben van. A házban 3 nagy szoba, szép előszoba, nagy udvarral, amely gazdálkodónak is megfelel. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonosnő

ANA VUKAS, BJELOVAR, KLANAS 1

GRAPHIT

darabokban és poralakban
vasöntődék, stb. részére

kapható
REICH és FRIEDMANN
cégnél, NOVIVRBAS

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalonja

A legmodernebb hygienikus arcápolás, saját készítményű arcápoló és kozmetikai szereknek egyénenként való előállítása és felhasználása. Széplőknek villanyossággal való végleges eltávolítása, mindennemű szépség-hiba kezelése és gyógyítása. — Tanítványok tökéletes elméleti és gyakorlati orvoskozmetikai kiképzése.

Subotica, Trg Sv. Ćirila i Metoda 5. I. Tel. 5-39

Mindennemű

LŐTT VADAT

nyulat, fácánt, foglyot,
őzet, vaddisznót, szarvast

veszek

ab feladóállomás

Nagyobb mennyiség átvétele a helyszínen történik

E. VAJDA

vadnagykereskedő

Čakovec - Medumurje

Táviratcím: Vajda Čakovec
Telefonszám: 59, 60, 3 és 4

Szlavóniai ingatlan

Szlavónia körülbelül 5000 lakosu nagyközségében (járási székhely, adóhivatallal, elemi és középiskola, vasútállomás) **eladó a helység főterén levő nagyobb ingatlan,** mely több földszintes épületből áll, vendéglővel és egyemeletes szálloda 10 szobával. Esetleg az egész ingatlan bérbé is kiadó. - Közlelbbi felvilágosítást nyújt a **Jugoszláv Bank szubotica-i fiókja.**

Szerbül és magyarul jól beszélő **komoly hivatalnoknőt** keres novisadi vállalat mielőbbi belépésre. Ajánlatok eddigi működés és fizetési igények feltüntetésével „Komoly hivatalnoknő” jelige alatt e lap novisadi kiadóhivatalához intézendők

Szőlőajtványok

amerikai alanyra oltott, elismert legjobb minőségben dus gyökerezettel, gyökere és sima vadregeszk minden fajban, valamint nemesített 2-3 éves gyümölcs és rózsafák megrendelhetőek

Sévár László
miniszteri és szőlőajtvány telephely
Petrovaradin (Majur) Postafiók 17
Lerakat Bakačeva ulica
Árjegyzék kővannára ingyen!

Frissen érkezett déli-gyümölcsök

Garantált egészséges
maróni 9 dinár,
mandarin 12 dinár,
datolya, füge, almeriai szőlő, narancs, citrom, kókuszdió, paradics, különféle fajtalmák stb.

legelőszb napj árban kaphatók:

Kiss István
déligyümölcs-kereskedésben
SUBOTICA
Aleksandrova ul. Prokecch-bás
Alapítva 1897-ben

Billiárd

mandinergumi, zöldposztó, dákó, golyó, sakk, dominó, Lignum-Sanktum tekegolyók, babák és minden más esztérgályos áru legelőszbban beszerezhető

Ehrlich J.
esztérgályosnői, SOMBOR
Pariška ulica 1 44

Zongorák és hangszerek

előszb világhírtményok, reslettflautókére ajál

Edmund Raab
Sombor
Kérjen ismertetőt!

Előnyomdát

legelőszb rajzókat, 1-4 papíron legelőszbban szállít

Bleier Armin
előnyomda-berendezési gyára
Senta, Sokolska ulica 5

Elsőrendű fehér darabos **meszet**

fával égetett

építőmeszet

azonnali és későbbi szállításra ajánl

Róvai Adolf, Subotica
Sokolska 2. Tel. 551

Fajbaromfi-

mintatenyészet, elsőrendű fajokkal, mint amerikai fehér

Leghorn,
Rhode Island
vörös,
Kaki chambell
kacsák
tojással ültetésre kapható

Jurić Marko
fajbaromfi-telepe

Subotica
Strossmayerova ul. 7.

BUTORT

izléses és jó kivitelben méltányos árban, részletre is készit

Fister Gusztáv
mubutorasztalos

Subotica,
Barátok temploma során

Nincs már drágaság!

2 dinárért kaphat 1 kiló

200 ps. árt. om. t. vizes uborkát, vagy savanyú paprikát. Továbbá készitött ár n. on. z. r. v. és k. e. v. adogatott u. or. at, vagy paprikát

Kemény D. Dezső
ecce a honzer. v. g. á. b. n. V. o. j. novičeva u. 5. (Bejárni az új utcán)

FRIEDLER-féle

szabadalmazott
GAMMA

hajnövesztő
a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legelőkeltebb gyógyszeré.

GAMMA

hajszaiban a legkedveltebb hajmosószert. Orvosiilag kipróbálva és ajánlva. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában.

Képviselet:
HADA drogeria Subotica

Mignon

Insztitutorisz Sándor cukrászdájában

Szalica csokolá
(tanulós)
kg-ja 10 dinár

Sátemény
drb-ja 2 dinár

Valamint külön torták olesón kaphatók

Subotica, Strossmayerova ul. 22. szám, Halpiac

Autótulajdonosok Sofförök

Ismerik már az „Antifreeze“-t? Az az ideális folyadék, amely sohasem fagy meg és amelyből egyszeri töltés megóvja és hűti a motort egész télen át. Az

„Antifreeze“

kg-ja 10 dinár, azonnal töltse meg ezzel hűtőjét és egyszeri, 10-12 kg-nyi töltés egész télen át tart. Rendelje meg azonnal a legközelebbi garázsban vagy közvetlenül a főlerakathál:

Englebert, Beograd

Dečanska ul. 19.

15110

Mi keresünk

olyan értelmes, agilis és vállalkozó szellemű egyéneknek, kiknek módjukban áll egy új típusú REKORD gyorskötőgépet, 3650 dinár vételárért beszerezni, annak kezelését nálunk teljesen díjmentesen elsajátítani és azon a legkülönfélébb mindennemű téli nyári költőtárukat saját otthonukban készíteni.

A magánrendeletkén kívül a mi részünkre is szállíthat, mert mi minden gépvevőnkkel írásbeli megállapodást létesítünk és készpénzfizetés ellenében vesszük át mindenkor a kész árut.

Ha élelmesek vagytok és beszereztek ilyen gépet, akkor

ti kerestek

játszva naponként legalább is 80-85 dinárt készpénzben, feltéve, ha 8 órát tényleg dolgoztok is, mert a kis gépecske magától nem köt. Anyagot mi szállítunk és az odaszállítás postaköltségeit is mi viseljük. Viszont ha ti szállítottok kész harisnyanevet, akkor a szállítási költségei titeket terhelnek. A munkadíjat még az áru vétele napján azonnal postautalványon küldjük s kívánatra újabb anyagot a további munkához. Természetesen csakis olyan személyek jöhetnek figyelembe, akiknek módjukban áll az ilyen kis gépecskét beszerezni.

Mit csinálnak azok, akik nem tudnak, vagy nem akarnak egy ilyen gépecskét beszerezni?

ők keresnek

szépen tovább állást, vagy foglalkozást. Napról-napra várni fogják a különféle újságokat, úgy, mint eddig is, hátul kezdik azokat olvasni a „Betöltendő állások“ rovatánál s meg fogják szépen állapítani, hogy rendkívül nehéz ideket élünk, nem lehet valamire való állást kapni, protekció nélkül meg éppen nem és csak azt nem fogják megállapítani, hogy kár minden napért, ne számítsanak senkire és hogy itt csakis kizárólag saját maguknak kell saját helyzetükön javítani.

Ingyenes tanfolyamunkra előzetes bejelentés és meghívásunk nélkül senki se jöjjön, mert a helyszűke és az oktatónk nagymérvű elfoglaltsága miatt csakis a behívott jelentkezőket vagyunk képesek beosztani.

A „Rekord“ gyorskötőgépek kizárólagos vezérképviselősege:

Berényi Zsigmond

Osijek I. Krežmina ulica 13.
A pályaudvar közvetlen közelében!

ALKALMI VÉTEL

Eladó agrármentes prima 257 hold szántóföld, közvetlen község mellett Suhopoljen (Szlavniában, Virovitica mellett) családi okokból **rendkívül kedvező feltételekkel** holt és élő felszereléssel

AZONNAL ÁTVEHETŐ

Cím: **IVAN TUMBASZ, SUHOPOLJE**

Nem megy a munka

mert nem tudta, hogy idejében kell őrizkednie. Így most az ágyat őrizi...

Ha idejében akarja magát megóvni a meghűléstől, náthától, hátfájástól, köhögéstől, rekedtségtől és spanyolnáthától — úgy öblögessen naponta torokát Feller-féle jóillatú Elza-füddel. Elza-füdd törvényesen védve. Már 33 éve használják ezt a közismert háziszert és szépitőszert, borogatásnak és bedörzsölésre reumatikus és ideghajóknál, szem- és fülgyulladásnál. Elsőleg gyomor-fájdalmaknál és lefagyásoknál — azonnal néhány cseppet cukorra.

Ez segít!

Gyógyszertárakban és szakmabeli üzletekben próbáltatva 6 dinár, duplatéve 9 dinár, különleges üveg 26 dinár. Posán egy csomagban legkevesebb 9 próbátéve, vagy 6 duplatéve vagy 2 különleges üveg 62 dinár. Öt ilyen csomag 240 dinár csomagolással és postaköltséggel együtt. Rendelje meg az alábbi címen:

FELLER V. JENŐ, gyógyszerész
Stubica Donja, központ 185.

Ha szüksége van hashajtóra, mely egytuttal jó gyomorerősítő is, kérjen Feller-féle Elza-labdacsokat 6 csomag 12 dinár.

Kirakatrendező

hosszu gyakorlattal a kézműáru szakmában azonnali belépésre keres nagyobb jugoszláviai városban levő cég.

Megfelelő nyelvismeret szükséges, magyar nyelvtudás előny. — Ajánlatok a fizetési igények feltüntetésével „Finom izlés“ jellegre e lap kiadóhivatatala küldendők.

FAZON VASABLAKOKAT, VASKONSTRUKCIÓKAT, valamint épület és géplakatos-munkákat, VIZ- és OLAJTARTÁNYOKAT, autogenheggesztést a legolcsóbban magáncéllel

REICHEL REZSÓNÉL
Naviszád, Dizdavska 2. Streljaska 47.

Háziasszonyok figyelmébe

»SIDOL«

30 év óta legjobban bevált fémtisztítószert ablakokat és tükröket is legszépen tisztít. Vásárlásánál ügyeljen a törvényileg védett.

»SIDOL«

névre és védjegyre

MODERN

uri- és hálószoba, konyha és előszoba, csilárok stb. elköltözés miatt **Jutányos áron eladó** Bővebbet REICH Ciril Metod trg 3.

Megjött a tél, itt az

olesó fa

Kapható

Boška Vujića ulica 15. 36 dinárért aprítva házhoz szállítva

Aranyér

Merz aranyzárum Recto-Serol a betegség csirájának féskébe hatol, megszüntet minden panaszt (végbélvizketést, égést, fájdalmakat) és az **aranyeret**

teljesen elszáritja. Nagy tubus hozzávaló csövel együtt 75 dinár. Gyógyszertárakban 5. sz. ingyenes ismeretető Chem. Fabrik Merz & Co. Frankfurt-M. útján. 14268

Hentesek részére **husvégógép, koibásztöltőgép** bárdok, késök

valamint ház-tást és tonyhafel-zerelési cikkek

olesó áron kaphatók **Weiner** vas-eres- kedésben

Subotica, Gyümölcsiac Kérjen árajánlatot!

Butorokat, porlókat, üzletberendezéseket a legolcsóbb áron készit és javit

Rizsányi Pál asztalos

Jugovičeva ul. 6. A Kakas-iskola mellett 14587

Két szobás **garzonlakás** uccai emeleten, orvosi rendelőnek vagy irodának **kiadó**

Sugar Manó Telefon 47

Olcsóbb lett a tűzifa! Mindennemű tűzifa, koks és szén a legolcsóbb **Vujkovic J. és Társa** napi áron kicsinyben és nagyban beszerezhető: cég-cél, Jukičeva ul. 41. - Tel. 6-69

AZ OTTHON

Házassági kis tükör

Irta VIDOR IMRE

Bevezetés

Kávéházban ültünk a barátommal, aki újságíró és agglégény. Az itt — és esetleg még később is — következő megállapításokhoz annyi köze van, hogy az ő révén ült asztalunkhoz az a házaspár, amely ez írás megjelenésének közvetlenül oka. Ugy történt, hogy beszélgetésünk során szóba került a házasság. Mivel pedig a házasság is olyan, mint a nátha, hogy mindenki tud orvososágot ellene (vagy rá?), hát mindenki elmondta a véleményét. Én is. Amikor röviden elmondtam azt, amit most itt hosszabban leírok, a férj kissé összeráncolt homlokával, de nagyon barátságosan nézett rám, míg az asszonyka kipirulva és lelkesen szorította meg a kezemet. Barátom az agglégény és újságíró csak annyit mondott, hogy megint mefisztkodtam és konkolyt akarok hinteni szerető szívek tiszta buzájára közé. A további fejlemény az volt, hogy az asszonyka a feleségnek képviselőjében felkért, tartak erről a témáról vándorelőadásokat és biztosított, hogy az asszonyok gyöngye és rózsás vállalkra fognak emelni. A férj tovább ráncolta homlokát, de nem szól semmit.

Vándorelőadásokra nem vállalkozom. A finom női vállakon való elhelyezkedés lehetőségéről is lemondok. Lemondok többek között azért is, mert tudom, hogy ez az elhelyezkedés nagyon rövid ideig tartana nem annyira a vállak gyöngye teherhordó képessége okából, hanem mert olyanokat is fogok mondani, amelyek miatt hamar és haragosan ledötnének. Viszont a mefisztkodás vádját nem hagyom, hogy rajtam száradjon. Ezért ismétlem meg a nyilvánosság előtt, amit szűk körben elmondtam.

Vizsgálódásom tárgya a normális polgári házasság (a polgári nem a házasságkötés formáját jelenti, hanem polgárok normális házasságát), amelyet a közvélemény boldog címmel és jelleggel könyvel el a tudatában. Nem tartoznak ide sem a nagyon gazdagok, sem a nagyon szegények, sem a kikapós asszonyok, sem a házasságot törő férfiek. Olyan házasságokról lesz — legalább egyelőre — szó, ahol a férj családjának élő, feleségét szerető, szorgalmas, rendes ember és a feleség gondos, derék, esetleg csinos asszony, aki az otthonának és háztartásának szenteli magát. (A dolgozó, önálló foglalkozással bíró asszonyok szintén kiesnek ebből a kategóriából).

Az ilyen úgynevezett »boldog« házasságok elé akarok most tükröt tartani és megvizsgálni, hogy milyen képet mutatnak — belülről, ha a mézeshetek ünnepe elmúlt és következnek a hétköznapok.

1. §. Az asszonyok kellemetlen igaza.

A jó férj a háztartás munkáját nem értékeli. Improduktív foglalkozásnak tekint, amelynek komoly értéke nincs és ezért nem is kell komolyan venni. Az ebédet, vacsorát negyedóra alatt meg teszi, a takarítás rendjét öt perc alatt szintén meg teszi. Hogy a háztartás mennyi munkával, vesződséggel, gondnal, fáradtsággal jár, alhoz nincs érzéke. Ha az asszony panaszkodik, a legjobb esetben fölöslegesen mosolyog és ez a mosolygás lebecsülése mindannak, ami az asszony életének tulnyomó részét betölti. A jó férj el se jén oda adja a feleségének a konyhapénzt és ezzel — azt hiszi — eleget tett minden kötelezettségének. Hogy csak a mindennapi ebédnek a kigondolása — föltéve, hogy a férj gyomra kifogástalanul működik — mennyi gondot ad, arról például fogalma sincs.

A férj, bármilyen is a foglalkozása, rendszeren emberek között él, munkája közben is beszélget, kint él a világban. Az asszony a délelőtti rendszeren háztartási alkalmazottjával tölti el, akivel legfeljebb a hiányos portörítés, a megégett rántás és hasonló tárgyú témák ügyetlen folytathat eszmecserejét. A férj hazajövetele jelenti neki a külső világgal való kapcsolatot, az emberekkel való érintkezést. A jó férj azonban siet az ebéddel, mert sürgősen kávéházba, klubba kell mennie, hogy le ne kesse a rendes kártyapártiját. Szegény, egész nap dolgozik, ez az egyetlen szórakozása, igazán nem lehet kívánni, hogy a kávéháztól lemondjon.

És az asszony? A férfi, ha megnősül, személyi

poгыyászul magával hozza a szórakozásra való jegét. A feleségnek ilyen jogai nincsenek, vagy legalább is nagyon korlátozott mértékben.

Igaz, ha a délutáni pihenését és munkáját elvégezte, elmehet ismerősökhöz, barátokhoz. Ha elmehet. De a jó feleség a férjével szeretne együtt lenni, vele beszélgetni, vele sétálni. Este, ha hazajön a férj, vagy pihenni, vagy szórakozni akar. A legártatlanabb szórakozása, ha olvas. Az asszony pedig a napi eseményeket szeretné megbeszélni, amelyek neki fontosak, de a férjet nem érdeklik, mert azt, amit fontosnak tart, elmondja tíz szóval. Az asszony beszél, a férj vagy nem hallgat oda — olvas — vagy legfeljebb hümmög egyet.

Ha a férj olyan kegyes, hogy néha-ritkán sétálni megy a feleségével, rögtön vértanuarcot vág, ha az asszony valamelyik kirakat előtt meg akar állni. De ha a férj talál esetleg valamely üzletben olyat, ami őt érdekli, bizony nem törődik azzal, vajjon az asszony unatkozik-e mellette. A férj kifelé él, kedvességét, előzékenységét, udvariasságát, szellemességét idegeneknek tartja, az otthon pihenőhelyének tekint, ahol kényszer nélkül lehet és igaz érzéseit, hangulatát szabadon kifejezheti. Mivel így mindenét kint elpazarolja, otthon esendőt, nyugalmat akar. Az asszony az otthonának él, amit odakint lát, hall, gondol és érez, otthon kap kifejezést és ezt el kell, vagy el kellene mondani, de nem hallgatják szívesen.

Az asszony érzi, látja, hogy fizikai és szellemi munkáját, amelyet a háztartása érdekében állandóan kifejt, a férj egyáltalán nem értékeli. Változtatni nem tud a helyzetén, tehát kedvét veszti. Másrészt látja, hogy élnek asszonyok, akik semmit sem dolgoznak, délelőtt hevernek, egész elfoglaltságuk, hogy magukat ápolják és szépitik. Általában azt is látják, hogy az ilyen asszonyokkal a férfiek kedvesebbek, előzékenyebbek, sőt rabszolgájuk még akkor is, ha hitvesi hűségük némi folytonossági hiányokat mutat fel.

Ezeknek a példának a hatása alól nem is igen tudja kivonni magát. Ezért hallani a jó feleségektől olyan megjegyzéseket, hogy: »Manapság csak rossznak érdemes lenni, csak azoknak van jó dolguk!«

Azt mondhatná valaki, hogy mindezek csak apró dolgok, külsőségek és a jó házasság alapja és lényege nem ez, hanem a kölcsönös vonzódás, a lelki harmónia stb. Igaz. De épen úgy mint az életben, a házasságban is, a kis dolgok töltik be rendszerint napjainkat és a kis dolgokból fakadó kis keserűségek naponta való ismétlődése végre is lerakodik a lelkiünkre és eltölti azt.

Arról lehetne vitatkozni, vajjon egy intelligens asszony munkáját nem lehetne-e jobban hasznosítani, mint a háztartás munkájával lefoglalni. De amíg ez a helyzet fennáll és amíg ezen változtatni nem lehet, több megbecsülést érdemel a házasszony munkája. A férj pedig legyen a feleségével szemben legalább is annyira udvarias, mint egy idegen asszonnyal.

A háztartást vezető asszony körültekintő gazdálkodása, takarékosága, célszerű beosztása majdnem olyan fontos, mint a férj munkája, amellyel a pénzt megszerzi. Ezzel szemben a férfiek összehasonlíthatatlanul több jogot élveznek mint a nők. A férj személyi szükségleteinek kielégítése — dohányzás, szórakozás, ruházat stb. — magától értetődő természetes jog. A feleség a legjobb esetben kegyadomány vagy ajándék a férj részéről, amiért az asszonynak hálásnak illik lennie. A cseléd a maga munkájáért megkapja a bérét, amellyel szabadon rendelkezik. Az asszonynak, ha szükséges van valamire, amit nem akar a férjétől külön kérni, a konyhapénzből kell lecsipnie ami, ha ügyes dolog is, de sem jogilag, sem etikailag nem indokolt. Sok jó házasságot ismerek, ahol a férjnek »szépbéne« van, de arról nem sokat hallottam, hogy a feleségnek is ilyen járandósága lett volna.

Az úgynevezett dolgozó asszony helyzete a házasságban egészen más. Pedig nincs különbség. Hiszen a háztartást vezető asszony is dolgozó. Csak épen a munkáját nem fizetik, de el sem ismerik.

Erről beszéltem abban a kávéházban. Sietek hozzátenni, hogy a férjeknek is vannak kellemetlen igazai és erről is majd írni akarok.

A RUHA

1. Szürke posztókabát hozzáillő színű prém-disszel, modern ujjisz.
2. Velours de leineből készült kabát jabotszerű reversekkel, dús szőrmédisszel.

3. Vörös ripszruha, csakis fiatalos karcsu alakra, betét és manzsetták selyemből.
4. Dióbarna kasharuha, felgépelt bleudnikkel szintén, csakis karcsu alaknak.

A KONYHA

Mit főzünk ezen a héten?

- Béla:** Husleves griesgaluskával, kifőtt marhahus tormamártással és grenadier mással, gyümölcs.
- Kedd:** Karfiolleves, rostélyos spinótfőzeléssel, csöregre.
- Szerda:** Paradicsomleves, kirántott disznókaraj sárgarépa főzeléssel, rizskoch.
- Csütörtök:** Csontleves, frissensült disznótölték párolt káposztával és zsirban sült burgonyával, élesztős kifli.
- Péntek:** Ikraleves, sonkástészta, gyümölcs.
- Sombat:** Zöldbableves, felpécsénye vadasan, mártással és zsemlyegombóccal, kirántott almászeletek.
- Vasárnap:** Tyukhusleves, zsirban sült harsócskával, kifőtt tyúk meggy mártással, pirított griesselel és tojásos makaronival, gesztenyetorta tej-színhabbal.

Receptek:

Turkóköh. 14 deka vaját habosra keverünk 14 deka porcukorral és 6 sárgájával. Ekkor hozzáteszünk 14 deka hámozott darált mandulát, 14 deka szintén áttört túrot, egy citrom lereszelt héját, végül a 6 tojás kemény habját. Kikent formában $\frac{3}{4}$ óra hosszat főzzük Vaníliás tejsadót, vagy gyümölcsöntetet adunk hozzá.

Leveles vaja tészta A készítéséhez csakis sima nulláslisztet használunk. 45 deka szitált lisztet 2 tojás-sárgájával, 2 deka vajjal, pici sóval és hideg vízzel rétesészta keménységűre gyurunk. (Tullágy ne legyen.) A deszkán egyik kézzel előre és vissza, addig dörzsöljük, amíg a kézzel és deszkáról le nem válik. Ha így jól kidolgoztuk, cipófa formálva, a tetején késsel néhányszor bevágva, letakarva félre tesszük. 5 deka lisztet 45 deka vajjal könnyedén és gyorsan cipóvá formálunk, ellapítva néhány percig hideg helyen tartjuk. A rétesészta négy szélét vastag nyújtóval annyira kinyújtjuk, hogy a vastagon maradt közepére a lapos vajcipót téve, ráhajítjuk a kinyújtott széleket, hogy azok azt teljesen betakarják. Száraz kenőccel vagy tollsöprővel a lisztet a tésztáról a hajtogatások előtt mindig lesepjünk. Ugyanazok sima lisztet a deszkát és tésztát behintve, könnyedén kinyújtjuk a vastag téglalakúra kinyújtjuk. Ügyeljünk, hogy a nyújtótól ne nyomjuk a tésztára, mert nem lesz leveles és a kinyújtás tulsoká ne tartson, mert a vaj folyékonyává válik. A lisztet lesepve, a téglalakot 3 egyenlő részre megjelölve jobbról és balról a két szélső részt a közepéig behajlítjuk, azután összecsuksuk, mint egy könyvet. Ez a dupla hajtogatás. 10—15 percig deszkán letakarva pihentetjük. Utána kinyújtjuk, a lisztet lesepjünk és szimplán behajlítjuk. Pihenés nélkül ismét kinyújtjuk és duplán behajlítva 10 percig pihentetjük. Aszerint, hogy mire akarjuk felhasználni, nyújtjuk és vágjuk. Nyáron hűvös helyen készíthetjük és hideg helyen, lehetőleg jégszekrényben pihentetjük. Télen elszelíthetjük anélkül, hogy a deszkáról levennénk. Összehajtogatás után a tésztát mindig, nem megfordítva, hanem hosszában, az ellenkező oldalon nyújtjuk ki. A tésztának nyújtás közben nem szabad elszakadni, ha ez mégis előfordul, akkor a szimpla és dupla hajlást pihenés nélkül megismételjük, vagyis hatszor nyújtjuk és 10 perc pihentetés után kinyújtva felhasználjuk. Felhasználhatjuk kávéhoz való tésztáknak, pogácsáknak, habolónak, pitéknek, pástétomoknak és kosárkának. — A tésztát ceruza vastagságúra kinyújtva 10—12 centi hosszú és 8 centi széles darabokra és hegyes késsel felvágjuk, hosszában egymásra hajlítjuk, az áthajlás közepén kissé felemeljük és összetartjuk, tepsibe rakva, a tetejét vigyázva, hogy a tojás a szélekre ne csurogjon, mert nem emelkedik fel, pici tejjel felvert tojással megkenjük és nagyon forró sütőbe tesszük. A sütő ajtaját kb. 10 percig nem nyitjuk ki, hogy jól felemelkedjen, azután mérsékelt hőn tűznel át-sütjük. Ha teljesen átsült, kiszedjük. Hidegen vaníliás cukorral bőven meghintjük.

(Rosenfeld Mártonné: A zsidó nő szakácskönyve című könyvéből.)

Ürillus fehérhabbal Iranóissan. Egy kiló ürülapókat a szokott módon letisztítunk. Leforrázzuk és bő hideg vízben megmossuk. Pici zsirban 2—3 fej apróra vágott vöröshagymát sárgára fonnyasztunk és háromnegy gerend finomra vágott fokhagymát adunk hozzá, két evőkanálnyi lisztet és az előzőleg felvágott húst, melyet ugyanolyan nagyságúra darabolunk, mint pörköltnek szoktunk, pici paprikát teszünk bele és az egészet forró sütőben kissé átpirítjuk. A sütőből kivéve kevés paradicsompürével, egy-két kanál fehérborral és levessel vagy vízzel feleresztjük. Törött borssal fűszerezzük. Lefedve, gyakori keverés mellett nem túl puhára pároljuk, közben, ha szükséges sőt adunk hozzá. Ezzel egyidejűleg $\frac{3}{4}$ kiló szép fehérhabot pici sóval nem egész puhára főzünk. Tálalás előtt a leszűrt vagy a kevés lére befórt habot a hús közé keverjük. Nagyon jó ízt ad az egésznek, ha a habban darabokra

vágva hushoz keverjük. Pontos az, hogy egyik se főjön széjjel, tehát a pörköletet akkor vegyítjük össze a habbal, amikor a hab már majdnem puha, de a hús még ropogós.

(Rosenfeld Mártonné: A zsidó nő szakácskönyve című könyvéből.)

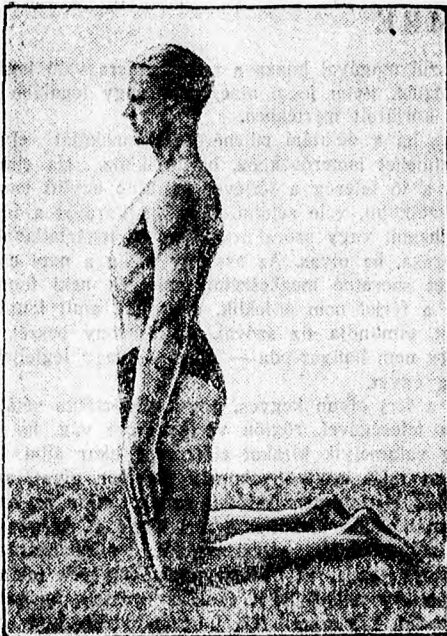
Hollandi mártás meleg halakhoz. 4—6 evőkanál finom borecetet tegyünk oda főni. Ezalatt 5—6 tojás-sárgáját kavargatjuk el habosra, hígítsuk fel 1—2 evőkanál borral, adjunk hozzá 12—14 deka vajat, izlés szerinti sót és ha mindezt jól elkavartuk öntsük hozzá

a főve ecetet folytonos keverés közben. Ekkor tegyük újra a tűzhöz és keverjük gyorsan, míg egy kicsit sűrűsödik és így azon forró csészében tálaljuk meleg halhoz. Koch vagy pudding előétel mellé is kitűnő.

Zsiros evőbék. 28 deka zsírt 28 deka porcukorral jó habosra kavargatunk. Azután hozzáütünk 7 egész tojást és tovább kavargatjuk teljes habzássá. Ekkor bele-teszünk egy kávéskanál tört fahaját, fél kávéskanál tört székfűszöveget és lassanként hozzávegyítünk 22 deka finom lisztet. Kikent tepsiben lassu tűznel megsütjük és ha kissé meghűlt szeletekre vágjuk.

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

Tornaóra

18. számú gyakorlat férfiak részére.

Indulás: térdelés, térdek kissé széjjel, lábfej a földön, karok lefelé. (Lásd kép.)

Gyakorlat: Testet nyújtott csipőkkel lassan hátrahajtani. (Lásd kép.)

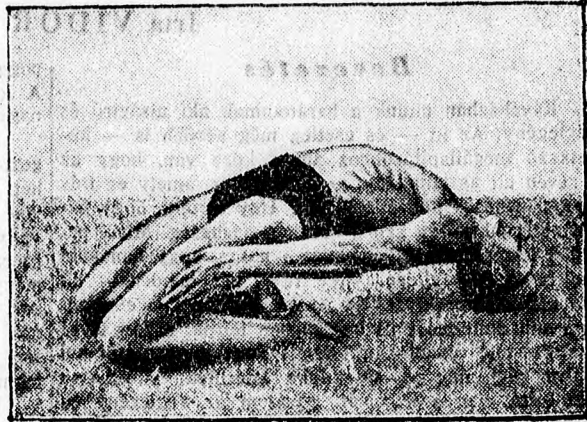
Gyakorlat célja: A felsőtest és felső combok izomzatának erősítés és nyújtása.

18. számú gyakorlat nők részére.

Indulás: Lábak széjjel, karok lazán.

Gyakorlat: A csipőből kiindulva, a felsőtestet lassan körözni, előbb az egyik, majd a másik irányban.

A gyakorlat célja: A csípőizületet könnyedé tétele, a háttérgerinc mozgékonyasága, a felsőtest izom csoportjai nyújtása.

Az orvosi tudomány új eredményei

Mi a szerepe a torokmandulának?

Az életlen tudományának hatalmas fellendülése után az utolsó évtizedekben mélyreható és sokoldalú bepillantást nyertünk az emberi szervezet működésébe. Ha az egyes szervek életlen és életvegytani funkcióival nem is vagyunk teljesen tisztában, odáig mégis eljutottunk, hogy nagyjában és egészében alig van olyan szervünk, amelynek működését teljes homály borítaná. Az ismeretlen működésű szervek közül talán a mandula foglalja el az első helyet, amelynek normális működéséről egyszerűen semmit sem tudunk. Annnyit meg kell állapítani, hogy a mandulák eltávolítása semmiféle káros befolyást nem szokott gyakorolni az emberi szervezetre. Pontosabban szólva, talán csak nem tudjuk biztosan megállapítani, hogy a mandulaképzés és egy utána következő esetleges megtegedés között van-e összefüggés vagy nincs. Az utóbbi évek vizsgálatai mindinkább arra utalnak, hogy a mandulának nemcsak baktérium-felőgő — mintegy szűrő — szerepe van, hanem a belső elválasztási mirigyrendszernek éppen egy láncszemét alkotja, mint akár a pajzsmirigy, a mellékvese vagy petefészek.

Wiggo Schmidt kopenhágai kutató érdekes kísérletét nyomán arra az eredményre jutott, hogy az egészséges mandulának a fehérvérsejtek számának szabályozásánál van valamely szerepe. Ha egészséges mandula nedvét masszázsa után belenyomjuk a nedvkeréngésbe, a fehérvérsejtek száma lényegesen lecsökken. Ennek a tünetnek visszajaképpen azt is megállapíthatta Schmidt, hogy a mandulaképzés után a fehérvérsejtek száma lényegesen fölemelkedett. E bevezető kísérletek után sikerült neki fiatal borjak manduláiból előállítani azt a nedvet, amely a fehérvérsejtek számát le tudja szállítani. Ha ezt az anyagot valakinek a bőre alá befecskendezzük, a fehérvérsejtszáma éppen úgy mecsökken, mint az alapkísérletnél a mandula masszázsa után. Eddig is úgy tudtuk, hogy a mandulának csak fiatal korban lehet szerepe, mert hiszen a haladó kora elpusztulnak, mint akár a thymus-mirigy, melynek a fiatalkori szervezet növekedésénél van oly nagy szerepe.

Miről lehet a terhességet legkorábbi stádiumban fellelteni?

A terhesség korai felismerése legtöbbször szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. Egyetlen egy tünet sem áll rendelkezésünkre, amelynek alapján teljes biztonsággal meg tudnánk állapítani a terhességet annak legelső heteiben. Pedig nem ritkán kerül az orvos olyan helyzetbe, hogy a diagnózis felállítása beteg érdekében rendkívül sürgősnek mutatkozik. Évtizedekig tartott a legkülönbözőbb irányokban folytatott tanulmányozás és szorgos kutatás, míg használható eljárás jutott az orvosok kezébe, amellyel a korai terhességet egyszerűen teljes biztonsággal meg lehet állapítani. Zondek és Ascheim német kutatók megállapították, hogy terhesség idején az úgynevezett hypophys-mirigy hormonja oly nagy mennyiségben kerül a terhes nő vérébe, a vérből a vizeletbe, hogy ott már a terhesség első napjaiban is ki lehet mutatni. Az új eljárás metodikája a következő: A terhességre gyanús nő vizeletét fejletlen fehér ezerekbe oltva, azok netefészkén a hypophys-hormon befolyása alatt sálsóságos elváltozás jelentkezik, amelynek alapján majdnem teljes biztonsággal meg lehet állapítani, hogy a hőtásra került vizelet terhes nőtől származik. A laboratórium öt nap alatt ad választ a próba eredményéről.

Anderl-Rogge elismerten elsőrendű
Leánynevelőintézet
GRAZ — Lessingstrasse 19 Telefon 29—93
Szőnidei otthon is. — Felvilágosítás, prospektusok

Dr. B. Gy.

1.

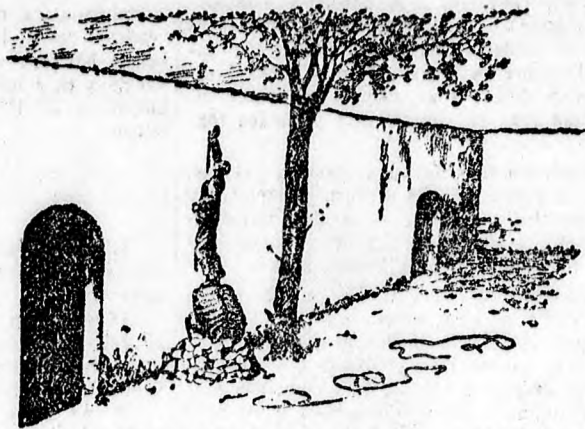
5.

7. A megelégedett familia

2.

6. S. O. S.

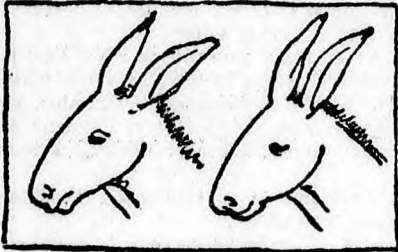

Ki mit kapott karácsonyra?

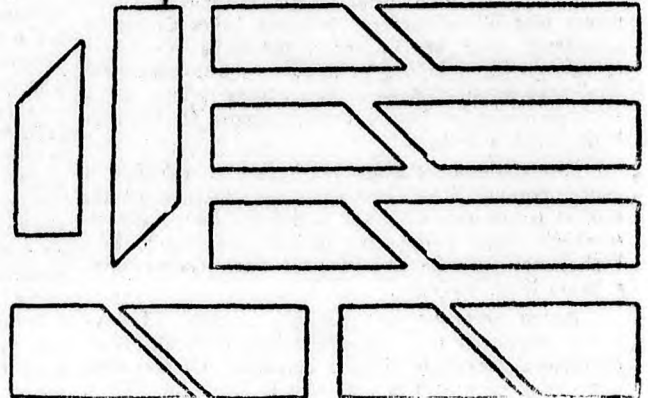
3.

4.

8. Négyzetesítés

Ezt a tizenkét db-ot kemény papirosból portosan vágjuk ki s helyesen összerakva egy négyzetet nyerünk.

Egy fogolynek hónapok hosszú munkájával sikerült megszökni cellájából. Az utolsó akadályánál (egy négy méter magas falnál) elszakadt a saját maga által készített kötele és oly szerencsétlenül esett le, hogy egyik karját kikacamlotta. Dacára a földalmának, nem adta fel a szabadulás reményét. A fa mellett nagy esomó követ talált, de bérhogy rakta azokat egymásra, csak egy méter magasságra jutott velük. Sőt egy nagy kosarat is a kövekre helyezett, de még így sem sikerült neki a falkoronát elérni. Megsérült karja miatt a lára sem tudott felmászni.

Szerencsére elszakadt kötelének a végét is magával hozta, s mivel ez kétszer oly hosszú volt, mint a falmagasság, sikerült neki megmenekülni. Hogyan?

Visszintes sorok:

1. Papi cím
7. Egy nemes sport üzöje teszi
14. Recseg szinonimája
16. Gabonatisztító eszköz
17. Végzet
18. Igen kemény fém, a platinával együtt bányásszák
22. Német kikötőváros
23. A német szocialista munkásmozgalom megalapítója
26. Két egyforma magánhangzó
27. Ige
28. Portugál gyarmat Elő-Indiában
29. Nem kellemes a fülnék
30. '55' római számmal
31. Fehőrnemű
34. ... fut
36. Kisasszony — angolul
37. Állam
40. Babilonia és Fönicia népének főistone
41. A bíróságon folyik
43. Egy sült-fajta idegen neve
44. Fonál lesz belőle
45. Amerika legdélőbb államát ez a nép lakja
46. Tavasz mulatság
48. Gyümölcsnek van
49. Angol kártyajáték
51. Zenei műszó rövidítése
53. Földmives teszi
54. Újabbkori irodalmi és művészeti irány (helyesbbsben: ennek követője)
55. Tengerszoros, amely mellett Kopenhága fekszik
56. Sportklub
58. Németországi fürdőhely
59. Francia birtokos névmás
61. Berlin állatkertje
62. A hajnal görög istennője
64. Beszédrész
65. A 18. visszintes 5. és 6-ik betűje
66. Kerveletes szavak
71. Érzékszerv
72. Sok nagyvárosi szálloda címe
73. Dallam
74. Tégas

Keresztsoros rejtvény

Copyright by Bokor Lajos — (Bacamegyet Napló)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14						15			16			
17				18		19		20		21		22
23				24						25		
26			27			28			29			30
		31			32			33		34		35
36				37		38		39			40	
		41		42		43				44		
	45							46				
47		48			49					51		52
53					54						55	
		56		57						58		
59	60		61		61a		62		63		64	
66		67				68			69			70
71					72						73	
74				75							76	
77											78	

76. Egyik elem neve (Kémiái jele: A)
77. Ókori római város, a Duna mellett fonetikus kiejtéssel
78. A nemkönyvelendő

pénzkészletek franciából átvett megjelölése

Függőleges sorok

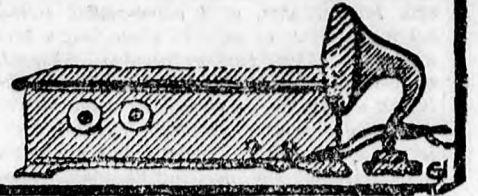
1. A forma kedvencét

2. Shakespeare dráma hőse
3. Gyümölcs
4. Wallace-regény címe
5. Fán var

6. ...bugra
8. Abessziniai város, ahol egykor az olasz hadsereg súlyos vereséget szenvedett

9. Szerszám
10. Közmondás
11. Az Aldunába ömlő folyó
12. Svájci szabadsághős egyik neve (igen sikerült fotográfia van róla a tők alsón)
13. A finn nép nemzeti éposza
15. Csendesesen iszogató öklime
18. Figyelmeztető
19. Fehőrnemű
20. Női név becözve
21. Derék békebeli bankjának hangzatos címe mögött szerénykedett ez a néhány betű
24. Lásd 31. visszintest
25. S6 — latinul
31. Perzsia harmadik nagy városa
32. Étes egyik világszerte híres állami színházának neve
33. A jó futónak ilyennek kell lennie
35. Római történetíró
38. Kisebbs, ifjabb — latinul
39. Kiválóságot jelent
42. Méhek tömege
44. Senki sem örül neki
47. Vallás
50. A kisbíró tisztje
52. Segédnyelv — idegen nyelven
57. Latin igekötő
58. Latin személyesnévmás
60. Butordarab (névelővel)
- 61a. Visszafelé olvasva: finnországi város
62. Német igekötő
63. A szavak egymás mellett
64. Női név
65. Trója
67. Amit oly szépen ki-gondolsz
68. Izsák egyik fia — a német bibliában szereplő néven
69. Világfürdő
70. Mongolország fővárosa
75. Az 55. visszintes első és harmadik betűje
76. A 47. függőleges 2-ik és 3-ik betűje

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Az orosz forradalom regénye

Végigéltük. Itt játszódtott le a szemek előtt. Még jól emlékszünk az izgalmas napokra, a tömegindulat kirobbanásának irtózatos jeleneteire. Mintha tegnap történt volna minden. Pedig már több, mint tíz esztendeje.

Tíz esztendő... Történelemmé kezd immár válni mindaz, ami a legidegizgatóbb jelent képviselte előttünk. Elmúlt-e már az a feltétlenül szükséges idő, amely nélkülözhetetlen az emberek és események tárgyilagos megítéléséhez? Egy egész világ omlott össze a világháború végeztével szerte Európában, ugyiszólván átmenet nélkül helyet adva az újnak.

Hogy történt? Hiszen ne felejtjük el: világtörténelem dübörgött körülöttünk. Világeseményeknek voltunk cselekvő vagy szenvedő, többnyire szenvedő részesei. De a fától nem láthattuk az erdőt. Azóta azonban már elmúlt tíz esztendő.

*

Tarassow Rodionow orosz katonatiszt volt. Mint ilyen végigküzdötte a nagy háborút. Belekerült a forradalomba és vezető szerephez jutott. Az események megzavarták szokott, csendes, mindennapi életét. Azután elesenededett ismét minden. És most Tarassow-Rodionow úgy érezte, hogy amit végig élt, annak nem szabad nyom nélkül feledésbe merülnie. Hogy meg kell írnia ennek az izgalmas pár esztendőnek a történetét. Az író három kötetre tervezi a világösszeomlás regényét. Február—Július—Október (az orosz forradalom három fázisa) lesz a kötetek címe. Egyelőre az első készült el. Félre kell tenni minden elköpottatott jelzőt: itt nincsenek kitaposott utak, régi problémák, amalmog ismert témakeresések. Élet lüktet ennek a könyvnek majd hatszáz oldalán keresztül; élet, amelyent soha nem teremtetett író a dolgozóshozáa csendjében. Mert ez az élet a valóság, amint-hogy a szereplők is a való élet szinpadán játszó végig a szerepet, amelyet a sors szabott ki részükre.

*

Tisztképzőiskola. Csapatszámra özőnlenek be a fiatal fiúk, hogy rövid idő múlva utnak induljanak oda, ahonnan nagy részük számára nem lesz visszajérés. A front élcs, a front folyton új táplálékra vágyik és ezt az éhséget ki kell elégíteni.

A harc vonal. Mindennapos apró tragédiák. A fiatal férj akit az esküvő után szakított ki családjá köréből a cár hívó szava. A családjentartó apa, aki összeszorult szívvel gondol arra: mitől vesznek holnap kenyeret azok, akiket ezen a világon a legjobban szeret. A hiábavárt levelek, a nem várt, de megérkező rossz hírek — istenem, tíz ember közül kilenc emlékszik még rájuk.

A szívében mindenki aggódva várja, mikor indulhat végre már hazafelé. Azonban senkisen beszél Szavakba nem önti senki, ami oly keservesen égő belülről. Nem akarják egymást elkészeríteni. A legelentéltelenőbb apróságra is féltő gonddal vigyáznak Tarassow-Rodionow levelet kap. Az oly nagyon várt drága levelet. De éppen egy tisztársával leszéiget. A másik hetek óta hiába lesi a híradást. Rodionow zsebébe sülyeszti a borítékot. Csak nem fog fádalmat okozni ennek a derék bajtársnak azzal, hogy előtte olvassa végig...

*

Nincs az az izgalmas rémdráma, amely mozgalmasságában felérne a forradalom megszületésének rajzával.

Az egyik házból a tömegre lönek. Néhány perc és benyomják a kaput. Ordítva, vérbenforgó szemekkel rohannak fel a lépcsőn. Nem találnak senkit. Már repül az ég csóva a tető felé. Szempillantás alatt lángban áll minden. A tető lomlik. A tömeg mámorosan nézi a terjedő tüzvést. Úgy kell nekik. Mások is megérdemelnék, hogy a fejükre gyujtsák a házat, hangzik mindenütt. A szomszéd uccában éppen egy pópát fognak el. Apró szemével ijedten hunyorog. Mellette, mögötte lövésre emelt revolverrel egy-egy marconaképu munkás. A pópát beültetik egy teherautóba. Az autó elindul. Vajjon hová? A mámor és a düh példátlan kitorése közben mindenki megfelejt-

kezik a háborúról. A tömeg közepén egy mogorva katonna morogja csak csöndesen maga elé: nos és mi lesz a háborúval?

*

Közben majdnem megfelejteünk a párhuzamosan futó cselekmény másik részéről: az egyén történetéről Rodionownak megígérük, hogy szolgálatai elismerésül kinevezik a Péter-Pál erőd parancsnokává. A katonatanács köztenjár érdekében, Kerenski mindent megígér. Ugyis fel kell menteni az eddigi parancsnokot. Az idő mulik. Egyszerre csak kiderül, hogy a parancsnoki állást mással töltötték be. A katonatanács háborog. Rodionowot Kerenskihez küldik, azzal az üzenettel, hogy elhatározásukhoz ragaszkodnak. A titkár sajnálattal közli, hogy a miniszter egyéb elfoglaltsága miatt most nem fogad. Elmegy a hadügyminiszterhez. Nevét elhallgatja és csak mint a katonatanács kiküldöttje jelenti be magát. A Péter-Pál erőd — kérdezi a miniszter — tegnap történtek he azt az állást. Igen, tudom, valamilyen fiatal kettős nevű tiszt szeretett volna odajutni. Kerenski ajánlásaival adta be kérvényét. Már majdnem ki is neveztem, de ekkor levél érkezett Kerenskitől, amely szerint ő csak

kényszerűségből ajánlotta azt a fiatalembert. De ne nevezem ki. Nagyon fiatal még. És ami a legfőbb akadály: alighanem bolszevista. Nézze itt a levél. Rodionow kitámolygott a szobából.

*

Pillanattfelvételek hosszú sora a regény. Bárhol kezdem el olvasni, néhány sor után már egészen otthonosan érzem magam a történetben. Egész függetlenül attól, hogy az embernek mi a politikai meggyőződése, izgalmas várakozással falja egymásután az oldalakat. És nem tudja letenni kezéből a könyvet. Csak amikor már úgy ég a szeme és úgy lüktet az agya, hogy nem bírja tovább.

Nem szabad szenzációs leleplezéseket keresni Tarassow-Rodionow regényében. Ilyesmivel nem szolgál az író. Csak őszinteséget ad és közvetlenséget; fotográfiáját, megdöbbentő keresztmetszetét a világtörténelemnek talán a legtragikusabb korszakába ke-voredett emberről. Tehát rólam, rólad, róla.

Ezt a szorgosvitást már sokan megkísérelték. Mindnyájan hiába. Tarassow-Rodionow az első, akinek sikerült. Ezért talán nem túlzás a vélemény: megszületett a régen várt új regény.

(K. I.)

A noviszádi szerb Nemzeti Színház alapítása

Dr. Kirilovics Dimitrije elmondja a színház alapításának történetét

A noviszádi szerb Nemzeti Színház a régi Magyarország egyik legnépszerűbb szerb kulturizmé-nye volt. Ez év nyarán hetven éve, hogy mozgalm indult meg a szerb színház megteremtésére s a lelkesedés eredménnyel járt, rövidesen létrejött a színház. A színház megalapítását Miletics Szvetozár tette lehetővé, aki akkor a noviszádi szerb olvasókör elnöke volt.

Felkerestük dr. Kirilovics Dimitrijét, a noviszádi történelmi társulat igazgatóját, aki a noviszádi szerb Nemzeti Színház alapításának történetét a következőképen adta elő:

— A noviszádi szerb Nemzeti Színházat 1861-ben a szerb olvasókör alapította, amelynek elnöke akkor dr. Miletics Szvetozár volt. Csek valamivel később alakult meg a Szerb Nemzeti Színházi Társaság, amely a szintársulatot átvette az olvasóköről és amelynek feladata volt a szintársulat eltartásáról gondoskodni. A színház alapítására irányuló mozgalom lelke Gyogyevics Jován a kiváló író és a szerb himnusz költője volt. A társulat az első években súlyos válsággal küzdött. Leginkább Gyogyevics Jovánnak köszönhető, hogy a színház diadalmasan túlélt a kritikus idöket. A kiváló írónak olyan munkatársai voltak ebben a munkában, akik a vajdasági szerbség színe-javát reprezentálták. A színházi társaság első elnökekn, Branovacsiki Sztevanon kívül itt voltak Miletics Szvetozár, Jovanovics Zimáj Jován, Jaksics Gyura, Kosztics Láva, Gersics Giga, Turoman Jován, Csakra Emil, Hadzsics Jován, Radovics Novák, Hadzsics Antonije és sokan mások, akik vállaltva igyekeztek, hogy lehetővé tegyék a szintársulat fentartását. A magyar hatóság részéről soha semmiféle akadályt nem gördítettek a színház működése elé.

— A szerb Nemzeti Színház első társulata Knyezsevics Jován társulatából alakult meg, amely addig Novibecsejen és Vranjevón működött. Knyezsevics Jován 1860-ban áthozta társulatát Noviszádra. Rövid noviszádi és rumai vendégszereplés után a társulat tagjainak többsége és Knyezsevics Jován igazgató között harc tört ki és az elégedetlen színészek akkor a következő hosszú levéllel fordultak a szerb olvasókör vezetőségéhez:

Tisztelt választmány!

Minden hazafi nagy örömmel vette tudomásul azt a kedves hírt, amely szerint komoly mozgalom indult meg az innesső partokon élő szerbség között, hogy állandó szerb színházat alapítsanak. Még nagyobb örömmel keltett közöttünk, akik szívünk szavát követve, elindultunk, hogy ezen a nálunk (sajnos) csaknem teljesen kihasználatlan és parlagon heverő mezőn haladjunk. Mi ebben az örömteli hírből a remény első csillagát és céljaink elérésének előhírnökét láttuk.

Mélyen tisztelt urak! Minden kezdet nehéz, de különösen akkor, ha mindent elejétől kezdve kell

megteremténi, ha nincs járt ut és nincs kitaposott ösvény. És ez volt a szerb színház helyzete is. Mit tettek nálunk ennek az érdekében? Mindössze csak magános kísérletek voltak. Kísérletek, amelyek alkalmasabbak arra, hogy elriasszanak, mint-hogy vonzzanak. Ha mi mégis résztárlak megváltak, hogy ezen az úton haladjunk, ezt csak abban a reményben cselekedtük, hogy a nép általunk az idek szelet és az önként felkötődését érző, vállalkozásunkat támogatni fogja, hiányunkat — amelyek nélkül nincs kezdés — jótékonyan pótolni fogja és ezzel elősegíti, hogy a kezdet nehézségeit leküzdjük, hogy mi is tökéletesebbéssük magunkat és rajtuk keresztül a nemzeti színház is fejlődjék és ezáltal ez a nálunk elhanyagolt művészeti ágazat népünk javára és bölcsességére megszülessék.

Reményseleink gyorsan váltak valók. Mindenütt, ahova érkezünk, őszinte baráti és testvéri együttérzésre találunk, mindenütt melegen öröz hazafiakra bukkanunk, akik bennünk a nemzeti ideák terjesztőit látták és ilyenekként üdvözöltek bennünket. Noviszádi fogadtatásunk, amikor az elcsúszt év végén ideérkeztünk, örökre felelhetetlen emlék maradt számunkra. Amennyire tehetségünkkel bíltünk, így kezdtünk ezt a szeretetet meg is érdemélni. Tudatában vagyunk annak, hogy művészetünk még messze mögötte marad a tökéletesnek, de az vigasztel bennünket, hogy a tökéletlenségeket idővel sikerül kiküszöbölőnk. Hiszen nekünk eddig is már kétségbevonhatatlan érdemeink vannak. A mi érdemünk, hogy megjelenésünk óta mindentől megindult a nemzeti kulturmozgalom és hogy az állandó noviszádi színház gondolata is felvetődhetett. Mi az állandó noviszádi színház eszméjét azzal az érzéssel fogadtuk, mint amikor a tengerész hosszú és hánytatott út után elérkezik a nyugalmas kikötőbe. Jól tudjuk, hogy az eszme megvalósulásához az anyagi eszközökre is szükség van, de a gyakorlott erkölcsi és művészeti faktorok is nélkülözhetetlenek. Ugyanugy, ahogyan most arra törekszünk, hogy az anyagi eszközöket előteremtésük, szükséges volna az erkölcsi faktorokat is megválogatni és pedig annál inkább, mert az anyagiakat szerencsés esetben könnyen előteremtük, de gyakorlott színészeket, akik gazdag repertoárral rendelkeznek, még szerencsés esetben is nehéz előkeríteni. Különösen nálunk, szerbeknél nehez, akiknél egyik is, másik is csak most van a kezdet legkezdétn.

Mi már kezdetben arra gondoltunk, hogy társulatunkból irodalmi osztályunk segítségével meg lehetne teremteni azt a társulatot, amely idővel az első állandó szerb színházzá nőhetné ki magát és alkalmas volna arra, hogy a világ előtt a szerb színművészetet képviselje. De a körülmények lehetetlenné tették, hogy óhajunkat megvalósítsuk.

Hogy hamarosan mást ne is említsünk, elegendő megjegyeznünk, hogy társulatunk állandóan változó együttese és költőkérdéseink lehetetlenné teszik fejlődésünket, mert művészetünk természeténél fogva bizonyos mértékű állandóságot kíván. És különösen akkor, amikor irodalmi központunktól elválódtunk és az írókkal való közvetlen kapcsolatunk megszűnik, mi elveszítjük azt a támaszpontot, ami minden nemzet színészeit fejlődéshez és tökéletesedéshez segíti. Viszont írónk elvesztve bennünket szemük elől, nem foglalkoznak a színdarabírdással, hanem inkább a regényírásához és költészetéhez térnek vissza. Ezáltal mi is és az irodalom is hátrányt szenvedünk, ami természetesen káros mindakettőlünk, de legnagyobb kár arra a célra nézve, amelynek elérését színházunk feladatul tűzte ki maga elé. Ezekon kívül még egy igen fontos akadályt kell a társulatnak megküzdnie és ez az eddigi igazgatónk. Nem szándékozunk leírni azt, amit nekünk, az egyszereknek és az egész társulatnak el kellett szenvednie tőle. Ezek személyes ügyek és mi ezeket a sértéseket sokkal könnyebben elviseljük, ha nem befolyásolná amúgy is gyenge társulatunk munkáját, ami pedig már a közönséget is érinti. Nekogy bűnei és hibái miatt mi is bűnhődjünk, elhatároztuk, hogy egyszer s mindenkorra minden ésszelkítettést megszakítunk vele és — bár nehezünkre esik ezt kimondani — ha máséknak nem lehet, inkább készek vagyunk a vele kapcsolatos színházhoz fűződő reményeinkről lemondani, semhogy olyan ember kezében maradjunk továbbra is, aki a színházat egyszerű spekulatív vállalatnak tekinti.

Társulatunk valamennyi tagja egy véleményen van és ez a körülmény lebecsüléssé teszi, hogy önállóan, igazgatónk nélkül is megalkothassuk színházunkat, amely a tiszteit választmány közvetlen vezetése alatt sokkal jobban működhetne, mint eddig. Bátorkodunk tehát a tiszteit választmányt legelőszörban arra kérni, hogy vegyen bennünket védőszárnyai alá és tegye lehetővé, hogy fontos feladatunknak továbbra is megtegyük. Eltva abban, hogy a választmány csak a nép boldogságát és fejlődését tartja szem előtt, örömmel bejegyezzük mindazokba a feltételekbe, amelyeket a tiszteit választmány ezen kérvényünk jóváhagyásához szükségesnek talál. A magunk részéről kijelentjük, hogy erőnk megfeszítésével mindent elkövetünk, amit az intézmény fejlődése megkíván.

Noviszád, 1861. július 15.

A tiszteit választmány legalázatosabb szolgáló: Markovics Dimitrije, Haaszics Konszantijn, Nedeljkovic Nikolaj, Ruzsics Dimitrije, Gavrilovic Milica, Csekics Szevdan, Cvejics Mladen, Popovics Draginya, Rác Mihály.

A levél váratlanul nagy hatást keltett és a színészek számára teljes eredménnyel járt. Tulajdonképpen ez a levél tekinthető az állandó társulat alapító levelének, mert ha az állandó színház megalapítását el is határozták már, a társulat állandósítása és rendszeresítése még nem volt fölvetve a szerb olvasókör színiügyi bizottságának programjába. Valamivel a levél megjelenése előtt Gyorgyevics Jován lapjában, a »Szrpszki Dnevnik«-ben már fölvetette az állandó szerb színház elnevezését. Miletics Szevdan, az olvasókör elnöke a levél alapján mindjárt másnap, 1861. július 16-án összehívta az olvasókör választmányát. Az ülésen kimondották az állandó noviszádi szerb színház és színházalapot megalapítását. Elhatározták, hogy az olvasókör színiügyi bizottsága maga veszi kezébe a színházalapot, amelyhez tizenkét férfit és négy nőt szerződtek állandó tagnak. Egyben megválasztották a művészeti bizottságot is, amelynek elnöke Gyorgyevics Jován, tagjai pedig Jovánovics Zmaj Jován, dr. Andrijevics Jován, Popovics Gyorgye és Csakra Emil lettek.

s. i.

FOLYÓIRATOK

A Korunk januári száma.

A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk januári száma, amellyel az a kitűnő folyóirat az ötödik évfolyamába lép, a szokottnál is gazdagabb. A több mint harmincöt különböző tanulmányt és szépirodalmi közleményt tartalmazó számból a következőket emeljük ki: Turnowsky Sándor: A tömeg és természete. Vass István: A mai tömeglélektan ellentmondása. Reményi József: Az amerikai nők szexuális szabadsága. Dienes László: Az orosz szocialista tervezettség. Mátrai Ede: Az új Mexikó. Doktor Sándor: A szervezet megújítása. Fábray Zoltán: A halott és feltámadt generáció. Méray Pál: Az öt napos hét Oroszországban stb. stb. A szépirodalmi részből az ilasz avangardista írók elbeszélésein kívül Nádass József novelláját említhetjük meg. A Kulturkrönika és Szemle rovatban Körösi Sándor, Dobó Ferenc, Ligeti Ernő, Gró Lajos, Illyés Gyula, Antal János, Harasztai Sándor, Balázs Ferenc és mások írtak. Ez a szám tartalmazza az 1920-ik évben megjelent Korunk tartalomjegyzékét is, amely irappánsan számol be arról a ha-

talmas kulturmunkáról, amelyet negyedik évfolyamával végzett a folyóirat. A Korunk előfizetési ára Jugoszláviában egész évre 220, félre 110, negyedévre 60 dinár.

A Századunk új száma.

Vámbery Ruzsém és Varró István kitűnő társadalomtudományi szemléje ezzel a számmal ötödik évfolyamát kezdte meg. A most megjelent újsí szám tartalmából ki kell emelnünk Jászi Oszkár, Adalék az

ifjú holsevizáló lélek pszichológiájához című vezető cikkét, Nagy Ferenc volt miniszter »Ember és kultúra« című tanulmányát, Hádai Pál »A polgár és művészet« című cikkét, Kinszki Imre essay-jét Lamarck halálának századik évfordulója alkalmából, Vámbery Ruzsém, Nagy Lajos kortörténeti jegyzetét, Kecskeméti Pál, Ego, Kelemen Sándor, Wagner Lilla szemléit, a fölösszeválogatott »Gyűlölet« rovatot stb. A tartalmas számot gazdag könyvismertetés teszi teljessé. Egyes szám ára 20 dinár.

APRÓSÁGOK

KÖNYVEKRŐL, ÍRÓKRŐL, MŰVÉSZEKRŐL

Mit tanult Wagner az olaszoktól? Henri Rebois, a Figaro zenekritikusa, Rómában előadást tartott. »Wagner és Olaszország« címmel. Ezen az előadáson felolvasott egy levelet, melyet hozzá a zeneszerző fia, Wagner Siegfried intézett arról a befolyásról, melyet az olasz zene gyakorolt atyja művészetére. A levél így szól:

Édesatyám ifjúkori műveiben három befolyás erzik: Beethovené, Weberé és az olasz muzsikáé. Beethoven hatása az a mail szimfoniában, a Faust nyitányában, Siegfried állójában nyilvánvaló, Weberé a Bolgyó hollandiában és a Lohengrinben, az olasz muzsikáé pedig, különösen Bellinié, a Rienzi-ben és a Tannhäuserben. Különösen az olasz melodia nagy vonala hatott rá. Egyébként abban a hiszenben vagyok, hogy az olasz festészet még nagyobb befolyást gyakorolt rá, mint a zene. Amikor a Lohengrin, Tannhäuser, Tristan egy-egy részletét láttam, szinte látom magam előtt Rafael, Tizian, Coreggio és Beato Angelico képét. A három helytelen olyan, mint Coreggio Dancója. Az Istnek aikonyában Tintoretto látom! Wagner Siegfried.

*

Anatol France, a hukott diák. Paul Chavigny, a strassburgi egyetem orvostanára, aki kiskorában jól ismerte Anatole Franceot, emlel egy drámai jelenetet, melynek hőse maga az író volt, aki a jelenlétben érettségizett.

A fiatal France rendkívül szurkolt a vizsgától. Olyan tanár elé került, aki mésolygó álarc, atyáskodó modora alatt könyörtelen szigorrt rejtőzött s szerette a jelölteket zavarba hozni.

— Egy csöppet se féljen tőlem — biztatgatta a jövőendő író — én nem szoktam a jelölteket megenni. Mondja kérem, ugyebár a Szajna a La Manche csatornába ömlik?

— Igen — Felelt France remegő hangon.
— És a Loire is a La Manche csatornába ömlik?
— Igen — felelte France — aki bizonyára nem is hallotta a kérdést, csak a vizsgáztató tanár arcát kémlelte.
— És a Garonne is a La Manche csatornába ömlik?
— Igenis.
— És a Rhone ugyebár a Kamesatkába ömlik?
— Igenis — hagyta helyben France — a Kamesatka tóba.

Erré a tanár fölörtyant s így szólt a jelölthöz:
— A Kamesatka tóba? Maga barátom nagy számár. Elhukott.

*

Bourget, a kritikus. Paul Bourget, a regényíró, pályautását mint zenekritikus kezdte el. Ezek az írásai is, melyekből most személyeseket közölnek a párisi lapok, tele vannak tartalmas, mély észrevételekkel. Ő annakidején a feltétlen zenével szemben a regényes zenét védte.

— Micsoda a művész? — kérdezte. — Olyan ember, aki élt egy életet, voltak érzelmei és ezekről az érzelmekről ad számot. Az igazi művészet csak emberséggel, akár zenéről, akár költészetéről, akár festészetéről, akár szobrászatról van szó. Aki megirt egy műalkotást, az egy lelket ért meg. A többi csak mesterség.

Nagyon érdekes, hogy kel védelmére az olasz mestereknek:

— Ti, akik az ugynevezett tudós zenét kedvelitek, bizonyára mélyesen megvetitek az olasz muzsikát. De vajjon éltetek-e vele? Emlelkszem egy kis, kedves touloni kávéházra. Este volt. Lány szellő fújt a tengerről. Fagyaltotunk, amikor egyszerre betoppantak a mandolinok, akik nápolyi dalokat adtak elő. A könnyű, finom muzsika elragadott bennünket. Miért?

Autótulajdonosok figyelmébe

ajánlom vulkanizáló műhelyemet. Javítások 50% al olaszban az eddiginél. Hő- és sárgumucipók javítása. Gép- és lakatosmunkák, technikai szerelések, vízvezetékek és csatornázást vállalok. Javításokat azonnal és pontosan eszközölök.

Braun László, Noviszád
Futoški put 7. (az udvarban)

Azért, mert csodálatosan összevágott ezzel a délszaki környezettel, ezzel az azur éggel, ezzel a lágy szellővel. Provenának elben a szögletében látták látni föl. Próbálták eljuttatni ezeket a dalokat északra; olyan kísérlet volna, mint északra narancsokat küldni. Rómában egy este a katonazenekar Pechova Leonoráját játszotta. Allig ismertem fel. Ott, a habériák között, az alkony vörös fényében idecsukok tetszett ez a komor hőső és a zene maidnem érthetetlen volt. Pár órával később, mikor kijöttem egy színházból, ahol közepes előadásban láttam a Rigoletto, valaki ezt dudolta az ucán: »Az asszony ingataga. Akkor azt éreztem, hogy a németek remekművét odaadom ezért a dévaly daloskáért, mely lágyan üradt a csillagos égbolt alatt. Beethoven helyesen mondta, hogy a zene lélek és szellem. Nem mindenki érezheti át, nem mindenki bírhatja meg...

*

A drámaíró életdrámája. Dario Nicodemi, a népszerű olasz drámaíró, akinek legközelebb egy drámáját vonultatja be a *Kanara Színház*, az Arnyék szerzője, annakidején személyes barátja volt Henry Batallennek, a Balga szűz világhíres francia szerzőjének. Most egy tanulmányában érdekes képet fest a drámaíróról s az emberről is több oly adatot közöl, mely teljesen ismeretlen volt eddig.

— Mindig halkán beszélt — írja — egy kissé fáradtan és félénken, de mondati világosak voltak, könnyűreleül pontosak. Emlekezem, hogy mikor véletlenül elmosolyodott, az mindig azt jelentette, hogy valami kegyetlen dolgot fog mondani, de hangja akkor sem változta meg színezetét. Kis, éles, mélyreható szemű nyugtalanok voltak, nem szépek, se metszésüket, se színiüket tekintve, de a legnagyobb értelem ragyogott bennük s gyakran kaján agyaufatás is, melyet nem bírt eltitkolni. Maidnem mindig lehajtott fölvel beszélt, talán, hogy eltitkolja ellenállhatatlan mániáját, mely abban állott, hogy a mélyére igyekezett látni annak, aki hallgatta őt.

Korának dráma-gyárosait megvetette. Azon a nézetben volt, hogy a mai színpad főtémdia a nő és csakugyan ő alkotott legtöbb maradandó női szerepet. Lassan, fáradsággal dolgozott s mikor munkában volt, olyan volt, mint egy idegbeteg.

Életében akkor mutatkozott a feledés, mikor elvált első dícsőségének osztályosától, feleségétől, Berthe Babytól. Nem tehetett mást, mert Bataille szenvedélyesen beleszeretett egy másik drámai színésznőbe, Yvonne de Brayba, aki később alakjait testesítette meg a színpadon s a francia színiélet legnagyobb színésznővé emelkedett. Ebben az időben rettentősen sokat szenvedett; nyugtalanodott benne az ember és a művész. Amikor elhagyta a nagy színésznőt azért, hogy egy másik nagy színésznőt vegyen feleségül, kétségbeesetten mendortta:

— Micsoda mesterség is egy nagy színésznő férjének lenni!

Berthe Baby, aki jószágos lélek volt, nem bírta el a gyötrelmet s hamarosan meghalt, hogy a férje ott-hagyta. Bataille az új szerelemtől életéről nyert, megújodott, fiatalabbá vált. Az élete elhatározódott.

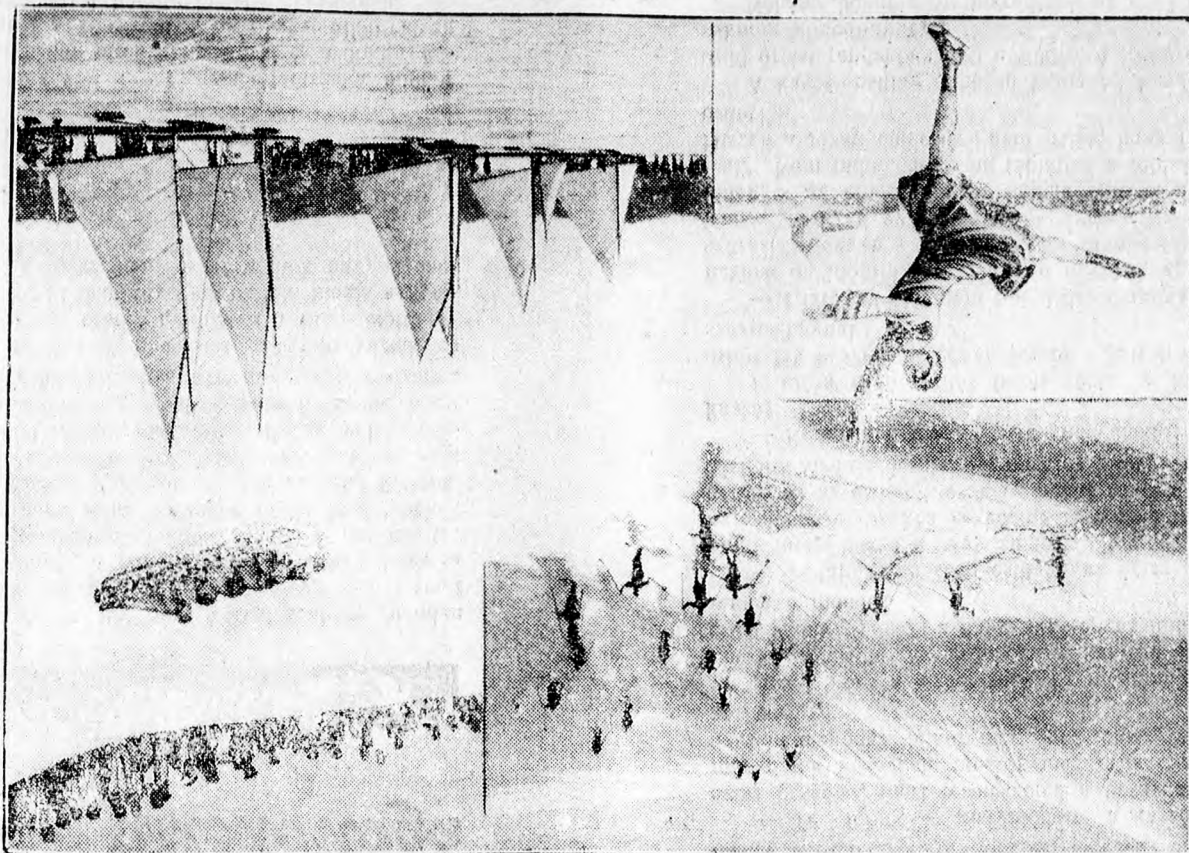
Mindenáron dolgozni akart álmainak színésznőjéért, aki fiatalabb volt, csábítóbb, szebb, mint az előző. Mindig arról beszélt, hogy dolgozni akar. Egy második Lope de Vega kívánt lenni, aki ezrével írja a vigjátékokat, a tragédiákat és elképzelte a világot termékenységének apadhatatlan osodáival. De nem volt ideje. A szerelem kintozta; féltékenyvé vált s gyanakodóvá. Folyton a párisi háza és a villája között szügdött gépkocsijával. Szendv. Ilyen körülmények között nem bírt írni: a szerelem kegyetlen zsarnok. El akarta választani magában az embert a művésztől s két életet akart, egy értelmet és egy érzelmet, de ilyesmit nem tud keresztülvinni az, aki mint ő, ideges, nyugtalan, aggodalmas.

Szívóssága csodálatnak tekinthető, hogy ebben a korban is tudott alkotni. De csakhamar összeroppant. Mindentől szenvedett, elégedetlenkedett azzal, amit csinált, noha tehetségét rendkívül sokra tartotta.

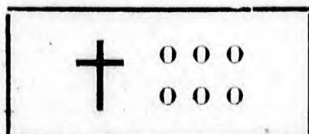
Ebből az időből származó levelei telisteli vannak ilyenféle felkiáltásokkal:

— Ez az élet megöl. A démon prédája lettem. Hajdani, összhangoztos meláhuja, mely oly gazdag kicsengésű, eltűnt, csak egy nagy, remegő nyugtalanság maradt meg belőle. Fialaton, erejének teljében halt meg, mikor nagy tehetsége legtöbbet ígért.

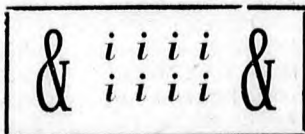
TELI SPORTOK

zöld levélben nem volt benne, azért nincs a megírók névsorában sem a neved. — *Subáger Imre*: A beküldött megírók c'késett, azért nem volt a neved a megírók névsorában. Hogy vagy? fáj-e még a lábad? Írj okvetlen. — *Ország Tereska, Rózsa Ferenc, Berce Győr, Keller Ferenc, Horváth Zsigmond*: Balázs bácsi örömmel lát titeket is a Habostorta táborába, mint minden jó és szorgalmas gyereket. Igyekezzetek a fejtörőket jól megírni, akkor jutalomkönyvet is nyerhettek.

Horváth Zsigmondtól

Oláh Evától

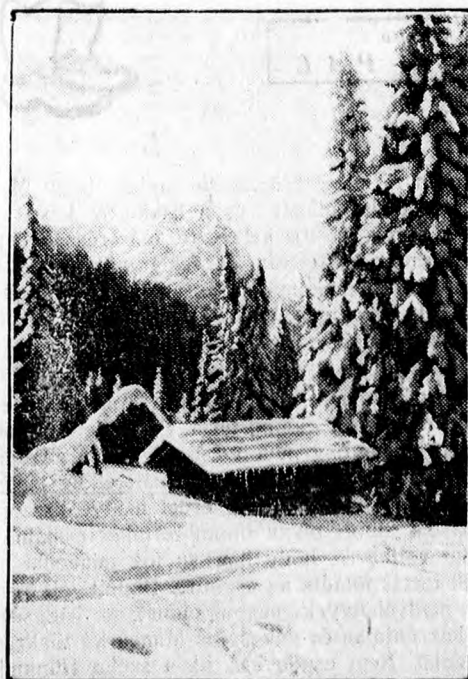
REJTETTKÉP

Hol a halcsősz?

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen mellélete

Subo. ca. 1930. január 12.

2

Magas hegyek országában A fénylő hó mindent belep
Zugva bömböl a szél Más ott, mint itt, a tél

kanyoknak és a denevéreknek újból vissza kell térniök a me-
 mazgammal. A többi állatoknak, a mezei egereknek, a vízi pat-
 kacsát, Gób-Góbót, a disznót és Tub-Tubot a baglyot vihitem
 — Hámatokon kívül csak Jipet, a kutyát, Dab-Dabot, a
 férhetnek hazájukba, Afrikába. A doktor azonban így szólt:
 ezt a hirt és énekelni kezdtek örömlükben, hogy újra vissza-
 A krokodilus, a majom és a papagáj boldogan fogadták
 van, a hajós kölcsönadta neki a hajót.
 kor visszatért, közölte az állatokkal, hogy minden rendben
 A doktor másnap korán reggel lement a partra. És ami-
 csön adná a hajóját.
 gyermekeket bárányhimiből kigyógyítottam. Talán ez most köl-
 bál, Talán kölcsön kaphatok egy hajót, amely elvinné be-
 csoda bajokat okoz az embernek állandóan a pénz! De nem
 — Tényleg? — kérdezte a doktor. — Oh, Istenem, mi-
 rajta, amikor a borz-kölyköknek az első fogai jöttek.
 — Volt is — felelte a bagoly, — de én egy kereplőt vettem
 mondta a doktor.
 — Pedig azt hittem, hogy még két karasunk van —
 Nem volt benne semmi — egy árva karas sem!
 keszbe és levette a perselyt.
 A majom felhászott a konyhaszékreny legmagasabb re-
 selyt.
 pénzünk az utazáshoz. Add csak ide Csi-Csi a takarékpé-
 amikor ilyen kemény hideg van. De attól tartok, nincs elég
 — Nagyon szívesen elmennek Afrikába, különösen most.
 Amikor a fecske befejezte elbeszélését, a doktor így szólt:
 tűzhely peremére tilt és mesélni kezdett.
 gett és bár eleinte félt is, csakhamar összeszedte magát, a
 Behozták a fecskét, amely egészen ázott volt és reme-
 két elköltözték.
 zonyára félig megfagyott szegény. Már hat hete, hogy a fecs-
 — Hozd be a tűzhöz — mondotta a doktor. — Hiszen bi-
 csatornán.
 — Egy fecske — mondotta Csi-Csi — kinn ül az eső-
 szemlélve, amelyet a könyvre tett.
 — Ki hozta ezt a hirt? — kérdezte a doktor és levette
 jóján Afrikába, hogy véget vessen a ragályos betegségnek.
 százával pusztulnak el. Rokonaim hallották ünről és kéri-
 mok között. Valamennyien megkapják ezt a betegséget és
 rokonomtól Afrikából: borzasztó betegség pusztít ott a mai-

szí a négy parát, hát már hült helye volt. Mindjárt gondolta
 hogy ki tette és bekiáltott az ablakon:

— Kukoriku, gazdag boltos,
 Add vissza, de mindjárt,
 Azt a szép négy parát!

Volt is ám a boltosnak eszében, hogy visszaadja. Hes-
 segtette a kakast, hogy elpusztuljon onnan.

— Hess innen, te csunya kakas, nincs nálam a pénzed.
 De biz a kakas nem hagyta a jussát, megint bekiáltott:

— Kukoriku, gazdag boltos,
 Add vissza, de mindjárt,
 Azt a szép négy parát!

Tyűh, de megharagudott a gazdag boltos, ki szól az
 inasának:

— Fogd meg hamar ezt a csunya kakast, vedd bele a
 kutba!

Megfogta az inas a kakast, beledobta a kutba. Csak-
 hogy a kakas nem vészett ám oda. Alig hogy lent volt, mon-
 dogatta, mondogatta:

— Kukoriku begyecsém,
 Mi van a kut fenekén?
 Szidd, Szidd, csak szidd,
 Kumak vizét mind fölszidd!

Föl is szitta a bögye mind a vizet, ami csak a kutban
 volt, azután kirepült a kakas, odament a gazdag boltos ab-
 laka alá és bekiáltotta:

— Kukoriku, gazdag boltos,
 Add vissza, de mindjárt,
 Azt a szép négy parát!

Tyűh, de megharagudott a gazdag boltos, hogy megint
 itt a kakas és ki szólt az inasának:

— Hamar fogd meg ezt a csunya kakast és vedd a tü-
 zes kemencébe. Csak hogy nem hiába szitta föl a kakas a
 vizet. Alighogy bent volt a kemencében, mondogatta:

— Kukoriku, jaj itt égünk,
 Kis begyecsém, mindjárt végünk!
 Ereszd hamar, ereszd, ereszd
 A sok vizet mind kiereszd!

(Folytatása következik)

tünk tovább. Egy folyó állotta útunkat s bátran kérdezé:
 A kisbéres feltraktá öket a göncöl-szekérre. Aztán men-
 a kasza alatt.
 madarak sítámkozva menekültek el, a bokrok pedig ledültek
 A kaszás-csillag haragosan megvillogtatta kaszáját, a kis-
 — Több hasznod, mint kárt — szólt meg ides apám.
 — De kárt is teszték — mordult rájuk a kaszás-csillag.
 nyörködött a földmivelök jelkét és szívet.
 védeni azokat a pusztító féreket ellen. És a mi dalunk gyö-
 tanyáink. Mi pedig innen járunk szét a mezőkre, vetésekre,
 — Kergetelmezz meg a bokrokna! Ezekben vannak a mi
 repkedtek a kaszás-csillag előtt:
 s erre feltebbent ezer kis tarka-barka madár és sítámkozva
 rokhöz érkezünk, a kaszás-csillag vágásra emelte kaszáját
 kérbe, hogy a kaszás-csillag észre se vette. Hát amit a bok-
 szekér hátúró löcsét s olyan csendesen behúzódtam a sze-
 Nekem se kellett kétszer mondan, megkaptam a göncöl-
 látni.
 — Gyere patást! Új fel a sarajvába, ha valamit akarsz
 sugott nekem:
 tartott le a tej-utóm. Mikor mellettem elhaladt, a kisbéres oda
 megindult a kaszás-csillag után. Ez pedig egyenesen felém
 s aztán kondított egy nagyot az ostorával. És szekerevel
 A kisbéres nagyot ástott, kitörülte az álmot a szeméből
 — Fogj bel megynék!
 szöli a göncöl-szekér mellett ballagó kisbéresnek:
 Fgyeszer csak azt hallottam, hogy a kaszás-csillag oda
 csillagot és a göncöl-szekeret.
 nyes uton lefűtö csillagok, de mégis legjobban a kaszás-
 szép csillagos ég a takaróm. És néztem-néztem az itt-ott fé-
 kis szűrőmbé, egy kis csöva-domb volt a párnám és az egész
 végen a kycen, egy kalapozonyabokor mellett. Bele húzódtam
 velem. Kint háltam én is édes apámmal a mezőn a szántás
 — Az volt csak aztán furcsa, ami tegnap éjjel történt
 elkezdett beszélni:
 A nyáron meglátogattam az én édes szülőházamat. Ott
 várt a nyitott kapunál az egész család. És alig álltunk le bent
 a hájékban, a kicsi Pista mindjárt az ölembe kaporodott és

A kaszás csillag

— szóltam végre rá a gazdasszonyomra, — ma a szép jubile-
 umi napon nem szabad mérgeledni.

— Könnyen beszél a nemzetes ur, mert magát beszédek-
 kel és felköszöntőkkel fogják traktálni, de mivel traktáljam
 én a vendégeket, amikor ez a gaz kölyök tönkrepusztította
 minden remekművetem.

— Hát nézze, Zsuzsánna asszony, nem marad más hátra,
 mint hogy az erdei cukrásztól hozasson tésztát. Itt van erre
 a célra kétszáz dinár.

Hümmöge Zsuzsánna átvette a pénzt, de azért tovább
 hümmögött és dohogott.

— Lesül a bőr a pofámról, hogy ilyen nagy ünnepen cuk-
 rásztésztát kell feltálmnom. Pedig tudom, hogy nincsen a vi-
 lágban az a cukrász, aki olyan pompás tortákat tud készíteni,
 mint én. A vendégek nem fogják tudni, hogy nem én sütöttem
 azokat a tortákat és majd gunyosan mondogatják, hogy nem
 is olyan szépek és jók a Hümmöge Zsuzsánna híres tortái.

— Hát majd segítünk ezen is, — nyugtattam meg Zsu-
 zsánna asszonyt, — azt fogjuk mondani mindenkinek, hogy
 magának rengeteg más dolga volt és ezért nem ért rá tortá-
 kat csinálni.

Ebbe valahogyan beletörődött Zsuzsánna néne és meg-
 mosta a tortáktól maszatos Muncurkót és ráadta a ruháját.
 Persze, közben azonban folyton korholta a nyalakodó bocsot.

Mikor készen voltunk, elindultunk a községháza felé. A
 házunk előtt várt ránk a diszküldöttség és az erdei zenekar
 és úgy mentünk valóságos diadalmenetben a községháza felé.

Amikor közel voltunk az erdei községházához, egyszerre
 három hatalmas dördülés rázkódtatta meg a levegőt.

— Bum...! Bum!... Bum!...

Erre az erdő összes lakói, akik az ünnepségre összegyül-
 tek, ijedt ordítózásban törtek ki:

— Jaj, lönek! lönek! Jönnék a vadászok!

És ahányan voltak, annyifelé szaladtak széjjel.

Csakhamar kiderült azonban, hogy nem vadászok lövöl-
 döztek és hogy e tekintetben nincsen semmi veszély. Ugyan-
 is a rendezőség megbízásából Tallérosi Tádé három taracot
 állított föl és ezekből tett a levegőbe üdvlövéseket, amikor
 közeledtünk.

De persze ezt csak akkor tudtuk meg, amikor a rendező-
 bizottság valamennyiünket szerteszét az erdőből újból össze-

Bizonyosan belátta, hogy bennem megbízhat, ehhez képest egész otthonosan egyet ugrott és asztalomon temet. Ennél merem leegyezni, ahogy elcsúsztam. Pár pillanattal gyelmesebben nézett rám, azután a lámpa alá ugorva, borzasztó pusztítást vitt végbe az ott hirtelen apró rovarok közt, míg a döglöttéket érhirtelenül hagyta.

Felirat vadászás után az én almazöld barátom jómján ugrott végig az asztalon, ismételte a fitttyót, a mellével belepert, mintha csak jó éjszakát mondana és kiment szobámból. En tovább folytatam munkámat és csakhamar elfeledkeztem látogatómról. De mily nagy ön csodálkozásom, midőn a következő éjjel ismét megjelent, fitttyóval jelölve érkezését s megint elfoglalta állását a lámpám alatt.

Közel három hétig minden éjjel ellátogatott kis barátom a szobámba, sőt egy este egyik patáját is magával hozta. Ez még nagyon kicsiny és félnék volt; sokáig nem mert az ablakpárkánynál tovább jönni s midőn társának sürgetésére végre az asztalra ugrott, sem mert a lámpa alá jönni s így sovány vacsorával kellett beérnie.

Az öregebb és én jó barátok lettünk. Legkedvesebb eledele a házi légy volt. Ugyesen felháztott a sima falon a talpan levő mirtigyekből kiszivárgó ragadós nedv segítségével s ha elért egy-egy legyet, ügyesen el tudta kapni. Cikk-cakk, bejárt az egész falat egy-egy légy után.

Egészen hozzám szokott, gyakran kezemre ugrott s hosszasan ellátott komolyan nézve réám.

A meleg nyári éjszékét végre hűde, fagyos éjszéké váltották fel. Bizonyosan úgy kondolkodott, hogy nálam biztonságban van s így elhátározta, hogy szobámban vessz téli szállást.

A szoba egyik sarkában virágállvány volt, ez alatt a kiszórdott föld és lehullott levelek közt csinált magának téli ágyat. Időközben azonban valami nehéz tárgyat tettem oda, melyet, midőn tavasszal elmozdítottunk, agyomtomva találtuk meg alatta szegény ártatlan kis barátomat, kinek elvesztett többször megsíratom.

szedett. Mi türes tagadás, engem a Muncurkóval együtt is az egyik bókör mögött találtak meg, ahol meglapultunk.

Az ünnepség természetesen így majdnem egy órai késedelmet szenvedett.

No, de végül együtt volt az egész ünneplő közönség. Az erdei község háza nagyterme szűk volt arra, hogy mindenki elérjen benne. Azonban úgy segítettünk a dolgon, hogy nyitva hagytuk az össze ablakokat, hogy a kívül állók beláthassanak és minden szót halhassanak, ami odabent elhangzik.

A tanásteremben egy emelvény volt felállítva és azon egy karosszék az én részemre. A falon lepel mögött függött az arckép, amelyet Pemzlicsek Pimpernel festett rólam.

Elhelyezkedtem a karosszéken és magam mellé állítottam Muncurkót.

Akkor azután elébem állott Zenebona Zebulon erdei tanító a medveiskola igazgatója, akit erre az alkalomra díszszónoknak kértek föl és elmondotta az ünnepi beszédet.

— Mélyen tisztelt tekintetes és nagyságos, vitéz és vitézülő nemzeti ur! A mindenható Uristen megérniünk engedte ezt a szép napot, amelyiken tizedik évfordulóját ünnepeljük annak, hogy fényességöd erdei kapitány lett. Nemzeti uraságodnak ebbeli állásában rengőceg érdeme van.

(Folyt köv.)

Az én kis zöld barátom

Egy szép nyári éjszakán, mikor még én is kis diák voltam és szorgalmasan ismételttem a vizsgára való tantárgyamat, valaki bejött hozzám az ablakon. Még csak nem is csöndesen és lopakodva, hanem illendően bejelentette magát. Egy halk sziszzenéssel jó estét kívánt nekem. Ez a sziszzenés olyanféle volt, mint mikor a gyermek valamely lyukas kulcsos ablak felrezenve oda tekinttem s egy kis zöld leveli békát pillantottam meg az ablakban, mely rám bámult nagy szemével. Nem akarván elrettenteni, mozdulatlanul maradtam székesen. Ekkor még egyet sziszszentett, oly tisztán és élesen, mint egy madárfitttyó.

(Folytatása következik.)

kapni.

lotta, hogy a külföldi országokban nem lehet ilyen kalácsot nagy kalácsot hozott ajándékul a doktornak, mert úgy hal-

A feles ember a kikötőben bucsuzott el tőlük és egy csomagjait a kikötőbe és behajóztak.

róla, hogy a lónak egész tére elég szénája van, levették adták, amely az istállóban állt. Ez miután meggyőződtek kőket és bezárták a házat, a kalácsot pedig az öreg lónak ket hogy a csőbe ne fagyjanak, beretesztették az ablakokat. Az állatok becsmagoltak, majd lezárta a vízvezeték sza is jött a kívánt dolgokkal.

A hajós el is ment a kereskedőhöz és csakhamar visszkább a hajóst küldtem el hozzá, hadd kérdezzé meg az... pénzere, amíg ismét hazatérkezem? Külföldben mégsem, in-Meg fogom kérdezni a kereskedőt, nem hallandó-e várni a Afrikába érkezem, ahol már minderre nem lesz szükségem. A doktor. — Isten engem úgy segíljen, boldog leszék, ha — Az ördög vigye el! Már megint a pénz! — kiáltott sához szükségem.

vegyék a pénzt, ami ezeknek a dolgoknak a megvásárlására. Ezután megindult a tanácskozás arról, hogy honnan mindig jó szolgáltatásokat tessz tengert utazásoknál.

az idő. Végül szerezz be egy csomó hajókötélet, mert ez Minden fél órában harangozol és akkor tudod, hogy mennyi — Hogy az időt mérhesd — mondotta a papája. —

— Miért? — kérdezte a doktor.

kiküld. Es egy harangra is szükség van.

— mert ez nagyon fontos. Ha nincs harangyod, nem tudsz — Lehetőség, de győződj meg róla — felelte Polyezia a doktor.

— Azt hiszem a hajónak van saját harangya — mondta — mondotta, — aztán szűrött húst és egy harangyot.

— Mindenekelőtt sok kétszeresültet vigyünk magunkkal, szükség van a hajón.

felsorolta a doktornak mindazokat a dolgokat, amelyekre Polyezia, aki azelőtt hosszú tengert utakat tett meg, az afrikai ut.

is lesz olyan rossz dolguk és külföldben sem tenne jól nekik visszatekünk. Miután legfőbbük ugyanis átalsza a felet, nem zökre és ott kell élniük, ahol születtek, mindaddig, amíg

Szegény asszony kakasa

Egyszer volt egy szegény asszony, annak nem volt semmije, de semmije. Nagyon szomorúan megy a kamrába, hogy majd keresgél, hátha akad még valami ennivalója. Keresgél, keresgél, utoljára talál egy tojást. Megörül neki a szegény asszony és elkiáltotta magát:

— Jaj de jó! Jaj de jó! No kis tojásom, most megsütlek, megeszlek.

De aztán gondolta magában:

— Nem vagyok én ilyen uri módhoz szokva, dehogyan eszem meg ezt az egyetlen tojásomat. Inkább megpróbálom, hátha ki tudom költeni.

Bele is tette mindjárt a keblébe, ott tartotta éjjel-nappal, egyszer csak mi bui ki a tojásból? Egy kis kakas.

Hej de örült a szegény asszony, hogy nem ette meg a tojást, lám, milyen szép kis kakas lett belőle.

A kis kakas föl és alá szaladgált a szobában, kapargatott, csipegetett itt is, ott is s a semmitől is úgy megnőtt, hogy csupa öröm volt ránézni.

Csak hogy mikor megnőtt, nem maradt ám a szobában, de még a szegény asszony udvara is kicsiny volt neki s át-szaladgált a boltos szemétdombjára.

Ott kapirgált, kapirgált, hát amint kapirgált, szép, fényes négyparást kapart ki. Megörült neki a kakas, elkukorékoltta magát:

Édes anyám, gyere át!
Mit találtam? Négy parát.

De bizony a szegény asszony nem hallotta meg, mit kukorékolt a kakas és nem is ment át.

— No, gondolta magában a kakas, ha nem jön az édes anyám, az nem tesz semmit, majd hazaviszem neki magam. De még egy kicsit tovább kaparászok, ezt a négy parát meg ideteszem az ablakba.

Aztán odatette a gazdag boltos ablakába. Hanem ez a gazdag boltos nagyon rossz ember volt ám, a szegény embert nyuzta, huzta, ahogy csak tudta. Amikor meglátta, mit tett oda a kakas az ablakába, hamar elkapta onnan és beletette a pénzes ládjájába.

Oda megy a szegény asszony kakasa, hogy majd elvi-

A hangos film nem veszélyezteti a színházat

Színigazgatók nyilatkozata a hangos film és a színház viszonyáról

A hangos film jött, látták és győzött. Első megjelenésével egyidejűleg megkezdődött a kimeríthetetlennek látszó vira arról, hogy a hangos film művészi szempontból milyen befolyással lesz a színház fejlődésére és üzleti téren mennyire veszélyezteti a színház boldogulását. Köteteket terjed már az a polémia, amit erről a kérdéstről folytattak és a vita nagy anyagához mérten igen eltérők az elhangzott vélemények is. Vannak, akik a hangos filmet csak muló divának tartják, mások szerint a zalkie megöleje magának a filmnek. Elhangzottak olyan megállapítások is, hogy a beszélő film a legsúlyosabb csapást jelent a színházra nézve, ezzel szemben van olyan vélemény is, hogy a hangos film és a színház között kialakuló együttműködésben kell keresni a jövő fejlődésének az útját és nem állnak egyedül véleményükkel azok sem, akik azt vallják, hogy a hangos film semmiféle befolyással és hatással nem lehet az emberiségre szinte egykorú színház fejlődésére.

Aki a hangos film fejlődését figyelemmel kíséri, megállapíthatja, hogy az első kísérletek tapasztalatai mindinkább a zenei produkciók útjára viszik a hangos film producereit. A szó szoros értelmében vett beszélő film máris megbukott, hiszen a dialógus megszünteti azt a gyors tempót, amely nélkül film el sem képzelhető, a hosszú ideig egy helyben álló kép lehetetlenné teszi a gyorsan váltakozó képek által teremtett film-ritmust és dinamikát, végül teljesen háttérbe szorítja a film alapelemét, a vizuális hatást. Ezzel szemben egész új perspektívát nyit a filmművészetnek az a lehetőség, hogy lerögzíthetők és vizsgálhatók a vásznon sikkint a fotográfiával egyidejűleg a természet hangjait: az erdő zugását, a tenger morajlását, a madáreseregést vagy fontos eseményeknek filmhíradóban való feldolgozásánál a szónok hangját és a tömeg zugását. A hangos film fejlődésének az utja valószínűleg ebbe az irányba fog kanyarodni, addig is azonban az új művészet szívesen ad leltől operarészleteket és más zenei produkciókat, mert hiszen ezekben csodálható meg legjobban az új találmány a maga technikai nagyzerítésében. A *«Singing Fool»* világsikerét is elsősorban egy dal: a *«Sonny Boy»* szerezte meg és a vállalkozók most már tökéletes zenei és énekeszerek szinkronizálására törekzenek, részben úgy, hogy a néma filmbe illesztnek ilyen zenei betéteket, részint pedig operarészleteket dolgoznak fel hangos filmbé.

Ezek az új törekvések a legaktuálisabbá azt a kérdést teszik: veszélyezteti-e a hangos film a zenei színházakat, elsősorban az operaszínházat. Felkerestük dr. Radnai Miklóst, a budapesti Operaház igazgatóját, aki ezzel a nagyon aktuális és sokat vitatott kérdéssel kapcsolatban a következőket fejtette ki álláspontját a *Napló* budapesti munkatársa előtt:

— A hangos film ma még annyira gyerekcipőben tipog csak, hogy korai volna ebben a kérdésben végleges véleményt formálni. En eddig egyetlen operaprodukciót láttam, illetve hallottam hangos filmben: a *«Parasztbecsület»*-ből vett részleteket. *«Gyűlölet»*. Ez a produkció azonban távolról sem volt olyan, hogy pótolható volna az operát. Ép ezért a hangos filmet nem lehet úgy minősíteni, mintha konkurrens volna az operának és nem lehet olyan művészetnek tekinteni, amely pótolhatja az operaházakat. Lehet, hogy elfogult vagyok ebben a kérdésben, de anélkül, hogy végleges véleményt alkotnék, momentán mindenesetre az az érzésem, hogy a hangos film nem jelenti feleslegessé az operát és nem is árt annak. Aki Ciglit csak egyszer hallotta énekelni, az igazán fog adni nekem, ha azt mondom: mennyire más a hangja a hangos filmben, mint a valószínűben. Hiszen hallottuk a hangját ebben a filmben, de mintha kriptából jött volna ez a hang, hiányzott a fény, a melege és azt hiszem Gágnél sokkal jelentéktelenebb más jó tenorista is hasonlóképpen hatott volna a hangos filmben. A vásznon árnyék-emberként látunk és árnyék-hangokat hallunk, nem az élő embert és annak hajlékony, meleg hangját.

— Véleményem szerint a hangos film nem veszélyezteti a színházat és az operaszínházat, sőt éppen ellenkezőleg támogatja, mert ahogyan az arkép után gyakran kíváncsiak vagyunk az élő emberre, ugyanúgy a hangos film után szívesen fogjuk meghallgatni az operát a színházban, élő és előtűnik mozgó színészekkel. Az a meggyőződéseim, hogy a jövőben szoros együttműködés fog létezni a színház és a hangos film között. Olyan helyekre ugyanis, ahol sohasem lehet vinni jó operaelőadásokat, amelyekkel előkészíthetjük a talajt és felbrazdítottuk a tömegek érdeklődését a színházi, illetve az operaelőadások iránt. Azokon a helyeken azonban, ahol jó színház, illetve operaház van, a hangos film aligha fogja pótolni ezeket.

A Radnai Miklós nyilatkozatában foglaltak még fokozottabban állnak a prózai színházakra nézve. Beszélgettünk erről a kérdéstről több budapesti drámai

színház vezetőjével is és a színházigazgatók véleménye teljesen megegyezik abban, hogy ha a hangos film — és a film általában — jelent ugyan valamelyes üzleti konkurrenciát a színházaknak, mégsem veszélyezteti azokat sem anyagilag, még kevésbé művészileg.

A hangos filmnek nem is lehet ez a célja. Ez a ser-

dülő új művészet hamar meg fogja találni a maga önálló útját, ahol a színházról teljesen független művészi produkciókkal fogja megajándékozni azokat, akik szeretik a szépet.

(—nc)

FILM-HIREK

Hangos filmek a Dunabánéságban. A néma film nálunk hajdóklék, külföldön, főleg azonban Amerikában, a filmgártás hazájában, már régen meg is halt és egyelőre nem fog feltámadni. Amíg a közönség sürri tömegekben tódul a hangos filmhez és a mozik sohasem látott bevételüket érnek el, addig nem hagyja abba Amerika a filmgártást és Németország, a második legnagyobb filmtérrel is könnytelen szakítani a néma filmmel. Az a helyzet tehát, hogy ősszel már nem lesz néma film és a mi moziaink vagy áttérnek a hangos filmre, vagy pedig — lezárlják kapuikat. — Ezzel a ténnyel számolni kell a mozgósínházaknak, és a közönségnek is, amely a pénzért rövidesen hangos filmeket fog követelni és aligha fog megelégedni a még megmaradt néma filmek bemutatásával. Így tehát még csak rövidideig lehet halasztani a hangos gépek felállításának határidejét, mert ahol hangos gép áll, ott száz kilométeres körzetben a közönség a hangos moziba tódul és a néma mozi üresen marad. Ez a körülmény kézzelfoghatóan nagy kárt jelent, mert sok néma film kihatásaitalant fog heverni és számos mozi kénytelen lesz bezárni, mert nem lesz pénze hangos gépeket venni. Egyelőre lehetetlen a drága investíció, mert nincsen az a kis város, vagy főleg község, amely elhárna egy hangos gép investálási költségét. Így tehát sok ezer ember számára jelent egzisztenciális csapást a hangos film ugyanakkor azonban sok ezernek nyújt egzisztenciát. A zenészek elvesztik kenyerüket, de annál többet keresnek a zeneszerzők és énekesművészek, Becsuknak a néma mozik, a hangosok pedig meggazdagosznak. Ezt a helyzetet nálunk nem látták elege világosan és az érdekelt körök nem készülnek fel előre erre az új helyzetre. A legtöbben nem veszik észre az ügy komolyságát, egy másik rész pedig nem bízik a hangos filmben. Amerika milliókat fektet az új találmányba és így aligha valószínű, hogy a hangos film tíz éven belül «kimegy a divatból».

Nagy Kató filmjeit vezetnek. Egyik jónévi hazai filmvállalatunk statisztikát készített arról, hogy melyik színház filmjeit követeli leginkább a közönség. Reményünk leginkább azért érdekel ez a rendkívül érdekes kimutatás, mert Nagy Kató filmjei az ölen futnak a legnagyobb amerikai színházakkal együtt és őt csak Zoro és Huru előzi meg, akiknek filmjeit ugyancsak minden mozgósínház közönsége követeli. — Nagy Kató legutóbbi két filmje a Bonének madonája és a Baklisköztársaság osztatlan tetszés mellett fut mindenképpen.

Érdekes filmrekord. Al Johnson híres Singingoolja minden eddigi rekordot legyőzött. Ez a film Newyorkban több mint egy évig, Londonban egy esztendőig, Párisban hét hónapig, Berlinben hat, Bécsben hat és Budapesten öt hónapig keresztül futott állandóan zenélő házak mellett. Ez a film tehát minden eddigi játszási rekordot messze maga mögött hagyott és olyan tömegeket mozgósított a hangos film számára, amelyekről a néma film tulajdonosai még csak nem is álmodhattak. De a gramofon-lemez kereskedők sem adtak el annyi lemezt már régen, mint amennyi a Sonny boy dalából elfogyott.

A hangos film új hősei és áldozatai. 1926-ban, augusztus havában mutatják be Newyorkban az első hangos filmet és amikor Newyork a bemutatón lázban égett, Európa még csak nem is sejtette, hogy a hangos film egész új helyzetet teremt a filmparban és a filmművészetben és hogy azt gyökerestől fel fogja forgatni. Európa még aludt és a mozgósínházak tulajdonosai csak azt veiték észre, hogy a néma film iránti érdeklődés csökkent és hogy valaminek történni kell, hogy a film ismét eredményes üzlet legyen. Nem hitte senki, hogy a hangos film végérvényesen tért fog hódítani, nem hitte senki, hogy a néma film a hangos film nyomában a szó szoros értelmében meg fog halni, el fog rúszolni. A beszélő film azonban szédítő lendülettel tört előre és ma már feltartóztatlanul foglalja el a hangos film a néma film helyét. A Warner Bros. filmgár, amely többet áldozott a hangos film felidezésére, a csőd szélére lendült át a legnagyobb filmgárak körébe. A konkurrens cégek nem nézhették ezt ölbe tett kézzel, maguk is hozzáálltak az új csodának kiépítéséhez és gazdasági kinasználásához. A hangos film terfcglalása idején Európa legnagyobb filmszínészei már mind átteveztek az új-világba, a dollárok hazájába. Valóságos művészsraffalja az a sors, amely ezeket a nagyságokat érte, mert amikor a talki üstökösöként megjelent a film világ egén és bombaként hullott a kivonult színészseregbe ennek a szenzációs találmánynak a hatása és valóssággal szétszórta őket. Emil Janings, Fola Négrí, Conrad Veidt, Lia de Putny, Ivan Mosjukin, Várkonyi Mihály, lassan de biztosan kénytelenek voltak visszalépní Európába. Elsősorban mert nem bírták az angol nyelvet, másodsorban pedig azért, mert hangjuk nem megfelelő a talki számára. A leüint nagyságok helyébe új nagyságok tüntek fel: Chevallie, Páris kedvence, egyik legjobban fizetett hangosfilm-sztár, Al Jolson a világhírű Singing Fool főszereplője, Dorothe Mackeill, akinek a néma filmben is már meglehetősen sikerült volt, továbbá Bebe Daniels, akit már az elcséltett filmsztárok köréből hozott ki a talki, akinek első nagy filmje a Rio Rita, amely Newyork moziáiban már hetek óta zsufoit házak mellett fut és még hónapokig lesz műsoron. Bebe Daniels sikerének titka Kétfő hangja és hájos behelző éneke. Josephine Dnn Al Jolson partnere, továbbá Aliz Vithe és Aleksander Grey nevével is gyakran fogunk találkozni a hangos film diadalutján. A talki mérkőzése a néma filmmel eldőlt, a hangos film győzött.

Zoro-Huruék haradjik új idej filmje. A hangos és néma film háboruban, két név, két személy áll szembe: laszilárdan: Zoro és Huru. Ez a két nevetettó semmivel sem csökkent népszerűségében áll ellent a hangos film ostromnak és filmjeik szerie a világon órási érdeklődés mellett kerülnek bemutatásra. Grotteszk megjelenésük, ötletes tréfák nem tévesztik el harásukat a moziban könnyű szórakozást kereső közönség előtt. Aki gondjai középette egy két kellemes órát akar eltölteni, az Zoro Huru filmjeit mindenkor szívesen fogja felkeresni, mert biztos abban, hogy nem fogja csalódás érní. Legújabb filmük, a harmadik és egyben utolsó idej Zoro Huru film már készül és a felvételeket még január első hetében be is fogják fejezni.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

VASÁRNAP, január 12.

BEOGRAD 9: Praveszláv istentisztelet. 10.30: Gramofon. 12.30: A rádiózene karhangversenye. 16: Citarakoncejt. 19: Cigányzene. 19.30: Vámlőadás. 20: A VII. jnoszláv koncert. 21.30: Sumsi V. hangversenye. 22: Dráma előadás a Studióban. 22.25: Tánccene. **ZAGREB 11.30:** Könnyű zene. 17: Ijúsági zene. 20: A cseh filharmonikusok hangversenyének közvetítése Prahából. 22.10: Külföldi állomások közvetítése.

WIEN 10.30: Schmidt Ferenc F-dur fugája és négy előjátéka orgonán. 11: Siverseny helyszíni közvetítése a Semmerlingről. 14.45: A semmeringi helyszíni közvetítés folytatása. 16.30: Szórakoztató zene. 17.40: Ujra:z Abessziniáról. 18.20: Osztrák zeneszerzők. 19.35: Spunda Ferenc író felolvasása. 20.15: Fall Leó «Feledelmi szerelem» című operettje. **BERLIN 16:** Gramofon. 18: Szórakoztató zene. 20: Hangverseny a Bach-teremből. Utána 0.30-ig Dajos Béla zenekara.

BRATISLAVA 10.30—12: Közvetítés Prahából. 12.13.30: Déli zene Lehar műveiből. 16—18: Közvetítés Prahából. 19: Tánccene. 20: Közvetítés Prahából. 22.15: Közvetítés Brnóból.

BRESLAU 16: Hangverseny. 18.15: Szórakoztató zene. 20: Weinberger és Schwanda: «A dudás» című kétfelvonásos operája. 22.45—24: Gramofon-tánccene.

BRNO 9: Közvetítés Prahából. 10.30—12-ig: Közvetítés Prahából. 12—13.30: Közvetítés Pozsonyból. 19: Közvetítés Prahából. 20: Fibich- és Schumann-dalok. 21: Közvetítés Prahából. 21.15: Kávéházi zene.

KATOWICE 16: Népszerű hangverseny. 17.40: Zene Warszawából. 20: Közvetítés Warszawától. 23: Könnyű zene.

LEIFZIG 15: Karének. 15.45: «Amerikai párhaj», vig egyfelvonásos. «A részvénytársaság», bolizót. 16.30: Derús hangverseny. 18.30: A Bassermann-égyes Ettinger vonósnégyesét játssza. 19.30: Puccini: «Tosca» című operája a dresdnei operaházból. 21.45: Derús történetek. Utána 0.30-ig tánccene.

MILANO 16.30: Könnyű zene. 20.30: Operett Torinből. 23.40—0.30: Közvetítés Torinből.

MOR. OSTRAVA 8.30—12-ig Praha. 12: Pozsony. 16—18: Praha. 19: Pozsony. 20: Brno. 21—22.15: Praha. 22.15: Brno.

FRAHA 9: Egyházi zene. 11: Jirák zeneszerző matincija. 12: Zene Pozsonyból. 16—18: Karácsonyi dal. 19: Fuvózenekar. 20: Rádiózenekar. 21: Angol zene a Smerana-teremből. 22.15: Kávéházi zene.

BUDAPEST 9: Ujsághirek, kozmetika. 10: Református Istentisztelet. 11: Egyházi zene és szentbeszéd. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: A m. kir. honvédelmi minisztérium zenekarának hangversenye. 3.30: A földmívelésügyi minisztérium rádióelőadásso-

rozata. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5: Rádics Béla és cigányzenekarának hangversenye. 6: Vigjáték-előadás a Studióból. »A farkas«. Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc. Utána: Sport- és ügétverseny eredmények. 8:10: Nagy Margit a m. kir. Operaház művésznőjének hangversenye. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 8:50: Gramofon orgonahangverseny. Majd: A Fejes Fejes szalonzenekar, az Ostende jazz hangversenye.

HÉTFŐ, január 13.

BEOGRAD 10.30: Gramofon. 11.45, 12.05: Vízál-lásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.15: Gramofon. 12.30: Börzehírek. 12.40: Déli koncert. 17.05: Felolvasás. 17.30: Gramofon. 18: Kávéházi zene. 19.30: Francia nyelvóra. 20: Esti koncert. 21.10: Tamtúra zene. 22.10: Szilveszter-est, a pravoszláv új-év előestéjén.

ZAGREB 12.30: Gramofon. 17.30: Szórákkozottó zene. 20.35: Hangverseny. 22: Könyvi zene.

WIEN 11: Könyvi zene. 15: Képrádió. 15.30: Szórákkozottó zene. 17.15: Mozart mint csodagyermek. 17.45: Goethe levelekben és beszélgetésekben. 18.20: Asztalterítés és felszolgálás. 19: A francia grafika a gótikától máig. 19.30: Abbe, a modern mikroszkóp megteremtője. 20.05: Eysler-est (operettek, dalok és keringők). Utána jazz-zene.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Zene Prahából. 16: Gramofon. 16.30: Magyar zene. 18: A pozsonyi trió játéka. 20-22: Közvetítés Brnóból. 22: Közvetítés Prahából.

BRNO 11.30: Gramofon. 12: Közvetítés Prahából. 12.30: Közvetítés Prahából. 15.30: Közvetítés Pozsonyból. 18.10: Közvetítés Prahából. 19.05: Közvetítés Prahából. 22: Közvetítés Prahából.

KATOWICE 16.20: Gramofon. 17.45: Könyvi zene. 20.30: Operett Warszawából. 23.15: Táncczene.

KÖLN 17.30: Gramofon. 20: Launer-Strauss-est. Közreműködnek a rádió kamarazenekara és a düsseldorfi tanító dalcsoporthoz. Utána: Kesser Hermann »Henriett nővér« című hangjátéka. 24-ig Táncczene.

MOR. OSTRAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Déli zene. 16.30: Jazz. 17.30: Each: Szonáta két zongorára. 19.05: Pozsony. 20-22: Brno. 22-22.55: Praha.

PRAHA 12.35: Déli zene. 19.05: Közvetítés Pozsonyból. 20: Közvetítés Brnóból. 21.30: Obenberger zongoraművész játéka. 22.15: Gramofon.

STUTTGART 16: Szórákkozottó zene. 19.30: Apró zongoradarabok. 20: A Württembergi Országos Színház énekarának hangversenye 23.15: Táncczene.

BUDAPEST 9.15: Gramofonhangverseny. 9.20: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhírek. 3.45: Fulton-rendszerű képtávitel. 4.20: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5: Tót-magyar nyelvoktatás. 5.30: Az Első Budapesti Citerákör hangversenye. 6.40: Német nyelvoktatás. 7.30: A Filharmóniai Társaság hangversenye a Zeneművészeti Főiskola nagyerőműből. Közreműködik Basilides Mária. Vezényel Dohmány Ernő első-karnagy. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye.

KEDD, január 14.

BEOGRAD 9: Pravoszláv Istentisztelet. 10.30: Gramofon. 12.40: Cigányzene. 17.05: Novellák. 17.30: Harmonikakoncert. 19.30: Német nyelvóra. 20: A Vokál-est hangversenye. 21.10: Cigányzene. 22.10: Gramofon.

ZAGREB 12.30: Gramofon. 17.30: Zeneszámok a tétről. 20: Hangverseny Ljubljánából. 22.10: Külföldi állomások közvetítése.

WIEN 11: Gramofon. 15: Képrádió. 15.30: Szórákkozottó zene. 17.30: Barkácsolás. 18: Ausztria közlekedési útjai. 18.30: Sertésenyésztés. 19: Francia lecke. 19.30: Massenet »Manon« című operája az állami Operából. Utána szórákkozottó zene.

BERLIN 16.30: Zene Leipzigból. 19: Szórákkozottó zene. 20.30: A Peter-vonónégyes előadása.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.35: Déli zene. 15: Gramofon. 16.30: Tót népdalok cigányzenekisérettel. 18.50-22.15: Közvetítés Prahából. 22.15: Cigányzene.

KÖNIGSBERG 16.30: Szórákkozottó zene. 18.15: Kávéházi zene. 20: Hangverseny. 22.30-24: Táncczene.

LEIPZIG 16.30: Fuvós kamarazene. 17.30: Niemann Walter zeneszerző műveit játssza. 19.30: Vegyes zene. 20.50: Hegedű-szonáta. 22.45: Szórákkozottó zene.

MILANO 17: Kvintett. 20.30-23.30: Közvetítés Torinóból. 23.40-1: Táncczene.

MOR. OSTRAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Déli zene. 16.30: Hangverseny. 18.20: Brno. 18.50-22.15: Praha. 22.15: Pozsony.

PRAHA 11.15: Gramofon. 12.35: Zene Pozsonyból. 16.30: Szórákkozottó zene. 19: Fibich: »A vihar« című Shakespeare után dramatizált zenes miséje a prahai Nemzeti Színházból. 22.15: Könyvi zene.

STUTTGART 16: Rádiózenekar. 19.30: Verdi »Otello« című négyfelvonásos operája a darmstadti országos színházból.

BUDAPEST 9.15: A m. kir. 1. honvédegyalozred zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1.00: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamok. 4: Józsa Rezső mesél a gyermekeknek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5: Kovácsnay Erzi novellák. 6.50: Francia nyelvoktatás. 7.30: Tarka-est. Dalok, tréfák, egyfelvonások. Konferál: Szentivány Kálmán. 9.30: Szánthó Jenő hegedűművész hangversenye. Utána kb. 10.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Pertits Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

SZERDA, január 15.

BEOGRAD 10.30: Gramofon. 11.45, 12.05: Vízál-lásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.15: Gramofon. 12.30: Börzehírek. 12.40: Déli koncert. 17.05: Meseóra. 17.30: Felolvasás. 18: Kávéházi zene. 19.30: Zárko Ružić felolvasása. 20: Rádiókvartett. 21.10: »A féltékenység«. Molnár vigjáték. 21.40: Cigányzene.

ZAGREB 12.30: Mesék. 17.30: Szórákkozottó zene. 20: Opera a zagrebi nemzeti színházból.

WIEN 11: Könyvi zene. 15: Képrádió. 15.30: Szórákkozottó zene. 17.10: Angol mesék. 17.45: Gondolatok a si-tanításról. 18.15: A férfidivat változásai az évszázadok folyamán. 18.45: Eszperantó. 19: A foglalkozással bíró nők emelkedése pályájukon. 19.25: Modern brit zeneszerzők művei. 20.15: Shakespeare II. Richárd című történeti szomorujátéka. Utána szórákkozottó zene.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.35: Déli zene. 16: Gramofon. 16.30: Operarészletek. 18.20: Közvetítés Brnóból. 19.05: Szonáta. 21.30: Táncczene. 22: Közvetítés Prahából. 22.15: Közvetítés Brnóból.

BRNO 11.30: Gramofon. 12.30: Közvetítés Prahából. 12.35: Zene Pozsonyból. 16.30: Közvetítés Prahából. 19.05: Közvetítés Pozsonyból. 20-21.30: Közvetítés Prahából. 21.30: Elfelejtett hangszerek gramofonon. 22: Közvetítés Prahából. 22.15: Kávéházi zene.

KÖNIGSBERG 14: Offenbach: »Az elizondói lány« című egyfelvonásos operetteje. 16.30: Szórákkozottó zene. 20: Angol-est. 22.30-24: Táncczene.

LEIPZIG 16.30: Szórákkozottó zene. 19.30: Gramofon. 20: Közvetítés Breslauból. 21: Brit est. Utána angol táncczene gramofonon.

MILANO 17: Kvintett. 20.30: Zahella: »Sulamit« című operája. Utána 24-ig könnyű zene.

MOR. OSTRAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Déli zene. 17.30: Modern zongoraművek. 18.10: Praha. 18.20: Brno. 19: Praha. 19.05: Pozsony. 20: Praha. 21.30: Pozsony. 22: Praha. 22.15: Brno.

PV 475 PV 475
AZ ÚJ
TUNGSRAM BARIUM
TELJES EGYENIRÁNYÍTÓ CSO
PV 475 PV 475

STUTTGART 16: A wiesbadeni fürdőzenekar hangversenye. 19.30: Deris lantdalok. 20: Strauss Richard: Részlet a »Szimfónia Domestica«-ból. 20.30: A jazz-énekes — hangjáték.

BUDAPEST 9.15: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalonzenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Eugen Stepat orosz balalajka-zenekarának hangversenye. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhírek. 3.30: Morse-tanfolyam. 4.10: Mező Ferenc dr. előadása: »A korcsolyázás első nyomai hazánkban«. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5: Boczay Margit felolvasása: »Asszonygondok«. 5.30: Margittay Margit magyar nótákat énekel. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7.05: Rádió amatőrpósta. 7.45: Az angol zenéről felolvasást tart Papp Viktor, a rádió zenei tanácsos. 8.15: A Nemzetközi Rádió Unió »Nemzeti est« sorozatában angol est. Utána: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 10.05: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: A cigányzenekar hangversenyének folytatása.

CSÜTÖRTÖK, január 16.

BEOGRAD 10.30: Gramofon. 11.52, 12.05: Vízál-lásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.15: Gramofon. 12.30: Börzehírek. 12.40: Déli koncert. 17.05: Felolvasás. 17.30: Gramofon. 18: Délutáni hangverseny. 19.30: Francia nyelvóra. 20: Kamarazene-est. 21.10: Rádiókvartett. 22.40: Táncczene.

ZAGREB 12.30: Gramofon. 17.15: Kávéházi zene. 19.30: Opera közvetítése Ljubljánából.

WIEN 11: Gramofon. 15: Képrádió. 15.30: Szórákkozottó zene. 17.15: Ifj. zene: gyermekdalok. 17.40: Szociálpolitikai előadás. 19: Az osztrák közlekedés-ügy. 19.30: Handel Izrael Egyiptomban című oratóriuma. Utána szórákkozottó zene.

BERLIN 16.05: Mozart és Berlin. 16.30: Mozart egy vonónégyese. 17: Zongorajáték. 18.30: Teazene. 19.30: Verdi: »Otello« című operája a charlottenburgi városi Operából. 22.30: Tánccóra. Majd 0.30-ig táncczene.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Zene Prahából. 16: Gramofon. 16.30: Rádiózenekar. 18: Szórákkozottó zene. 19-22.55: Közvetítés Prahából.

BRESLAU 16.30: Hangverseny. 19.15: Gramofon gyermekeknek. 20.30: Deris zene. 22.35-24: Jazz.

BRNO 11.30: Gramofon. 12.30: Közvetítés Prahából. 16.30: Közvetítés Pozsonyból. 18.35: Ifjusági zene. 20: Közvetítés Prahából. 22.15: Katonazene.

LEIPZIG 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Operák részletei. 21.30: Régi zene. 22.30: Tánccóra.

MILANO 17: Kvintett. 21.15-23.30: Angol zene. 23.40: Kis hangverseny.

PRAHA 11.15: Gramofon. 12.35: Déli zene. 16.30: Kamarazene. 19.05: Szórákkozottó zene. 22.15: Vendég-lői zene.

BUDAPEST 9.15: Hangverseny. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12.00: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Gramofonhangverseny. 12.25: Hírek. 12.35: A hangver-

seny folytatása. 13.00: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 15.00: Piaci árak és árfolyamhírek. 16.00: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.00: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata. »Az állati fertőző-, ragályos betegségek felismerésének jelentősége«. 17.25: Operett-részletek (zenei kar hangversenye). 18.25: Gyorsírás tanfolyam. 18.25: Angol nyelvoktatás. 19.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása. 19.30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. Goldmarck: »Sába királynője«. Utána kb. 10 óra-kor. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Bachmann-jazz.

PÉNTEK, január 17.

BEOGRAD 10.30: Gramofon. 11.45, 12.05: Vízál-lásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.15: Gramofon. 12.30: Börzehírek. 12.40: Déli koncert. 17.05: Felolvasás Knut Hamsun műveiből. 18: Mandolin koncert. 10.20: Német nyelvóra, 2 operaelőadás közvetítése a Nemzeti Színházból.

ZAGREB 12.30: Gramofon. 17.30: Rádiózenekar. 20: Fentartott hely valamilyen átvitelnek.

WIEN 11: Könyvi zene. 15: Képrádió. 15.30: Gramofon. 16.20: I. Schumann G-moll zongoraszonáta. II. Caccini-, Monteverde-, Aurante-dalok. III. Vivaldi A-moll hegedű- és zongoraversenye, Moszkovszkij hegedű- és zongoraszonáta. 17.35: Heti jelentés az ember-sportról. 17.50: Az Óriáshegységben tartott német téli sportversenyek ismertetése. 18: Német lecke németek-nek. 18.30: A meghülés mint betegségokozó. 19: A pszichotechnika jelentősége az iparra. 19.30: Olasz lecke. 20: A wieni férfidalegyüttes és a szimfónikus zenekar Schubert-Strauss-estje Francillo-Kaufmann Hedvig kamaracékesnő közreműködésével. Utána: Jazz.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Déli zene. 16: Gramofon. 16.30: Bass wieni zongoraművész játéka. 17.20: Magyar óra. 19.05: Közvetítés Kassáról. 20: Közvetítés Brnóból. 21.15: Közvetítés Kassáról. 22-22.20: Közvetítés Prahából.

KÖLN 17.30: Fips és Tips világutazása. Hangjáték gyermekeknek. 17.30: Hangverseny. 20: Madrigálok Stuttgartból. 21.20: A Bonni vonónégyes játéka.

MOR. OSTRAVA 11.30: Gramofon. 12.30: Déli zene. 16.30: Fuvós rendőrzezenekar. 18.20: Brno. 19: Praha. 19.05: Brno. 21.15: Kassa. 22: Praha. 22.20: Praha.

PRAHA 11.15: Gramofon. 12.35: Zene Pozsonyból. 16.30: Rádiózenekar. 19-22: Foerster: »Jessika« című háromfelvonásos operája a prahai Nemzeti Színházból. 22.25: A mai zene nyolcadik hangversenye.

BUDAPEST 9.15: A m. kir. 1. honvédegyalozred zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Kurina Simi és cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhírek. 3.45: Fulton-rendszerű képtávitel. 4.20: Harsányi Gizi mesél a gyermekeknek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek, hóállásjelentés. 5: Dallos Sándor novellája. 5.30: A Fejes-szalonzenekar hangversenye. 6.45: Dr. Hans Göttling németnyelvű előadása. 7.30: Jeanne Marie Darre zongorahangversenye a Filharmóniai Társaság zenekarának kísérettel. Utána: Pontos időjelzés, időjárás- és hójelentés, hírek. Majd: Gramofonhangverseny.

SZOMBAT, január 18.

BEOGRAD 10.30: Gramofon. 11.52, 12.05: Vízál-lásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.15: Gramofon. 12.30: Börzehírek. 12.40: Déli koncert. 17.05: Meseóra. 17.30: Népegészségügyi előadás. 18: A rádiózenekar hangversenye. 20: Esti hangverseny. 21.10: Színelőadás a Studióból. 21.40: Citera-koncert. 22.40: Táncczene.

ZAGREB 12.30: Gramofon. 17.30: Táncczene. 20.30: A zagrebi vonónégyes játéka.

WIEN 11: Gramofon. 14: A német kettős-bajnokság helyszíni közvetítése az Óriáshegység Krummhobel nevű helyiségéből. 15: Jazz. 16.50: Mesék. 17.20: Hogyan és mivel hat a nezeim. 17.45: Hangverseny. 18.55: Kinai költészet. 19.35: Alkalmi előadás. 20: Philipp »A szerelem kocsija« című operetteje.

BERLIN 16.30: Szórákkozottó zene. 19: Hangverseny. 21: Kabaré. Utána 0.30-ig táncczene.

BRATISLAVA 11.30: Gramofon. 12.35: Déli zene. 16: Gramofon. 19: Közvetítés Prahából. 20.30: Szórákkozottó zene. 21.20: Táncczene. 22-23.30: Közvetítés Prahából.

BRNO 11.30: Gramofon. 12.30: Közvetítés Prahából. 12.35: Közvetítés Pozsonyból. 16.30: Közvetítés Prahából. 19-22: Halvay: »A zsidónő« című öt felvonásos operája a brnoi városi színházból. 22: Közvetítés Prahából. 23: Zene Prahából.

KÖNIGSBERG 16.30-18: Rádiózenekar. 19.15: Operett-részletek. 21: Kabaré Berlinből. Utána 0.30-ig táncczene.

PRAHA 11.15: Gramofon. 12.35: Zene Pozsonyból. 15.50: Karácsonyi dalok. 16.30: Jazz. 20.30: Rádióze-nekar. 21.30: Zongorajáték. 22.20: Kávéházi zene. 23: Kávéházi zene.

STUTTGART 15: Mandolin- és gitározene. 16: A wiesbadeni fürdőzenekar hangversenye. 19.30: Milhaud zongoraművész játéka. 22.50-0.30: Kávéházi zene.

BUDAPEST 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A Mándits-szalonzenekar hangversenye. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhírek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5: A Kistaludny Társaság irodalmi délutánya. 6.30: Mit üzen a rádió? 7.30: Hangverseny. 8.30: Karinth Frigyes felolvasása. »A rádió metafizikája«. 8.50: A m. kir. 1. honvédegyalozred zenekarának hangversenye. 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.